శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

నిఖిలజగదుజ్జీవనావతీర్ణ

శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితం

గద్యత్రయమ్

ఇతఱ్కు

శ్రీ శ్రుతప్రకాశికా భట్టరరుళిచ్చెయ్ద

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్,

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్బిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్ద

మణిప్రవాళ వ్యాఖ్యానముమ్,

శ్రీవేదాన్తాచార్యరరుళిచ్చెయ్ద

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్,

శ్రీవైష్ణవ గ్రన్థ ముద్రాపకసభా పణ్డితరాన

స్వ. తిరువేఙ్కటాచార్యరాల్

నన్రాక ప్పరిశోధిక్కప్పట్టు,

క. అణ్ణఙ్గరాచార్యియారాల్,

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థ ముద్రాపక సభైయార్ మూలమాక

నళనామ సంవత్సరత్తిల్

కాఞ్చీపురం

శ్రీనివాస ముద్రాక్షరశాలైయిల్

అచ్చిడప్పట్టతు.

విజయతేతరామ్.

Title page only Printed at the Sreenikathanum Press, Madras.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

శ్రీవైష్ణవ గ్రన్థముద్రాపక సభ (లిమిటెడ్.)

ఈసభలో తెనుఁగులిపిలో నచ్చువేసిన గ్రన్థములు,

		రూ.అ.పై.
౧.	రామచరమశ్లోకము	0-౧-౬
౨.	భారతాది తనిశ్లోకము	0-౨-౬
౩.	శాణ్డిల్యవిశిష్ట పరమధర్మశాస్త్రము (తాత్పర్యసహితము)	0-౯-0
౪.	దుష్కరశ్లోకటిప్పణి	0-౨-౬
౫.	ముదల్ (తిరువన్దాది) వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రతిపదసహితము	0-౧0-0
౬.	రెండో తిరువన్దాది	౧-౬-0
౭.	మూడో డిటో	0-౬-0
౮.	నాల్గవ డిటో	0-౭-0
౯.	తిరువిరుత్తమ్ (వ్యాఖ్యానద్వయ ఊరై ప్రతిపదతాత్పర్యసహితము)	౨-౪-0
౧0.	తిరువాశిరియమ్ (వ్యాఖ్యానాది సహితము)	0-౩-0
౧౧.	పెరియతిరువందాది	0-౭-0
౧౨.	తిరువెళుకూత్తిరుక్కై	౧-౨-0
౧౩.	శిఱియతిరుమడల్	0-౫-0
౧౪.	పెరియతిరుమడల్	0-౭-౬
౧౫.	శ్రీవచనభూషణమ్	౧-౧౨-౬
౧౬.	శరణశబ్దార్థవిచారమ్	0-౨-0
౧౭.	ప్రపత్త్యనుపాయత్వవిచారమ్	0-౧-0
౧౮.	నాయమాత్మాభాష్యమ్	0-౨-౬
౧౯.	ఇరామానుశనూత్తన్దాది	౧-౧౨-0
౨0.	యమకరత్నాకరమ్	౨-౧౧-0
౨౧.	తిరుప్పల్లాణ్డు	0-౭-౬

		రూ.అ.పై.
౨౨.	తిరుప్పావై మూవాయిరప్పడి అరుమ్బదసహితమ్	౧-౫-౬
౨౩.	దీపప్రకాశ సహిత తత్త్వదీపమ్	౨ 0-0
౨౪.	తత్త్వసఙ్గ్రహమ్	0-౨-0
౨౫.	గురుపరమ్పరాప్రభావమ్	౨-౧-0
౨౬.	యతీన్ద్రప్రవణప్రభావమ్	0-౧౨-౬
౨౭.	తిరుప్పావై ఈరాయిరప్పడి నాలాయిరప్పడికళ్	0-౧౩-0
౨౮.	ముముక్షుప్పడి వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రమాణత్తిరట్టు సహితమ్.	౧-౬-౬
౨౯.	రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యమ్ 1st	౧-౮-0
౩0.	రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యమ్ 2nd	0-౯-0
౩౧.	పరన్దరహస్యమ్	0-౮-0
౩౨.	సమ్ప్రదాయ అకరాతి	౧-౧౩-0
౩౩.	చతుశ్లోకీసవ్యాఖ్యానమ్	0-౬-౬
౩౪.	నాయ్చ్చియార్ తిరుమొళి	౧-౧0-౬
౩౫.	చరమశ్లోకటిప్పణి	౧-౮-౬
౩౬.	స్తోత్రరత్నవ్యాఖ్యానమ్	0-౭-౬
౩౭.	పెరుమాళ్ తిరుమొళి	0-౧౨-౬
౩౮.	తిరుప్పావై ఆఱాయిరప్పడి	౧-౮-0
౩౯.	కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తామ్బు వ్యాఖ్యానమ్	0-౧౫-౬
	గద్యత్రయవ్యాఖ్యానం	

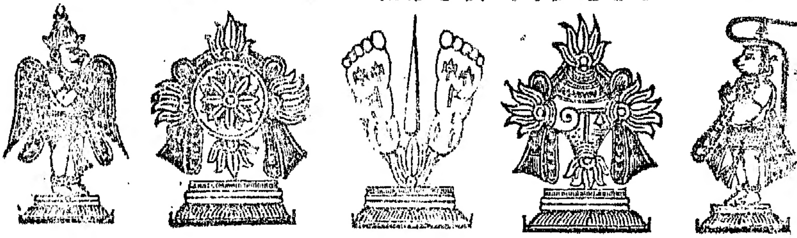
పైకనుపరిచిన గ్రన్థములకన్నిటికిని పోస్టుచార్జి ప్రత్యేకము.

ఇట్లు,

మ. తిరువేఙ్గడముడయానయ్య,

కార్యదర్శి ధనాధికారి,

నెం. ౩౧. వెంకటాచలమొదలివీధి, చెన్నపట్టణము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీవిశిష్టాద్వైత సిద్ధాన్తనిర్ధారణధురన్ధర
శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితం గద్యత్రయమ్.

తనియన్గళ్.

శ్రీశైలేశదయాపాత్రం ధీభక్త్యాదిగుణార్ణవమ్ ।
యతీన్ద్రప్రవణం వన్దేరమ్యజామాతరంమునిమ్ ॥
లక్ష్మీనాథసమారమ్భాం నాథయామునమధ్యమామ్ ।
అస్మదాచార్యపర్యన్తాం వన్దేగురుపరమ్పరామ్ ॥
యోనిత్యమచ్యుతపదామ్బుజయుగ్మరుక్మ
వ్యామోహతస్తదితరాణి తృణాయమేనే ।
అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్యదయైకసిన్ధోః
రామానుజస్య చరణౌశరణంప్రపద్యే ॥
మాతాపితాయువతయస్తనయావిభూతిః
సర్వంయదేవనియమేన మదన్వయానామ్ ।
ఆద్యస్యనః కులపతేర్వకుళాభిరామం
శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామిమూర్ధ్నా ॥
భూతంసరశ్చమహదాహ్వయభట్టనాథ
శ్రీభక్తిసారకులశేఖర యోగివాహాన్ ।
భక్తాంఘ్రిరేణుపరకాల యతీన్ద్రమిశ్రాన్
శ్రీమత్పరాంకుశమునిం ప్రణతోఽస్మినిత్యమ్ ॥

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీసుదర్శనభట్టార్యప్రణీతం శ్రీమచ్ఛ్రుతప్రకాశికాభిధానమ్, శరణాగతి గద్యవ్యాఖ్యానమ్.

యతీన్ద్రకృతభాష్యార్థా యద్వ్యాఖ్యానేన దర్శితాః ।
వరం సుదర్శనార్యం తం వన్దే కూరకులాధిపమ్ ॥
వరదం ద్విరదాద్రీశం శ్రీనిధిం కరుణానిధిమ్ ।
శరణ్యం శరణం యామి ప్రణతార్తిహరం హరిమ్ ॥

ఉపాయోపేయపరం ద్వయం విశదీక్రియతే. తత్ర ప్రతాపోష్మాళి పితృత్వదురాసద భగవత్సంశ్రయణసిద్ధయే, పురుషకారభూత వాత్సల్యనిర్భరలక్ష్మీసమాశ్రయణం శ్రీమచ్ఛబ్దవివరణముఖేనాఽభిధీయతే.

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్త శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

శ్రీమత్కృష్ణసమాహ్వాయ నమో యామునసూనవే ।
యత్కటాక్షైకలక్ష్యాణాం సులభశ్శ్రీధరస్సదా ॥

అవ:—శ్రీభాష్యత్తిల్ "తత్త్వమసి" ఇత్యాదివాక్య జన్య

శ్రీమన్నిగమాన్తమహాదేశికప్రణీతపృథుగద్యాధికారనామకమ్ శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాన్తాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

ప్రఖ్యాతశ్రుతివిభవాన్ గురూనశేషాన్
ప్రశ్రిత్య ప్రణయతి వేఙ్కటేశసూరిః ।
లక్ష్మీశప్రపదనవైభవప్రతిష్ఠాం
రాగాన్ధ్యప్రశమకరీం రహస్యరక్షామ్ ॥

అత్ర భగవాన్ భాష్యకారః సదాచార్యసమ్ప్రదాయాగతద్వయప్రపఞ్చనేన

జ్ఞానమే మోక్షసాధనమెన్షుమ్, కర్మజ్ఞానసముచ్చయమే మోక్షసాధనమెన్షుమ్ శొల్లుకిఱ కుదృష్టికళై నిరసిక్కైక్కాక, కర్మాఙ్గమాయ్ వేదనధ్యానోపాసనాది శబ్దవాచ్యమాయ్ భక్తిరూపాపన్నమాన ఉపాసనాత్మకజ్ఞానమే వేదాన్తప్రతిపాద్యమాన మోక్షసాధనమెన్షు ఇవర్ నిశ్చయిత్తరుళిచ్చెయ్దైయాలే, ఇవర్ మోక్షసాధనమాక వఱుతియిట్టవర్థమ్ ఇతువేయెన్షుకొణ్డు తమ్ముడైయరుచిపరిగృహీతమానవర్థత్తైయే విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ సాత్వికర్ ఇత్తైయే విశ్వసిత్తిరుక్కక్కూడుమెన్షు పార్త్తసళి ఆచార్యరుచిపరిగృహీతముమాయ్ తముక్కు త్తిణ్ణముమాకత్తామఱుతియిట్టిరుక్కుమర్థమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిడత్తై ఇగ్గద్యరూపేణ వెళియిట్టరుళుకిఱార్.

ఆనాల్, ఇప్ప్రపత్తియైక్కొణ్డు కుదృష్టినిరసనమ్ పణ్ణాతొఴివానేన్నెన్నిల్; బ్రాహ్మణన్ చణ్డాళనుక్కు వేదత్తై ఉపదేశిత్తాప్పోలే దూరస్థరానవర్కళుక్కు ప్పరమరహస్యమాన ఇవ్వర్థత్తై వెళియిడవొణ్ణాతెన్షుపార్త్తు, †అవర్కళిఱ్ఱన్న శాస్త్రముఖత్తాలేయే అవర్కళై నిరసిత్తు శాస్త్రతాత్పర్యమాన స్వసిద్ధాన్తత్తై ఇమ్ముఖత్తాలే వెళియిడుకిఱార్.

వేదాన్తఙ్గళిలే ముహోపథమాకచ్చొల్లుకిఱ భక్తియోగత్తిల్ ఇప్ప్రపత్తిక్కు ఏఱ్ఱమెన్నెన్నిల్; అతు అధికృతాధికారముమాయ్, దుష్కరముమాయ్, విళమ్బ్యఫలప్రదముమాయ్, ప్రమాదసంభావనైయుళ్ళతుమాయ్, సాధ్యముమాయ్, స్వరూపాననురూపమాయ్, ప్రాప్యత్తుక్కు విసదృశముమాయిరుక్కుమ్. ఇతువోవెన్నాల్, అతుక్కు

స్వయమనుష్ఠితం న్యాససాఙ్గవిద్యావిశేషం స్వానుబన్ధిసంశ్లేషయిత్వయా యాథావత్స్వశాసయన్ (౧) "సీతామువాచాతియశా రాఘవఞ్చ మహావ్రతమ్" (౨) "సీతాసముత్థం రాక్షస్యా నిదం వచనమబ్రవీత్" ఇత్యాది ప్రకారేణ శ్రీప్రపత్తి తదనుగ్రహపూర్వకం స్వస్యభగవత్సన్నిధానే స్వయం ప్రయోజనసంవాదవిశేషం నిబధ్నాతి.

† (పా) అవర్కళుక్కు ముకమతిన్ద (౧) రా-అయో-౩౧-౨ (౨) రా-ఆ-౧౫-౬.

ఎతిర్త్తట్టాప్పడిసర్వాధికారముమాయ్, సుకరముమాయ్, అవిళమ్బితఫలప్రదముమాయ్ ప్రమాదసంభావనైయు మిన్ఱిక్కే, సిద్ధముమాయ్, స్వరూపానురూపముమాయ్, ప్రాప్యత్తుక్కుసదృశముమాయిరుక్కుమ్.

ఆనాల్ ఇవ్వుపాయమ్ - వేదాన్తసిద్ధమో, అన్ఱో వెన్నిల్ ;- యాజ్ఞికీయమాన ఉపనిషత్తిలే, "సత్యంతపోదమశ్శమోదానంధర్మః ప్రజననమగ్నయోఽగ్నిహోత్రం యజ్ఞోమానసమ్" ఎన్ఱు ఒన్ఱుక్కొన్ఱు ఉత్కృష్టమాకచ్చొల్లిప్పోన్దు ఎల్లావత్తుక్కుమ్ మేలాక, (౧) "తస్మాన్న్యాసమేషాం తపసామతిరిక్తమాహుః" ఎన్ఱు "తపస్సుక్కళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు అతిరిక్తమానతపస్సు ప్రపత్తి" ఎన్ఱు ఇతినుడైయ ఉత్కర్షమ్ శొల్లిత్తు. అతుక్కుమేలే "ధర్మజ్ఞసమయః ప్రమాణం వేదాశ్చ" ఎన్ఱు ప్రబలప్రమాణమాన ఆచార్యరుచి పరిగృహీతత్వమాకిఱ ఏత్తమ్ ఇతుక్కుణ్డు. "వేదాశ్చ" ఎన్ఱు వేదముమ్ అప్రధానప్రమాణమామ్పడియువైదికపరిగృహీతత్వత్తిన్ ప్రామాణ్యాతిశయమిరుప్పతు. అళవుడైయరాయిరుప్పార్క్కు ఇతువేణ్డుమాయిత్తు ప్రామాణ్యత్తుక్కు. ఇతు తాన్ అళ్ళవిల్లాతార్క్కు వేదాన్తసిద్ధముమాయిరుక్కుమ్.

ప్రతి వచనాంశస్తు శరణాగతివశీకృతశరణ్యాభిప్రాయవిశేషః స్న్యాయేన నిబధ్యత ఇత్యేకే. ఇహ "సంపత్స్యతే" ఇత్యన్తం శ్రీమచ్ఛబ్దాభిప్రేతప్రదర్శనమ్. * అఖిలేత్యాదికమ్ "అశరణ్యశరణ్య" ఇత్యన్తం నారాయణశబ్దార్థవివరణమ్. తస్మాద్ధేతోః "శ్రీమన్నారాయణ" ఇతిద్విఃపఠనమ్ - ఉపాయోపేయవాక్యయో స్సిద్ధరూప ప్రధానాంశత్వం జనమ్. "అనన్యశరణోఽహమ్" ఇత్యన్తము పురుషాభిప్రేతాధికారివిశేషోక్తిః, "త్వత్పాదారవిన్దయుగళమ్" ఇత్యాది [illegible] స్వరూప తచ్ఛమాత్ర సన్నిక పదత్రయజ్ఞాపకమ్. ఏవం ప్రధానతమేన స్థాపనీయ సిద్ధప్రాప్యస్య చ సహ మహావాక్య పర్యవసానభూమితయా శాబ్దప్రాధాన్యవాన్ సాధ్య[illegible]సాయాంశో దర్శితః; సాధ్యప్రాప్యమపి * పారమార్థికేత్యాదినా సంక్షిప్తమితి జ్ఞా[illegible]తుం మద్వయమితి వ్యాఖ్యేయసమాఖ్యానిర్దేశః.

---

(౧) తై-నా-

ఆక ఇప్పడి వేదాన్తసిద్ధముమాయ్ స్వరూపప్రాప్తముమాయ్, ఆచార్యరుచి పరిగృహీతముమాయ్, శరణ్యహృదయానుసారియుమాయిరుక్కైయాలే అతిలుమ్ ఇతువే అనుష్ఠేయమెన్ఱుమిదత్తై త్తమ్మై విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ సాత్త్వికర్ ఇఴుక్కవొణ్ణాతెన్ఱుపార్త్తు, తాముమ్ పెరియ పెరుమాళుమ్ అఱిన్దతాక వనుసన్ధిత్తువిడ అన్ఱిరుక్క, తమ్ముడైయ పరమకృపైయాలే గద్యరూపేణ వెళియిడుకిఱార్.

ఇతుతాన్ అవతరిత్తపడి ఎజ్ఙనేయెన్నిల్; ఒరుతిరువుత్తిరత్తిరునాళిలే పెరుమాళుమ్ నాచ్చిమారుమ్ పుఱప్పట్టరుళియిరుక్కుమళవిలే ఎమ్బెరుమానార్ ఎఴున్దరుళి త్తిరువడిత్తొఴానిన్ఱార్. అస్యామవస్థాయామ్, తిరువుళ్ళత్తిలే సంసారభీతి నడైయాడ, తిరువడిక్కళిలే విఴున్ఱు శరణమ్బుక్కు శరణమ్బుక్క ప్రకారత్తుక్కు ప్పాశురమిట్టపడి.

ముతలిలే సంసారభయభీతరాయ్క్కొణ్డు పెరియనమ్బి శ్రీపాదత్తై ఆశ్రయిత్తపోతే పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కు

---

* పితరమిత్యాదిభిః జితన్తావిశేష భగవద్గీతాదిపత్రైరుక్తసంవాదకైరుపబృంహణగ్రన్థైః ప్రస్తుతోపాయ విశేషపరిగ్రహం శరణ్యస్వభావానుసన్ధానపూర్వకం ప్రాప్యవిరోధినివృత్తి ప్రార్థనాంశశ్చ ప్రపఞ్చయిష్యమాణ ద్వయార్థతయా సఙ్క్షేపేణ సఙ్కలయ్యేహ "మనోవాక్కాయైః" ఇత్యాదిభిః; అర్థక్రమేణనమశ్శబ్దార్థవివరణపూర్వకం చతుర్థ్యభిప్రేత పరమపురుషార్థప్రార్థనా ప్రకాశ్యతే. ప్రతివచనవాక్యైస్తు ప్రకృతాధికారి నిర్భయత్వాయ స్వీకృతభరస్యశరణ్యస్య స్వాభావికదయార్ద్రముత్తరఖండోక్తముపసంహారకల్పమభిప్రాయంవ్యవృణుత. అతఃకృత్స్నమిదంగద్యం ద్వయవివరణమితి సాధీయాన్సమ్ప్రదాయః.

ఇహచ భగవత్ప్రపదనే సముద్యతస్య సమ్యగ్జ్ఞానసమ్పాదన పురుషకారపురస్కారాదికం పూర్వకృత్యమ్. సాఙ్గస్వరక్షాభరసమర్పణం తత్కాలకృత్యమ్, స్వనిష్ఠానుసంధాన పూర్వకంస్వాధికారోచితకైఙ్కర్యముత్తరకృత్యమ్. శరణ్యస్యతుపూర్వకృ

అన్ఱో?; "సకృదేవ" ఎన్నన్తో శరణ్యహృదయమఱివ్పుతు; అనన్బ్బ (౧) "తత్తస్యసదృశంభవేత్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమ్ ఒన్ఱుమ్ కుఱైవేణ్డేన్" ఎన్ఱుమ్, (౩) "కళైవాయ్ తున్బమ్ కళైయాతొழివాయ్ కళైకణ్ మఱ్ఱిలేన్" ఎన్ఱుమ్, శొల్లుకిఱపడియే, "ఉడైమైయవన్ ఉడైమైయై శెయ్తపడి శెయ్కిఱాన్" ఎన్ఱు అఱియిరుక్క ప్రాప్తమాయిరుక్క, †తిరియట్టుమ్ ఇప్పోతు శరణమ్పుకవేణ్డువానెన్నెన్నిల్; ఇవ్వళవుమఱియిరుక్కమాట్టాత తమ్ ప్రాప్యత్వరైయాలే శరణమ్ పుకుకిఱార్. ఇతిఱే ఆழ్వార్కళుక్కుమ్ రీతి. అవర్కళై అడియొఱ్ఱుకిఱ ఆచార్యర్కళుక్కుమ్ ఇతువే రీతియామిత్తనైయన్ఱో?; సంసారభీతియుమ్ ప్రాప్యరుచియుమ్ కనక్కక్కనక్క ఒరుకాల్ శరణమ్బుక్కాప్పోలే ఒన్బతిన్ కాల్ శరణమ్ పుకుమిత్తనైయిఱే ఇవర్కళ్. ఆకిసంసారనివృత్తిపూర్వకమాక కైఙ్కర్యసిద్ధిక్కు ప్పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుకుకిఱార్.

ఇతుతాన్ ద్వయత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమాయిరుక్కిఱతు. ఇతిల్ ముతల్ చూర్ణైయాలే శరణమ్పుకువార్క్కు శరణమ్పుకయోగ్యతైయుళ్ళతు-కణ్ణழివఱ్ఱ ఉపేయరుచియుమ్, ఉపాయాధ్యవసాయముముణ్డానాలాకైయాలే తత్సిద్ధ్యర్థమాక ప్పిరాట్టి తిరువడికళిలే శరణమ్పుకుకిఱార్.

త్వమ్ - పురుషకారప్రరోచనాదికమ్; తత్కాలకృత్యం-సమర్పితసర్వభరస్వీకరణమ్; ఉత్తరకృత్యన్తుస్వయప్రయోజనభక్త్యాది ప్రదానాన్తిమదశాప్రబోధనప్రభృతిపరిపూర్ణకైఙ్కర్య ప్రదానపర్యన్తమ్; ఏతదఖిలమిహ శబ్దతోఽర్థతశ్చ యథాస్థానమనుసన్ధేయమ్. కిఞ్చ, సంబోధనేనాఽపరంతత్వం న్యాసోక్త్యాపరమంహితమ్। ప్రార్థనాభిశ్చ పరమః పుమర్థ ఇహాదర్శితః ॥

(౧) రా-సు-౩౯-౩౦ (౨) తి-వాయ్-౫-౮-౩. (౩) తి-వాయ్-౫-౮-౮.

† [illegible]

అతువెన్?,(౧)"సకలఫలప్రదోహివిష్ణుః" ఎన్ఱు సర్వాపేక్షితఙ్గళుక్కుమ్ ఫలప్రదన్ అవనన్ఱో?; ఆనపిన్బు, అన్దయోగ్యతాసిద్ధిక్కుమాక అవన్ తిరువడిగళిలే శరణమ్బుక త్తక్కదెన్నిల్; (౨) "సుహృదంసర్వభూతానామ్" ఎన్గిఱపడియే సర్వభూతసుహృత్తాయిరుక్కుమ్ ఈశ్వరనైయుమ్ నీరిలే నెరుప్పుక్కిళరుమాపోలే "క్షిపామి" "నక్షమామి" ఎన్ఱు సపరాధఙ్గళై ప్పణ్ణిప్పోన్దనామ్ సేర్ కొడునేరేనిన్ఱు శరణమ్బుక్కాల్ పూర్వవృత్తత్తుక్కు స్మారకమావుతోమెన్ఱు తమ్మై అఞ్జి, తమ్మిటత్తిల్ ఈశ్వరనుక్కుణ్డాన శీఱ్ఱత్తై ఆఱ్ఱుమవళుమాయ్, స్త్రీత్వప్రయుక్తమాన మార్దవత్తైయుడైయవళుమాయ్, మాతృత్వప్రయుక్తమాన కుడల్ తుడక్కైయుడైయవళుమాయ్, ఇవర్కళ్ శొల్లుమ్ వార్త్తైయై శెవితాళ్త్తు క్కేట్కుమవళుమాయ్, అవనై త్తన్ భోగ్యతైయాలే తువక్కి క్కేట్పిక్కుమవళుమాయ్, అతుక్కుమేలే స్తనన్ధయప్రజైక్కుత్తాయ్ కీఴ్ ఒతుఙ్గుకైప్రాప్తమానవోపాతి స్వరూపప్రాప్తైయుమాయి

స న్వేవంసకల ఫలప్రదో భగవానేవతత్ప్రపత్తి సిద్ధ్యర్థముపాశ్రియతామ్, కిమితి లక్ష్మీప్రపదనేన. మైవమ్; యదిభగవత్ప్రపదన మిదానీంశక్యమితి నిశ్చినుయాత్, తదా మోక్షార్థమేవతదుపాదదీత; నపున స్తదర్థం తత్ప్రయుఞ్జీత. అనిశ్చితేతుశక్యత్వే నితరామ్; ననుచవిదితశ్చేత్ప్రపత్తి శాస్త్రార్థస్సచసుకరః, తదాస్వయమేవ మోక్షార్థము పక్రియతామ్; మైవమ్; దుష్కరకర్మాద్యఙ్గ విరహాత్సుకరేపిమహా విశ్వాసాద్యఙ్గకప్రపత్తిస్వరూపే, "శ్రూయతేకిలగోవిన్దే" "సత్యంశతేనవిఘ్నానామ్" ఇత్యాది న్యాయేనసహ్యపత్ప్రతి బన్ధమాత్రయాదౌష్కర్యాత్; ఉక్తఞ్చ "ఉపాయస్సుకరస్సోయందుష్కరశ్చ మతోమమ" ఇతి; అతః "స్థితేమనసి" ఇత్యాదిప్రక్రియయా విషయతస్స్వరూపతశ్చ విశిష్టాకారప్రపత్త్యనుష్ఠానే ప్రాప్త్యభిలాష ప్రాపకాధ్యవసాయప్రాపకాన్తరాఽనన్వయానువృత్త్యనుగుణ మనస్సమాధానాద్యర్థమిహ తత్ప్రార్థనం యుక్తమ్.

(౧) విష్ణుధర్మే-౪౩-౪౯.   (౨)గీ-౫-౨౯.

శ్రి:-యద్వాశ్రియం ప్రపద్య తత్సన్నిధౌ మూలమన్త్రేణ స్వరూపానురూపపురుషార్థప్రార్థనం తదుపాయ ప్రార్థనాపర్యన్తం కృత్వా, తదనుజ్ఞయా ద్వయమనుసన్ధీయత ఇతి పూర్వాచార్యానుసన్ధానమనుస్మరన్

రుక్కైయాలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్ పుకుకిఱార్. నెడుఙ్గాలమ్ విషయప్రవణనాయ్ పోన్దప్రజై నివృత్తనానవన్దు పితావిన్కాల్ సేర్ ముకమ్పార్త్తుచ్చెల్లుకై అరితాయ్, మాతావిన్కాల్ శెల్లుకై - ఎళితాయిరుక్కుమిఱే. ప్రథమత్తిల్ ఆశ్రయిక్కైక్కుఙ్గూడ ఇతాయ్ త్తవివర్ ఇవళ్కై, ఆశ్రయిత్తనన్తరమ్ పణ్ణిన అపరాధఙ్గళైయుమ్ "క్షమస్వ" ఎన్నారితే, అన్తః పురపరికరమాకైయాలే.

అవతారికై ముర్ఱిర్ఱు.

ఏవమపి సుకృతవిశేషైరేవలక్ష్మీప్రపత్తివత్, భగవత్ప్రపత్తిరప్యస్తు; మైవమ్. తదర్థ ఏవహ్యయం సుకృతవిశేషః. నచాత్రాపి పూర్వవదశక్యత్వచోదనా; స్వాతన్త్ర్యబుద్ధ్యైవపూర్వంతావదస్మిన్ శ్రీస్వశక్తిప్రదానాత్, తదభిప్రాయేణహ్యుక్తం భగవతా శౌనకేన;-- "వాచః పరం ప్రార్థయితా ప్రపద్యేన్నియతశ్రియమ్" ఇతి. శ్రీసాత్వతేచ;- "యామాలంబ్యసుఖేనేమం దుస్తరం హి గుణోదధిమ్। నిస్తరన్త్యచిరేణైవ వ్యక్తధ్యానపరాయణాః" ఇతి. సా చైవం స్వయమాహ;-- "ప్రాయశ్చిత్తప్రసఙ్గే తు సర్వపాపసముద్భవే। మామేకాం దేవదేవస్య మహిషీం శరణం శ్రయేత్" ఇతి. న చైవమ్, తదర్థమపి ప్రపత్త్యన్తరాపేక్షాయామనవస్థాదిప్రసఙ్గః. స్వాతన్త్ర్యసఙ్కల్పేన వ్యవస్థితత్వాత్. సామగ్రీవిశేషాణాం సామగ్రీప్రవాహానవస్థా తు సర్వస్మిన్నపి కార్యే సహైవ సిద్ధాన్తిభిస్స్వీకర్తవ్యా; స్వీకృతా చేతి నాస్తి దోషః.

అతో ఽపవర్గార్థ భగవత్ప్రపత్తిసిద్ధయే, (౧)"యజ్ఞవిద్యా మహావిద్యా గుహ్యవిద్యా చ శోభనే। ఆత్మవిద్యా చ దేవి త్వం విముక్తిఫలదాయినీ" "విద్యాసహాయవన్తం మామాదిత్యస్థం సనాతనమ్" ఇత్యాదిభిస్సర్వవిద్యాప్రవర్తకతయా తత్తద్విద్యాత్వేన నిర్దిష్టాం సమ్యగ్జ్ఞాన వ్యవసాయోపాయాదిప్రదానే విశేషాధికారవతీ మనుగ్రాహక

---

(౧) వి-పు-౧-౯-

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీభగవద్రామానుజ విరచిత గద్యత్రయమ్.

శరణాగతిగద్యమ్.

యో నిత్యమచ్యుతపదాంబుజయుగ్మరుక్మ
వ్యామోహతస్తదితరాణి తృణాయ మేనే ।
అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్య దయైకసింధోః
రామానుజస్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

వందే వేదాన్తకర్పూర చామీకర కరణ్డకమ్ ।
రామానుజార్యమార్యాణాం చూడామణిమహర్నిశమ్ ॥

మూలం:- భగవన్నారాయణా

శ్రియం ప్రపద్యే (భగవదితి) భగవన్నారాయణశబ్దౌ గుణ విభూతివాచకౌ, [illegible] నారాయణత్వం [illegible],

వ్యా:--(భగవన్నారాయణ) భగవచ్ఛబ్దార్థః "వినా హేయై ర్గుణాదిభిః" అన్నట్టివలెను హేయగుణసంబంధరహిత [illegible] ప్రసిద్ధములు. (౧) "జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్య వీర్యతేజాంస్యశేషతః । భగవచ్ఛబ్దవాచ్యాని వినా హేయైర్గుణాదిభిః" అన్నదిగదా వచనము. ఇట్లుగా [illegible] కళ్యాణగుణములచేత ఉజ్జీవనహేతువైన గుణములున్నవాడు, [illegible] హేయ [illegible] యను అర్థము. (నారాయణ) భగవచ్ఛబ్దానికి సర్వ [illegible] నారాయణశబ్దానికిన్ని; "అస్మత్రయ [illegible]

స్వభావం శ్రియమాదౌ ప్రపద్యే (భగవదితి). అత్ర "శరణాగతి [illegible]" ఇతి [illegible] విశేషణాని [illegible].

---

(౧) వి. పు. ౬.

చారతః" ఎన్గిఱపడియే భగవచ్ఛబ్దత్తుక్కుమ్ బ్రహ్మశబ్దత్తైప్పోలే వ్యు త్పత్తిస్వరసత్తాలే ఔపచారికమాక వాకిలుమ్ ప్రయోగముణ్డు. అతుపో మన్ఱియే అనన్యపరమాన నారాయణానువాకసిద్ధమాయ్, యోగరూఢి యాలే నారాయణశబ్దమ్ సర్వేశ్వరనుక్కు వాచకమ్. అత్తాలే విశే షిక్కిఱతు.

ఆక "భగవన్నారాయణ" ఎన్ఱు సమస్తకల్యాణ గుణాత్మ నాయ్ ఉభయవిభూతినాయకనాన సర్వేశ్వరనై చ్చొల్లిత్తాయిత్తు.

పిరాట్టియై ప్పడికళిల్ శరణమ్పుకుకైక్కాకిల్ ఇవ్విరణ్డిల్ ఇవై శొల్లువేణ్డికిఱతెన్నెన్నిల్ ; ఆశ్రయిక్కు సహ్యామ్బాలేయుమ్, వి నిలత్తుక్కు పరిక్కైప్పోతేయుమ్, ఇవళుడైయ కల్యాణగుణఙ్గళుక్కడి యాన కల్యాణగుణయోగత్తైయుమ్, ఇవళుడైయ విభూతిక్కడియాన ఉభ యవిభూతియోగత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. అవనై చ్చొన్న పోతు శ్రీమానన్న

నను, "విష్ణుపత్నీ" "విష్ణువల్లభా" ఇత్యాదిషు భాష్యకారైః ప్రతిపన్నత్వాదేషా నిరూప్యతావాన్. యథోక్తం తాభ్యామేవ;-"అనన్యా హి మయా సీతా" "అనన్యా రాఘ వేణాహమ్" ఇతి. ఇహాతు తయోస్సన్నిరూపకత్వాఖ్యాయస్త కిమితి భగవతా సా నిరూ ప్యతే ; ప్రస్తుతోపయోగాద్ధ మితి బ్రూమః. భగవదభిమతానురూపత్వేఽపి తస్యాస్స్వ సేచ్ఛావిభూతాభావా త్తద్విరుద్ధేచ్ఛా విరహాచ్చ తతోఽస్వతన్త్రం సిధ్యేత్. ప్రథయా ప్రకాశవదివ వ్యాఖ్యేయగతం తయోరితరేతరనిరూపణమపి శ్రీవల్లభాదిశబ్దేన దర్శ యిష్యతి. ఇదఞ్చ పరస్పరనిరూప్యత్వమన్యత్రాప్యుక్తమ్, "తదేతదుభయమ్మిథునం పరస్పరనిరూపితమ్ । అభావాదన్యోన్యమిశ్రత్వాదనన్యప్రతిపాదకమ్" ఇతి. [అతీవ పరస్పరమిశ్రత్వాత్] , శాస్త్రానన్తర్యాది ప్రకారేణ నిత్యమన్యోన్య సమ్బద్ధత్వాది త్యర్థః. న చ పరస్పరనిరూప్యత్వే అన్యోన్యాశ్రయదోషః, ప్రభాప్రభావతోరివ ప్రమా ణతః ప్రకారాన్తరేణాపి తయోర్నిరూపణాత్.

అత్రవ్యపకాష్టాత్మకతాభ్యాం భగవన్నారాయణ శబ్దాభ్యామ్ "స్వుద్ధేహ హావిభూత్యాఖ్యే" "నరసమ్బన్ధినో నారాః" ఇత్యాదిభిర్నిరుక్తాభ్యాము భయలిఙ్గత్వ ముభయవిభూతిత్వఞ్చ వ్యాఖ్యాయతే. భగవచ్ఛబ్దస్య "ఉత్పత్తిం ప్రలయఞ్చైవ" ఇత్యాది

పదాః- అభిమతానురూప

అనురూపే ఽనభిమతే ఽననురూపే చాఽభిమతే చ దృశ్యత ఇతి తద్వ్యవచ్ఛేదాయ అభిమతానురూపశబ్దౌ.

యోగ్యమైనవాటికి, ఇష్టమైనవాటికి [illegible] "విష్ణుపత్నీ" ఎన్న చెప్పేటి [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(అభిమత) ఏకంబిధనాయున్నట్లు ఏవనుక అభిమతమాయు [illegible]. (అనురూప) [illegible] అభిమత [illegible] అననురూప [illegible]; [illegible] (౧) "[illegible]" ఎన్న [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] "[illegible]" ఇతి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (౨) "[illegible] నారాయణ [illegible]" [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (౩) "[illegible]" ఇతి. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (౪) "[illegible]" ఇతి. (౫) "[illegible]" [illegible]

---

(౧) తై-నా-యు-౧౧-౧౦-౬. (౨) మహోపనిషత్. (౩) [illegible]

(౪) [illegible] (౫) [illegible]-౧౫-౨-౫

మూ:- స్వరూప రూప

అభిమతమాయ్, అనురూపమాయిరుక్కుమ్ ఎన్నై యెమ్పెరుమాన్; స్వరూ
పరూపరూపగుణవిభవైశ్వర్య శీలాదికళ్.

స్వరూపమ్-అవనుక్కు అభిమతమాయిరుక్కై-యావతు-ఇవళ్ స్వరూపమ్-తన్ స్వరూపత్తుక్కు ధారకమాయిరుక్కై. రావణన్ మాయా శిరస్సై ఎత్తిక్కాట్టిన పోతుమ్, ఇన్ద్రజిత్తు మాయాసీతైయై వెట్టిన పోతుమ్, ఇరువరుమ్ ఒరువర్ పక్కల్ ఒరువర్ "తేనయోర్ అన్యోన్యమ్" ధరిత్తుక్కిడన్ద స్వరూపసత్తైయాలిఱే. అవన్ స్వరూపమ్ ఇవళుక్కు ధారకమాకైయావతు-స్వరూపః. ఇవళ్ స్వరూపమ్ అవనుక్కు ధారకమాకైయావతు-అభిమతత్వమాలే. అనురూపమాకైయావతు-(౧) "యథా సర్వగతో విష్ణుస్తథైవేయమ్" ఎన్నుమ్, (౨) "త్వయా చ పిష్ణునా యుక్తో రామస్స భవేత్" (౩) "తవైవోచితయా" ఎన్నుమ్ శ్లోకంగళిన్పడియే ఇవళుడైయ స్వరూపమ్ అవనోడొక్క ప్పొల్లానాయిరుక్కై.

(రూప) స్వరూపత్తైచ్చొన్న వనన్తరమ్ స్వరూపగుణఙ్గళైచ్చొల్లి ప్రాప్తమాయిరుక్క విగ్రహత్తైచ్చొల్లిత్తు స్వరూపత్తుక్కు స్వరూ

ప్రతిష్ఠితమ్। తేనేయం సదృశాస్త్రానుమహా గమపి జీవత' ఇతి చ. అభిమత స్వరూప రూపత్వ మనురూపత్వ్యాభిమతత్వాచ్చ లోకద్వయమితి తద్వ్యవహారః... యథా "చక్ర యస్యాపవసంభుజా..." ఇత్యాది శ్లోక... తదభావస్య... తద్వ్య... రూపరూపాదసరోక్తిః.

అత్రతు స్వరూపస్య స్వగుణత్వాద్రూపాత్, స్వరూపరూపగుణవిభవైశ్వర్యశీలాద్య నవధికాతిశయాఽసంఖ్యేయకల్యాణగుణ గణత్వే... త్వమిహాసమ్భవేనతి ప్రకృష్టం సాదృశ్యమ్; యథా "..."

(౧) వి-పు-౧-౮-౧౭ (౨) రా. (౩) స్తో-౧-

పాశ్రయణానుగుణబృంహితన్ప్రకాశకమాత్రే యాతే. స్వరూపాశ్రయాభి మతమాత్రాన్నాల్, రూపమ్ అభిమతమెన్నుమిడమ్ శ్లోకే పేశాయితే. అతస్తాన్ స్వరూపాశ్రయమెన్ఱిత్తే అభిమతమాయిత్తు. రూపమభి మతమాకైయావతు-(౧)"అకలకిల్లేన్ ఇఱైయుమ్" ఎన్ఱు అవళ్. తిరుమున్ని- త్తిరుమున్నిన్పడి యానవన్నాన్ మేల్ విరుమ్పియాయిరుక్కై- (౨) "మొన్నియల్ తోళ్ తోయ్న్దాయ్" (౩) "మాయవలర్ ముణై మానాన్ కుఱ్కొమ్పిన్నాన్" ఎన్ఱుఅవనుక్కు *మేన్మై తోయుమ్ [illegible] ఇవళ్ వశీ యాయిరుక్కైయుమ్పత్తి. అనురూపమాకైయావతు - శీలత్తాలుమ్ వయ స్సాలుమ్ వృత్తత్తాలుమ్ తుల్యమాయిరుక్కై.

సక్తిత్వ" ఇతి. రత్నకాంచని ముక్తాప్రవాళాదిరివన్యసన్నివేశేన శోభాతిశయహేతు త్వరూపమహాచిత్యంవా; యథా (౪) "అతీవ రామశ్శుశుభే ముదాన్వితో విభుశ్శ్రియా విష్ణురివామరేశ్వరః" ఇతి; యథాచ (౫) "తుల్యశీలవయోవృత్తాం తుల్యాభిజనలక్ష ణామ్ । రాఘవోఽర్హతి వైదేహీం తం చేయమసితేక్షణా" ఇతి. అత్రానురూపత్వమ [illegible] శోభాచిత్యపరః, దంపత్యోస్సామ్యానాధికవయస్కత్వాత్. స్త్రీపుంసలక్ష [illegible] భిన్నప్రకారత్వాత్, తత్ప్రకారోక్త్యా శీలాది వ్యపోహ్యచిత్యమేవ, తుల్యాభి [illegible] సామ్యాదర్హతీతి సముదాయనిర్దేశాచ్చ.

యద్వా [illegible] త్వస్య [illegible] తుల్యత్వే [illegible] ముచ్యతే. [illegible] శత్వం (౬) "ఘనశశిమణి [illegible] మునిదర్శనా" ఇత్యుక్త [illegible]. [illegible] సత్త్వం - [illegible]; [illegible], సా చ (౭) "స్వస్యాం [illegible] [illegible]" ఇత్యుచ్యతే. "[illegible] [illegible]" (౮) "అహం [illegible] రూపరూపవి [illegible]" ఇత్యాదికప్రతాదేనుసన్ధేయమ్.

భగవత్స్వరూపా [illegible] స్వరూపానుగుణం [illegible] రూపసమాపత్తిః. [illegible] [illegible] నిరూపకధర్మ; తస్యానురూపత్వమ్, (౯) "నాన [illegible]" ఇత్యాదిషు ప్రపంచ్యతే. రూప-మి, హిరణ్మయ [illegible] మత్వాత్. తస్యానురూపత్వం [illegible] నిత్యత్వాత్ప్రాప్తత్వాత్ [illegible]

---

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦ (౨) తిరుచ్చ-౧౩ (౩) పె-తిరు-౮-౧౦-౧
(౪) రా-బా- (౫) రా-సు.౧౬-౫ (౬) శ్రీగుణర-
(౭) రా-బా-౧ (౮) చతుశ్శ్లోకీ (౯) వి-పు-౧-౮-౩౫

మూ ;- గుణవిభవ

రూపాద్యనన్తర: గుణశబ్దస్సౌన్దర్యాదిపర:.

(గుణ). రూపానన్తరభావిత్వాత్తాలే । ఇతు సౌన్దర్యాదికళైకళ్ళైక్కుఱిక్కిఱతు. రూపత్తుక్కునిఱమ్ కొణ్డుత్తు భోగవర్ధకఙ్గళుమాకైయాలే అభిమతమాయిరుక్కుమ్. అతఏవ అనురూపమాయిరుక్కుమ్.

(విభవ) (౧) "అర్థోవిష్ణురియంవాణీ" ఎన్ఱు అర్థాంశమ్ అవనతాయ్, శబ్దాంశమ్ ఇవళతాయిరుక్కై. (౨) "పున్నామాభగవాన్హరి: । స్త్రీనామ్నీలక్ష్మీ:" ఎన్ఱుమ్పడి పుల్లిఙ్గపదార్థఙ్గళ్ అవనతాయ్, స్త్రీలిఙ్గపదార్థఙ్గళ్ ఇవళతాయిరుక్కై. (౩) [సర్వాన్భోగాన్పరిత్యజ్య] సర్వభోగఙ్గళైయుమ్ విట్టుక్కాట్టిలే పుఱప్పట్టాళైన్నైయాలే, లీలోపకరణఙ్గళుమ్ భోగోపకరణఙ్గళుమ్ అవన్ విభూతియిలుమ్ విఞ్జియిరుక్కై. (౪) "ముఞ్నీరిలుమ్ పెరిజ్గిళియుమ్ పన్నుమూశలుమ్ పేసుక్కిన్ఱ శిన్ఱిల్ మున్ఫూవైయుమ్ విట్టుక్కెన్ఱ శొల్లుప్పోత్తై" ఎన్ఱుమ్, (౫) "పూవై పెజిళిర్ పన్నుతూ్దై పూమ్పుట్టిల్ కళ్" ఎన్ఱుమ్*, ప్రసిద్ధనాధికళుమ్; అవైతాన్ సామాన్యమాయుమ్ అన్త: పురపరికరమామధ్యాత్తుతమత్వామ్, నిత్యైవైషా జగన్మాతా, (౬) "విష్ణోర్దేహానురూపాం వై కరోత్యేషాకకత్మనస్తనూమ్" ఇతి చ నిగమితమ్. అత్రరూపానన్తర: గుణశబ్దస్సౌన్దర్యాదిదివ్యవిగ్రహగుణపర:. (౭) "గుణాద్రూపగుణాచ్చాపి ప్రీతిభూయో వ్యవర్ధత" ఇతి విగ్రహగుణానాం స్వరూపగుణానామప్యపేక్షా ప్రీతివిషయద్యోతనార్థ:.

విభవ:. (౮) "ఘటిపతిర్వయ్యాకసనవాహనమ్" ఇత్యాది భిరుక్తం విభూతిద్వయమ్; యథోక్తమ్; అస్యాయమచ్చశేషం హివిభూతిరుభయాత్మికేతి. ఉక్తఞ్చ శ్రీరామమిశ్రై:, "ఉభయాధిష్ఠానచైకం శేషిత్వమ్" ఇతి. ఏవంద్వయోర్విభవస్యైకత్వేపి తదానురూప్యభవనమన్యా నాకసంరిక్త విభూతి మత్త్వపరమ్.

(౧) వి-పు-౧-౮. (౨) వి-పు-౧-౮-౩౫ (౩) రా-సు-౧౬-౧౭ (౪) తి-మొ-౩-౭-౮ (౫) తి వాయ్-౬-౭-౬ (౬) వి-పు-౧-౯ (౭) రా- (౮) చతుశ్లో-౧

ము:- ఐశ్వర్యశీలాది

పరత్వసౌలభ్యకోటినివిష్టగుణజాతప్రదర్శనార్థౌ ఐశ్వర్యశీలశబ్దౌ.

యుమిరుక్కుమ్. అజ్ఞనిఱ్ఱైయిలే. (౧) "యో మోజగతి పుమ్యానమ్" (౨) "శేషిత్వేపరమః పుమాన్" ఎన్నుమ్పడియే సవిభూతికనాన ఈశ్వరనైచ్చొల్లుమ్. ఇతుఅభిమతమాకిఱతు - అన్తః పురపరికరమాకైయాలే.

(ఐశ్వర్య) సర్వపదార్థనియమనసామర్థ్యమ్. త్రివిధచేతనరైయుమ్ స్వరూపేణనియమిక్కుమ్. ఈశ్వరనై ప్రణయిత్వేన నియమిక్కుమ్. నియమిక్కుమ్ ప్రకారమెన్నెన్నిల్, బద్ధరై కర్మానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. నిత్యముక్తరై స్వరూపానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. ఈశ్వరనై రక్షణానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. ఇతుఅభిమతమాకిఱతు - పురుషోత్తమత్వసూచకమాకైయాలే. ప్రణయినియమ్యైయై నియమనమ్ ప్రణయిక్కుప్పుంస్త్వావహామిఱో. ఇతుజ్ఞానాదిగుణఙ్గళుక్కుముపలక్షణమ్.

(శీల) శీలమ్ - రాక్షసిగళ్ పక్కల్ ప్రసిద్ధమ్. రావణనైక్కుఱిక్కిఱ (3) "మిత్రమౌపయికంకర్తుమ్" ఎన్నుమ్, "విదితస్సహి

యుద్ధా, అర్ఘ్యవిష్టరయంవాణిత్యాదిభిశ్శోకైరదన్మృతిన్యాయేన విభజ్యనిర్దిష్ట విభూత్యంశః. స్వాకసాధారణ విభూషణాదికళ్ళవిభవః ; "నిధిఃపద్మోనిధి శ్శఙ్ఖశ్చతుర్దన్తీ గజస్తథా। కల్యాణసర్వఃపఞ్చాస్య శ్శిబికోగృహరక్షకః" ఇత్యాదిపురాణ ప్రసిద్ధమామరూప్య మహాయథార్హం గ్రాహ్యమ్.

ఐశ్వర్యశీలేచాకన్విశే నాకకదిశశ్చేనపరత్వసౌలభ్యౌపయిక గుణసర్వస్వయసఙ్గ్రహః. "సర్వైశ్వర్యగుణోపేతాంనిత్యాం తద్ధర్మధర్మిణీమ్" ఇత్యాదిభిరేతత్సిద్ధిః

---

(౧) (౨) (3) రా-సు-౨౧-౧౯

మూ:- అనవధికాతిశయాఽసంఖ్యేయ కల్యాణ

అనవధికేత్యాది స్పష్టార్థః,

ధర్మజ్ఞః" ఎన్ఱుమ్ రామునికట్టైక్కూఱిత్తు (౧) "భవేయం శరణం హి వః" ఎన్ఱుమ్, (౨) "రాజసంశ్రయవశ్యానామ్" "పాపానాం వా శుభానాం వా" ఎన్ఱుమ్ తిరువడియాలే ఱొమత్తైన్ను మోరచ్చిత్తాలితే. ఇగ్గుణఙ్గళ్ అభిమతవిషయక్కి ఱతు - లేనక్కు స్వాశ్రయమానరక్షణత్తుక్కు ఉపయోగియాకైయాలే, ఆదిశబ్దత్తాలే - అనుక్తఙ్గళైచ్చొల్లిక్కిఱతు. సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనై స్సౌశీల్యమ్ ఇవస్థై స్సౌశీల్యముడియాలైన్నై.

(అనవధికాతిశయ) ఇన్నైత్తాన్ విరోక్తై అపరిచ్ఛేద్యమాయిరు క్కుమ్. (అసంఖ్యేయ)ఇన్నైత్తాన్ ఎణ్ణిట్టిముక్కై.(కల్యాణ)(౩)"ఇయన్ను

అత్రపరస్వరచ్ఛావిధాతాకభావాం స్వైశ్వర్యమనురూపం, శీలక్షాగుణాదిషు రామస్య ప్రతిజాటాదిషు తస్యాః ప్రసిద్ధమ్. ఏవం పతిపారార్థ్యయుక్త తదికరసర్వశేషిత్వాన్వితానామస్యాపి గుణానామనురూప్యం సుగమమ్.

"బ్రహ్మేశానాదిసురవ్రజస్సదయితస్త్వద్దాసదాసీగణః" ఇత్యుక్తైశ్వర్యస్యాతిశయసఙ్ఖ్యాతగుణే భాష్యవ్యాఖ్యాత్రాత్యర్థమాహ (అనవధికాతిశయాసఙ్ఖ్యేయేతి). అనవధికత్వమిహాన్యాపేక్షయా ఉత్కృష్టావధిరాహిత్యమ్. నను భగవత ఏవైశ్వర్యమనవధికాతిశయమ్; "తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరమ్" "సర్వేశ్వరః - కృష్ణః" "న తత్సమశ్చాభ్యధికశ్చ దృశ్యతే" "న త్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యః" ఇత్యాదిభిస్తస్యోక్తేః. పుంప్రధానేశ్వరేశ్వరీతి నామత స్త్రీప్రత్యయానుపపత్తేః, శ్రుత్యాదివిరోధాచ్చ అన్యథానేయమ్, పుంప్రధానేశ్వరేశ్వరశబ్దయో గోబలీవర్దన్యాయేన విశేషత ఉక్తానాం బ్రహ్మాదీశ్వరాణామప్యు భగవానీశ్వరః తత్పత్నీ ఇయమితి, పుంయోగాదాఖ్యాయామితి హి స్త్రీప్రత్యయోపపత్తిః. పుంప్రధానేశ్వరశక్తిరూపవనియమ్యత్వాచ్చ, ఈశ్వరస్తు వాల్లభ్యాదేతి నిర్వ్యాహోవిరూపః క్లిష్టశ్చ. "ఈశ్వరీం సర్వభూతానామ్" ఇత్యేతదస్యా తేనగి తార్థమితి.

(౧) రా-సు ౨౮-౯-౩ (౨) రా-యు-౧౧-౪౪ (౩)

మూ. — గుణగణామ్

భగవతోభార్యాదోషైః రేత్రైర్వివర్జితా” ఎన్గిఱపడియే ఉళ్ళతెల్లామ్అఙ్గీకియత్తాయిరుక్కై. ఇవళ్ గుణఙ్గళుక్కువ్యావర్తకమ్-అవన్ గుణఙ్గళ్; అవన్ గుణఙ్గళుక్కు దోషమేతెన్నిల్, అవనుక్కు స్వరూపానుబన్ధియాన నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యముణ్డు.(౧)“క్రోధమాహారయత్తీవ్రమ్” ఎన్గుకోపత్తైఅరుళ చ్చ్యాడిట్టు కార్యఙ్గొళ్ళవేణ్డుమ్ దశైయుముణ్డు. అవై ఇవళుక్కిన్ఱిక్కే యిరుక్కై. (గుణగణామ్) ఇవై తాన్ తిరళ్ తిరళాయిరుక్కై.

అత్రోచ్యతే;- యద్యపినామ్నా తథానిర్వాహః, తథాపిశ్రుతౌ నతథాస్యాత్, సర్వభూతానామితిషష్ఠ్యన్వయ వైఘట్యప్రసఙ్గాత్. స్త్రీపత్యోస్తుబాహుళకేన నేయః. *అస్యేశానాజగతోవిష్ణుపత్నీతిచ మన్త్రాన్తరేణోక్తమ్,తదపిహి తద్విభూతిభూతభూమి విషయత్వాత్తత్పర్యవసాయ్యేవ. శ్రీవైకుణ్ఠగద్యేచ శేషాదీనామపితదాజ్ఞానువిధాయిత్వముక్తమ్, శేషశేషాశనాది సర్వంపరిజనంభగవతస్తత్తదవస్థోచితపరిచర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యేతి. ఆహుశ్చభగవద్యామునాచార్యాః,“యస్యాస్తేమహిమానమాత్మన ఇవత్వద్వల్లభోపిప్రభుర్నాలంమాతుమియత్తయానిరవధిం నిత్యానుకూలంస్వతః” ఇతి. వేదార్థసఙ్గ్రహేచోక్తమ్, “స్వాభిమతస్వానురూపస్వరూప రూపగుణవిభవైశ్వర్యశీలాద్యనవధికమహామహిషీ” ఇతి. ఉక్తఞ్చశ్రీవత్సాఙ్కమిశ్రైః, “దేవిత్వన్మహిమావధిర్నహరిణానాపిత్వయాజ్ఞాయతే” ఇతి. తదాత్మజైశ్చ, ప్రశకనబలేత్యారభ్య - తవభగవతశ్చైతే సాధారణాగుణరాశయః” ఇతి.

నచైతావతా భగవతోనిస్సమాఽభ్యధికత్వవిరోధః, ప్రత్యుతతత్ప్రతిష్ఠాపనమేవ, (౨)“హ్రీశ్చతేలక్ష్మీశ్చపత్న్యౌ” ఇతిశ్రుతేః, నహ్యేవం విధపత్నీవిశిష్టత్వం కస్యచిత్తదన్యస్యాస్తి, యేనత[illegible]న్యాదిశఙ్కాస్యాత్. ఉపబృంహితఞ్చ (3) “అప్రమేయం హితత్తేజోయస్యసాజనకాఽఽత్మజా” ఇతి.

ఏవమస్యాశ్శీలాదీనామనవధికాతిశయత్వేప్యవిరోధః, “యథాప్రభాగుణోత్కృష్టైభాస్కరోనిస్సమాధికః । శ్రీమానపితథైవస్యాత్ప్రభిః పత్నీగుణోన్నతౌ । జ్ఞానభోగ

(౧) రా-అ. (౨) యజు-అర-3. (3) రా-అ-3౭-౧౮.

3 2000

మూ.— పద్మవనాలయామ్

పరత్వసౌలభ్యయోస్సమాఖ్యాః ప్రమాణయతి - పద్మేత్యాది భిశ్చతుర్భిః పదైః.

(పద్మవనాలయామ్) పద్మశబ్దమ్ - మఙ్గళఙ్గళుక్కు ఉపలక్షణమాయ్, సర్వమఙ్గళనివాసినియెన్నై. అఙ్గనన్ఱిక్కే, (౧) "సర్వగన్ధః" ఎన్గిఱవ స్తువైయుమ్ స్వసమ్బన్ధత్తాలే పరిమళితమాక్కుకై యెన్నుమామ్. పద్మశబ్దత్తాలే - భోగ్యతైయైచ్చొల్లిఱ్ఱాయ్, అత్తాలే నిరతిశయభోగ్యభూతైయెన్నవుమామ్. పరిమళమిత్తే వడివుక్కుఉపాదానమ్. (౧) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః" ఎన్గిఱవివై యిరణ్డుమ్ ఇత్తలైయిలే కిడన్దపడి.

సమానత్వే నిత్యముక్తేశ్వరేషుచ । యథావైష్ణవ్యనియతి స్తథైవాఽతేత్యనావిలమ్" శాస్త్రేషుబహుధా భగవద్గుణత్వాదిరూపేణ నిర్దిష్టాయాస్తస్యాః కైశ్చిన్నిర్గుణత్వాది కంశఙ్కృత ఇతి తన్నిరాసాయ కల్యాణగుణోక్తిః. గుణత్వాదినిర్దేశాస్తు వస్వాదర్వ్యత్వాద్య విరోధేనఅన్యపరా ఇతితత్రతత్ర ద్రష్టవ్యమ్. "తతోవలోకితాదేవాః" (౨) "త్వయావలోకితాస్సద్యః" (౩) "సశ్లాఘ్యస్సగుణీధన్యః" ఇత్యాదిభిరేతదవలోకనాత్ క్షుద్రాణామపి గుణసిద్ధౌ, సర్వకల్యాణగుణశాలిత్వమస్యాః కైముత్యసిద్ధమ్. కల్యాణత్వం మోక్షపర్యవసాయితత్త్వజ్ఞానాది మఙ్గళావహత్వంస్వయం నిత్యానుకూలత్వఞ్చ. (౪) "సతేవర్ణయితుంశక్తా గుణాన్ జిహ్వాపివేధసః" ఇత్యాద్యభిప్రేతసర్వాపరిచ్ఛేద్యగుణానన్త్యాతిశయసూచనాయగణశబ్దః; ఐశ్వర్యాదేరనేకావాన్తరగుణసముదాయాత్మకత్వాద్వా, ప్రకృష్టంవిజ్ఞానమిత్యాదినాయాత్.

అథవిభూతితోపిమఙ్గళనిర్వాహకత్వం ప్రదర్శయతి (పద్మవనాలయామితి). ఏతేన(౫)"పద్మేస్థితాంపద్మవర్ణామ్"(౫) "గన్ధద్వారామ్" ఇత్యామ్నాతసౌవర్ణ్యసౌగన్ధ్యాతిశయోపిసూచితః. తచ్ఛరణవరణమన్త్రేచోక్తమ్, "తాంపద్మనేమీంశరణమహంప్రపద్యే" ఇతి. నాభిస్థానీయకర్ణికావస్థానాత్పద్మమస్యాః నేమిపద్మవతీ. పద్మమేవనేమిః-యానసాధనం యస్యాస్సాపద్మనేమిరితికేచిత్; "మాతరంపద్మమాలి

(౧) (౨)

మూ. — భగవతీం శ్రియమ్

(భగవతీమ్) భగవచ్ఛబ్దమ్-పూజ్యవాచి. (౧) "తత్రపూజ్యపదార్థోక్తి పరిభాషాసమన్వితః। శబ్దోయం నోపచారేణ" ఎన్గిఱవనుక్కుమ్ పూజ్యైయాకవిరుక్కుమ్. ఆక, "పద్మవనాలయాంభగవతీమ్" ఎన్గిఱవిత్తాల్ తన్వఙ్గియాక అవనై ప్పఱ్ఱినాల్ కుఱ్ఱమ్ పారాతపడి అవనైత్తన్ భోగ్యతైయాలే తువక్కుప్పాడుప్పిక్కై.

(శ్రియమ్) తనైప్పఱ్ఱి సర్వముముణ్డాన్పడియాయ్, తాన్ అవనైప్పఱ్ఱి ఉళ్ళాయిరుక్కై. ఇతిలేనియుక్తిప్రక్రియైయుమ్నడక్కక్కడవతు.

నీమ్"(౨)"ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీంయష్టింపిఙ్గళాంపద్మమాలినీమ్" "శ్రీనిలయామాలాధారిణీ" "ప్రియాణితస్యాః పుష్పాణికమలానివిదుర్బుధాః"(౩)"వికాసికజులస్థితా" ఇత్యాదిష్వప్యస్యావిశేషతఃపద్మాఙ్గీకారశ్శ్రుతేః, శ్రీవిష్ణుస్మృత్యాదిషువిస్తరేణోక్తానాంమఙ్గల్యవిభూతిభేదానామియం విశేషతోదేవతేతి జ్ఞాపయితుమిహసుప్రసిద్ధముఖ్యమఙ్గళభూత పద్మవనోదాహరణమ్. యత్రపద్మవనానిచేతి భగవతో విశేషసన్నిధిస్థానేపద్మవనే తద్విగ్రహఇవ విశేషేణాస్యాసన్నిధత్తే. ఏతేన "సాహంవైపఙ్కజేజాతాసూర్యరశ్మిప్రబోధితే. భూత్యర్థం సర్వభూతానాంపద్మాశ్రీః పద్మమాలినీ" ఇతి శ్రీవాసవసంవాదోక్తం సర్వభూతో జ్జీవనార్థావతారసౌలభ్యమపి ప్రదర్శితంభవతి.

ఏవం మంగళగుణవిభూతియోగేన నిర్దోషత్వమపి సఙ్కలయ్యాహ (భగవతీమితి). *జ్ఞానశక్తిబలేత్యారభ్య, వినాహేయైర్గుణాదిభి రితిస్మర్యతే. అథోక్తవక్ష్యమాణ సర్వాతిశయస్థాపికయా సుప్రసిద్ధస్యా సాధారణసమాఖ్యయా సర్వసమాశ్రయణీయత్వాదికమాహ(శ్రియమితి). ఏవంహి శ్రీశబ్దోనిరుచ్యతే;-"శ్రీణాతినిఖిలాన్దోషాన్ శ్రీణాతిచగుణైర్జగత్।శ్రీయతేచాఖిలైర్నిత్యంశ్రయతేచపరమ్పదమ్" ఇతి. శ్రయన్తీం శ్రియమాణాశ్చ శృణన్తీంశ్రృణ్వతీమపి" ఇతిచ. అస్యచనామ్న స్సర్వప్రకారోత్కర్ష (౪)జ్ఞాపకత్వమాహుః "శ్రీరిత్యేవచనామతే భగవతిబ్రూమఃకథంత్వాంవయమ్" ఇతి, (౫ "శ్రీరసియతః" ఇతిచ. భగవన్నారాయణపదోక్తస్యా నురూప్యాచ్చ భగ

---

(౧) వి.పు-౬-౫-౭౭. (౨) శ్రీసూక్తమ్. (౩) వి-పు-౧-౯-౧౦౦.
(౪) చతుశ్శ్లో-౧. (౫) శ్రీగుణరత్న.

మూ. — దేవీంనిత్యానపాయినీమ్

సదా అపరాధానభిజ్ఞతాయై (నిత్యానపాయినీమ్) ఇతిపదమ్.

(దేవీమ్) వడివిల్ పుకరిరున్దపడి. అనన్తైశ్వర్యైర్ద్యోతమానైయాయిరుక్కుమవళై. (నిత్యానపాయినీమ్) (౧)"విష్ణోశ్శ్రీరనపాయినీ" ఎన్గిఱపడియే అనన్తోడుణ్డాననిత్యసంశ్లేషత్తాలే

పతిం శ్రియమితిపదాభ్యాం దర్శితమ్. శ్రీపదనిరుక్తిభిః స్వంశ్రితదోషనిరాకరణమ్, ప్రాప్యరుచి ప్రాపకాధ్యవసాయాది ప్రదానముపాయస్వరూపనివర్తకత్వమ్, (౨) "పితేవత్వత్ప్రేయాన్" ఇత్యాద్యుక్తం పతిప్రసాదజనకత్వఞ్చ సిద్ధమ్.

ఏవమాశ్రితార్థవ్యాపారాస్తదనుగుణావతారా దయశ్చనకర్మకృతా ఇత్యాహ (దేవీమితి). భర్తుర్లీలాయామైకరస్యాత్తదనుగుణవిచిత్రవ్యాపారోపపత్తిరితి భావః. భగవతీమిత్యాదిపదత్రయేణద్విషట్కార్ణస్థ భగవద్వాసుదేవపదార్థానురూప్యఞ్చ ఖ్యాప్యతే. శ్రియందేవీమితి సమభివ్యాహారేణ,(౩)"శ్రియందేవీముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీజుషతామ్"(౪)"శ్రీదేవీపయసస్తస్మాదుత్థితాధృతపఙ్కజా" ఇత్యాదయశ్శ్రుతిస్మృతయస్సూచ్యన్తే. "శ్రియశ్శ్రీశ్చ భవేదగ్ర్యా" ఇత్యాద్యుక్తపతిసమ్బన్ధేనద్యోతమానత్వాదికమపి దేవీమిత్యనేనగమ్యతే.

ఏవం "క్రీడార్థముపాత్తస్య తస్య" ఇత్యాద్యుక్త లోకానుకమ్పాహేతువతారాయా అపితస్యాః (౫) "పశ్యతాంసర్వదేవానామ్" (౬) "మయావినాశుష్యతి శోకదీనమ్" ఇత్యాదిభిరాగన్తుక సంశ్లేష విశ్లేషాదివ్యపదేశాత్ కథమపరాధభీతానాం తత్తదవస్థాసు తత్పురస్కారేణ భగవదాశ్రయణం స్యాదిత్యత్రాహ(నిత్యానపాయినీమితి) (౭) "శ్రీవత్సవక్షానిత్యశ్రీః" (౭) "నిత్యైవైషా జగన్మాతా (౮) విష్ణోశ్శ్రీరనపాయినీ" "అన్యేషు చావతారేషు విష్ణోరేషాఽనపాయినీ" (౯)"భగవద్వాసుదేవస్య నిత్యైవైషానపాయినీ మహావిభూతే స్సమ్పూర్ణ షాడ్గుణ్యవపుషః ప్రభోః। మమసాత్మభూతస్య నిత్యైవైషానపాయినీ" ఇత్యాదిభిరనపాయా

(౧) వి-పు-౧-౮-౧౭. (౨) శ్రీగుణరత్న. (౩) శ్రీసూక్తమ్. (౪) వి-పు-౧-౯-౧౦౦.
(౫) వి-పు-౧-౯-౧౦౫. (౬) రా-సు. (౭) రా-యు-౧౧౪-౧౫.
(౮) వి-పు-౧-౯-౧౪౪. (౯) భగవచ్ఛాస్త్రే.

మూ — నిరవద్యామ్

దౌర్లభ్యరూపావద్యరహితా - నిరవద్యా.

అపాయమిల్లాక్కై యిరుక్కై. అపాయః - విశ్లేషః. (నిరవద్యామ్) కీழ్చ్చొన్నవైభవమెల్లామ్ స్వార్థమాయిరాతే అత్తలైక్కాయిరుప్పడి యిరుక్కై. ఏతేనుమొన్ఱు తనక్కానై - అవద్యమ్. పిఱర్క్కానై - నిరవద్యమ్. ఇనివిషయవిభాగమేయుళ్ళతు. అతువకుత్తవిషయమా మిత్తనైయేవేణ్డువతు. అవన్దానుమ్ తనైయొழియుమ్ తన్నుడైమైయా యుమ్ (౧) "భక్తానామ్" ఎన్ఱిఱేయిరుప్పతు.

సర్వదా చిదపి విశ్లేషః. అవతారేష్వపి కదాచిద్విశ్లేషశోకాదేరభినయమాత్రమేవ. ఇదఞ్చ శ్రీమద్రామాయణాన్తే సూచితమ్. "రామస్య సవ్యపార్శ్వేతు పద్మా శ్రీస్సముపస్థితా । దక్షిణే హ్రీర్విశాలాక్షీ వ్యవసాయస్తథాగ్రతః" ఇతి. ఏవం దేవీమిత్యన్తేన వ్యాఖ్యేయస్థ శ్రీశబ్దార్థో దర్శితః. తన్ముఖేన నిత్యం భగవతస్సుఖప్రసాదనీయత్వం వ్యఞ్జయితుం నిత్యానపాయినీమిత్యన్తేన తత్రత్యమనుబన్ధశ్చోక్తో భవతి.

నను భగవతీమిత్యాదిభిస్స్వతో నిర్దోషత్వాదౌ నిత్యసమ్బన్ధే చ సిద్ధేపి, స్త్రీత్వోపాధివశాత్ కదాచిత్పతి పారార్థ్యవైముఖ్యమ్, పతిప్రతికూలాభిప్రాయత్వమ్, అవిమృశ్యకారిత్వం, నృశంసత్వం, నిగ్రహరుచిత్వఞ్చ, "శతహ్రదానాం లోలత్వం ఋత్వానాం ప్రతికూలతామ్ । గరుడానిలయోశ్శైఘ్ర్యమనుగచ్ఛన్తి యోషితః" "విద్యతే స్త్రీషు చాపల్యం కిం న కుర్వన్తి యోషితః" ఇత్యాదిభిః ప్రసిద్ధం యది స్యాత్తదా కథం నిత్యమశరణ్యశరణ్యత్వం స్యాదిత్యత్రాహ (నిరవద్యామితి). సామాన్యతస్స్త్రీత్వనిబన్ధనదోషవచనం క్షేత్రజ్ఞేష్వేవ కర్మోపాధివిశేషనియతం ప్రాయికఞ్చేతి నాస్యాస్తత్ప్రసఙ్గః. ఉక్తఞ్చ తత్రైవ, "అనవద్యానవద్యాఙ్గీ నిత్యం తద్ధర్మధర్మిణీ" ఇతి. శ్రీరామాయణే చ "ఇయన్తు భవతో భార్యా దోషైరేతైర్వివర్జితా" ఇతి.

---

(౧) జితన్తే.

మూ. — దేవదేవదివ్యమహిషీమ్

కృతాఽభిషేకా - మహిషీ, అతః అప్రతిహతచికీర్షితా.

(దేవదేవదివ్యమహిషీమ్) సర్వేశ్వర సామ్రాజ్యత్తిలే దేవర్క్కుమ్ దేవనాన అవనోడొక్క అభిషిక్తైయానవళై. (౧) "కృతాభిషేకామహిషీ".

కిఞ్చ (౨) "ఆనృశంస్యం పరోధర్మస్త్వత్త ఏవమయా శ్రుతమ్" ఇతి స్మారయన్త్యాః స్వనృశంసత్వప్రసఙ్గ ఏవనాస్తి. నిగ్రహరుచిశ్చ సమర్థాయా ఏవాస్యా అత్యన్తాపకారిష్వపి నసమ్భవతీతి స్వవాక్యసిద్ధమ్, (౩) "అసన్దేశాత్తు రామస్య తపసశ్చానుపాలనాత్। నత్వాం కుర్మి దశగ్రీవ భస్మ భస్మార్హ తేజసా" ఇతి. ఏతద్విభూతిభూత దేవతాదిషు స్వకర్మవశాద్దృశ్యదోష సమ్భవేపి నాస్యాః తన్మూలభూత సఙ్కల్పః. (౪) "త్వయా దేవి పరిత్యక్తం సకలం భువనత్రయమ్। వినష్టప్రాయమభవత్త్వయేదానీం సమేధితమ్। సన్త్యక్తా యే త్వయామలే" ఇత్యాదిషూక్తసన్త్యాగోప్యుపేక్షామాత్రమ్ తచ్చ ప్రీతికోపవిరహేణాఽవస్థానమ్.

న చ్వేవం భగవదభిమతత్వాదికం తచ్ఛరణ్యత్వోపయికం సర్వం తత్పత్న్యన్తరేపి స్యాత్ "విష్టంభో దివో ధరణిః పృథివ్యాః" ఇత్యాదిభిస్తన్మాహాత్మ్యప్రసిద్ధేః; తారతమ్యన్తు దురూహమ్; అతః కథమశరణ్యశరణ్యామనన్యశరణ ఇత్యుచ్యతే తత్రాహ (దేవదేవదివ్యమహిషీమితి). యథామనుష్యాదిభ్యోఽధికానాం బ్రహ్మాదిదేవానాం మనుష్యస్థానీయానాం సర్వప్రకారసమధికతయా భగవాన్ దేవః, తథా బ్రహ్మాది దేవపత్నీభ్య స్సమధికానాం భగవత్పత్నీనామప్యస్యాః ప్రాధాన్యమిత్యభిప్రాయేణ అత్రదివ్యశబ్దః. ఇయం హ్యుభయాధిష్ఠానైకశేషిత్వ సామ్రాజ్యేన సర్వమఙ్గళ ప్రదాయిత్వాదిభిశ్చప్రకృష్యత ఇతి భగవచ్ఛాస్త్రోక్తమ్. తథా బ్రహ్మాణ్డపురాణేపి, "అనన్త నామధేయా చ శక్తిచక్రస్య నాయికా" ఇతి. పత్న్యాదిషు శక్తి శబ్దస్తత్తద్వ్యాపారాది కార్యోపయుక్తవిశేషణత్వాఽభిప్రాయః. తదిదం ప్రాధాన్యం కృతాఽభిషేకా మహిషీతి విశేషణాన్మహిషీశబ్దేనైవ వివక్షితమ్. తదా దివ్యశబ్దస్తద్విగ్రహస్య భగవద్విగ్రహస్యేవాఽప్రాకృతత్వాదికం వ్యనక్తి.

---

(౧) అమరకోశ. (౨) రా-సు-౩౮-౪౧. (౩) రా-సు-౨౨-౨౦.
(౪) వి-పు-౧-౯-౧౨౩.

మూ. — అఖిలజగన్మాతరమ్

అఖిలశబ్దః స్వాన్తర్భావపరః, నహ్యస్మద్వర్జితమితి భావః.

(అఖిలజగన్మాతరమ్) ఇన్దప్పిరియుమేన్దైయెక్కణ్డు ఇవళుమెక్క వేణ్డాతపడి సకలచేతనర్కోడుముణ్డాన అవినాభూతమాన కుడల్ తుడక్కైచ్చొల్లుకిఱతు. సార్వభౌమన్ మహిషి తన్ ప్రజైక్కేఱ్ఱ యశైన్దు మడియిలేగే ఆప్పుక్కాల్ అణైత్తు ఉచ్చియై ముకక్కుమిత్తనైయిఱే. ప్రజైయిన్నకక్కల్ ప్రాప్తియేయిఱే జీవిప్పతు. అఖిలశబ్దత్తిల్ తాముమ్

ఏవం చికీర్షితభఙ్గపరిహారాయ ప్రత్యాఖ్యానాఽనర్హత్వాయచ పతివాల్లభ్యాతిశయ ఉక్తః. అథ తథావిధోత్కర్షస్వనికర్షస్వాపరాధదర్శనజనితసాధ్వసపరిహారాయ ప్రజావాత్సల్యాతిశయమాహ (అఖిలజగన్మాతరమితి). జగచ్ఛబ్ద ఇహ చేతనపరః. (౧)"నమామి సర్వలోకానాం జననీమబ్ధిసమ్భవామ్" "త్వం మాతా సర్వలోకానామ్" ఇత్యాదిభిరస్యాశ్చతుర్ముఖాదీన్ సర్వజన్తూన్ప్రతి మాతృత్వాల్లోకమాతేతి నామ పఠ్యతే. ఏవముపబృంహణబలాత్ (౨)"నిజదేవీం మాతరమ్" ఇత్యాదిషూక్తమస్యా మాతృత్వం భగవతః పితృత్వేన సమానవిషయమ్, నహి మదేకవర్జమస్యా మాతృత్వమిత్యభిప్రాయేణాఽఖిలశబ్దః.

తదిదం విశ్వమాతృత్వప్రదర్శితం నిరుపాధికవాత్సల్యం రిపూణామపి వత్సలస్య పత్యురనురూపతమమ్. తచ్చ హితచిన్తారహితేష్వహితచిన్తకేష్వపి కయాచిన్న్యాయత్యా కదాచిత్ఫలతి; కిమ్పునరిదానీం హితచిన్తోన్ముఖేష్వితి భావః. దుస్సహనిరన్తరాఽపరాధే దోషైకనిధౌ రావణేఽపిహి సోఽస్మాదేవ పుత్ర ఇవ జననీత్వేనైవ జాతవాత్సల్యా (౩) "మిత్రమౌపయికం కర్తుమ్" (౩) "విదితస్సహి ధర్మజ్ఞః" (౩) "ప్రసాదయస్వ త్వం చైనమ్" ఇత్యాదిభిస్సర్వాధికం రహస్యముపదిశ్య తద్భ్రమప్రశమనే ప్రయతతే. ఏవమఖిలజగన్మాతరమిత్యన్తైః పదైశ్శ్రీకీర్తితాయాస్తత్ప్రపత్తేరతిశయితాఽమోఘధర్మత్వం సూచితమ్. యథోక్తం కాశ్యపేన, "నారాయణాత్మికాం దేవీం శ్రియం త్రైలోక్యమాతరమ్ । భజమానో మహాభాగ పరమో ధర్మ ఉచ్యతే" ఇతి. అయచ్యుతదాత్మకత్వవ్యపదేశః తత్ప్రతీత్యాఽభిప్రాయేణ.

(౧) వి-పు-౧-౯-౧౧౭. (౨) శ్రీసూక్తమ్. (౩) రా.సు-౨౧-౧౯.

మూ. — అస్మన్నాథరమశరణ్యాశరణ్యామ్

శరణ్యంభగవన్తమలబ్ధవన్తః - అశరణ్యాః,

అన్తస్ఫ్యాతరాకైయాలే తమ్మైయుజ్ఞాట్టి కొణ్డుకిఱార్ (అస్మన్నాథ రమ్) ఎన్ఱు.

(అశరణ్యాశరణ్యామ్) గుణలేశమాత్రత్తాలే కుఱైన్దిరుక్కై యన్ఱి యుప్పాఱుత్తు ఉకక్కుమవళ్; పుఱమ్బు పుకలఱ్ఱార్కట్కుమ్ భగవద్విషయత్తుక్కు ప్పుఱమ్బాయిరుప్పార్కట్కుమ్ పుకలాయిరుక్కుమవళ్. (౧) "శెయ్తారేల్ నన్ఱుశెయ్తార" ఎన్నుమవర్ శీఱిక్కైయుమ్ విల్లుమానవన్ఱుమ్, ఇవళ్ తిరువడికళే పుకలాయిరుక్కుమ్. "సర్వలోకశరణ్యాయ" ఎన్ఱు కాళమూర్తి త్తిరియుమవర్ అశరణ్యరానవన్ఱుమ్, ఇవళ్ తిరువడికళ్ శరణ్యమాయిరుక్కుమ్. శరణమెన్గిఱ ఉక్తియెప్పడిక్రిశరణ్యర్-అవర్; సమ్బన్ధమే హేతువాక శరణ్యైయాయిరుక్కుమ్ ఇవళ్.

అత్ర అస్మత్స్వామిన్నితిపదస్మన్నాథరమిత్యపి శ్రీవిష్ణుచిత్తాదయః పఠన్తి. వ్యాచక్షతే చయామున మునివంశజననేన పునశ్చ విశేషేణాఽస్మన్నాథరమితీతి. ఉక్తైస్స్వభావైస్సర్ధముపేక్షితాఽనుగుణమాకారమాహ (అశరణ్యాశరణ్యామితి). యేషాం మోక్షోపాయనివృత్తికామానాం సర్వలోకశరణ్యోపి నభవేచ్ఛరణ్యః, తేషామప్యసౌ శరణ్యా. యథోక్తమ్ త్రిజటయా, (౨) "భర్త్సితామపియాచధ్వంరాక్షస్యః కింవివక్షయా। రాఘవాద్ధిభయంఘోరం రాక్షసానాముపస్థితమ్। ప్రణిపాతప్రసన్నా హి మైథిలీజనకాత్మజా। అలమేషాపరిత్రాతుం రాక్షస్యో మహతోభయాత్" ఇతి. వానరపరిషదిచైతదనువదన్వాయుసూనురేవమాహ (౩) "అలమేషాపరిత్రాతుం రాఘవాద్రాక్షసీగణమ్। తతస్స్వాస్త్రీమతీబాలా భర్తృవిజయహర్షితా। అవోచద్యదితత్తథ్యం భవేయంశరణంహి వః" ఇతి. (౪) "పాపానాంవాశుభానాంవా" ఇత్యాదీనిచ ప్రభంజన

(౧) పెరి-తి-౪-౯-౨. (౨) రా-సు-౨౭-౪౭. (౩) రా-సు-౫౮-౯౩.
(౪) రా-యు-౧౧౯-౪౪.

మూ. అనన్య శరణశ్శరణమహం ప్రపద్యే ॥

అహమపి తేష్వేక ఇత్యాహ (అనన్యఇతి,)

---

(౧) "సపిత్రా చ పరిత్యక్తః" (౨) "మిత్రమౌపయికం కర్తుమ్" (౧) "విదితస్సహి ధర్మజ్ఞః" (౩) "రాజసంశ్రయవశ్యానామ్" (౪) "పాపానాం వా శుభానాం వా".

(౫) "అనాలోచితవిశేషాఽశేషలోకశరణ్య" ఎన్ఱపడియే సర్వసమాశ్రయణీయమానభగవద్విషయత్తుక్కు ప్పుఱమ్బాయిరుప్పారుముణ్డోవెన్నిల్; (అనన్యశరణోఽహమ్) అస్ధఅనన్యశరణనాకిఱేన్ నానెన్ఱిఱార్. (శరణం ప్రపద్యే) అశరణ్యర్కుక్కుమ్ శరణ్యరాన దేవర్ తిరువడికళైయే ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కిఱేన్. అశరణ్యర్కుక్కుమ్ శరణ్యరాయావతెన్నెన్నిల్; అఖిలజగన్మాతావాకైయాలే అపేక్షానిరపేక్షమాక స్వపరిగ్రహాక్కుమ్ దేవర్కుక్కుమ్, పరిగ్రహిత్తల్లతు నిఱ్కవొణ్ణాతపడియాన అపేక్షైయైయుమ్ పణ్ణినేన్. (౬) "తాం పద్మనేమీం శరణమహం ప్రపద్యే". (౧)

నుతంప్రతి తద్వాక్యాని. కుపితసరసిజాసమీపాఽఽగతిభీతాశ్చ ప్రజాపతిప్రభృతయస్తామేవ విశ్వమాతరమాశ్రిత్య తత్పురస్కారేణ తముపసేదురితి పురాణప్రసిద్ధమ్. ఆహుశ్చ (౭) "మాతర్మైథిలి రాక్షసీస్త్వయి తథైవార్ద్రాఽపరాధాస్త్వయా రక్షన్త్యా" ఇత్యాది.

భవత్త్వమశరణ్యశరణ్యత్వం తస్యాః, భవతస్తేన కిమాయాతమిత్యత్ర తదేకప్రపత్తియోగ్యాం స్వావస్థాం దర్శయతి (అనన్యశరణ ఇతి). అన్యచ్ఛరణం యస్య నాస్తి సోఽనన్యశరణః; శరణమ్ - ఉపాయః. "ఉపాయే గృహరక్షిత్రోశ్శబ్దశ్శరణమిత్యయమ్। వర్తతే సామ్ప్రతన్త్వేష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఇతి వ్యవస్థాపనాత్; ఏవముత్తరత్రాపి ద్రష్టవ్యమ్. ఉత్తమపురుషేణైవ స్వాన్వయే సిద్ధే అహమిత్యధికోక్త్యా స్వస్య చ దుష్కరోపాయానుష్ఠానాఽశక్తిస్సూచ్యతే. "ప్రపద్యే" ఇత్యత్ర యద్యపి గత్య

---

(౧) రా-సు-౩౦-౩౩. (౨) రా-సు-౨౧-౨౦. (౩) రా-యు-౧౧౬-౩౮.
(౪) రా-యు-౧౧౬-౪౪. (౫) శ్రీరఙ్గగద్యే. (౬) శ్రీసూక్తమ్. శ్రీగం-కో-

ర్థేన ధాతునా బుద్ధ్యర్థేన సతా అధ్యవసాయమాత్రముపస్థాప్యతే, తథాపి ప్రమాణానుసారాత్ శరణశబ్దతాత్పర్యాచ్చ ప్రార్థనాద్యన్వితభరన్యాసంకరోమీత్యుక్తమ్భవతి. ప్రార్థ్యతే చానన్తరం ఫలవిశేషః. యస్తుపరస్పరోపకారేణ దక్షిణాదానేన ప్రసాదనేన వా భరన్యాసః, నాసౌ ప్రపత్తిః.

నన్విదంముముక్షోరేవ, భగవద్వ్యవచ్ఛేదేన తదన్యప్రపదనం తద్దైకాన్త్యం విహన్యాత్, మైవమ్. యథాకర్మయోగాదిక మనన్యోపాసనార్థతయోపాదీయతే, తథాఽనన్యప్రపదనార్థతయోపాదీయమానమిదం తద్వైకాన్త్యమేవస్థాపయతి, యథాచస్వాధికారోచితపరివారార్చనే అనన్యత్వాఽవిరోధః, తథేహాపి. (౧) "ఆప్తోవిష్ణోరనాప్తశ్చద్విధాపరికరస్స్మృతః । నిత్యోపవన్నోప్యసౌ చానిత్యః కస్మిపుపాస్య ముముక్షుభిః" ఇతిచోక్తమ్. ఏవంఘటకతయా వరణాపినవిరోధః, అన్యథాగురుభజన తత్పురస్కారాదికమపి విరుద్ధ్యేత.

అథ, (౨) "తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాఽభిగచ్ఛేత్" (౩) "ఆచార్యముపాసీత" ఇత్యాదిభిస్తాదర్థ్యాత్తత్సంగృహ్యతే, ఇయమపిపూర్వోక్తైస్తత్వావాఽవిశేషాత్. కిఞ్చ శ్రియఃప్రపత్తిమ్,(౪) "చన్ద్రాం ప్రభాసామ్" ఇతిమన్త్రేణాఽలక్ష్మీనాశనార్థమాహుస్సన్తి. తథా(౫) "ఋచస్సామానియజూంషి, సాహిశ్రీరమృతాసతామ్" ఇతి. యా ముముక్షూణాం మోక్షహేతువిద్యైవలక్ష్మీః, తదభావనాశోఽనయాక్రియతే ఇతి తదర్థంశరణ్యాఽభి ప్రాయసంవాదినీ తస్మహిష్యీప్రపత్తియుక్తైవేతిసిద్ధమ్.

ఏవంశ్రేయంసాక్షాత్పరంపరయావా సర్వఫలసాధికా. ఉదాహరామిత్యత్రోక్తం పదంవ్యాసవచ్ఛిన్నవిషయమ్, తచ్చ(౬) "సర్వకామప్రదాంరమ్యాంసంసారార్ణవతారిణీమ్ । క్షిప్రప్రసాదినీందేవీంశరణ్యామనుచిన్తయేత్" ఇత్యాదిభిస్సాన్వయమ్వ్యాఖ్యాపాదిపదైరుపబృంహితమ్. వ్యాచఖ్యుశ్చ (౭) "ఐశ్వర్యమక్షరగతిం పరమంపదంవా" ఇత్యారభ్య, "కిం భయకోయముదారభావః" ఇతి. వ్యతిరేకముఖేన స్థితిస్త్వీకృతంచతుశ్శ్లోక్యామ్ - (౮) "శ్రేయోనసమ్యగవిస్తలోచనముణః కామ్యాప్రసాదాద్భృశే సంస్పృశ్య క్షణవైషమ్యాఽన్యమస్పృశానసమ్యాబ్యోకర్హిచిత్" ఇతి.

(౧) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౨) ముండ-౧-౨. (౩) ఆప-ధ-౧-౧-౬.
(౪) శ్రీసూక్తమ్. (౫) యజు-అష్ట-౩-౭. (౬)
(౭) శ్రీగుణరత్నకో-౫౮. (౮) చతుశ్శ్లో-౩-

మూ; — పారమార్థిక

కిము పేక్షితమిత్యత ఆహ (పారమార్థికేతి). అనుభవవిశేషణమ్ పరమపురుషార్థా ऽऽస్వాద్యత్వాత్. స్వయంపరమపురుషార్థత్వాత్, అకృత్రిమత్వాద్వా పారమార్థికత్వమ్. అకృత్రిమత్వమ్ – నిరుపాధిక

(పారమార్థికేతి) కీழ్ పిరాట్టియుడైయ శరణ్యత్తైయుమ్ అతుక్కడియాన ఉఱవాత్తైయుమ్, తమ్ముడైయ అనన్యగతిత్వత్తైయుమ్ శొల్లి, అవళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్పుక్కునిన్ఱార్. అనన్తరమ్ "ఉప క్కపేక్షితమెన్" ఎన్ఱు పిరాట్టి తిరువుళ్ళమాక, కైఙ్కర్యరుచియుమ్ ప్రవృత్తినిష్ఠైయుమ్ ఎనక్కు ఉణ్డాకవేణుమెన్గిఱార్. ఈశ్వరన్ తిరువడికళిలే కైఙ్కర్యసిద్ధిక్కాక శరణమ్పుకువతు. అన్వళనన్తిక్కే రుచివిశ్వాసఙ్గళెన్ఱు తనిత్తనియే అపేక్షిత్తుప్పెఱవేణ్డువన శిలవధికారి విశేషఙ్గళుణ్డిఱే. ఇప్పొతు అపేక్షిత్తుప్పెఱవేణ్డుమ్పడి ఇతక్కుమున్బు ఇవర్క్కు ఇన్నిక్కే యిరున్దతో వెన్నిల్; ఉణ్డానాలుమ్ తన్దాముక్కొణ్డు మిల్లైయాకవిఱే తన్దామైనిన్ఱిరుప్పతు.

(పారమార్థిక) అర్థమెన్ఱు – ప్రయోజనత్తుక్కుమ్ మెయ్క్కుమ్ పేర్. ఇతు పరభక్తిక్కు విశేషణమానపోతు అతినుడైయ అకృత్రిమత్వమ్శొల్లుకిఱతు. తిరువడికళుక్కు విశేషణమానపోతు అతినుడైయ పరమప్రయోజనత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇప్పిరిపుక్కు ప్రయోజనమెన్నిల్; – భక్తివిషయమానపోతు తిరువడికళ్ పరమప్రయోజనమాకక్కడవతు. తిరువడికళ్ విషయమానపోతు భక్తి అకృత్రిమైయాకక్కడవతు.

తత్ర కిముపేక్షితమిత్యత్రాహ (పారమార్థికేతి). పారమార్థికశబ్దస్య చరణారవిన్ద విశేషణత్వే అర్థశబ్దః – ప్రయోజనవాచీ. పారమార్థికః-పరమార్థ ఇత్యర్థః. యద్వా, పరమప్రయోజనభూతానుభవగ్రాహ్యమ్ పరమభోగ్యమిత్యర్థః.

మూ; — భగవచ్చరణారవిన్ద యుగళైకాన్తికాత్యన్తిక

త్వమ్; భక్తివిశేషణం పారమార్థికశబ్దః. (చరణారవిన్దేతి) మాతు స్తనన్యం పుత్రస్యైవ శేషభూతస్య ప్రాప్యమితి భావః. (ఐకాన్తికత్వమ్) ఫలాన్తరార్థత్వాభావా ద్భగవదేకవిషయత్వమ్. (ఆత్యన్తికత్వమ్) అత ఏవసదానువృత్తిః, నిత్యయుక్త ఇతియావత్.

(భగవచ్చరణారవిన్ద) కీఴ్ చ్చొన్న భగవచ్ఛబ్దమ్ సర్వోత్కర్ష వాచి. ఇతు గుణయోగత్తాల్ వన్దనీయత్తైయచ్చొల్లుకిఱతు. గుణజ్ఞరుమ్ భోగ్యమాయిరుక్కైయాలే పరభక్తిజనకమ్. (చరణారవిన్ద) విగ్రహావత్తైయాల్ వన్దభోగ్యత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (యుగళ) శేర్త్తియాల్ వన్ద భోగ్యత్తై. (ఐకాన్తిక) ఏకమే అన్తమాయిరుక్కై. అతావతు - వేఱొరువిషయత్తై యుడైత్తన్ఱిక్కేయిరుక్కై. (ఆత్యన్తిక) అన్తత్తై అతిక్రమిత్తిరుక్కై. అతావతు - నిత్యమాయిరుక్కై.

ఏతేన పరభక్త్యాదిజననార్హత్వం వ్యజ్యతే. నిర్దోషగుణవత్స్వామిచరణయోస్సేవకస్య భక్త్యతిశయస్స్యాదిత్యభిప్రాయేణ భగవచ్చరణశబ్దః; అరవిన్దత్వరూపణఞ్చ ఉపాయదశాయామపి స్వాదుత్వసూచకమ్. (౧) "సభ్రాతుశ్చరణౌ గాఢమ్" (౨) "యావన్న చరణౌ భ్రాతుః" (౩) "తస్యతామ్రతలౌ తాత చరణౌసుప్రతిష్ఠితౌ। సుజాతమృదుదీర్ఘాభిరంగుళీభిరలంకృతౌ। ప్రయతేనమయామూర్ధ్నాగృహీత్వాహ్యభివన్దితౌ" ఇత్యాదిష్వివాఽన్యోన్యస్యయోగాదపి శోభమానత్వద్యోతనాయయుగళశబ్దః.

పారమార్థికశబ్దస్య పరభక్త్యాదివిశేషణత్వే అనుభవవిశేషణత్వేన పరమప్రయోజనత్వం భ్రమకైతవరాహిత్యంవావివక్షితమ్. ఐకాన్తికత్వమ్ - ప్రయోజనాన్తరాఽనన్వయేనతదేకనియతత్వమ్. తత ఏవనిత్యాఽనువృత్తత్వమాత్యన్తికత్వమ్, అనార్థత్వేహి తత్సిద్ధానివర్తేత. నిరతిశయత్వమాత్యన్తికత్వమితిచాహుః.

---

(౧) రా-అయో-౩౧-౨. (౨) రా-అ-౯౮-౮ (౩) రా-

మూ: — పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికృత

ఉత్తరోత్తరసాక్షాత్కారాభినివేశః — పరభక్తిః. సాక్షాత్కారః — పరజ్ఞానమ్. ఉత్తరోత్తరానుభవాఽభినివేశః — పరమభక్తిః.

(పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తి) పరభక్తియావతు — సంశ్లేషవిశ్లేషసుఖదుఃఖరామ్బడియాన ప్రేమవిశేషమ్. పరజ్ఞానమావతు — ఇతినుడైయ విపాకదశైయాన సాక్షాత్కారమ్. పరమభక్తియావతు — క్షణకాలముమ్ విశ్లేషత్తై పొఱుక్కమాట్టాతదశై. "ఉభయపరికర్మిత స్వాన్తస్య" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానకర్మజ్గళాలే సంస్కృతాన్తః కరణనాయ్ భక్తిపిఱన్దు, అతినుడైయ విపాకదశై పరమభక్తియాకక్కడవతు ఉపాసకనుక్కు. ఇవర్క్కు అన్దస్థానత్తిలే భగవదనుగ్రహమ్ నిఱ్క, మేలుళ్ళ దశైకళై అపేక్షిక్కిఱార్. (కృత) ఇవఱ్ఱాలే పణ్ణప్పట్ట.

అత్ర పరభక్తిరుత్తరోత్తర సాక్షాత్కారేచ్ఛాత్మికాధీః, సా చ "యాప్రీతిః" ఇత్యాదిష్విప విషయస్వభావజానత్వేష్టసాధనత్వ బుద్ధిజా. పరజ్ఞానమ్ — ఉత్తరోత్తర సాక్షాత్కారః సాక్షాత్కృతేనిరన్తరాఽనుబుభూషా — పరమభక్తిః. అనుభవస్తిత్వ ... నుకూలతమత్వేన సాక్షాత్కారఏవ, నిత్యానాంముక్తానాఞ్చనిత్యోఽనుస్యూతైకరూపాఽనుభవః క్షణభేదేన పరభక్తిత్వాద్యాకారభేదైశ్చ వికల్ప్యతే. పూర్వపూర్వక్షణాఽవచ్ఛిన్న స్వరూపస్యేష్టతమత్వ మభిప్రేత్య కృతత్వవ్యపదేశః. తస్య ముఖ్యత్వన్తు యోగవిశేషజన్యానుభవే.

నన్విహోపాయభూత పరభక్త్యాదిభిః ముక్తిదశాఽనుభవస్య కృతత్వం ముఖ్యమేవాస్తు, తథా సత్యుపరి శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానస్య స్థానత్రయోదితపరభక్తేశ్చ ప్రార్థనముపపద్యేత. తదర్థఞ్చ యథాభావ్యం సంప్రతిపన్నాఽఙ్గప్రపత్తిరిహ ప్రార్థితా స్యాత్; మైవమ్, "ప్రకృతింస్థూలసూక్ష్మరూపాం విసృజ్య తదానీమనుభవ యోగ్యసాధ లబ్ధమచ్చరణారవిన్దయుగళై కాన్తికాఽఽత్యన్తిక పరభక్తిపరజ్ఞాన" ఇత్యాది వక్ష్యమాణ స్వరూపతయా తదనుగుణమిహావ్యాఖ్యాతు ముచితత్వాత్. సభగవత్ప్ర

పత్తేస్స్వతన్త్రయా మోక్షసాధనత్వం నాస్తీతి వాచ్యమ్, శ్రుతిస్మృతిభగవచ్ఛాస్త్రేషు తత్సాధనత్వప్రదృష్టేః.

యో బ్రహ్మాణమిత్యాదికే హి శ్వేతాశ్వతరమన్త్రే హిరణ్యగర్భాదికారణభూతే పరమపురుషే శరణాగతిః ముముక్షూణామనుష్ఠేయేతి ప్రతీయతే. నచక్వచిదఙ్గత్వదర్శనాత్ గురులఘువికల్పానుపపత్తేశ్చాత్ర వ్యవహితసాధనత్వం కల్ప్యమ్, అధికారిభేదేన వ్యవస్థాపనాత్. తథాచోపబృంహితమ్ బ్రాహ్మ్యపురాణే, "శరణం త్వాం ప్రపన్నా యే ధ్యానయోగవివర్జితాః । తేపి మృత్యుమతిక్రమ్య యాన్తి తద్వైష్ణవం పదమ్" ఇతి. అహిర్బుధ్న్యేనచ స్పష్టముక్తమ్, "యద్యేన కామకామేన నసాధ్యం సాధనాన్తరైః । ముముక్షుణా యత్సాఙ్ఖ్యేన యోగేన నచభక్తితః । ప్రాప్యతే పరమం ధామ యతో నావర్తతే యతిః । తేన తేనాప్యతే తత్తన్న్యాసేనైవ మహామునే । పరమాత్మా చ తేనైవ ప్రాప్యతే పురుషోత్తమః" ఇతి.

ప్రపత్తియోగశ్చ అవిళమ్బిత ఫలప్రదపర్యన్త ఏవోదాహృతః. (౧)
"అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః । త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనామతిః । శరణాగతిరిత్యుక్తా సా దేవేఽస్మిన్ ప్రయుజ్యతామ్ । తస్యాఽనుబన్ధాః పాప్మానస్సర్వే నశ్యన్తి తత్క్షణాత్" ఇతి. అత్రాపి "త్వమేవోపాయభూతో మే భవ" ఇత్యాదిభిః న్యాసాత్మకత్వం సూచ్యతే. "తేషాన్తు తపసాం న్యాసమతిరిక్తం తపశ్శ్రుతమ్" ఇతి చాహ; న్యాసశబ్దస్య చాత్ర శరణాగతి విషయత్వం దర్శితమ్. "నిక్షేపాఽపరపర్యాయో న్యాసః పఞ్చాఙ్గసంయుతః । సన్న్యాసస్త్యాగ ఇత్యుక్తశ్శరణాగతిరిత్యపి" ఇతి. "న్యాస ఇత్యాహుర్మనీషిణో బ్రహ్మాణమ్" ఇత్యత్ర న్యాసబ్రహ్మశబ్దసామానాధికరణ్యన్తు న్యాసస్య పరమ్ ఏవం స్వతన్త్రప్రపత్తిసిద్ధా "భక్త్యా పరమయా వాపి ప్రపత్త్యా వా మహామతే । ప్రాప్యోఽహం నాన్యథా ప్రాప్యో మమ కైఙ్కర్యలిప్సుభిః" ఇతి వికల్పోఽపి వ్యవస్థితవిషయ ఉపపద్యతే. శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానాదికముప్యత్రస్వయమ్ప్రయోజనతయా ప్రార్థ్యత ఇతి నవిరోధః.

నచ ప్రపత్తిస్వాతన్త్ర్యే భాష్యవిరోధః. తథాహి. "చతుర్విధా భజన్తే మాం జనాస్సుకృతినోఽర్జున" ఇత్యాదినోపాసనస్యేవ, ప్రపదనస్యాపి "తావదార్తిస్తథా

మూ. — పరిపూర్ణానవరత నిత్యవిశదతమా

పరిపూర్ణత్వాది పదషట్కమనుభవ విశేషణమ్. పరవ్యూహాదిసర్వావస్థ భగవద్విషయత్వం పరిపూర్ణత్వమ్; సకృత్త్వ వ్యావృత్త్యర్థమ్-(అనవరతత్వమ్). అవిరతేచ్ఛావధిమత్త్వవ్యుదాసాయ - నిత్యత్వమ్. విరతనిత్యత్వ వ్యుదాసాయ - అనవరతత్వమ్. స్నానాగ్నిహోత్రాదికం హి విరతనిత్యమ్. పరోక్షత్వవ్యుదాసాయ విశద

(పరిపూర్ణ) పరిపూర్ణమాకై యావతు-స్వరూపరూపగుణ విభూతికళిత్తనైయుమ్ ఒరుకాలే అనుభవవిషయమాకై. (అనవరత) అవిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కై. అతావతు-ఇడైవిడాతేశెల్లుకై. (నిత్య) యావదాత్మభావియాయిరుక్కై. (విశదతమ) పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తి

వాఞ్ఛా తావన్మోహస్తథాసుఖమ్। యావన్న యాతి శరణం త్వామశేషాఘనాశనమ్" "ప్రపత్తేః క్వచిదప్యేవం పరాపేక్షా న విద్యతే। సా హి సర్వత్ర సర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదా" ఇత్యాదిభిస్సర్వాఽభిమతసాధనత్వావగతేః; సర్వఫలసాధారణమపి చరమశ్లోకవిధేయం తత్ర ప్రకృతోపాయ విరోధిపాపనివర్తన రూపోదాహరణవిశేషే ప్రదర్శయామాస. ఇహ తు సాధ్యాన్తరసాధనాన్తర రహితమన్త్రవివరణప్రవృత్తత్వాత్, ప్రాప్తివిరోధి నిరసనార్థతయోదాహరతి. తస్మాన్నోపాయభూత పరభక్త్యాదికమిహోచ్యత ఇతి సిద్ధమ్.

పరభక్త్యాదిభిస్సాధ్యమనుభవాదికం తదభావేఽపి ప్రపత్తిమాత్రేణ మే భవత్వితి వివక్షాయాం ప్రస్తుతవిరోధాభావేఽపి వక్ష్యమాణాఽనుసారేణ వివక్షాన్తరం దర్శితమ్, "ఆర్తోపచ్ఛన్దనం గద్యం భాష్యన్తు పరరఞ్జనమ్। ఇత్యాదివిధయోఽప్యేవం ప్రసీదేయుః ప్రమాణతః". పునశ్చముక్తాఽనుభవం పరిపూర్ణత్వాది భిర్విశినష్టి; అత్ర హి ముముక్షూణాం భగవదభిమత విశేషేషు యథాసమ్భవం సుకృతతారతమ్యేన పరిమితాకారగోచరత్వమ్, ఖద్యోతస్ఫురణవత్ సాన్తరత్వమ్, కిఞ్చిత్కాలం నిరన్తర

మూ — ఽనన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియభగవ
దనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారిత

తిమత్త్వమ్. ప్రయోజనాన్తరార్థత్వవ్యుదాసాయ అనన్యప్రయోజనత్వమ్. తత్ర హేతుః - అనవధికాతిశయప్రియత్వమ్. ప్రయోజనాన్తరత్వాభావేఽపి సావధికాతిశయప్రియత్వవ్యుదాసార్థమ్; అనవధికాతిశయప్రియత్వముక్తమ్. ఈదృశానుభవేన జనితానవధికాతిశయప్రీతిః "అపరిమితమయాఽ ఈదృశానుభవోఽలబ్ధః" ఇతి పూర్వానుభవాలబ్ధవిషయనిరవధికాతిశయానుకూల ప్రీతిసన్తానరూపా; తయా అనుకారితమ్.

దశైయిల్ అనుభవమాకైయాలే విశదతమమాయిరుక్కై. (అనన్య ప్రయోజన)అనుభవజనిత ప్రీతియుమ్, ప్రీతికారితకైఙ్కర్యముమ్ వేణ్డా; ఇతుతానే అమైయుమెన్నుమ్పడియిరుక్కై. (అనవధికాతిశయప్రియ) అనవధికమాన అతిశయత్తై యుడైత్తాన ప్రీతి. (భగవదనుభవ) చరమశరీరావసానసమనన్తరమాక అర్చిరాదియాలే పోయ్ పరమపదత్తిలనుభవిక్కుమనుభవమ్. (జనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారిత) అత్తాల్

త్వేఽపి సారస్వతస్రోతోన్యాయేనావిచ్ఛిన్న ప్రవాహత్వమ్, సామాన్యతస్సర్వవిషయత్వేఽపి పరోక్షరూపత్వమ్, స్వయంప్రియత్వేఽపి మధురభేషజన్యాయేన ముక్తిరూపస్వప్రయోజన సాధనత్వబుద్ధ్యా ఉపాదేయత్వమ్, అత ఏవ సావధిరసత్వఞ్చ స్యాత్; నిశ్శేషనివృత్తప్రతిబన్ధస్య తు న తథేతి భావః.

అత్ర ప్రీతిహేతుత్వాభిధానేఽపి తదర్థబుద్ధ్యా ఉపాదేయత్వాభావాదనన్యప్రయోజనత్వమవిరుద్ధమ్. తత్ర హేతురనవధికాతిశయప్రియత్వమ్. * భగవదనుభవేత్యనేన ముక్తోపాపాణకల్పత్వపక్షః, స్వాత్మమాత్రానుభవనిర్గుణప్రాప్త్యాదివాదశ్చ వ్యుదస్యతే. సర్వవిశిష్టబ్రహ్మానుభవే. ప్రధానానుభావ్యాశ్చ వ్యఞ్జితమ్. అత్ర * అనుభవజనిత ప్రీతిర్నామ - "నిరతిశయానుకూలోఽయం విషయో మయా అనుభూయతే" ఇతి స్వయమపి నిరతిశయానుకూల్యవతీకృతార్థతాబుద్ధిః. "కృతార్థోఽస్మి త్యమన్యత" ఇతివత్. సా చ సామగ్ర్యనువృత్త్యా ప్రతిక్షణభావినీ ప్రవాహావిచ్ఛేదరహితా చేత్యేకే. అన్యే తు, ప్రీతేస్స్వరూపతోఽనువృత్తత్వేఽపి పూర్వవదనుభవస్యైవ ప్రయోజ్యప్రయోజకాకార విభాగేన జన్యజనకభావోయుక్త ఇతి.

మూ:— అశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప

(అశేషావస్థాః) ఆస్థానాన్తః పురస్థిత్యాదయః. అశేషశబ్దః – ఛత్రచామరకళాచీ పాదుకాగ్రహణ తామ్బూలదానాదిపరః.

అనన్తవైనతేయాదీనాం సర్వవిధకైఙ్కర్యప్రాప్త్యావపి కైఙ్కర్యం ప్రతినియతం దృశ్యతే, తత్కథమితి శఙ్కాయామాహ (రతిరూపేతి).

పిఱన్ద ప్రీతియాలే పణ్ణువిక్కప్పట్ట. (అశేషావస్థోచిత) సర్వావస్థైకళిలుమనుగుణమాయిరుక్కై. (అశేష శేషతైకరతిరూప) * నివాసశయ్యా

అస్యాశ్చ ప్రీతేరనవధికాతిశయత్వం ప్రీత్యన్తరాపేక్షయా నికృష్టత్వవిరహాత్. ఈశ్వరస్య నిత్యానామపి ముక్తానాం భోగ్యతయా తుల్యా ప్రీతిః. (౧) "శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య" (౨) "భోగమాత్రసామ్యలిఙ్గాచ్చ" ఇతి సమానభోగవ్యవస్థాపనాత్, ఈశ్వరనిత్యముక్తభోగానాముపచయాపచయతారతమ్యవాదయోరపన్యాయమూలత్వాచ్చ. కైఙ్కర్యస్య భగవదిచ్ఛాకారితత్వేపి "పరిహర్షయిష్యామి" ఇతి, తత్ప్రీత్యుద్దేశేన ప్రవృత్తత్వేపి *ప్రీతికారితేత్యాదినా (౩) "యథార్థం కేశవే వృత్తిమ్" ఇతి న్యాయాత్ ప్రీతేః ప్రేరకత్వాతిశయేన స్వరసప్రవృత్తిర్నియోగనైరపేక్ష్యం చ ద్యోత్యతే.

ఏవం ప్రీతిప్రవృత్తస్యాపి కైఙ్కర్యవిశేషేషు స్వాభ్యుచితమతి విశేషాస్త్వనురోధనీయాః. తాదృశమేవ చ కైఙ్కర్యమ్, (౪) "ఏతత్సామ గాయన్నాస్తే" (౫) "జక్షత్ క్రీడన్ రమమాణః" (౬) "స యది పితృలోకకామో భవతి" ఇత్యాదివ్యపదిష్టమ్. *అశేషావస్థాశబ్దేన పరవ్యూహాదయః స్థానాసనశయనాదయః జగత్సృష్ట్యాదయశ్చ భగవతోవస్థాః, స్వస్య చ సశరీరత్వాశరీరత్వానేకశరీరత్వరూపాః గృహ్యన్తే. కైఙ్కర్యస్య తత్తదవస్థోచితత్వం యథాలోకం యథాగమం చ ఛత్రచామరగ్రహణాదినా భోక్తృరుచ్యా భోగ్యతయా చ సన్నిధాయకృతత్వాత్.

(అశేషశేషతా) ఇత్యనేన ఆత్మీయస్య చ పరశేషతా ఘటనః. యద్వా సర్వప్రకారశేషవృత్తిః. అనన్తగరుడాది ప్రతినియతాధికారకృత్యేష్వముక్తస్యేచ్ఛావిరహాత్,

(౧) తై-ఆ-౮. (౨) బ్రహ్మసూ-౪-౪-౨౧. (౩)
(౪) తై-భృగు. (౫) ఛాం-౮-౧౨-౩. (౬) ఛాం-౮-౨-౧.

మూ; — నిత్యకైఙ్కర్యప్రాప్త్యపేక్షయా

స్వేనకృతత్వేఽపి పరప్రీతిరేవ ఫలమ్. "ప్రహర్షయిష్యామి" ఇతిహ్యుచ్యతే; తస్మాదన్యకృతత్వేఽపి కైఙ్కర్యస్య తజ్జనిత పరప్రీతిం దృష్ట్వా స్వకృతత్వే సతీవ ప్రీతిస్సర్వేషాం జాయత ఇతి తాదృశప్రీతిరూపం కైఙ్కర్యమిత్యర్థః. ఇతిమన్త్రచతుర్థ్యర్థోక్తిః.

త్యాదిప్పడియే సర్వవిధ శేషవృత్తియిలుముణ్డాన అభినివేశత్తైయుడైయవరాకవుడైత్తాయిరుక్కై. (నిత్య) అపునరావృత్తి లక్షణమాయిరుక్కై. (కైఙ్కర్య ప్రాప్త్యపేక్షయా) కైఙ్కర్యప్రాప్తియిలుణ్డాన అపేక్షైయాలే.

ఇష్యమాణేష్వపి సర్వేషు (౧) "ఏకధా భవతి" (౨) "తావన్తి చ కేరూపాణి భగవాన్ దేవకీసుతః" ఇతి ప్రకారేణ శేషశేషిణోర్యథాభిమతరూపపరిగ్రహేణ ముక్తస్య స్వాభిమత సర్వశేషవృత్తిస్స్యాదేవ; తస్యామేకశబ్దేన స్వప్రయోజనప్రాధాన్యవ్యుదాసః. అథవా, నిత్యానాం ముక్తానాఞ్చ భగవత్ప్రీతి ఫలాసు సర్వాసు శేషవృత్తిషు పరకృతాసు స్వకృతాసు చ ప్రీత్యవిశేషో వివక్షితః, (౩) "నిత్యాభివాఞ్ఛిత పరస్పరనీచభావైః" (౪) "యాభిస్త్వం స్తనబాహుదృష్టిభిరివ" ఇత్యాదిన్యాయాచ్చ. ఏకరూపా వా రతిః - ఏకరతిః. కాలభేదేన సఙ్కోచాద్యభావాత్. రతిరిహ ప్రీతిరిచ్ఛా వా. తయా హేతుభూతయా కైఙ్కర్యం నిరూప్యత ఇత్యభిప్రాయేణ రూపశబ్దః. "శేషత్త్వైకరతిః" ఇత్యేతత్, శ్రీవైకుణ్ఠగద్యే - "పరిచర్యైకమనోరథః" ఇత్యనేన వివృతమ్. అత్ర అనుభవరతి కైఙ్కర్యశబ్దేషు జ్ఞాన చికీర్షా ప్రయత్న క్రమశ్చ ప్రకాశితః.

యద్వా శేషత్త్వైకరతిరేవ కైఙ్కర్యప్రధానం స్వరూపమ్, తత్పరీవాహతయా తు వ్యాపారాన్తరాణి భవన్తీత్యభిప్రాయః. ప్రాకృతప్రళయాదిష్వపి అవిచ్ఛిన్నప్రవాహతయా అనేకత్వకైఙ్కర్యాద్యావృత్త్యర్థం నిత్యశబ్దోక్తిః. (౫) "ప్రళయే న వ్యథన్తి చ" ఇతి హి గీతమ్. స్వామిసమాదేశాపేక్షిత చోదిత కారీ కిఙ్కరః, తస్య వృత్తిః కైఙ్కర్యమ్. తస్యానైర్ఘృప్రాప్యత్వేన అలభ్యలాభత్వ సూచనార్థమ్, ఇతిశపూర్వం

---

(౧) ఛా-౭-౨౬-౨. (౨) (౩) వైకు-స్త-౭౫. (౪) శ్రీగుణ-౨౬.
(౫) గీ-౧౪-౨.

మూ; — పారమార్థికీ భగవచ్చరణారవిన్ద శరణాగతిః

(పారమార్థికీతి) తమఃకార్యవ్యుదాసాయ. ఆనుకూల్యాది శరీరవతీ; తద్ధి తస్యా ఉపాయాన్తరేభ్యో వ్యావృత్తంస్వరూపమ్.

(పారమార్థికీ) ఆర్తరూపైయాయిరుక్కై. (భగవత్) జ్ఞానశక్త్యాదికళాల్ పూర్ణమానవిషయమాకైయాలే సహాయాన్తర నిరపేక్షమాన ఉపాయపౌష్కల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. (చరణారవిన్ద) విగ్రహత్తినుడైయ పరమోపాయత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. (శరణాగతిః) సలక్షణమాయి

ప్రాప్తేరభావాదప్రాప్త ప్రాప్తిపక్షవ్యుదాసేన అపేక్షాగ్రహత్వ జ్ఞాపనార్థశ్చ అధికః ప్రాప్తిశబ్దః. (౧) "సమ్పద్యావిర్భావః" ఇత్యాదికంహి నిత్యసిద్ధేష్వాకారేషు ముఖ్యమ్; సతు సాఙ్గ్యనిరఙ్కుశవికాసేన తత్పూర్వక వ్యాపారేచ. తత్రతు నివృత్త ప్రతిబన్ధోపాధికత్వ సూచనార్థమ్. (౨) "ఆవిస్స్యాత్తుము సహజైశ్వర్యవిధయః" ఇత్యభియుక్తైరుక్తమ్.

ఆత్మాభిమానానుగుణ పురుషార్థవ్యవస్థయా। భగవత్పారతన్త్ర్యాది ప్రబుద్ధస్య సుఖాయతే। పరేచ్ఛాయత్త భూమ్నోపి స్వేచ్ఛాయా అవిఘాతతః। సర్వం పరవశందుఃఖమిత్యాద్యం నాత్ర బాధకమ్। స్వతన్త్రత్వైశ్వర్యేణ తత్రాప్యసుఖావహే। కర్మజత్వాత్తథాత్వస్య లోకేచవ్యభిచారతః। మహానన్దమహిమ్నా చ ప్రాప్తుస్తథా పేక్షణాదపి। మోహాన్మనః క్షతేదాస్యతామితి మూఢస్యజల్పితమ్। సుఖస్య మోహనత్వఞ్చ తామసత్వాద్యుపాధిభిః। సుఖాయచభవేత్కాప్యపి పూర్వదుఃఖాపమర్దనమ్॥.

ఏవమిహ "ఆపేక్షయా" ఇత్యన్తం వ్యాఖ్యేయే సోపబృంహణచతుర్భిరపేతస్య ప్రపదనమ్; భగవత ఏవశరణత్వేవక్తవ్యేపి దివ్యవిగ్రహస్య శరణ్యగుణాది వ్యఞ్జకత్వమ్, చరణగ్రహణస్యకృపోత్తమ్భకత్వాదితి శయేన అనతిక్రమణహేతుత్వఞ్చాభిప్రేత్యచరణశబ్దః. అరవిన్దశబ్దః - ఉపాయ దశాయామపి భోగ్యత్వంసూచయతి. అత్రభగవచ్ఛబ్దః నిరపేక్షరక్షణోపయుక్తాకారపౌష్కల్యప్రదర్శకః. కృత్స్నవిదపి

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-౪-౧. (౨) అష్టశ్లో-౩.

మూ: — యథావస్థితా

(యథావస్థితేతి) రజనీకాన్త్యవ్యుదాసాయ. ప్రపత్తేర్విషయ సమ్బన్ధరూపః ప్రకారః. తత్సాహిత్యమభిప్రేతమ్. శరణవరణానన్తరేశరణ్యాత్యధీర్హి అయథావస్థితా స్యాత్.

ప్రశ్నోక్తి. (యథావస్థితా) ఉపాయాన్తరఙ్గళినుడైయ అనుపాయత్వ బుద్ధిపూర్వకమాక ఇత్తై ప్పణ్ణుకై; అతాకిఱతు - పణ్ణివిడుకైయుమిన్త్రిక్క పణ్ణిప్పణ్ణుకైయుమన్త్రిక్క "స్వాత్మ్యాభుజ్జీత" ఎన్నుమాపోలే విట్టుప్పణ్ణుకై. యథావస్థితా యెన్నతు - ఇరున్దపడియే యెన్నపడి. ఇతు ఇప్పడిపోలే కాణుమిరుప్పతు. రహస్యమాకైయాలే నేరాక వెళియిడాతొళిన్దికిఱార్.

భావ్యకారైః ప్రత్రయప్రకాశనాయ "పారమార్థికీ, యథావస్థితా" ఇతిసామాన్యతో నిర్దిశతి;(౧) "త్వమేవవరంవృణీష్వయం త్వాంమనుష్యాయహితతమం మన్యసే" (౨) "యద్ధితంమమ దేవేశ తదాజ్ఞాపయమాధవ" ఇతివత్. ఏతేన "భగవత్ప్రపత్తేర్మోక్షసాధనత్వమిత్యేతావన్మాత్రయానిర్ణీతమ్. సాధ్యత్స్వరూపాయాః ప్రకారేతిచనజానే. అతస్త్వమేవవత్సలతయా మోక్షార్థభగవత్ప్రపత్తేః స్వరూపాదికం యథాప్రమాణం జ్ఞాపయిత్వా అనుష్ఠాపనీయోహమ్" ఇతి విశేషనిష్కర్షరహితానామపి విజ్ఞాపన ప్రకారశ్శిక్షితోభవతి. ఏవంసామాన్యత ఉక్తేపి సర్వజ్ఞా సర్వహితైషిణీ దేవీస్వయమేవసర్వం విధాస్యతీతితాత్పర్యమ్.

(౩) "దేవానాంగుహ్యమ్" ఇత్యాద్యుక్తం గోపనీయతమత్వమ్, తతఏవ తత్రతత్రతదనుగుణనిర్దేశైః ప్రపత్తిస్వరూపాదేర్దురవగాహత్వఞ్చ సామాన్యనిర్దేశేన ద్యోత్యతే.

నను; సర్వలోక సర్వాగమప్రసిద్ధాయాః ప్రపత్తేః కథందురవగాహత్వమ్, ఇత్థమ్; - కేచిత్ భక్తిప్రపత్త్యోర్వ్యతికరేత ప్రయోగాద్యైక్యమిచ్ఛన్తి. లక్షణభేదాద్భేదమిచ్ఛన్తోపి కేచిత్ స్వాతన్త్ర్యేణముక్తిసాధనత్వం నానుమన్యన్తే. అన్యేతు, స్వాతన్త్ర్యస్యాపగమేపి(౪) "షడ్విధాశరణాగతిః" ఇతివచనానురోధాదాఙ్గ్యా నిష్టఙ్గస్యసమ్భూయసాధకత్వమాహుః. తత్రపఞ్చానాంప్రత్యేకం సాధనత్వమపరే. తేష్వప్యవయవిష్వం కేచిత్కతిపయయోపేతయా కతిపయపరిగ్రాహిణః. నియతైక

(౧) కౌషీ-౩-౧, (౨) జిత-౧. (౩) తై-నా. (౪) అహి-సం-౩౭-౩౨.

సాఙ్గేఽపిస్వరూపన్యాసమాత్రత్వమ్, ప్రార్థనాభరన్యాసయోరన్యతరమాత్రత్వమ్, తయోరేవయథేష్టమఙ్గాఙ్గిత్వమ్, వికల్పంవా కేచిదాహుః.

ఇతరేచ, ప్రపత్తేరవిధేయజ్ఞానరూపత్వమ్, అనివారణాదిరూపత్వమ్, దక్షిణాజ్ఞాదిహేతుకభరన్యాసావిశిష్టత్వమ్, అనఙ్గత్వమ్, స్వతన్త్రాఙ్గత్వమ్, సర్వధర్మస్వరూపత్యాగాద్యఙ్గకత్వమ్, భక్తియోగవదాప్రయాణాదనువర్తనీయత్వమ్, ఆరబ్ధకార్యపుణ్యపాపనివర్తనాక్షమత్వమ్, కింబహునా, గృహాగమనాఞ్జలిప్రణామాదిమాత్రతాఞ్చప్రతిపాదయన్తి. ఏవంవిప్రతిపత్తియోగ్యతయా దుష్కరః ప్రపత్తేర్నిష్కర్షః. సతర్హికథంస్యాత్; ఉచ్యతే;--

తత్రతావత్ భక్త్యాదివదఙ్గాన్తరాపేక్షపరత్వాదిషు నిరాకార్యేషు-షాడ్విధ్యోక్తిరపి (౧)"న్యాసః పఞ్చాఙ్గసంయుతః "ఇతివచన బలాదష్టాఙ్గయోగోక్తివదఙ్గాఙ్గి సముచ్చయేనస్థాపితా. అతఏవ(౧)"షడఙ్గంతముపాయఞ్చ"ఇత్యాదికముపిసఙ్గచ్ఛతే; స్వరూపన్యాసస్య అత్రాపేక్షితత్వేపి (౨) "ఆత్మాత్మీయ భరన్యాసః" (3) "త్వయినిహితభరోద్యసోహంయతః" (౪) "తవభరోహమకారిషిధార్మికైః" ఇత్యాదిప్రమాణస్వరసాద్యైర్భరన్యాసప్రాధాన్యంసిద్ధమ్.

యదప్యుక్తం భరతమునినా;-(౫)"అనన్యసాధ్యేస్వాభీష్టే మహావిశ్వాసపూర్వకమ్। తదేకోపాయతాయాచ్ఞాప్రపత్తిశ్శరణాగతిః" ఇతి; యదపిచ అహిర్బుధ్న్యేన, (౬)"ప్రార్థనామతిశ్శరణాగతిః"ఇతి. తత్రాపిపూర్వోక్తప్రమాణానుసారాత్, అనన్యసాధ్యత్వతదేకోపాయత్వోక్తితాత్పర్యాచ్చ ప్రార్థనాపూర్వక భరన్యాసాత్మకత్వసిద్ధిరిత్యేషాదిక్. అతోదురవగాహత్వద్యోతనాయ పారమార్థికీత్యాది సామాన్యనిర్దేశ ఉపపన్న ఇతి.

ఏవమీదృశభరన్యాసాత్మకతయా శరణ్యత్వోపయుక్తాకారవిశిష్టపరతత్త్వవిషయతయాచ నిరూపితాయామస్యాంప్రపత్తౌ, స్వరూపతోవిషయతశ్చ తమఃకార్యవైపరీత్యవిరహః-పారమార్థికత్వమ్; ప్రకారతోఽఙ్గతశ్చరజఃకార్యప్రకారాన్యథాభావరాహిత్యమ్, యథాప్రమాణం ఫలసఙ్గకర్తృత్వాది త్యాగశ్చ అత్రయథావస్థితత్వమ్. రాజసతామసబుద్ధి ప్రకారశ్చ (౭) "యయాధర్మమధర్మఞ్చ" "అధర్మంధర్మమితియా" ఇతిశ్లోకాభ్యాంగీతః. ఏతేన అనాప్తాగమసిద్ధత్వమ్, నిత్యాగమసిద్ధత్వేపి

(౧) లక్ష్మీత-౧౭. (౨) (3) వర-స్త-౯౧. (౪) ర-స్త-౨-౧౦౨.
(౫) విష్వక్సేనసం. (౬) అహి-సం, (౭) గీ-౧౮-౩౧.

మూ: — అవిరతాఽస్తు మే. అస్తు తే;

(అవిరతా) ఆఫలసిద్ధేరవిశ్రాన్తా. అస్యాసహితసాధనమిత్యర్థః. స్వసహితసాధనం హి మధ్యే సాధనాన్తరప్రాచుర్యే స్వయం విరతం స్యాత్; సా త్వాదస్తు మే. (అస్తు తే) ఇతి. (౧) "తేన మైత్రీ భవతు తే" ఇత్యాదిమానగత్యానిశ్చిత్యేతి కేచిత్.

(అవిరతాఽస్తు మే) అనన్యగతియాయిరుక్కిఱ వెనక్కు యావత్ప్రాప్తి విచ్ఛేదమిన్ఱిక్కే ఒఴియ వేణుమ్. (అస్తు తే) పిరాట్టియరుళిచ్చెయ్కిఱార్; ఉనక్కు అప్పడియే ఉణ్డాయిడుక.

పురుషబుద్ధ్యాఽన్యథాకల్పితత్వఞ్చనిరస్తం భవతి. ఏవమ్ వ్యాఖ్యాతం వ్యాసార్యైః— "పారమార్థికీతి—తమః కార్యవ్యుదాసః. ఆనుకూల్యాది శరీరవతీ చ సా. తద్ధి తస్యా ఉపాయాన్తరేభ్యో వ్యావృత్తం స్వరూపమ్. యథావస్థితేతి—రజః కార్యవ్యుదాసః. ప్రపత్తివిషయసమ్యగ్రూపః ప్రకారః, తత్సాహిత్యమభిప్రేతమ్. శరణవరణాసక్తౌ శరణ్యత్వధీర్హి అయథావస్థితా స్యాత్" ఇతి.

(అవిరతా) ఆమోక్షదానాదవిశ్రాన్తవ్యాపారేత్యర్థః. వ్యాపారశ్చ శరణ్యప్రసాదవిశేష ఏవ. (౨) "సకృదేవ హి శాస్త్రార్థః" (3) "సకృదేవ ప్రపన్నాయ" (౪) "నను ప్రపన్నస్సకృదేవ నాథ" ఇత్యాదిబలాదఙ్గతస్స్వరూపతో వా అనువృత్తిరిహ న వివక్షితా. వాక్యే "ప్రపద్యే" ఇతి వర్తమాననిర్దేశస్తు అనుష్ఠానకాలాభిప్రాయః. వ్యాపారానువృత్తికథనాత్తు భాష్యోదాహృతభక్త్యఙ్గప్రపత్తివ్యవచ్ఛేదః. సా హి మధ్యే సాధనరూపం సాధ్యాన్తరముత్పాద్య విరతవ్యాపారా భవతి. తదేవ తు ముక్తిం సాధయతి. అస్త్విత్యాశాసనేన భగవత్ప్రపత్తేః స్వరూపతోఽపి స్వాదుతమత్వం సూచ్యతే.

(మే) ఆకిఞ్చనతమస్య అనన్యశరణస్య. ఏవం విజ్ఞాపితా యా విష్ణుపత్నీ ప్రతివచనం నిబధ్నాతి (అస్తు త ఇతి). రావణేఽపి (౧) "తేన మైత్రీ భవతు తే" ఇతి వాదిన్యాశ్శరణాగతవిషయే కైముత్యసిద్ధమిదం వరప్రదానవాక్యమిత్యాశ్రిత్యైవోక్తమ్. (తే) మయి న్యస్తభరస్య మయా స్వీకృతభరస్య చ. ఉపాయదానమేతత్ స్యాస్త్విదం మతిసంమతమ్। యథా తస్యాః ప్రసీదన్త్యా హారదానం హనూమతే॥

(౧) రా-సు-౨౧-౨౦. (౨) లక్ష్మీత-౧౭-౭౫. (3) రా-యు-౧౮-33.
(౪) స్తో-౪-౬౪.

మూ;— త్వయైవసర్వం సమ్పత్స్యతే. అఖిలహేయప్రత్యనీక

స్వసమ్బన్ధిసమ్బన్ధినిస్తరణమపి సర్వశబ్దాభిప్రేతమ్.

అథద్వయస్థం నారాయణశబ్దం వివృణోతి (అఖిలేత్యాదినా). తత్ర ప్రథమపదేన నారశబ్దవాచ్యానాం ధర్మ్యుచ్యతే. అఖిలశబ్దకించిద

(త్వయైవసర్వంసమ్పత్స్యతే) అప్పడిప్పట్ట ఉపాయన్దన్నాలేయే పరమభక్తి తొడక్కమాకక్కైఙ్కర్యమీఱాక నడువుళ్ళదశైకళైయ ఉణ్డాక్కక్కడవతు.

(అఖిలేతి) మేల్ - ఆశ్రయణీయ వస్తునిర్దేశమ్ పణ్ణుకిఱార్. ఆశ్రయణీయనానవన్ నారాయణనిఱే. అతిల్, నారశబ్దార్థమ్మేల్ శొల్లువతాకక్కొణ్డు అతుక్కాశ్రయమాయ్, అయనశబ్దార్థమాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తై ముతలిలే అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

భగవత్ప్రపత్తిః పూర్వోక్తనిత్యకైఙ్కర్యప్రాప్తి పర్యన్తఫలావినాభావమాహ (త్వయైవసర్వం సమ్పత్స్యతే) ఇతి. ఏవకారేణ అత్రఉపాయాన్తర వ్యవధాననైరపేక్ష్యం ద్యోత్యతే. యద్వా, "అస్తుతే" ఇత్యేతావతైవ పర్యాప్తే "త్వయైవ" ఇత్యాదికం విభీషణ సహాగత రాక్షసన్యాయేన యథాభిమతానుబన్ధి రక్షణాభిప్రాయమ్. అథవా, శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానిత్వాదిక మత్రపరత్రచ యాత్ప్రార్థ్యతే తత్సర్వమిహసర్వశబ్దార్థః. ఉక్తేనసహావశ్యమాణమనుక్తఞ్చ అనుబన్ధిరక్షణమభిమతత్వావిశేషాత్సఙ్కలయ్యవోచ్యతే. (సమ్పత్స్యతే) ఇతిభవిష్యన్నిర్దేశః - ప్రపత్త్యనన్తరక్షణప్రభృతి తత్తదుచితకాలాభిప్రాయః. వదాన్యత్వస్యజ్ఞాపకమిదం వాక్యద్వయమ్. "ప్రియవాగ్దానశీలో హి వదాన్యః".

ఏవం శ్రీమచ్ఛబ్దాభిప్రేతమర్థముపయోగవిశేషపర్యన్తముదాహృత్య ప్రాప్యత్వప్రాపకత్వోపయుక్త సర్వాకారసఙ్గ్రాహకం నారాయణశబ్దం వ్యాచిఖ్యాసుః తత్రతత్పురుషపక్షప్రాప్యాయనశబ్దార్థం బహువ్రీహిపక్షపదార్థఞ్చ దివ్యాత్మస్వరూపం తావదాహ (అఖిలేతి). అత్రసమ్బుద్ధ్యన్తప్రయోగాత్ వ్యాఖ్యేయోపితథాత్వేన తచ్ఛబ్దాధ్యాహారఇతికేచిత్. "శ్రీమన్నారాయణస్వామిన్" ఇత్యాదామన్త్రణరేచకత్ర

మూ; — కల్యాణైకతాన

...ద్గతకేశాదిభాసవికారాది హేయపరః. (ప్రత్యనీకేతి) న కేవలం విరహ మాత్రమిత్యర్థః. అనన్తకల్యాణశబ్దౌ స్వపరాపేక్షయా అనుకూలత్వపరౌ. అనన్తవిపరీతం వా కల్యాణశబ్దః. కల్యాణానాం గుణానామేకాస్పదమితి వా-కల్యాణైకతానశబ్దార్థః. యద్వా స్వసమ్బన్ధినామపి మఙ్గళావహత్వా-కల్యాణశబ్దార్థః. ఏకశబ్దేన ప్రదేశభేదేన జడత్వ ప్రతికూలత్వవ్యుదాసః.

(అఖిల హేయప్రత్యనీక) నిర్గుణమెన్గిఱ వస్తువిఱుక్కై ఉపడియిఱే. హేయమఙ్గళావన-అచిద్గతమాన పరిణామముమ్, చేతనగతమాన దుఃఖాజ్ఞానాదికళుమ్, నిత్యముక్తర్ పక్కలుణ్డాన పారతన్త్ర్యముమ్; అఖిల శబ్దత్తాలే - ఉభయవిభూతియిలు ముణ్డాన చేతనాఽచేతనఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. పారతన్త్ర్యముమ్ హేయమోవెన్నిల్, పురుషనుక్కు స్తనోర్ఛేదముమ్; స్త్రీక్కు శ్మశ్రుసంయోగముమ్బోలే పరతన్త్రనుక్కు స్వాతన్త్ర్యమ్ హేయమ్. అప్పడియే స్వతన్త్రనాన ఈశ్వరనుక్కు ప్పారతన్త్ర్యమ్ హేయమాకక్కడవతు. ప్రత్యనీకత్వమావతు - పదార్థాన్తర సంసర్గాంభావాధారత్వమ్. ఆశ్రితరుడైయ హేయనిరసనత్తుక్కుడియాన హేయప్రత్యనీకత్వమెన్నుమామ్.

(కల్యాణైకతాన) కల్యాణైకవిస్తార. అఖిలైకరసమెన్నాలే ఇశ్శబ్దమ్.

ష్టవ్యమ్. అన్యే తు ప్రార్థనానుగుణ తాత్పర్యానుసారేణ సమ్బుద్ధిరిహ ప్రయుజ్యత ఇత్యాహుః. అఖిల హేయప్రత్యనీకత్వమ్ - అఖిలహేయాత్యన్తాభావవత్త్వమ్. తేన కతిపయహేయరహితేష్వతివ్యాప్తిచ్ఛేదః. కల్యాణైకతానత్వమ్ - కల్యాణానాం సర్వేషాం సాధారణాశ్రయభూతవిస్తారత్వమ్; నిత్యాదీనామపి సర్వమఙ్గళగుణవత్త్వమ్. (౧) "సమస్తహేయరహితం విష్ణ్వాఖ్యం పరమం పదమ్" (౨) "తేజోబలైశ్వర్యమహావబోధ సువీర్యశక్త్యాదిగుణైకరాశిః" (౩) "స చ సర్వగుణోపేతః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధ్యోభయలిఙ్గాధికరణార్థ ఉపయోగాతిశయాత్ప్రథమమిహోక్తః. (౪) "న రాజ్ఞాతానిత్యాని" ఇత్యాద్యుక్తకారణత్వాది శఙ్కితమచిద్గతం చిద్గతఞ్చ వికారహేయపార్థాదికం ప్రణతోపేక్షాదిపర్యన్తమవద్యం న కిఞ్చిదప్యస్యాస్తి. న చ కల్యాణగుణేష్వస్య విద్యమానేకశ్చిది

(౧) వి-పు- (౨) వి-పు-౬-౫-౮౫, (౩) రా-బా-౧, (౪) పాద్మోత్తరే.

మూలం;— స్వేతరసమస్త వస్తువిలక్షణానన్త

(స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణ) అతఏవ సమస్తవస్తువిలక్షణ; (అనన్త) త్రివిధ పరిచ్ఛేదరహిత. విభుత్వాద్దేశ పరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. నిత్యత్వాత్ కాలపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. స్వవ్యతిరిక్త సమస్తవస్త్వైక్యాభ

త్యర్థః. పశ్చాత్తు జ్ఞానబలాదిగుణోక్తిః-ఏతద్వివరణమ్. స్వరూపనిరూపకం జ్ఞానత్వాదికమప్యత్ర కల్యాణశబ్దేన సామాన్యతస్సఙ్గృహీతమ్. ఏవం సగుణనిర్గుణశ్రుత్యోర్విషయభేదేన అవిరోధాత్ కుదృష్టిపక్షశ్చనిరస్తః.

యద్వా, కల్యాణైకతానమ్ - ప్రదేశభేదేన కాలభేదేనాప్యకల్యాణత్వరహితమిత్యర్థః. "జ్ఞానానన్దైకస్వరూప" ఇతితు తద్విశదీకరణమ్. జ్ఞానతయా ఆనన్దతయా చ కార్త్స్న్యేన కల్యాణత్వమిత్యుక్తం భవతి. జడాద్వైగ్యాత్ ప్రతికూలోదాసీనరూపజ్ఞానాభావాచ్చ వ్యవచ్ఛేదాయ జ్ఞానానన్దయోరుభయోరప్యుక్తిః. ఆనన్దకల్యాణశబ్దౌ స్వపరాపేక్షయా అనుకూలత్వం బ్రూతః. ఏవమ్,(౧)"ఆనన్దాదయః ప్రధానస్య"(౨)"అక్షరధియాం త్వవరోధః" ఇత్యధికరణద్వయోక్తం స్వరూపనిరూపకవర్గద్వయం వ్యఞ్జితం భవతి.

అథవా, హేయప్రత్యనీకత్వమ్-ఆశ్రితానాం యథోపాయం స్వేచ్ఛయా హేయనివర్తకత్వమ్. తథా సతి లోకే స్వసఙ్కల్పాయత్తహేయసద్భావస్య నవిరోధః. నచ విరుద్ధఘటనశక్తికల్పనా; స్వరూపమాత్రేణ హేయనివర్తకత్వస్యానఙ్గీకారాత్. అన్యథా అతిప్రసఙ్గాత్. కల్యాణైకతానత్వమాశ్రితానామభిమతేషు కల్యాణేష్వైకాగ్ర్యమ్. అనిష్టనివర్తనమిష్టప్రాపణఞ్చేత్యర్థః; స్వస్యనిర్దోషమఙ్గళగుణాకరత్వమప్యత్ర అర్థాత్సిద్ధమ్. "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఇత్యధికరణార్థశ్చదర్శితః.

త్రివిధానాం చేతనానామచేతనానాఞ్చ పరాధీనత్వాది సామ్యాదేవం భూతం వస్త్వన్తరం నాస్తీత్యభిప్రాయేణాహ (స్వేతరసమస్తవస్తు విలక్షణేతి). ఏతేన జ్ఞానభోగసామ్యేఽపి సర్వప్రకారసామ్యనిషేధస్సిద్ధః.(3)"నిత్యంవిభుంసర్వగతంసుసూక్ష్మమ్", (౪)"విశ్వమేవేదంపురుషః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం త్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్యం ప్రాధాన్యతః పృథగాహ (అనన్తేతి) సర్వవ్యాపిత్వాద్దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. సర్వకాలవర్తిత్వాత్

(౧) బ్రహ్మసూ-3-3-౧౧. (౨) బ్రహ్మసూ-3-3-33. (3) ముణ్డ-౧-౧-౬.
(౪) తై-నా-౧౧

మూ;— జ్ఞానానన్దైకస్వరూప, స్వాభిమతానురూప

అథరూపమ్. అభిమతానురూప శబ్దాత్పూర్వవత్.

క్కుమ్ తాన్ ప్రకారియాయ్, తనక్కు ప్రకార్యన్తర మిల్లాతపడి నిఱ్కైయాలే సదృశవస్త్వభావత్తాలే వస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. తుల్లైయాతేయాతల్, ప్రస్థాదికళాలేయాతల్ పరమ్పరిచ్ఛేదరాహిత్యత్తై చ్చొల్లిన్ఱాకవుమామ్. (జ్ఞానానన్దైకస్వరూప) అనన్యాధీనప్రకాశత్వాహ్లాదకరత్వరూపజ్ఞానమేవ యస్య స్వరూపమ్—సః జ్ఞానానన్దైకస్వరూపః. అతావతు — స్వయంప్రకాశత్వ సుఖరూపత్వఙ్గళే స్వరూపమాయిరుక్కై. ఇప్పడి దివ్యాత్మస్వరూపమ్ శొల్లప్పట్టతు.

అనన్తరమ్ నారశబ్దవాచ్యఙ్గళిల్ స్వరూపగుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకముమాయ్ పఞ్చోపనిషణ్మయమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్వాభిమత)కీఴ్ చ్చొన్న స్వరూపత్తుక్కు గుణఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ప్రకాశకముమాయ్, విలక్షణముమాయ్ అన్తరఙ్గముమా యిరుక్కై

కాలపరిచ్ఛేదాభావః. సాక్షాత్పరమ్పరయావా సర్వప్రకారిత్వేన సర్వవస్తుసామానాధికరణ్యార్హత్వాద్వా వస్తుపరిచ్ఛేదవిరహః. యేనకేనాపి ప్రాశస్త్యేనస్వస్మాదుత్కృష్టైః కైశ్చిద్వస్తుభిరధరీకృతత్వాభావాద్వా. తద్విగ్రహాదీనాన్తుసన్తోపి కేచిదతిశయాస్తద్విభూతిగతాపవేతితైరపి తస్యైవోత్కర్షః. వితస్త్యాదిభిః ప్రస్థతులాదిభిశ్చపరిచ్ఛేదో దేశపరిచ్ఛేదాన్తర్గతఇతి తన్నిషేధేనసోపినషిద్ధః. వస్త్వన్తరశూన్యత్వాద్వా సర్వవస్తుస్వరూపైక్యాద్వా వస్తుపరిచ్ఛేదాభావ ఇతి పక్షౌతు సర్వప్రమాణవిరుద్ధౌ అనన్తపదపూర్వాపరశ్రుతి విరుద్ధౌచ.

యద్యపి దివ్యాత్మస్వరూపాపేక్షయా సర్వేషామాధేయత్వం సమానమ్. యద్యపిచ విగ్రహస్యగుణనియామ్యతయా గుణానామన్తరఙ్గత్వమ్, తథాపి స్వరూపవద్భూషణాస్త్రస్వరూపనిఖిలజగదాధారత్వేన తదనురూపత్వాత్తాదృశ స్వరూపస్యవ్యఞ్జకత్వాత్, సాలమ్బనయోగ విషయత్వేనముముక్షూణాం శుభాశ్రయత్వాచ్చ ప్రాధాన్యం దర్శయితుం గుణేభ్యోపిపూర్వంవిగ్రహమాహ (స్వాభిమతానురూపేతి).

మూ, — ఏకరూపాఽచిన్త్య

ఏకరూపత్వమ్ — ఉభయలిఙ్గత్వప్రాప్యత్వోపాస్యత్వాదిః. తర్కాఽగోచరత్వమ్ — అచిన్త్యత్వమ్.

యాతొరుగుణఙ్గళుక్కుమున్నే విగ్రహత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్వాభిమత) (౧) "ఇచ్ఛాగృహీతాభిమతోరుదేహః" ఎన్గిఱపడియే దివ్యాత్మస్వరూపత్తిఱ్కాట్టిల్ అభిమతమాయిరుక్కై. (అనురూప) స్వరూపత్తుక్కుత్తిరోధాయకమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే స్వరూపానుభవత్తుక్కు వర్ధకమాయిరుక్కై. (ఏకరూప) షడ్భావవికారరహితమాయిరుక్కై. (౨) "సదైకరూపరూపాయ". అతఏవ (అచిన్త్య) ఇతరసజాతీయతయాచిన్తయితుమశక్యమాయిరుక్కై.

నిరవధికానన్దరూపస్య స్వస్యాప్యభిమతమనురూపఞ్చ దివ్యరూపమ్. స్వరూపస్యనిరతిశయనిరవధికానుకూలత్వమన్యాభిమతిం న బాధతే. సర్వస్య సర్వదా విశిష్టతానుకూలానుభవగోచరత్వేన ప్రమాణసిద్ధత్వాత్; సోఽయం ఉభయరూపస్యాప్యుభయరసాభిమతివన్న స్వరూపానుకూల్యబాధితా.

ఏవం భగవతోఽప్యభిమతత్వే న విరోధః. అనిష్టానపి శరీరాదివ్యాపన్నైరప్రాకృతత్వశ్రేయస్త్వప్రాప్యత్వాదిభిరపి విగ్రహో దేహానురూప్యమ్; సర్వదోషప్రత్యనీకవిశిష్టత్వమేకరూపత్వమ్; నానారూపేష్వపి స్వభావవిభవావతారేష్వప్రాకృతత్వశుభాశ్రయత్వాదికమ్, (౩) "సమస్తాః శక్తయశ్చైతాః" (౪) "సమస్తశక్తిరూపాణి" (౫) "విశ్వాకృత్యాత్మనా విష్ణుః సమాగత్యాఽవతిష్ఠతే । అవ్యాపితాత్రి యా సౌభాగసద్భావితాత్మనామ్ । మత్తమత్తేశ్వరస్యాస్యాత్యాపి మోక్షపుణ్యవిగ్రహో ఇత్యాదిభిరుచ్యతే ॥ పరవ్యూహాదివిగ్రహవత్తత్తద్విగ్రహానుప్రవేశాదర్చాపి మోక్షపుణ్యప్రకాశక శుద్ధసత్త్వద్రవ్యమయీత్యర్థః. దేవతిర్యఙ్మనుష్యాదివిచిత్రావతారదశాయామపి (౬) "ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వపరమపదనిలయవిగ్రహస్య సన్నివేశైకరూప్యం నాధికృతమ్. చిన్త్యత్వేన ...దితస్యాస్యాచిన్త్యత్వోక్తిరితర

(౧) వి-పు-౬-౭-౮౪. (౨) వి-పు-౧-౨-౧. (౩) వి-పు-౬-౭-౭౦.
(౪) వి-పు-౬-౭-౭౧. (౫) (౬) పురుషసూక్తమ్.

మూ; — దివ్యాద్భుతనిత్యనిరవద్య

దివ్యశబ్దద్వయమ్ - ద్రవ్యసంస్థాన వైలక్షణ్యపరమ్. అద్భుతత్వమ్ - ప్రతిక్షణమపూర్వత్వమ్. నిత్య సంస్థానత్వమ్ - నిత్యత్వమ్. దోషగంధాసహిష్ణుత్వమ్ - (నిరవద్యత్వమ్).

(దివ్య) వరున్దియుమ్ ఉపమానమిన్ఱిక్కేయిరుక్కై. అప్రాకృతమాయిరుక్కై యెన్ఱుమామ్. (అద్భుత) క్షణన్దోఱుమ్ అపూర్వమాయిరుక్కై. అతఏవ ఆశ్చర్యావహమాయిరుక్కై, (నిత్యనిరవద్య) నిత్యనిర్దోషమాయిరుక్కై. అతావతు - ఎన్ఱుమొక్క స్వార్థమాయిరాతొழிగై. (౧)"భక్తానామ్" ఎన్ఱిరుక్కుమిఱుప్పు.

సజాతీయతయాచిన్తయితుమశక్యతామాహ. తేనాఽనిత్యత్వాదిసాధకసావయవత్వాద్యనుమానానాం ధర్మిగ్రాహకమాన బాధోఽభిప్రేతః.

దివ్యాద్భుతశబ్దౌ ద్రవ్యతస్సన్నివేశాదితశ్చ వైలక్షణ్యపరౌ; అప్రాకృతస్థానవర్తిత్వాదప్రాకృతత్వపరౌవా. (౨)"రూపంవిశిష్టం దివిసంస్థితఞ్చ"(౩)"నభూతసఙ్ఘసంస్థానో దేహోఽస్య పరమాత్మనః" (౪)"నతస్య ప్రాకృతా మూర్తిర్మాంసమేదోఽస్థిసమ్భవా" ఇత్యాదిభిస్తథోక్తేః. అద్భుతత్వమ్ - (౫) "తస్యహైతస్య పురుషస్యరూపమ్ యథామహారజనంవాసః" (౬) "సర్వాశ్చర్యమయందేవమ్" (౭) "తేనాశ్చర్యవరేణాహమ్"(౮)"అపూర్వరూపసంస్థానమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధనిరతిశయవైచిత్ర్యవత్త్వమ్.

నిత్యత్వమపి-(౯)"నిత్యాలిఙ్గాస్వభావసంసిద్ధిః"(౧౦)"నిత్యంనిత్యాకృతిధరమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తమ్. తేనశుభాశ్రయాఽద్భుత పరవిగ్రహస్యకల్పితత్వకృతత్వాదిపక్షాః ప్రతిక్షిప్తాః. అవతారవిగ్రహాణామపి సత్యానామేవతత్తైపవిభాగాఽవిభాగావుపదిష్టౌ; తేషాంప్రత్యేకమపినిత్యేచ్ఛాసిద్ధతాంకేచిదాహుః. నిరవద్యత్వమ్- క్షేత్రజ్ఞశరీరవత్కర్మమూలత్వస్య శ్వాపహత్వాదేరభావాద్దివ్యాత్మస్వరూపే ప్రశస్తయోగపురుషాపేక్షయోక్తమనాలప్పనత్వరూపమప్యవద్యం దివ్యవిగ్రహేనాస్తి. తస్యయథాశ్రుతం యథాదర్శనఞ్చసుఖానుసన్ధేయత్వాత్. ఇహాఖిల్వీశ్వరాపేక్షయా సకించిదపి ప్రతికూలమ్; సర్వస్యతదనుకూలతయైవప్రమాణ సిద్ధత్వాత్. తస్యతుపరప్రతికూల సర్వాశ్రయస్యస్వప్రతికూలలేశరహితతయాసమస్తహేయరహితత్వోక్తిః.

(౧) జిత-౧. (౨) (౩) భార. (౪) వాయు-౩౪-౪౦.
(౫) బృ-౪-౩-౬. (౬) (౭) (౮) (౯) (౧౦)

మూ;— నిరతిశయౌజ్జ్వల్య సౌన్దర్య సౌగన్ధ్య సౌకుమార్యలావణ్యా

సౌన్దర్యమ్ – అవయవశోభా. లావణ్యమ్ – అవయవిశోభా.

(నిరతిశయౌజ్జ్వల్య) సర్వతేజస్సుకన్నా యెక్కువ కీర్తి ప్రతిష్ఠ కొండినటువంటి ఔజ్జ్వల్యమ్. ఇక్కడ బ్రహ్మాదికళుకున్నూ మిక్కిలి శక్తి కల్గి వేండుమ్బడియాయిరుక్కై. ఇక్కాల్ విగ్రహాలక్షణ్యామ్ శొల్లినదు.

అథవిగ్రహగుణానాహ (సౌన్దర్యేతి). (సౌన్దర్య) అవయవశోభై. (సౌగన్ధ్య) (౧) "సర్వగన్ధః" ఎన్గిఱపడియే సర్వత్తైయుమ్ పరిమళిక్క మాక్కవల్లదాయిరుక్కై. (సౌకుమార్య) నాయచ్చిమారుమ్ ఉత్తైక్కపోవర్కళ్ పొఱాతపడి పుష్పహాస సుకుమారమాయిరుక్కై. (లావణ్య) సముదాయశోభై, అతావతు –† ఎల్లా మొక్క వ్యాపిత్తునిల్లు

ఏవం ముక్తనిత్యాపేక్షయాపి నకస్యచిత్ప్రతికూల్యమ్. తేషామీశ్వరేణసమానభోగత్వాత్. అచేతనాపేక్షయాతు ప్రతికూలానుకూలేకదాచిదపినస్తః. అతఏవతస్య హేయముపాదేయఞ్చనాస్తి. తస్యసావద్యత్వోక్తిస్తుచేతనవిశేషప్రతికూలస్వభావయోగితయా తదపేక్షా; క్షేత్రజ్ఞానాన్తుస్వప్రతికూలదుఃఖ తత్కారణ సమ్బన్ధాత్సావద్యత్వమ్. ఈశ్వరబుద్ధి విశేషరూపస్య క్షేత్రజ్ఞకర్మసాధ్య నిగ్రహస్యాపి కర్మవశ్యగోచరతయాతద్దోషత్వమేవ. ఈశ్వరస్యత్వసౌ ప్రశాసనరూపతయాగుణఏవ. ఏవంస్థితే దివ్యవిగ్రహస్యనిరవద్యత్వోక్తిః ఈశ్వరాపేక్షయా తదాశ్రితాపేక్షయాచ శరీరత్వాదిశఙ్కితప్రతి కూలస్వభావరాహిత్యపరా,

నిరతిశయత్వ మౌజ్జ్వల్యాదిషు సర్వేష్వప్యన్వీయతే. తచ్చతత్తదపేక్షయోత్కృష్టాభావాదనుత్తమత్వవత్. ఔజ్జ్వల్యమ్ - (౨)"ఆదిత్యవర్ణమ్" (౩)"దివిసూర్యసహస్రస్య" ఇత్యాదిషూక్తం భాస్వరతమత్వమ్. సౌన్దర్యమవయవశోభా. యేన, (౪) "సాక్షాన్మన్మథమన్మథః" ఇత్యుచ్యతే. (౫) "సర్వగన్ధః" ఇతిశ్రుతిః అనుకూలగన్ధవిషయా; స్రక్చన్దనాదిచాతత్కృతకరమిత్యభిప్రాయేణసౌగన్ధ్యశబ్దః. సౌకుమార్యమ్-మహాబలత్వేపి పుష్పహాసఇతినామకుసుమహాసంమార్దవమ్. యథోక్తమ్;(౬)"సుకుమారోమహాబలః" ఇతి. లావణ్యమ్-సముదాయశోభా. (౭)"భూయిష్ఠంతేజఏవాద్భిర్బహుభాభిర్వ్యదూ

---

(౧) ఛాన్దో-౩-౧౪-౪. (౨) పురుషసూక్తమ్. (౩) గీ-౧౧-౧౨.
(౪) భా-౧౦-౩౨-౨. (౫) రా-ఆ-౧౯-౧౪. (౬) † (పా) లవణమ్యోచ్యతే.

మూ; — యౌవనాద్యనన్తగుణనిధిదివ్యరూప, స్వాభావికానవధికాతిశయ

ఆదిశబ్దార్థః — పీనవృత్తాయతభుజత్వాది.
అథదివ్యాత్మగుణాః. (స్వాభావికేత్యాది) స్ఫుటమ్.

తనక్కుత్తరవన్ఱాయిరుక్కై. (యౌవన) (౧) "యువాకుమారః" ఎన్ఱుపడియే నిత్యయువావాయిరుక్కుమవన్. (ఆది) ఇవైముతలాన, (అనన్తగుణనిధి) అసఙ్ఖ్యాతమాన గుణఙ్గళుక్కు క్కొళ్కలమాయిరుక్కుమ్. (దివ్యరూప) దివిస్థితరూప. అతావతు — ఇవ్విభూతియిలడఙ్గాతిరుక్కై.

విగ్రహగుణఙ్గళ్ విగ్రహత్తుక్కు భూషణమాయిరుక్కుమాపోలే దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు భూషణమాన స్వరూపగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (స్వాభావిక) జలత్తుక్కు శైత్యమ్పోలే స్వభావసిద్ధమాయిరుక్కై. అతావతు యావద్ద్రవ్యభావియాకైయాలే నిత్యమాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయ) † నిస్సీమముమాయ్ ఆశ్చర్యకరముమాయిరుక్కై.

కృతమ్। చక్షురానన్దజననం లావణ్యమితికథ్యతే" ఇత్యాహుః. యౌవనమిహన కాలకృతావస్థా; కిన్తు తాదృశో విగ్రహస్వభావః. తద్యౌవనస్య నిత్యత్వాత్. అన్యేషామపి హి యౌవనే కౌమారానన్తరభావిత్వముపలక్షణమాత్రమేవ. యువత్వైవ కేషాఞ్చిదుత్పత్తిశ్రవణాత్. ఆదిశబ్దేన శుభాశ్రయాదిప్రకరణోక్తసర్వగుణసఙ్గ్రహః; తత ఏవానన్త్యమ్. నిధిశబ్ద ఇహాశ్రయపరో నిరతిశయభోగ్యత్వవ్యఞ్జకశ్చ.

ఏవముపకారకతమత్వాద్యభిప్రాయేణ గుణేభ్యః పూర్వం విగ్రహ ఉక్తః. అథ ఈదృశవిగ్రహాభివ్యఙ్గ్యప్రకృష్టగుణభూయిష్ఠతామాహ (స్వాభావికేతి). అత్ర సర్వగుణకణ్ఠభూతైరాశ్రితానాశ్రితగోచరవ్యాపారభేదసాధారణైః జ్ఞానాదిభిః పరత్వమ్, ఆశ్రితరక్షణైకాన్తైస్సౌశీల్యాదిభిస్సౌలభ్యఞ్చ వ్యజ్యతే. స్వాభావికశబ్దేన నిత్యత్వమనన్యాధీనత్వఞ్చాత్ర వివక్షితమ్. తాభ్యాం నిత్యముక్తజ్ఞానాదిభ్యో వ్యవచ్ఛేదః. తద్బలాదిభ్యో వ్యవచ్ఛేదస్త్వనవధికాతిశయత్వాదపి. అనవధికాతిశయశబ్దః పూర్వవత్, (౨) "పరాస్య

---

(౧) ఋగ్వే-౪-౨-౮-౨౫. (౨) శ్వే-౬-౮.

† (పా.) గుణఙ్గళ్ నిస్సీమఙ్గళాయ్ గృహీతాంశమ్ ఆశ్చర్యావహమాయిరుక్కై.

మూ;— జ్ఞానబలైశ్వర్య

షాడ్గుణ్యమ్ - సాధారణమ్.

ప్రథమత్తిల్ జ్ఞానాదికళాలుమ్ సర్వవిషయఙ్గళ్, అవత్తిల్, (జ్ఞాన) (౧)"యోవేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లావత్తైయుమ్ ఒరుకాలే ఎప్పోదుముళ్ళపడి అఱియవల్లరాయి రుక్కై. (బల) సఙ్కల్పమాత్రత్తాలే సర్వపదార్థఙ్గళైయుమ్ ధరిక్కైక్కీడాన ధారణసామర్థ్యమ్, (ఐశ్వర్య) సమస్తపదార్థనియమనసామర్థ్యమ్.

"శక్తివీర్యవిజ్ఞాతప్రభూయత్రస్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ" ఇత్యామ్నాతం స్వాభావికత్వం పరత్వఞ్చ సర్వేషుగుణేషు యోజ్యమితి భావః. సంకర్షణాదిష్వ్యూహత్రయాభివ్యక్తి క్రమేణజ్ఞానాదిగుణద్వంద్వత్రికోక్తిః. ప్రత్యేకంచగుణద్వంద్వే పౌర్వాపర్యహేతు భగవచ్ఛాస్త్రోక్తః. యథా (౨) "బలంవీర్యంతథాతేజ ఇత్యేతత్తుగుణత్రయమ్। శ్రమాద్యపద్యభావాఖ్యం జ్ఞానాదేరుపసర్జనమ్" ఇతి.

జ్ఞానమితి - సర్వసాక్షాత్కారరూపమ్, (౩) "యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్" "సర్వద్రష్టాసాక్షీనోపాధిః" (౪) "సర్వేశ్వరస్సర్వదృక్" ఇత్యాది శ్రుతేః. ఉక్తఞ్చనాథమునిభిః- (౧) "యోవేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణసదాస్వతః" ఇతి. బలమ్- శ్రమప్రసఙ్గరహితంసర్వధారణసామర్థ్యమ్; (౫)"ఏషసేతుర్విధరణః" (౬)"యత్రవిశ్వం భవత్యేకనీడమ్" "తత్సవితుర్వరేణ్యమ్" "ధ్రువమచలమమృతంవిష్ణుసంజ్ఞం సర్వాధారంధామ" (౭) "యోలోకత్రయమావిశ్య బిభర్త్యవ్యయఈశ్వరః" (౮) "పరమాత్మాసర్వేషామాధారఃపరమేశ్వరః" ఇత్యాదిసిద్ధమ్. ఐశ్వర్యమ్- (౫) "ఏషసర్వేశ్వరః" (౯) "సర్వేశ్వరేశ్వరఃకృష్ణః" ఇత్యాదిషూక్తమవ్యాహతేచ్ఛం సర్వనియన్తృత్వమ్. (౧౦) "అజస్సర్వేశ్వరః" ఇతి చతన్నామపాఠః.

(౧) నాథమునిశ్రీసూక్తిః. (౨) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౩) ముణ్డ-౨-౨-౭.
(౪) వి-పు-౬-౫-౮౬. (౫) బృ-౬-౪-౨౨. (౬)
(౭) గీ-౧౫-౧౭. (౮) వి-పు-౬-౪-౪౦. (౯) (౧౦) సహస్రనామ్ని.

మూ: — వీర్యశక్తితేజః

(వీర్య) సర్వత్తైయుమ్ ధరిత్తు నియమిత్తుప్పోరానిన్ఱాల్ పురువమ్ వేర్కాత అనాయాసమ్. ఎల్లావఱ్ఱైయుమ్ ఉణ్డాక్కానిన్ఱాల్, తాన్ అవికృతనాయిరుక్కుమవికారత్తై యెన్నవుమామ్. (శక్తి) ప్రవృత్తియిన్ముఖరాన చేతనరుక్కు శక్తియైక్కొడుత్తుప్రవర్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వసామర్థ్యమ్, అఘటితఘటనాసామర్థ్యమెన్నవుమామ్. జగదుపాదానశక్తి యెన్నవుమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౧) "తమేవ భాన్తమనుభాతిసర్వమ్" ఇత్యాది.

ఇప్పడిసర్వోత్కృష్టనానవనుక్కు ఇనిపన్నిరణ్డుగుణమ్ ఆశ్రితవిషయమ్.

వీర్యమ్ - సర్వోపాదానత్వే సర్వధారణే సర్వనియమనేఽపి వికారరహితత్వమ్. యథోక్తమ్;- "వికారవిరహో వీర్యం ప్రకృతిత్వేఽపి మే సదా" ఇత్యాది. శక్తిః- స్వేతరసర్వనిర్వాహికా, "జగత్ప్రకృతిభావో మే యా సా శక్తిరితీర్యతే" ఇత్యాదిషూక్తా సర్వోపాదనత్వాత్మికా. యద్వా, యదన్యైరశక్యత్వాదఘటితమివ భాతి, తద్ఘటనసామర్థ్యరూపా. తేజః--అస్వాధీనసహకార్యనపేక్షత్వమ్. తదుక్తమ్ "తేజస్స్వాన్యాఽనపేక్షతా" ఇతి. "సహకార్యనపేక్షా మే సర్వకార్యవిధాయినః। తేజశ్శబ్దగుణం ప్రాహుస్తమిమం తత్త్వవేదినః" ఇతి చ. (౧)"నతత్ర సూర్యో భాతి న చన్ద్రతారకం నేమా విద్యుతో భాన్తి కుతోఽయమగ్నిః" (౨) "జ్యోతీంష్యాదిత్యవద్రాజన్ కురూన్ప్రకాశయన్ శ్రియా" ఇత్యాది నిదర్శితం పరాఽభిభవనసామర్థ్యం తేజః కేచిత్ప్రచక్షతే. లోకే కశ్చిత్స్వోపాద్యవస్థాయాం స్వవిభూతిం న జానాతి; జానన్నపి న ధారయతి; జ్ఞాత్వా ధారయన్నపి న సర్వథా నియన్తుం శక్నోతి; శక్తోఽపి ధారణనియమనాభ్యాం గ్లానో భవతి; అగ్లానోఽపి న తత్సత్తాస్థితిహేతుస్స్యాత్; తద్ధేతుశ్చ పరాధీనసహకారిసాపేక్షస్స్యాత్; నైవమస్యావితి గుణక్రమోక్తితాత్పర్యమ్.

---

(౧) ముణ్డ-౨-౨-౧౦. (౨) భార-ఉ-

క్షమా; —   సౌశీల్య వాత్సల్య

సౌశీల్యాదిద్వాదశకమ్ — భక్తరక్షణసాధారణమ్. (సౌశీల్యేత్యాది) శీలం హి నామ — మహతో మన్దైస్సహ నీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్, తస్యైవ ప్రయోజనాన్తరాపేక్షిత్వాభావాత్, (సౌశీల్యమ్). యద్వా — ఈశ్వరత్వబుద్ధ్యా యథా ఆశ్రితానాం సాధ్వసం న స్యాత్, యథా చ స్వయమపి స్వస్య పరత్వబుద్ధ్యా † విలక్షస్స్యాత్ తథా శీలత్వమ్ — సౌశీల్యమ్. (వాత్సల్యమ్) దోషేపి గుణత్వబుద్ధిః. యథా సద్యః ప్రసూతా యా ధేనోర్వత్సే; ఇదఞ్చ క్షమాకార్యాన్తరమ్. అత ఏవ హి పృథగనుక్తిః — క్షమాయాః,

(సౌశీల్య) మహతో మన్దైస్సహ నీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్ — శీలమ్. అన్వయమహాత్మ్యేనోత్తమో నిరుపాధికో ... — సౌశీల్యమ్. (౧) "ఆత్మానం మానుషం మన్యే" (వాత్సల్య) ఇతి ... ఆశ్రితగతమూనదోషమున్ గుణముగా గ్రహించుట. గోవాత్సల్యమ్ ...

అత్ర "తే వానరస్తగుణ స్యాపిప దేవప్రథమగుణాః । యస్త్వ ... స్యైవ నష్టప్నే వే తాః" "ప్రవృత్తం జ్ఞానమ్" ఇత్యాద్యుక్త ... ఆశ్రిత సంగ్రహణరక్షణయోర్నైకేనాపి ఉపయుక్తా గుణా ఉచ్యన్తే. తత్ర సౌశీల్యమ్ — శుభశీలత్వమ్, తచ్చాతిమహతో ... మన్దైరపి సాధ్వస ... ప్రయోజననిరపేక్షసంశ్లేషస్వభావత్వమ్. యథోక్తం (౨) "గుహేన సహితో ... " (౩) "అహం వో బాన్ధవో జాతః" ఇత్యాది. (వాత్సల్యమ్) "శరణాగతవత్సలః" ఇత్యాద్యుక్త ... దోషతిరస్కారి ... దర్శనమితి తు అతివాదః. ... వాత్సల్యకథనే ... (౪) "అపి చేత్సుదురాచారో భజతేమామనన్యభాక్ । సాధురేవ స మన్తవ్యః సమ్యగ్వ్యవసితో హి సః" (౫) "అపి పాపేష్వభిరతం మద్భక్తాః పాండునన్దన । ...

(౧) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౨) రా-బా-౧. (౩) భా-వి-౫-౧౩-౧౩.
(౪) గీ. (౫) | (పా) అపిః.

మూ; — మార్దవాఽఽర్జవ సౌహార్దసామ్య

ఆశ్రితవిరహాసహత్వమ్ - (మార్దవమ్.) తేష్వేవ సభయ శఙ్కిత్వం వా. మనోవాక్కాయైకరూప్యమ్-(ఆర్జవమ్.) యథా(౧)"ఋజుబుద్ధితయా సర్వమాఖ్యాతు ముపచక్రమే" ఇతి. (సౌహార్దమ్) తేషామశుభేష్వపి శ్రేయోభిధ్యాయిత్వమ్; స్వసత్తానపేక్షతద్రక్షాపరత్వం వా. (సామ్యమ్) జన్మవృత్తగుణాద్వైషమ్య మనపేక్ష్య సర్వేషాం సమాశ్రయణీయత్వ

తమ్. (మార్దవ) ఆశ్రితవిశ్లేషత్తై పొఱుక్కమాట్టాత తిరువుళ్ళత్తిల్ మెన్మై. (౧) "అనిద్రస్సతతం రామః" (ఆర్జవ) ఆశ్రితసంశ్లేషత్తిల్ తన్నుడైయ మనోవాక్కాయఙ్గళ్ ఏకరూపమాయిరుక్కై. అతావతు అవర్కళుక్కుత్తన్నై నియమిత్తుక్కొడుక్కై. (సౌహార్ద) ఆశ్రితర్కళుక్కు సర్వమఙ్గళాన్వేషణపరనాకై. "శోభనాశంసీతి-సుహృత్".

(సామ్య) జాతిగుణవృత్తాదికళైప్పారాతే అవర్కళుక్కు ఆశ్రయణీయత్వత్తిల్ సమనాయిరుక్కై. (౨) "గుహేనసహితః"

స్సర్వైః పద్మపత్రమివాంభసా" ఇతిచాహ. (మార్దవమ్) (3) "తంవినా కైకేయీపుత్రమ్" ఇత్యాదివాదిన ఆశ్రితవిరహాక్షమతయా సుప్రవేశత్వమ్, సాపరాధేష్వాసన్నాభిముఖస్యాపి సౌమ్యప్రధానత్వం వా. యదాహ (౪) "సా మయా సహితా యాతా ... శ్రాణిపరివర్జయన్" ఇతి.

(ఆర్జవమ్)(౫)"ఋజుబుద్ధితయా సర్వమాఖ్యాతుముపచక్రమే" ఇత్యాదిషూక్తం మనోవాక్కాయవ్యాపారాణాం మిథస్సంవాదిత్వమ్. తేన సంశ్రితేషు విప్రలిప్సానుదయః. (సౌహార్దమ్)(౬)"సుహృదం సర్వభూతానామ్ (౭) "ఉరసా ప్రతిజగ్రాహ పార్థం సంఛాద్య మాధవః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం సామాన్యతో విశేషతశ్చ హితైషిత్వమ్. తచ్చ విషయభేదాత్ క్వచిత్ (౮) "ఏష ఏవాసాధుకర్మ కారయతి" ఇత్యాద్యుక్తాధోనినీషయా న విరుద్ధ్యతే. (సామ్యమ్) జాతిగుణవృత్తాదినిమ్నోన్నతత్వా

(౧) రా-సు-3౬-౪౪. (౨) రా-బా-౧. (3) రా-
(౪) (౫) (౬) గీ-౫-౨౯. (౭) భార-ద్రోణ. (౮) కౌషీ-3-౯.

మూ; — కారుణ్య మాధుర్య

స్వీకృతానాం తేషాం · సమ్యాననా విశేషేషు మనసా - తద్విషయాదరే చనమత్వమ్; తారతమ్యనిరహితత్వమ్. (కారుణ్యమ్) స్వార్థానపేక్షా పరదుఃఖాసహిష్ణుతా. (మాధుర్యమ్) హన్తుం ప్రవృత్తాన పి రసావహత్వమ్. యథా (౧) "ఏహ్యేహి ఫుల్లామ్బుజ పత్రనేత్ర" ఇతి.

(౨) "శబర్యాపూజితిః". (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షపరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్. (౩) "బుభుక్షితరాత్రస్య కారుణ్యమ్" (మాధుర్య) హన్తుం ప్రవృత్తత్వేపి రసావహత్వమ్. (౧) "ఏహ్యేహి ఫుల్లామ్బుజపత్రనేత్ర" (౪) "అసూర్యమివసూర్యేణ నివాతమివ వాయునా । కృత్స్నేన సమపేతేన.

సాగరంబా సద్రవ్యాశ్రయణీయత్వమ్. యథా (౨) "శబర్యాపూజితస్సమ్యక్" (౫). "గుహస్యాహం సమాయాస్యామి త్యాహ మాల్యోపజీవనః" ఇత్యాది. అపిచ (౬), "స మాం హంసనభూతే తే" ఇత్యాహ. [illegible] అత్ర తథా యథా [illegible] [illegible] యథా [illegible] [illegible]

(కారుణ్యమ్) అనాదినిస్వప్రయోజనాన్తర [illegible] పరదుఃఖ [illegible] అహ్యస్థిత [illegible] సమః ప్రహ్లాదస్య [illegible] కారుణ్యనియన్తృత్వమ్- [illegible] (మాధుర్యమ్) [illegible] తస్య (౭) "మాధుర్యమ్ పరమ మ్" ఇత్యాదినా [illegible] [illegible] [illegible] అనన్యమనసాం (౮) "మచ్చిత్తా మద్గతప్రాణాః" ఇత్యాద్యుక్తానాం. [illegible]

(౧) ఖండ శిష్టమ్- (౨) రా-బా-౧. (౩) రా-బా
(౪) (౫) వి-పు-౧౯-౨౧. (౬) గీ-
(౭). (౮) గీ-౧౦-౯.

మూ; — గాంభీర్యౌదార్య చాతుర్య

(గాంభీర్యమ్) ఆశ్రితవిషయే "ఏవమనేన చికీర్షితమ్" ఇతి పరిచ్ఛేత్తుమశక్యత్వమ్; దీయమానగౌరవసం ప్రదానలాఘవానపేక్షత్వం వా. (ఔదార్యమ్) అన్యస్మైదదామీత్యభిమాన విరహేణ "పుత్రసత్ ప్రాప్తం భుఙ్క్తే" ఇతిబుద్ధ్యా దాతృత్వమ్. ఇదమియద్దత్తం మయేత్యస్మరణశీలత్వం వా. యద్వా సర్వం దత్వాపి (౧) "ఋణం ప్రవృద్ధమివ మే" ఇత్యతృప్తత్వమ్ - ఔదార్యమ్. (చాతుర్యమ్) ఆశ్రితార్థేష్వ జడక్రియత్వమ్. యథా సానుబన్ధరావణవధేన విభీషణాఽభిషేకః. యద్వా

జహ్రాషే. భారతంపురమ్" (౨) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః". (గాంభీర్య) ఆశ్రితరుక్కుచ్చెయ్య నినైత్తిరుక్కున్ఱై ఒరువరాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవరితాయిరుక్కై, అతావతు - తన్ కొడైయిన్ శీర్మైయుమ్ కొళ్ళుకిఱవనుడైయ శిఱుమైయుమ్ పారాతిరుక్కై; (౩) "యఆత్మదాబలదా".

(ఔదార్య) ఆశ్రితర్కళై అపేక్షితఙ్గళై త్తానే ఇరన్దుకొడుక్కై. (౪) "ససర్వానర్థినోదృష్ట్వా సమేత్య ప్రతిబుధ్య చ" (౫) "ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే". (చాతుర్య) ఆశ్రితదోషఙ్గళై ప్పిరాట్టియుమఱియాతపడి మఱైక్కై

"ఏహ్యేహిఫుల్లాంబుజపత్రనేత్ర" ఇత్యాదిషు ప్రసిద్ధమ్. (గాంభీర్యాణామ్) భక్తానుగ్రహప్రదానస్యత్వాదేరామూలతోఽదురవగాహత్వమ్. ఆశ్రిత"పరాధేషు ప్రతిగ్రహీతృ నికషాదిషు సత్స్వపి స్వజ్ఞానస్య గోపనేన దుర్జ్ఞానత్వం వా. తదభిప్రాయేణాహ సర్వజ్ఞస్యాప్యవిజ్ఞాతృత్వోక్తిః.

(ఔదార్యాణామ్) పాత్రలాఘవం దేయగౌరవంచాఽనాదృత్య దాయవిభాగన్యాయేన ప్రత్యుపకారాదినిరపేక్షం వితరణరసికత్వమ్, ప్రభూతం దత్వాప్యతృప్తత్వంచ. అతఏవవహ్యర్థినస్సర్వాన్ స్వయముదారానాహ. చాతుర్యాణామ్ - "రఘువీరేయేషుజనయన్ప్రత్యయంతదా" ఇత్యాది ప్రసిద్ధ నుతిశంకాశమనదోషగోపనాది రూపకరణక్రియాత్వమ్. యేనవిభీషణ సుముఖాదిషువిరుద్ధానప్యనుకూలయతి, శుభాశ్రయస్యాత్తాం

(౧) భార-ఉద్యో-౫౮-౨౨. (౨) ఛాన్దో-౩-౧౪. (౩)
(౪) రా-అ-౧౬-౨౩. (౫) గీ-౭-౧౮.

గుణాః — స్థైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ

ఆశ్రితదోషగోపనం వా - చాతుర్యమ్. యథా ప్రీతి దేరిన. (స్థైర్యమ్)
(౧) "నత్యజేయం కథఞ్చన" ఇత్యభిసన్ధిముక్త్వమ్.

భక్తిరత్రోపయోగి గుణాదర్శనః. అథ ప్రీతైనరక్షణే విరోధి-
నిరాసోత్సాహకం ధైర్యమ్. (ధైర్యమ్) స్వస్మిన్ ప్రతికూలాగమే సత్యవిక్రియ-
త్వమ్. యథా (౨) "జటామకుటం గ్రంథయతి" ఇతి. స్వయ్యేవ ఇవ
పరబలే ప్రవేశసామర్థ్యమ్ - (శౌర్యమ్) ప్రవిశ్య తస్య సంహారః
(పరాక్రమః). యథా "ఛిన్నం భిన్నమ్" ఇత్యాది.

స్థైర్య. ఆశ్రితుడైయు అతిశత్రు, ద్రోహి కర్ము, రక్షకుడు - యైనను ప్రమాణమ్.
(౩) "సముద్రం దశయోజనమ్" (స్థైర్య) ప్రతిజ్ఞాపాలనమే శరణాగత
రక్షణ ప్రతిజ్ఞాభంగం న కరోతి. (౪) "నత్యజేయం కథఞ్చన". (ధైర్య)
అతుకుడియైన నెజ్జిలి తగ్గె, అనన్తరమ్ ఇరణ్యగుణమ్ ప్రతి పక్షవిష
యమ్. (శౌర్య) ఆశ్రితవిరోధులకై అడ్డుచెయ్యవల్లనాయిన కై.
(పరాక్రమ) అశ్వినులు చదుకొనాలును పిన్నై శయ్యవల్లనాయిన కై.

ప్రదర్శనాద్యయాత్మోత్సాహః ఐయస్త్రైరాగ్యాదికం చ జ్ఞేయమ్. (స్థైర్యమ్) శరణా
గతసంగ్రహే దోషప్రదర్శకైర ప్యకంపనీయత్వమ్. తథాహ (౧) "మిత్ర
భావేన సంప్రాప్తం నత్యజేయం కథఞ్చన" ఇత్యాది. (ధైర్యమ్) (౨) "అప్యహం జీవితం
జహ్యామ్" ఇత్యాదిషూక్తమత్యన్తాభిమతవియోగప్రసంగేప్యభిన్న ప్రతిజ్ఞత్వమ్.
భిష్మాద్యాశ్రిత ప్రతిజ్ఞారక్షణాయ స్వప్రతిజ్ఞాభంగేప్యేతాదృశ ప్రతిజ్ఞాసిద్ధిః. అతఏవ
(౩) "ద్యౌః పతేత్పృథివీ శీర్యేద్ధిమవాన్ శకలీభవేత్, శుష్యేత్తోయనిధిః కృష్ణే న
మే మోఘం వచో భవేత్" ఇత్యాదిభిరవిరోధః.

వ్యత్యయేన వా స్థైర్యధైర్యే వ్యాఖ్యాతవ్యే. అతిరిక్తోపన తేపి బలవత్ప్రతి
పక్షే సోపజ్ఞ దృఢచిత్తత్వం వా ధైర్యమ్. యథాహుః (౪) "కపోతేజానన్త్యా"
ఇత్యాది. జీవత్యపి మహాబలే రావణే సాగరే ష్యలంఘితే విభీషణమభిషిఞ్చతాదరిణా
తోయం గుణః (శౌర్యమ్) అసహాయస్యాపి భీమే పరబలేస్వబలమివ నిర్భయప్రవేశ సామ
ర్థ్యమ్. యథా జనస్థానయుద్ధే మూలబలనిబర్హణాదిషు. (పరాక్రమః) ప్రవిష్టస్య పర

(౧) రా-యు-౧౮-౩. (౨) రా-అ- (౩) భార-ఉ- (౪) రా-

మూ: — సత్యకామ సత్యసంకల్ప

అథ భోగ్యగుణయుగమ్. (సత్యకామ) ఇతి నిత్యవిభూతిమత్త్వమ్ "కామస్య సత్యప్రకాశస్వరసకామః" ఇత్యనేకార్థః. (సత్యసఙ్కల్ప) ఇతి లీలావిభూతిమత్త్వమ్, స్వసఙ్కల్పాయత్తోభయవిభూతిమత్త్వం వా.

అథవా, శౌర్యాదిత్రయోగుణాః ప్రతిపక్షవిషయాః.

(శౌర్య) మూలబలేన సన్నిహితేఽపి పూర్వక్షణాన్న విశేషః. (శౌర్య) అన్యాపత్తికే అనుకూల ఇవ తద్బలప్రవేశనమ్. (పరాక్రమ) (౧) "ప్రహర్తా చ" (౨) "భిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధమ్". (సత్యకామ) కామ్యన్త ఇతి కామాః. కామ్యమానం తు కామికామ్యం పదమ్ విషయస్తే, సత్యాః కామాః యస్య సః సత్యకామః; కల్యాణగుణైశ్వర్యమ్ విభూతికైశ్వర్యమ్ శోలుకీభూతమ్. ఆశ్రితైరనుభావ్యమాన గుణవిభూతికస్సన్. (సత్యసఙ్కల్ప) అమోఘమాన అపూర్వభోగ్యజాతి సృష్టిక్షమనాక్తే. ఆశ్రితసంరక్షణవిషయో మనోరథః కామః. స హి అప్రతిహతో భవతీతి సత్యకామః. తద్రక్షణాయ దేవమనుష్యాద్యవతార సఙ్కల్పః అప్రతిహతో భవతీతి సత్యసఙ్కల్పః, ఇద్గుణద్వయేన జగత్సృష్టిక్షమా ఉక్తాః స్యాం తే మధ్యస్థ జగద్రక్షణార్థమాకల్పనమ్.

సైన్య" (౨) "భిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధమ్" ఇత్యుభ్యుక్తవ్యాపారః. (౨) "అభియాతా ప్రహర్తా చ" ఇత్యత్ర స్యుక్తావిమా ద్వౌ గుణావాత్ర విరోధిభఙ్గార్థౌ, శౌర్యాదయస్త్రయో వా. అభీష్టప్రాపణార్థౌ గుణావాహ (సత్యకామసత్యసఙ్కల్పౌ) ఇతి ఆహ తౌ భావప్రధానౌ కర్మధారయవృత్తౌ వా. కామ్యన్త ఇతి కామాః - స్వేన స్వత్రైశ్వర్యభోగ్యవిభూతయః, తే చ సత్యాః - నిత్యా ఇత్యర్థః. అమిథ్యాభూతా ఇతి నాయం త్వమప్రతిహతేచ్ఛత్వం చ నైరర్థక్య పునరుక్తిభ్యాం నాత్ర వివక్షితమ్.

సత్యసంకల్పత్వమ్ - స్వాపత్తౌ అద్యపూర్వభోగ్యాంతర సృష్టిం జగదాద్యసంహార మోక్షప్రదానాదిషు చాఽమోఘ సంకల్పత్వమ్. తేన తత్సంకల్పాదధిగతభోగ

(౧) రా: అ-౧-౨-౯. (౨) రా-యు-౯౪-౧౨.

మూ; --- కృతిత్వ కృతజ్ఞతా

అథ భక్తిశాస్త్రవిషయముక్త్వా దయాదిలక్షణం గుణద్వయమాహ (కృతీతి). ఆశ్రితకార్యపూరణేన కృతార్థత్వమ్ – కృతిత్వమ్. యద్వా కృతమ్–క్రియా, తద్వత్త్వమ్. ఆశ్రితకర్తవ్యస్య స్వయం కర్తృత్వమ్. యథా (౧) "అహం స్మరామి" ఇతి. కృతమేవ జానాతి; న తు కృతమపకారాణాం శతమపి (కృతజ్ఞః). యద్వా, స్వల్పమప్యాశ్రితైః కృతమ్, తదేవ జానాతి. ఆశ్రితకృతం దోషం స్వకృతం శ్రేయ

(కృతిత్వ) ఆశ్రితర్ అపేక్షితమ్ పెఱ్ఱాల్ అన్దలాభమ్ తన్నదాయిరుక్కై. (౨) "అభిషిచ్యచ లఙ్కాయామ్" ఇవర్కళ్ కర్తవ్య ... యెన్నుమ్. ... (కృతజ్ఞతా) ఇవర్కళ్ శరణమెన్ను ముక్తి మాత్రత్తాలే ... అన్తయోత్తిరుక్కై. ఆశ్రి

నిస్సంశయత్వం స్యాత్. ఉక్తగుణవర్గాదధికోపకారకం గుణద్వయమాహ (కృతిత్వ కృతజ్ఞతా) కృతమిత్యాదినా – కృతజ్ఞాదిశబ్దేభ్యో దృష్టిః. తద్వత్త్వం కృతిత్వమ్, ఉపకర్తృత్వమిత్యర్థః. యద్వా (౨) "అభిషిచ్య చ లఙ్కాయామ్" ఇత్యుక్త్వా స్వస్యోక్తమాశ్రితకార్యపూరణేన కృతకృత్యత్వమ్ – కృతః స్వశేషరహితేషు కృతిశబ్దప్రయోగాత్. (౩) "న మే పార్థాస్తి కర్తవ్యమ్" ఇత్యుక్తం విహితానుష్ఠానవత్త్వం ప్రకృతే నాశ్రితానుష్ఠానత్వేనావివక్షితమ్, తేనాపి పరోపకారార్థమేవ ప్రవృత్తిత్వముక్తం భవతి. శ్రూయతే చ (౪) "న కస్యచిత్ ... తేనోక్తనీయాన్" ఇతి. ... "న సాధునా కర్మణా భూయాన్ నో ఏవాసాధునా కనీయాన్" ఇతి. అథవా "ఆదికర్మణి క్తః" – కృతం కర్తవ్యత్వేనోపక్రాన్తమాశ్రితానాం యద్ధితం తత్సర్వం సంపూర్ణమేవానేన ప్రయోజకకర్త్రా ప్రారబ్ధమిత్యర్థః. స్వేన కృతం పరోపకారం ప్రత్యపి స్వస్యైవ శేషిత్వం వా కృతిత్వమ్.

కృతజ్ఞతా – పరైః కృతస్యానుకూల్యలవస్యాపి విస్మరణం తాపకారకరణేపి

(౧) వరాహ చర. (౨) రా-బా-౧-౨౬. (౩) గీ- (౪)

మూ: — ఽఽసంఖ్యేయ కల్యాణగుణగణౌఘ మహార్ణవ

శ్రీసాన్వరతిత శ్రీశంసి ఏకైకగుణస్యానంతత్వాభిప్రాయేణగుణౌఘ
మహార్ణవేతి. తస్య మహత్త్వ-సగుణౌఘ త్వం మహత్వమ్:

తన్ కీఴ్ — (౧) ఉభయ విభూతియుమ్ అత్తైయుమ్ అవర్ కళ్ శాయ
తనక్కు లక్షణ నిత్య త్రిగుణకళ్ ఉణ్ణపురామ్. (౧) "వ్యాపదయా
నాపకర్షతి" అన్గితపియా స్సిల్ తాన్ శేయ్తనపకారత్తై యెణ్ణి
తృప్తైయుణ్ణపురామ్. (౨) "శిరసా యాచతస్తస్య వచనం నకృతం
మయా". అడియెన్ అనుగ్రహగుణత్తైక్ కణ్డు. (అసంఖ్యేయ)
ఇక్కుణజ్కళ్ ఎణ్ణిముడియాదవై. "అనవధికాతిశయ" ఎన్ఱు — నిస్సీమత్వమ్.
ఇత్తాల్ నిస్సంఖ్యత్వమ్. (కల్యాణ) ఉత్తేత్తమ్ సన్నాయిరుక్కై.
(గుణగణౌఘ) అన్తాన్ కళ్ తిరళాయిరుక్కై. క్రోధాదికళుమ్ అత్తి
తన్ కళుక్ ప్రాప్యమాయిరుక్కై. (మహార్ణవ) అవ్విషయ్యన్గోచరాః కేచి
దేశకాలౌ. (౪) "స్తోయ్య సర్వస్య గుణాః" (౫) "చతుర్ముఖాయుః".

స్వయంవరసంస్తో ప్రత్యుపకారాదికరణేపి అకృతప్రత్యుపకారవత్తయైవ మంథ
సంతాపాభావ యథోక్తమ్. యథోక్తం (౪) "న స్మరత్యపకారాణాం శత
మప్యాత్మవత్తయా । కథంచిదుపకారేణ కృతేనైకేన తుష్యతి" ఇతి, (౧) "గోవిం
దేతియదాక్రన్దత్ కృష్ణా మాం దూరవాసినమ్" (౫) "త్వదంఘ్రిముద్దిశ్య" ఇత్యా
దిచ. వితేసంసిత్రితానాం పశ్చాద్వ్యపసంఘటేపి హితైషిణాం తద్గుణమాత్ర ప్రవృత్తిత్వం
సిద్ధ్యతి. అశేనాపి నియమాంతరానుసారేణ స్వకృతంతాదాత్విక ప్రత్యుపకార
మకృత్వవజ్ఞానాదిశృత్వజ్ఞః. యదాహ (౨) "శిరసా యాచతస్తస్య వచనం నకృతం
మయా" ఇతి. ఇదంచ సాహాయ్యావసరే భరతస్యావాప్తపూర్ణతాయాస్యాత్.

అతఏవ "అనంతకల్యాణగుణ" ఇత్యాదిప్రసిద్ధసదా గుణ సంగ్రహాః.
అసంఖ్యేయత్వే (౬) "యథా రత్నాని జలధేరసంఖ్యేయానిపుత్రక । తథా గుణాహ్య
నంతస్యాప్యసంఖ్యేయా మహాత్మనః" ఇత్యాదివచనస్మారకః. ఆశ్రితవిరోధినిరస
నార్థతయా క్రోధాదేరపి కల్యాణత్వసంగ్రహః. (౩) "చతుర్ముఖాయుర్యది
కోటివక్త్రో, భవేన్నరః క్వాపి విశుద్ధచేతాః స తే గుణానామయుతైకమంశం" ఇత్యాది ప్రసిద్ధానంత్యస్య
గుణానంత్యంతత్ప్రత్యయప్రకాశనత్వం మహాగాధత్వం చవ్యనక్తి (గుణగణౌఘమహా

(౧) భార-ఉద్యో-౫౯-౨౨. (౨) రా-యు-౧౨౮-౩౦. (౩) భార-శ్లో-౮-౩.
(౪) (౫) స్తో-ర- (౬) వామనపు-౯౮-౪౦.

మూ;— స్వోచిత వివిధవిచిత్రాఽనన్తాశ్చర్య

గుణాస్తు స్వావస్థాఽవస్థానాయ భగవత్స్వరూపగతాః. అన్యథాఽనవస్థా తుంశక్యన్న స్థితిభావః.

అథభూషణాని, కటకమకుటాది జాతిభేదో వైవిధ్యమ్. ఏకైకా ఽవాన్తర భేదపరః విచిత్రశబ్దః. అనన్తాశ్చర్యమ్—నిరతిశయాశ్చర్యమ్.

(స్వోచితేతి) †ఏవంవిధనానవనుక్కు శోభావహమాన దివ్యాభరణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. జ్ఞానాదికళ్ ఆత్మస్వరూపత్తుక్కు అలఙ్కారమానవోపాతి, విగ్రహత్తుక్కు ఆభరణఙ్గళ్ అలఙ్కారమాకైయాలే అవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱార్. (స్వోచిత) అవయవఙ్గళ్ తాన్ ఒవ్వొవ్వుప్రాప్తాప్పోలే తకున్దిరుక్కై. (వివిధ) అవై తాన్ నానావాయిరుక్కై. అతావతు — కిరీటాదిభేదత్తాలే పలవకైప్పట్టిరుక్కై. (విచిత్ర) అఙ్గులీయకమెన్రాల్ "ఇఙ్గైచ్చరికఙ్గైచ్చరి" ఎన్నుమాపోలే ఓరోవకైకళిలేనానావిధమాయిరుక్కై.(వివిధ) ముత్తిన్ పడి, మాణిక్కప్పడియెన్గిఱవివిధభేదత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (విచిత్ర) కిరీటాదినూపురాన్తమానవైచిత్ర్యత్తైచ్చొల్లుకిఱతెన్నవుమామ్. (అనన్తాశ్చర్య) ఎల్లైయిల్లాతవాశ్చర్యత్తైయుడైత్తాయిరుక్కై.

ణేతి) ఏకైకగుణస్యావాంతరానేక గుణగర్భత్వం గుణశబ్దేనవ్యజ్యతే. గుణగణా ఏవభూషా-ఽలఙ్కారాః, తేషాంసమూహాఇవాఽయామేకాశ్రయభూత ఇతిభావః.

అథ స్వరూపస్య విగ్రహవద్గుణవచ్చ విగ్రహస్య శోభాతిశయహేతుభూతాని భూషణాన్యుచ్యన్తే (స్వోచితేతి). ఉక్తస్వరూపరూపగుణవతస్స్వస్యానురూపత్వంస్వోచితత్వమ్; కిరీటత్వాదిభేదస్య తత్తత్స్వరూపోపాదానసిద్ధత్వాత్, ఆశ్చర్యత్వాస్య పృథగుక్తిశ్చాత్ర వివిధవిచిత్రశబ్దౌ హేమరత్నముక్తాదిమయత్వేన తత్తదంవాంతరశిల్పవిశేషైశ్చ ప్రత్యేకంనైకవ్యంబ్రూతః. అనంతశబ్దశ్చాశ్చర్యస్య విశేషకః. అనం

---

† (పొ)విగ్రహగుణమాన సౌన్దర్యాదికళ్పోల ప్రాప్తాప్పోలే శాత్తిన కిరీట మకుటాదిదివ్యాభరణఙ్గళై అనుసన్ధిత్తరుళుకిఱార్.

నిత్యనిరవద్యనిరతిశయసుగంధనిరతిశయ సుఖస్పర్శ నిరతిశయౌజ్జ్వల్య

ఉత్తరోత్తరం నిరవద్యత్వమనుసన్ధేయమ్. విగ్రహచిన్తాయామపి పూర్వభావినీహిదివ్యాభరణచిన్తా. నిరతిశయసుగన్ధత్వాదికమ్-ఇతరభూషణవైలక్షణ్యమ్. (౧) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః" ఇత్యాదివత్.

ఓరోవాభరణచ్చేర్త్తియై అనుభవిత్తు ముడిక్కవొణ్ణాతిరుక్కై. (నిత్యనిరవద్య) నిరవద్యఙ్గళాయిరుక్కుమవన్ఱుకుక్కుమ్ కాదాచిత్కమాన అవద్యఙ్గళుణ్డాయిరుక్కుమ్. అఙ్గనన్ఱిక్కే నిత్యనిరవద్యఙ్గళాయిరుక్కై. అథవా, (నిత్య) ఉత్పత్తివినాశరహితమాయిరుక్కై. (నిరవద్య) (౨) "స్రగ్వస్త్రాభరణైర్యుక్తమ్" ఎన్గిఱపడియే దివ్యాభరణాఴ్వార్కళ్ చేతనరాకైయాలే తన్దాముడైయశోభై స్వార్థమన్ఱిక్కేయిరుక్కై. చేతనరాయిరుప్పార్క్కు స్వార్థమెన్ఱిరుక్కై అవద్యమిఱే. (నిరతిశయసుగన్ధ) "సర్వగన్ధః" ఎన్గిఱవిషయత్తుక్కుమ్ స్పృహావిషయమాయిరుక్కై. అతావతు - తిరువాభరణమ్ శాత్తినాల్ తిరుమాలై శాత్తుకై పరిమళత్తుక్కు అన్ఱిక్కే అలఙ్కారత్తుక్కు ఆమ్పడియిరుక్కై. (నిరతిశయసుఖస్పర్శ) అల్లాతవాభరణఙ్గళ్ అఴుక్కుక్కు అప్పాకైయాలే భోగత్తిల్ వన్దాల్ కఴఱ్ఱవేణ్డివరుమ్. ఇవై యోవెన్నిల్, పిరాట్టిమారోటైక్కలవియిలుమ్ కఴఱ్ఱవేణ్డాతపడి స్రక్చన్దనాదికళ్ పోలే అనుకూలమాయిరుక్కుమ్. (నిరతిశయౌజ్జ్వల్య) విగ్రహకాన్తియైయుమౌజ్జ్వల్యత్తైయుముడైత్తాయిరుక్కై.

క్షేయత్వ వివక్షాయా మపరిమితశబ్దః పృథుతరత్వపరః. నిత్యనిరవద్యత్వాభ్యాం ప్రాకృతభూషణవ్యావృత్తిః. (౨) "స్రగ్వస్త్రాభరణైర్యుక్తమ్" ఇతి హి నిత్యంరూపం ప్రతిపాద్యతే. సదా నిరవద్యత్వేన వా కాదాచిత్కావద్యశఙ్కావ్యుదాసః. సర్వగన్ధస్యాపి దివ్యరూపస్యామోదాతిశయహేతుతయా నిరతిశయసుగన్ధత్వమ్. అనభిమతకాఠిన్యాద్యభావాన్నిరతిశయసుఖస్పర్శత్వమ్; సూర్యాదితేజోభిభావుకదివ్యవిగ్రహతేజసాప్యనభిభూతత్వాన్నిరతిశయౌజ్జ్వల్యత్వమ్.

(౧) ఛాన్దో-౩-౧౪-౪. (౨) పాఞ్చరాత్రే - పౌష్కరసం

మూ, — కిరీటమకుటచూడావతంస మకరకుండలగ్రైవేయకహార కేయూరకటకశ్రీవత్సకౌస్తుభముక్తాదామోదరబన్ధన

(మకుటమ్) కిరీటాగ్రావయవోనాయకాధారః. యద్వా, మకుటమ్ శిరోభూషణమాత్రమ్. యథా (౧) "నాసున్దరీనామకుటీ" ఇతి. కిరీటరూపంమకుటమ్-కిరీటమకుటమ్. దివ్యశబ్దః;-సర్వత్రాఽప్రాకృతపరః.

(కిరీటమకుట) కిరీటమాకిఱతు - తిరువభిషేకత్తిన్ శుఱ్ఱు. మకుటమాకిఱతు - మేలిల్ కవిప్పు. (చూడ) †తిరుచ్చుట్టి. (అవతంస) తిరుచ్చెవిమలర్. (మకరకుణ్డల) మకరాకారమాన తిరుత్తోడుకళ్. (గ్రైవేయక) తిరుక్కఴుత్తిల్ ‡ శాత్తుమ్ తిరువట్టమణి ముతలానవై. (హార) (౨) "పెరియవరైమార్పిల్ పేరారముణ్డు" ఎన్నుమాపోలే తిరుమార్పిల్ మడిత్తుశాత్తవేణ్డుమ్పడియాన తిరువారమ్. (కేయూర) తిరుత్తోళ్వళై. (కటక) మున్కైయిల్ శాత్తుమ్ తిరువళైకళ్. (శ్రీవత్స) తిరుమఱు. కీఴుళ్ళవాభరణఙ్గళ్ పోలే పృథక్స్థితియోగ్యమన్ఱిక్కే సర్వేశ్వరత్వచిహ్నమాన ఆభరణమ్. (కౌస్తుభ) శ్రీకౌస్తుభమ్. ఒరుకాలముమ్ పిరియాతపడి అభిమతమాయ్ సర్వేశ్వరత్వచిహ్నమాయిరుక్కుమ్ రత్నమ్. (ముక్తాదామ) ఏకావలీ, త్రిసరమ్, పఞ్చసరమ్ తొడక్కమాన తిరుముత్తువడఙ్గళ్. (ఉదరబన్ధన) తిరువుదరబన్ధనమ్. ప్రళయాపత్తు

కఠినాకారమకుట వ్యావృత్త్యా సామ్రాజ్యాధిపత్యసూచనార్థకం కిరీటశబ్దేన మకుటవిశేషణమ్. ధారకపురుషభేదేన హి మకుటద్వైవిధ్యం శిల్పశాస్త్రాదిప్రసిద్ధమ్. యద్వా(౧)"నాకుండలీనామకుటీ" ఇతిప్రయోగాచ్ఛిరోభూషణమాత్రే మకుటశబ్దః. అథవా కిరీటస్యోర్ధ్వభాగో మకుటశబ్దేనోచ్యతే. మకరసన్నివేశం కుండలం మకరకుండలమ్; అవిభక్తలక్షణరూపస్యాపి శ్రీవత్సస్య భూషణసమానతయా భూషణత్వోక్తిః, అపృథక్స్థానయోగాచ్చ. భూషణదేవతాధ్యానే తదభివ్యక్తిః. ముక్తాదా

(౧). రా-బా-౬-౧౧. (౨) 3-తిరు-వ-౫౫. † (పా) తిరుచ్చుట్టి.
‡ (పా) రేఖాత్రయాఙ్కితమానరూప ముత్తుత్తిరుక్కట్టు

మూ;— పీతామ్బర కాఞ్చీగుణనూపురాద్య పరిమితదివ్యభూషణః

క్కళిలే జగత్తై త్తిరువయిఱ్ఱిలే వైత్తువైత్తవపత్సఖిత్వత్తుక్కు ప్పట్టి జాటైనాప్పోలే యిరుక్కై. (పీతామ్బర) సర్వేశ్వరత్వ లక్షణమాయ్ తిరువరైయిలే పూత్తాప్పోలే సుసఙ్గతమాయ్ పుంస్త్వవహమాయిరుక్కుమ్ తిరుప్పీతామ్బరమ్. (కాఞ్చీగుణ) అన్ద త్తిరుప్పీతామ్బరత్తుక్కు శోభావహమాయ్ అన్తరఙ్గమాయిరుక్కుమ్ అరైనాల్ పట్టికై. (నూపుర) భగవద్విషయత్తిల్ ఇచ్ఛైవారెల్లారుక్కుమ్ ఆశ్రయమ్ తురైయాన తిరువడికళుక్కు ప్రకాశకమానతిరుచ్చిలమ్బు. * ఆదిశబ్దత్తాలే, (౧) "పుణ్డైయార్ పొన్నాలినన్" ఎన్నిపటిపడియే అనుక్తమానతిరుయజ్ఞోపవీతమ్ కణ్ఠైయాశ్రీమోతిరమ్ ముతలానవఱ్ఱైచ్చొల్లుకిఱతు. (అపరిమిత) (౩) "ఎణ్ణిల్ పల్ కలన్" ఎన్నుమ్, (౨) "పలపలభేయాపరణమ్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే తిరువాభరణఙ్గళుక్కు త్తొకైయిల్లైయెన్నిఱతు. (దివ్యభూషణ) శుద్ధసత్త్వాత్మకమాయ్ దివ్యావయవఙ్గళుక్కుమ్ ఆభరణఙ్గళుక్కుముణ్డాన శేర్త్తియుమ్ఱకుక్కుమడేయాన ద్రవ్యవైలక్షణ్యమ్.

(స్వానురూపేతి) కీళ్ చ్చొన్న వాభరణఙ్గళోడు వికల్పిక్కలామ్పడియాన దివ్యాయుధవర్గత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. (స్వానురూప) కీళ్ చ్చొన్న

భూని ఏతాపత్రస రాపని. పీతాంబరస్యభూషణత యోక్తి శ్శోభాతిశయహేతుత్వమహాసుర గ్వోద్యభిప్రాయః. యథా (౧) "అతసీపుష్పసంకాశః పీతవాసాజనార్దనః। వ్యభ్రాజతసభామధ్యే హేమ్నీవోపచితో మణిః" ఇతి. ఆదిశబ్దేనచ హస్తబంధాంగుళీయకాదిసంగ్రహః. ఉక్తగుణోత్కర్షహేతుభూత ద్రవ్యవైలక్షణ్యజ్ఞాపనాయ భూషణాయుధయోర్దివ్యశబ్దః.

ఏవమాశ్రితానామనుభవార్థాని భూషణాన్యుక్త్వా తదనుభవత్రక్షణయో

(౧) తి-వాయ్-౩-౭-౪. (౨) తి-వాయ్-౪-౩-౫. (౩) తి-వాయ్-౨-౫-౬.

మూ:—స్వానురూపాచింత్య శక్తిశఙ్ఖ చక్రగదాసిశార్ఙ్గాద్యసఙ్ఖ్యేయ

అథదివ్యాయుధాని. ఏకైకాయుధస్యసర్వాయుధకార్యశక్తిమత్త్వమ్-(అచిన్త్యశక్తిత్వమ్). యథా. (౧) "సహాయకృత్యంకిన్తస్య యేన సప్తమహాద్రుమాః। శైలశ్చవసుధాచైవబాణేనైకేనదారితాః" ఇతి. పరశుటఙ్కఖనిత్రాది కార్యమ్, ఏకేనసాలగిరిరసాతలభేదినాశరేణ హికృతమ్.

బలవీర్యాదికళైయుడైయ తన్నుక్కు అనురూపమాయిరుక్కై. అథవా, ఆశ్రితవిరోధికళై అఱ్ఱియచ్చెయ్యుమ్బోతు ఆయుధమాయ్, ఆశ్రితరై ఉకప్పిక్కుమ్బోతు ఆభరణమాయిరుక్కుమెన్నుమామ్. (అచిన్త్యశక్తి) సర్వశక్తియాన వున్నుడైయ శక్తియై ప్పరిచ్ఛేదిక్కిలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవొణ్ణాతశక్తియై యుడైత్తాయిరుక్కై. † (శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గ) ఇవై అఙ్గుక్కు ముపలక్షణమ్. అసిశబ్దవిధురమాకవే కిడక్కిఱతు. "పద్యవత్ గద్యత్తుక్కుమ్ ఒరునియతియుణ్డాయిరుక్కుమిత్తే" ఎన్ఱు పిళ్ళైఅరుళిచ్చెయ్వర్. (అసఙ్ఖ్యేయ) ఇవై తాన్

రుపయుక్తానిదివ్యాయుధాన్యాహ (స్వానురూపేతి) పూర్వోక్తవిగ్రహాది విశిష్టాపేక్షయా స్వశబ్దః. తత్తదానురూప్యం యథోచితంగ్రాహ్యమ్. సర్వేషామాయుధానాం సర్వాయుధకార్యకరత్వాదచింత్యశక్తిత్వోక్తిః. కుఠారటంకకుద్దాలాది కార్యం సాలశైలవసుధాతలభేదనమేకేనశరేణ కృతముచ్యతే, (౧) "బిభేదచపునస్సాలాన్" (౧) "సహాయకృత్యంకింతస్య" ఇత్యాదిభిః. యద్వానిత్యసూరిసమావిష్టతయా తదిచ్ఛానుగుణవిచిత్రకార్యసామర్థ్యమిహావివక్షితమ్. ఉక్తంచోత్తరశ్రీరామాయణే (౧) "శరానానావిధాశ్చాపిధనురాయతవిగ్రహమ్। అన్వగచ్ఛంతకాకుత్స్థం సర్వేపురుషవిగ్రహాః" ఇతి. చక్రస్యహేతిరాజత్వేపి శంఖస్యపూర్వోక్తిస్సర్వశక్తేర్భగవతో మోక్షప్రదానశక్తిసూచకతయా అభ్యర్హితత్వాభిప్రాయా.

---

(౧) (౨) రా-బా-౧. (౩) ఉత్తరశ్రీరా

† (పా) (శఙ్ఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గ) ఇవై అఙ్గుముపలక్షణమ్.

మూ; — నిత్యనిరవద్యనిరతిశయ కల్యాణదివ్యాయుధ,

నిరవద్యత్వమ్-ఖ్యాప్యత్వమ్. నిరతిశయకల్యాణత్వమ్ - శోభనావహత్వమ్. తాన్యాభరణకోటావపి నివిశన్తే.

ఎన్నిట్రస్దియుక్కుమవై. ఆభరణఙ్గళోడ్ పాతిదివ్యాయుధఙ్గళుక్కుమ్ త్రైకై యిల్లామైయాలే ప్రధానమాన పఞ్చాయుధఙ్గళై చ్చొన్న ది త్తనై. (నిత్య) ఉత్పత్తివినాశరహితఙ్గళాయిరుక్కై. (నిరవద్య) చిన్మయరాకై యాలే ప్రతికూలనిరసనాదికళిల్ శక్తిప్రసక్తికళ్ స్వార్థమాయిరాత్తే శేషిక్కు ఉఱుప్పాయిరుక్కై. అథవా (నిత్యనిరవద్య) నాశ్చ్ప్పల్ల మఱ్ఱుఙ్గళుక్కై యస్తికే-(౧) "మఱ్ఱుఙ్గాత్తై నుతియు" ఎన్గిఅపడియే శత్రుశరీరఙ్గళిలే త్తైక్క త్తై క్క-చ్చాక్కై యిల్లామైప్పోలే కలారైమిక్కరుక్కై. (నిరతిశయ కల్యాణ) స్వసమ్బన్ధత్తాలే సర్వసుఙ్గళ్ ళ యుమ్ అత్తై క్కొణ్డాక్కవల్ల్ తాయిరుక్కై. అత్తావతు-ఆశ్రితవిరోధినిరసనత్తిల్ సన్నాల్ ఈశ్వర సఙ్కల్పత్తిలుమ్ మఱ్ఱాప తారాయిరుక్కై. (౨) "అఙ్గమయు లాఙ్గియిత్తే. (దివ్యాయుధ) అప్రాకృతవిగ్రహరాయిరుక్కై.

యథోక్తం పరమసంహితాయామ్ (౩) "సృష్టిబీజం తథా చక్రం స్థితినిబంధనమ్। గదా సంహారబీజం తు శంఖం ముక్తినిబంధనమ్" ఇతి. ఏవమన్యత్రాపి.

అత్ర పఞ్చానాం కణ్ఠోక్తిః ప్రాధాన్యాత్. పఞ్చాయుధాని పఞ్చభూతశక్తి రూపాణీతి భాగవతే ప్రోక్తమ్; అస్త్రభూషణాధ్యాయాదిషు మహదాదితత్త్వరూపా ణీతి - తదుభయం తాత్పర్యభేదాదవిరోధేన నేయమ్. ఆదిశబ్దేన హలముసలాది సంగ్రహః. సహస్రభుజవిశ్వరూపాదివిగ్రహే సర్వేషామాయుధానాం సత్త్వం (౪) "అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేకోద్యతాయుధమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తమ్; నిత్యనిరవ ద్యత్వం పూర్వవత్. శుభలక్షణోపేతత్వాత్ ఆభరణకోటావపి నివేశ్యత్వాత్ శోభాతిశయావహత్వాత్ దుష్టనిరాసకత్వాత్, మమ మిత్యాశ్రయ విగ్రహాదిశోభా తయా మోక్షోపయోగిత్వాచ్చ నిరతిశయ కల్యాణత్వమ్.

(౧) తి-వాయ్-౩-౧-౯. (౨) తి-వాయ్-౨-౧౦-౫. (౩) పరమసం. (౪) గీ-౧౧-౧౦.

మూ:- స్వాభిమతనిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూపరూపగుణ విభవైశ్వర్యశీలాద్యనవధికాతిశయా సంఖ్యేయ కల్యాణగుణగణ శ్రీవల్లభ,

అథదివ్యమహిషీణాం శేషిణాం పూర్వసదృశీ, అథాతిదేశః.

(స్వాభిమతనిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూప రూపగుణవిభవైశ్వర్య శీలాద్యనవధికాతి శయాసంఖ్యేయకల్యాణ గుణగణేత్యాది) కీళ్ చొన్న విగ్రహాది వైలక్షణ్యమెల్లామ్ కొణ్డిరుక్కిఱ తన్నిలవా కాంతపడి భోగ్యతయాన మహిషీవర్గత్తై చ్చొల్లుకిఱతు.

ప్రథమపదార్థ్తైయిలుమ్ ఇగ్గుణఙ్గళ్ ఉక్తమాయిరుక్కత్తిరియుమ్ చొల్లుకిఱతు పునరుక్తమన్నోవెన్నిల్; ఇవర్ తామ్ పిఱర్క్కు ఉపదేశిక్కై యన్ఱిక్కే అనుభవిక్కిఱారాయ్, అత్తాలే వస్తువినతిశయమ్ చొల్లువిక్క చ్చొల్లుకిఱారాకైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై. అథవా, అఙ్గు శరణ్యత్తైక్కుపయోగమాక అరుళిచ్చెయ్తార్; ఇఙ్గు ప్రాప్యత్తుక్కుపయోగమాక అరుళిచ్చెయ్కిఱార్. అల్లాతపదఙ్గళుక్కుమ్ కీళ్ చొన్నతే అర్థమ్. (శ్రీవల్లభ) పెరియ పిరాట్టియార్ విరుమ్పప్పట్టవనే అన్ఱామేల్

అత్రైవం విగ్రహపూర్వకం ... విశిష్టస్య సకలభోగ్యస్య భర్తుః ప్రధాన భోక్త్రుత్వేనావస్థితా దేవీః ప్రతిపాదయన్ ప్రసంగం వ్యాఖ్యేయే ప్రాప్యప్రాపకదశయోః నిత్యానపాయిత్వేన నిర్దిష్టాం శ్రియమాదరాతిశయాదుక్తప్రకార విశిష్టత్వే ప్రమాణాభావే ... యోగ్యానపత్యన రాహ (స్వాభిమతేతి) శ్రియోవల్లభ ఇతి విగ్రహే "నిత్యానుకూలం స్వతః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావాయాః శ్రియో ఽస్యాసౌ నిత్యనిరతిశయభోగ్య ఇతి దర్శితత్వాత్, శ్రీవల్లభాయస్యేతి విగ్రహేతు ప్రియతమత్వం తథావిధానిర్దేశం ప్రత్యాఖ్యాతిఫలతి. ఈదృశం చాభిమతత్వమ్ (౧) "న జీవేయం క్షణమపి వినా తామసితేక్షణామ్" (౨) "నత్వహం తాం వినా సీతాం జీవేయం రఘునందన" (౩) "కచ్చిన్న తద్ధేమసమానవర్ణమ్," (౪) "కదలీయది కాను

(౧) రా-సు-౬౬-౧౦. (౨) (౩) రా-సు-౩౬-౨౮. (౪) రా-సు-౩౬-౧౩.

మూ; — ఏవమ్భూత భూమినీళానాయక,

(ఏవమితి) లక్ష్మ్యపేక్షయా భూమ్యాదీనామపి శేషత్వాభిప్రాయేణ పృథగుక్తిః, యథా, (౧) "యాభిస్త్వం స్తనబాహుదృష్టిభిరరివస్యాభిః ప్రియం శ్లాఘసే" ఇతి.

ఏ ప్రువ్వు డియాయిరుక్కై. (౧) "పిత్తర్ పని మలర్ మేల్ పావైక్కు" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇవ్వాల్లభ్యమ్. పురుషకారభావత్తుక్కుమ్ ప్రాప్యత్వైక్కుమ్ ఉఱుప్పాయిరుక్కుమిఱే. (ఏవమ్భూత) ఏవంవిధ వైలక్షణ్యోపేతైకళాన. (భూమినీళానాయక) (౨) "వడివిణై యిల్లామలర్ మకళ్ మత్తై నిలమకళ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. కీழ் "శ్రీవల్లభ" ఎన్నతు, ఇఙ్గు "నాయక" ఎన్గిఱతు — ఇవర్కళ్ పక్కల్ ముత్తైయాలే పరిమాఱుకైయుమ్, అవళ్ పక్కల్ ముత్తై కెడప్పరిమాఱుకైయుమ్; ఇప్పుత్తై కేడుతనక్కు ఇవర్కళ్ తఙ్గళై యొప్రుతికొట్టుత్తిఱేయిరుప్పతు.

ఘ్నః" (౩) "మత్పృతే శోకమాత్రేతు," (౪) "యది రామస్సముద్రాంతాం," (౫) "సుప్రరంకృతనానాద్రిః" ఇత్యాదిభిస్తాత్పర్యవృత్త్యా వ్యజ్యతే.

నిత్యనియతప్రాధాన్య తారతమ్యక్రమేణ శ్రియాసహైకాసనస్థే దేవ్యౌ తచ్ఛాయాసంకాశతయా దర్శయతి (ఏవంభూతేతి). తదాహుః (౬) "దేవి త్వామనునీళయా సహ మహీదేవ్యస్సహస్రం తథా" ఇతి. ఉపదిశ్యమానధర్మాధారాదతిదిశ్యమానధర్మాధారస్య స్వతఃప్రాప్తవైషమ్యావిరోధేన సామ్యం వ్యవస్థాప్యమ్. పరరూపేపి దేవీత్రయసంబంధః ప్రమాణసమ్మతః. యథోక్తం బలపౌష్కరే । "దేవో వైకుంఠనాథస్తు అనంతాసనసంస్థితః । సేవ్యశ్శ్రీభూమినీళాభిః పార్షద్యైస్తు చాఖిలైః ॥ శంఖచక్రధరో నిత్యం జానున్యస్తైకహస్తవాన్ । అభయప్రదహస్తశ్చ నీలజీమూతసన్నిభః ॥ ధ్యాతవ్యో నిత్యలోకస్థో భుక్తిముక్తిఫలప్రదః" ఇతి. నిత్యగ్రంథోక్తధ్యానే తు "నాగభోగే నిషణ్ణస్తు వామభుజమ్" ఇత్యేతత్సంహితాంతరమూలమ్. ఏతేన వర్ణభుజాది విప్రతిపత్తిరపి నిరస్తా. అచింత్యశక్తేరీశ్వరస్య స్వచ్ఛందవృత్తేః పరసంజ్ఞిత

---

(౧) తి-నె-౧౮. (౨) తి-వాయ్-౯-౨-౧౦ (౩) రా-సు-౩౮-౩౯.
(౪) రా-సు. (౫) రా-సు-౧౫-౫ (౬) శ్రీగుణరత్నకో-౨౬.

మూ:— స్వేచ్ఛానువృత్తిస్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదా

అథపరిజనః;—సజాతీయవిజాతీయ వ్యావృత్తాకారవిశిష్టమ్స్వరూపమ్; తస్యప్రతినియతకాలసమ్బన్ధః—స్థితిః, ఈశ్వరేచ్ఛాంజ్ఞాత్వాఅనువర్తన్తేనిత్యసిద్ధాః; సంసారిణస్తు తదనభిజ్ఞాః, తత్సఙ్కల్పాత్ప్రవర్తన్తఇతి భేదాఅభిప్రేతాః. (భేదః) స్వరూపస్థితిప్రవృత్తివిశేషః, యద్వాసంసారి

(స్వచ్ఛన్దానువృత్తి) ఇప్పడిపిరాట్టియారోడేచ్చేర్త్తియేతఙ్గళుక్కు స్వరూపలాభమాంయ్ అవర్కళోడేకూడిలపిక్కక్కడవోడుమానమాయిరుక్క—అపరిజనత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (స్వచ్ఛన్దానువృత్తి) నిత్యసూరికళ్ ముక్తరైయుం ఱ్ఱపరిమాఱుమవర్ కళాక్కైయాలే స్వచ్ఛన్దానువృత్తికళ్. సంసారికళ్ ముక్తరైయుఱ్ఱుమామైయాలే సఙ్కల్పానువృత్తికళ్. స్వచ్ఛన్దానువృత్తి స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదఙ్గళానతు — ఈశ్వరన్ యావర్ శిలరైక్కొణ్డు యాతొరడిమైకొళ్ళ నినైత్తిరుక్కిఱాన్, అన్నడిమై క్కనురూపమాన

రూపేపి తత్తత్ప్రతిపత్త్యర్థం తత్తత్సంబన్ధోక్తా విశేషాణాన్యోన్యం బాధమర్హన్తి, యథానరసింహరూపే సప్తసప్తతభేదాః, యథాచ "కృష్ణరూపాణ్యనన్తాని" ఇత్యుచ్యతే, ఏవంపరవ్యూహాదిష్వపి యథోపదేశం సర్వస్య సత్యత్వం. గీయతేచ (౧) "పశ్యమేపార్థరూపాణి శతశోథ సహస్రశః" ఇతి.

క్వచిద్వల్లభతయా క్వచిన్నాయకతయా నిర్దేశస్య తత్తద్దైవ్యానుగుణం తాత్పర్యం గ్రాహ్యమ్. ఏవం దేవీవర్గాన్తైః రామోద్రితాతిశయస్య పరమభోగ్యస్య అరణ్యచంద్రికాత్వస్వదాసాయ నిత్యభోక్తృవర్గమాహ (స్వచ్ఛందేతి). సూరయోపిహిస్వామ్యభిమతం స్వయంసాక్షాత్కృత్వా ఆత్మీయాం సర్వాంతదర్థంనియుజ్య తమనుపతన్తఇతి జ్ఞాపనాయ స్వచ్ఛందానువృత్తీత్యుక్తమ్. (స్వశబ్దః) పూర్వోక్తవదీశ్వరవిషయః. స్థితిరిహ-స్వరూపస్య సర్వకాలానువృత్తిః. ప్రవృత్తిరేషాంకైంకర్యరూపోవ్యాపారః. స్వరూపాదీనాం భేదః తత్తత్ప్రతియోగ్యపేక్షయా విలక్షణవ్యవ

(౧) గీ.

సూ:- ౭ అశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యనిరవద్యనిరతిశయజ్ఞానక్రియైశ్వర్యా

భ్యోనిత్యానాం వ్యావర్తకధర్మాః, స్వచ్ఛన్దానువృత్తిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తయ ఇత్యర్థః. నిత్యనిరవద్యేతి - ముక్తవ్యావృత్తిః. (క్రియా) కైఙ్కర్యమ్. (ఐశ్వర్యమ్) దేహేన్ద్రియాదినియమనమ్.

స్వరూపముమ్ స్థితియుమ్ ప్రవృత్తియుమాయిరుక్కై. (౧)"భజస్వ సేనకృత్స్నశః" ఎన్నక్కడవతిరే. (అశేష శేషతైకరతిరూప) ఈశ్వరనడిమైకొళ్ళుమ్బోతు అవ్వడిమైకళిల్ వ్యవస్థితరాయిరుక్కై మత్తనైపోక్కి, అవ్వాదరత్తైప్పార్త్తాల్ సర్వశేషవృత్తియిలుముణ్డానవాదరత్తైయే వడివాకవుడైయరాయిరుప్పార్కళ్.

దాస్యపకరణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతుమేల్. (నిత్య) ముక్తరైప్పోలే ఒరుకాలత్తిలుమిల్ ఒరుకాలుణ్డాకై యన్ఱిక్కే ఎప్పోతుముణ్డాయిరుక్కై. (నిరవద్య) జ్ఞానాదికళ్ స్వోత్కర్షహేతువాయిరుక్కై యన్ఱిక్కే "ప్రహర్షయిష్యామి" ఎన్ఱు కైఙ్కర్యత్తుక్కు అనుకూలఙ్గళాయిరుక్కై. †(నిరతిశయజ్ఞాన) అడిమైక్కు ఉప్పాన అసఙ్కుచితజ్ఞానమ్. (క్రియా) జ్ఞానానుకూలమాన వ్యాపారమ్. (ఐశ్వర్య) ఉభయత్తుక్కుమ్ సదృశ

కారహేతుభూత ఆకారః. అశేషేత్యాదికం వ్యాఖ్యాతమ్. స్వరూపనిత్యత్వేన సర్వాత్మసాధారణేపి సూరిషు విశేషత ఉక్తేన సదా సర్వత్వలక్షణేన నిత్యత్వేన ముక్తవ్యావృత్తిః, నిత్యనిరవద్యతయా వా. నిరవద్యత్వం కిఞ్చిజ్జ్ఞత్వాదిదోషగన్ధరహితత్వమ్. యథోక్తమ్- (౨)"హతాఖిలక్లేశమలైస్స్వభావతః" ఇతి. జ్ఞానాదివిశేషణం వా నిత్యనిరవద్యత్వమ్; తేన కైఙ్కర్యే స్వాధీనస్వార్థే కర్తృత్వభ్రమరాహిత్యసిద్ధిః.

జ్ఞానస్య నిరతిశయత్వమీశ్వరజ్ఞానవత్సర్వవిషయత్వమ్. క్రియాయా ఐశ్వర్యస్య చ నిరతిశయత్వం కైఙ్కర్యమాత్రస్థాప్యమ్. సర్వవిషయత్వే తు పరవత్సర్వశరీరత్వాదిప్రసఙ్గః. అత ఏవ శక్తానామపి జగద్వ్యాపారేషూదాసీనత్వమిత్యాపాతాస్తికవత్రోపి నిరస్తః. ప్రవృత్తిశబ్దేన క్రియాయాః పృథఙ్నిర్దిష్టత్వాదత్ర క్రియావిషయమైశ్వర్యమితి వా యోజ్యమ్; తదప్యేషాం పరార్థం పరాధీనం చ.

† (పా) అజ్ఞరాయుమ్ అక్రియరాయిరుక్కైయుమిరుప్పార్కళ్.

(౧) రా.అ౧౫౯-౪౯. (౨) స్తో-౪౩.

మూ॥— ద్యనంత † (కల్యాణ) గుణగణ శేష శేషాశనగరుడప్రముఖ నానావిధానన్త పరిజనపరిచారికాపరిచరిత చరణయుగళ,

(శేషాశనః) సేనాపతిః. ఛత్రచామరపాదుకాపతద్గ్రహధారణాదిభేదేన నానావిధాః; తత్రప్రత్యేకకోటినివిష్టాశ్చ అనన్తాః. విమలాద్యభిప్రాయేణోక్తమ్ (పరిచారికేతి).

మాన నియమన. సేనై ముతలియార్ పిరమ్బుమ్ కైయుమాయ్ వీఱ్ఱిరున్దు నియమిక్కుమతువుమ్ అఙ్గుత్తైక్కు అప్పాయిపక్కుమిఱే. * ఆదిశబ్దత్తాలే అనుక్తఙ్గళాన గుణవిశేషఙ్గళై నినైక్కిఱతు.

(అనన్త) ఈశ్వరనుక్కు రక్షణవిషయమాన గుణఙ్గళుక్కుత్తొగై యిల్లాతాప్పోలే కైఙ్కర్యానుగుణఙ్గళాన గుణఙ్గళుక్కు త్తొగై యిన్ఱిక్కే యిరుక్కై. (గుణగణ) ఈశ్వరనుడైయ రక్షణవిషయమాన గుణఙ్గళుక్కుప్పోలే తిరళ్ తిరళాకవత్తికై యొఴియ, తనిత్తనియే కాణవరితాయిరుక్కై. (శేష) తిరువనన్దాఴ్వాన్. (శేషాశన) సేనై ముతలియార్, (గరుడ) పెరియతిరువడి, (ప్రముఖ) ఇవర్కళ్ తొడక్కమాన (నానావిధ) చణ్డాదిద్వారపాలర్కళ్ కుముదాదిగణాధిపర్కళ్ ముతలానవివిధభేదఙ్గళ్. (అనన్తపరిజన) గుణఙ్గళుక్కుత్తొగై యిల్లాతాప్పోలే ఇవర్కళుక్కుమ్ తొగై యిన్ఱిక్కేయిరుక్కై.

(పరిచారికాపరిచరిత చరణయుగళ) ఏవంవిధజ్ఞానాదికళై యు

* ఆదిశబ్దేన కైంకర్యానుగుణబలవీర్యాది సంగ్రహః. తత్త్వేవాపి శేషనియతా సంఖ్యాతో వాంతరేచ్ఛాదివైచిత్ర్యాభిప్రాయేణ అనంతగుణగణశబ్దః. శేషాదీనాం విశేషాః (౧) "తయాసహాసీనమ్" ఇత్యాదిశ్లోకేషు ద్రష్టవ్యాః. ఆసనవాహనసేనేశద్వారపాలాదిభేదేన నానావిధత్వమ్; అనంతత్వమిహ అసంఖ్యాతత్వమ్ పరిజనాః ఛత్రధారకాదయః. పరిచారికాః-అనుగ్రహావిమలాద్యాః. తథా శాంతివారుణీసూత్రవతీరుద్రా సుకీర్తిప్రభృతయః శ్శేషాదిపత్న్యః. తా అపి హి తేషాం యథార్హం సాన్తఃపురస్వామిసేవార్థాః. ఏవం (౨) "గుణైర్దాస్యముపాగతః" ఇతి న్యాయేన స్వామివిగ్రహగుణైరపి కైంకర్యప్రేరితత్వమభిప్రేత్యాహ (పరిచరితచరణయుగళేతి).

† కుణ్డలితమధికమ్.   (౧) స్తో-ర-   (౨) రా-కి-క-౧౨.

మూ; — పరమయోగివాఙ్మనసాఽపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ,

ఉక్తస్వరూపరూప గుణవిభూషణాదీనాం పరత్వసౌలభ్యసాధారణత్వాత్, దివ్యలోకవిశేషాత్పూర్వం తదుభయమాహ (పరమేతి). (పరమస్వరూపమ్) నియన్తృస్వరూపమ్. (పరమస్వభావః) సౌలభ్యనిరూపకాదన్యోనిరుపాధికధర్మః — స్వభావః. పరమయోగీత్యాదికమ్ —

ఐయ విమలాదికళైన్న; (౧) "శతంమాలాహస్తాః" ఎన్గిఅపడియే ※ మతిముకమడన్దైయరెన్న, నూత్రవతీముతలాన ఇవర్కళ్ మహిషికళెన్న; ఇవర్కళాలే అడిమైశెయ్యప్పట్టపవిత్రత్తైయాడైయ తిరువడికళైయుడైయవనే. ఇవర్కళ్ తామ్ పరస్పర భోగత్తుక్కు ఉఱుప్పాకైయన్ఱిక్కే అజ్గాత్తైక్కు ఉఱుప్పాయిరుప్పరిత్తే. ※ అయుర్వఱుమమరర్కళతిపతియెన్ఱతే పవిత్రమ్.

(పరమేతి) సూరిభోగ్యమాన కైఙ్కర్యత్తినుడైయ స్వరూపమ్ శొల్లివిన్ఱుక్కుత్, అన్దక్కైఙ్కర్యత్తుక్కు వర్ధకమాన దేశవిశేషత్తైచ్చొల్లుకిఱతుమేల్. (పరమయోగివాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ) (౨) "ముక్తానాం లక్షణంహ్యేతచ్ఛ్వేతద్వీపనివాసినామ్" ఎన్గిఅసనకాదికళుడైయ వాఙ్మనస్సుక్కళాల్ పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతస్వరూపస్వభావఙ్గళైయుడైత్తాయిరుక్కై. అతావతు — పఞ్చోపనిషన్మయమ్, శుద్ధసత్త్వమయమెన్ఱు తిరళసినైత్తల్, శొల్లుతల్ శెయ్యుమత్తనైయొళ్ళియ "ఏవంస్వరూపమ్, ఏవంస్వభావమ్" ఎన్ఱు పరిచ్ఛేదిక్కవరితాయిరుక్కై.

ఏవన్నిత్యవిగ్రహాదియుక్తస్యనిత్యసూరసేవ్యస్య ముక్తగమ్యన్నివాసస్థానమాహ (పరమేతి). పరమయోగివాఙ్మనసా పరిచ్ఛేద్యస్వరూపస్వభావేతి సంబుద్ధ్యంతం కేచిద్వ్యాచక్షతే; తద్వాపూర్వోక్తానాంసర్వేషాంపరత్వసౌలభ్యోపయోగిత్వజ్ఞాపనాయతదుభయంస్వరూపస్వభావ శబ్దాభ్యాం వివక్షితమ్. స్వరూపనిరూపకం నిరూపిత

---

(౧) కౌషీతకీ.

మూ:- స్వాభిమతవివిధవిచిత్రానన్తభోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానసమృద్ధా

శేషవిశేషణం వా. తథా - శ్రీవైకుణ్ఠగద్యోక్తేః. తదా, స్వరూపమ్ - సన్నివేశవిశేష విశిష్టద్రవ్యమ్. తస్యభోగ్యతాప్రకారః - స్వభావః. వివిధత్వం జాతిభేదః. ఏకైకస్యాస్యానన్త్యమ్ - అనన్తశబ్దార్థః; ఆశ్చర్యతా

పఞ్చోపనిషన్మయమాకైయాలే ఏకద్రవ్యమెన్నవాఱు. అనేకద్రవ్యోపచయాత్మకమాకైయాలే నిత్యమెన్నవాఱాతు. అనన్తరూపస్థిరియ్యాప్పైయాలే పరిణామస్వభావమెన్నవాఱాతు. భగవత్సఙ్కల్పత్తాలే శిలన్యాక చ్చొల్లుకైయాలే ఏకరూపమెన్నవాఱాతు. ఆకైయాల్ అశేషప్రదైయమాయియుక్కుమ్ పరమయోగికళాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవొణ్ణాతాయియుక్కుమాయిత్తు దేశమ్.

(స్వాభిమత) (౧) "అస్యాశ్ప్రభావనన్తైకిన్" ఎన్గిఱపడియే ఆదరిత్తున్తృక్కైఆపడియాలే అభిమతమాయ్. (వివిధవిచిత్ర) నానావిధమాయ్, (అనన్త) ముడివిల్లాతెయుమిప్పతాన. (భోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానసమృద్ధ) భోగ్యఙ్గళాన పాక్షశబ్దాదివిషయఙ్గళెన్న, భోగోపకరణఙ్గళాన పూర్ణపాత్రైకళ్ పరిజనపరిచ్ఛదాదికళెన్న, భోగస్థానఙ్గళాన

స్వరూపవిశేషకం చేతి సమానాధికరణ్యం వా. ఏవంసతి పూర్వోక్తమేవ ముఖాన్తరేణానుసరేత్ నిగమితం స్యాత్. ఇతో పరమముక్తపరమవ్యోమప్రకృష్ణకథనమ్. అథవా తద్విశేషణతయోప సప్తమ్యన్తత్వేన శ్రీవైకుణ్ఠగద్యే వ్యక్తత్వాదితమ్. పరమయోగినః సాక్షాత్కృత పరబ్రహ్మస్వరూపాః శ్వేతద్వీపవాసినః. (౨) "యే తు ముక్తా భవంతీహ నరా భరతసత్తమ । తేషాం లక్షణమేతద్ధి యచ్ఛ్వేతద్వీపవాసినామ్" ఇతి హి స్మర్యతే. పరమవ్యోమ్నస్స్వరూపం శుద్ధసత్త్వమయమ్. తమసః పరస్యాపి పరమవ్యోమ్నస్స్వరూపస్యాపరిచ్ఛేద్యత్వమాగ్నేయాదిభాగేన వ్యవస్థాప్యమ్. తత్స్వభావో భోగ్యతమత్వాదిరూపః. జడాజడభోగ్యప్రభృతిషు త్రివృత్వస్యాస్యోత్తమః. భోగ్యమహాత్మ్యం స్వాశ్రయం

(౧) తై-నారా-౭-౧౦-౧. (౨) భగ-

మూ:- నన్తాశ్చర్యానన్తమహావిభవానన్తపరిమాణనిత్యనిరవద్యనిరతిశయ

రూపేణ ఆనన్త్యం వా. విభవః- ఆయతనాద్బహిః భోగ్యసమృద్ధిః. స్రక్చన్దనాదివ్యతిరిక్తరథాదిసమృద్ధిర్వా. (నిత్యేతి) నిత్యసంస్థానమ్. (నిరవద్యేతి) అనవద్యాదయోనతల్ త్యాజ్యానామిత్యర్థః. (నిరతిశయేతి) అనుత్తమనత్.

అప్రాకృతరత్నమయమణ్డపాది దేశవిశేషఙ్గళైన్న, ఇవైఙ్గ్రాలే సమృద్ధమాయిరున్దుళ్ళ. (అనన్తాశ్చర్య) అళవిఱన్దవాశ్చర్యత్తైయుడైత్తాన.

(అనన్తమహావిభవ) అనన్తఉద్యాననదీతటాకాది లక్షణమాన విభవత్తై యుడైత్తాయిరుక్కై. అనన్తాశ్చర్యమాకైయావతు - కృతకమెన్నాతల్, నవమెన్నాతల్, పురాతనమెన్నాతల్ శొల్లవొణ్ణాతే అకృత్రిమమాయ్ప్రతిక్షణమపూర్వమాయిరుక్కై. మహత్త్వమావతు- ఇవైయుళ్ ఓరొన్ఱై భోక్తాక్కళాలనుభవిత్తు ముడిక్కవొణ్ణాతాయిరుక్కై. (అనన్తపరిమాణ) ఆయామవిస్తారఙ్గళాల్ అళవిఱన్దిరుక్కై. (నిత్యనిరవద్యనిరతిశయవైకుణ్ఠనాథ), సదాఏకరూపమాయ్ హేయప్రత్యనీక

శబ్దాది. తదుపస్థాపకతయా స్వీకృతాని భోగోపకరణాని. భోగస్థానాని క్రీడాపర్వతాదీని. స్వరూపగుణసంస్థానాది వైచిత్ర్యాతిశయేననిత్యమపూర్వవదనుభావ్యతయా అనంతాశ్చర్యత్వమ్.

ప్రత్యేకంమహద్భిరసంఖ్యాతైశ్చ రత్నభూషణభద్రాసనాదిభిర్భోగాదనంతమహావిభవత్వమ్. పర్యంకవిద్యాదిషుహి విచిత్రనదీహ్రదసభాదివిశిష్టం ముక్తగమ్యం స్థానముపదిశ్యతే. "సహస్రస్థూణే విమితే దృఢ ఉగ్రే యత్ర దేవానామధి దేవఆస్తే" ఇతిచ తలవకారాః అధీయతే. పూర్వోక్తాపరిచ్ఛేద్యత్వే హేతురనంతపరిమాణత్వమ్. అనిత్యసావద్యస్థానాంతరవ్యవచ్ఛేదార్థమిహనిత్యనిరవద్యత్వోక్తిః. అత్ర పంచోపనిషన్మాత్రప్రతిపాద్యానాం భూతానాం తత్సంఘాతరూపాణాంచ తేషాం చిద్భగవన్నిత్యేచ్ఛత్వేన నిత్యత్వమవిరుద్ధమ్. త్రిగుణవత్కర్మిణాం భగవత్స్వరూపతిరోధానాది హేతుత్వాభావాన్నిరవద్యత్వమ్. నిరతిశయత్వం స్థానగుణైస్సర్వ

మూ:—వైకుణ్ఠనాథ!,

వ్యా: సర్వప్రకారత్తాలుమతిశయితమాన శ్రీవైకుణ్ఠత్తుక్కు-నాథ నానవనే.

పరమపదత్తిల్ భోక్తాక్కళై చ్చొల్లాతొళిన్దతు (౧) "ఒణ్డొడియాళ్ తిరుమకళుమ్ నీయుమే నిలానిఱ్ప" ఎన్గిఱపడియే ఇవర్కళ్ భోగత్తుక్కు-క్కై తోడుమానమానవాకార మొళియ, "అహమ్, మమ" ఎన్గిఱప్పారిల్లామైయాలే. ఆనాల్, శ్రుతి-(౨) "అన్నాదః" ఎన్ఱు భోక్తాక్కళై చ్చొల్లిఱ్ఱిల్లైయో వెన్నిల్; తాన్ - అఙ్గు ప్పుక్కు-ప్రచ్ఛన్ననాడకిళో స్సర్వస్థానాతిశయిత్వమ్. యథోక్తం మహాభారతే "రమ్యాణి కామచారాణి, విమానాని సభాస్తథా" ఇత్యుపక్రమ్య "ఏతే వై నిరయాస్తాత స్థానస్య పరమాత్మనః" ఇతి, "ఆత్మేకేవలతాం ప్రాప్తో యత్ర గత్వా న శోచతి। ఈదృశం పరమం స్థానం నిరయాస్తే చ తాదృశాః" ఇతి చ.

"కుఠి-గతిప్రతిఘాతే" ఇతి ధాతుః, గతిరపగతిః, జ్ఞానప్రతిఘాతక కర్మప్రసంగరహితా నిత్యసూరయో వికుంఠాః, తైస్సంబంధాదత్ర వైకుంఠశబ్దః-అప్రాకృతస్థానపరః.(౩) "విజ్ఞానసారథిర్యస్తు మనః ప్రగ్రహవాన్నరః। సోఽధ్వనః పారమాప్నోతి తద్విష్ణోః పరమం పదమ్" ఇత్యాదిభిస్తత్సిద్ధిః. అత్ర వ్యతిరేకవిభక్తిస్వారస్యాత్ పరమేవ్యోమ నిత్యాదిభిరైకార్థ్యాచ్చ పరమపదశబ్దోన పదమాత్రస్వరూపపరః; "నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్" "దివ్యంస్థానమజరం చాప్రమేయమ్"(౪) "ఏకాన్తినః" ఇత్యారభ్య "తేషాం తత్పరమం స్థానం యద్వై పశ్యన్తి సూరయః" ఇత్యాదిభిస్థానవిశేషస్య స్పష్టోక్తేః, న చైతేషామండాన్తర్వర్తిభాగవల్లోకవిషయత్వమ్; తదంతర్వర్తినాం సర్వేషాముత్పత్తి నాశశ్రవణాత్, ఫలస్య చ నిత్యత్వాక్షరత్వాజరత్వోక్తేః, "అండంభిత్వా తథోద్గతా" ఇత్యాదిభిరండబహిర్భూతత్వసూచనాచ్చ. తథాపి త్రిగుణాంతర్భావోస్త్వితి చేత్తన్న; తమస్తత్త్వాదవాచాం సుబాలోపనిషద్విపరీయప్రతిపాదనాత్, ముక్తగతౌ తమ

(౧) తి-వాయ్-౪-౯-౧౦. (౨) తైత్తి-భృగు-
(౩) కఠ-౧-౩౭. (౪) వి-పు-౧-

మూ.—స్వసఙ్కల్పానువిధాయిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తి

అఖిలలోకవిభూతిః;— నియమనం ధారణాచ్చ సిద్ధమ్, (స్వసఙ్కల్పేతి). శేషత్వమాహ (స్వేతి). కాలస్యాప్యత్ర, త్యన్తరాసు క్తిః

పాతి భోగోపకరణమాయిరుక్కుమ్ మిదున్నైప్పురుషార్థమాకైయాలే శొల్లి యిఱ్ఱిల్ త్తిను. అజ్ఞనాకిల్ "అహమన్నమ్" ఎన్ఱత్తోడు విరోధిక్కుమిఱే

(స్వసఙ్కల్పేతి) ఇప్పడి అప్రాకృతమాన నిత్యవిభూతియుక్తనుక్కు అవతరిత్తినవాఱే లీలారసహేతువాన లీలావిభూతియోగమ్ శొల్లుకిఱతు మేల్. (స్వసఙ్కల్పానువిధాయి స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి) స్వసఙ్కల్పత్తై యనుసరిత్తిరుక్కుమ్ స్వరూపస్థితిప్రవృత్తికళైయుడైత్తాయ్.

శోపాలఙ్కృత్యతిలుకపర్యంతం తత్త్వత్రేదేశ గంతవ్యదేశాభిధానాత్, (౧) "ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్" (౨) "తమసఃపరమో ధాతా శఙ్ఖచక్రగదాధరః" ఇత్యాదిశ్రుతేః. నాథయామునేశ్వరః "నాథ్యనాథ్యయా...పతా పైశ్వర్యాశీష్ట" ఇతి నాథత్వైశ్వర్యాధిత్వవచనాత్. తస్మాద్దివ్యదేశే భగవత ఐశ్వర్యం స్వేనాప్యవహ్యాతమనస్యకుత భావః.

ఏవం నిత్యవిభూతియోగ ఉక్తః, అథ తత్ప్రతిద్వన్ద్విలీలావిభూతియోగం సదసత్(3)"కారణం తు ధ్యేయః" (౪)"యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్య ముముక్షుసమాశ్రయణీయస్య (౫)"యతో వా ఇమాని భూతాని జాయన్తే" (౬) "జన్మాద్యస్య యతః" ఇత్యాద్యుక్తం లక్షణమప్యాహ (స్వసఙ్కల్పేతి). బద్ధానామీశ్వరాభిమతోపాయతః ప్రవృత్తిరితి జ్ఞాపయితుమచిత్సమభివ్యాహారేణ సర్వచిదచిత్త్వాధారణం పరిజ్ఞానేనసఙ్కల్పానువిధాయిత్వముక్తమ్. ప్రకృత్యాదీనాం స్వరూపస్థితేరీశ్వరనిత్యేచ్ఛాపరతేన నిత్యసిద్ధత్వమభిప్రేతమ్. ప్రవృత్తిషు తు సఙ్కల్పజన్యత్వమ్. ప్రకృతేస్స్వరూపాన్తరాపత్త్యైవ నిరూప్యమ్. సంసారిపురుషస్య తు సఙ్కుచితజ్ఞానత్వేన. కాలస్య తు కలాముహూర్తాదిమయత్వేన. త్రయాణాం స్థితిః పూర్వవత్. ప్రవృత్తిరాత్మనో పాధ్యం. అత్ర ప్రకృతిగ్రహణం ప్రాకృతానామప్యుపలక్షణమ్. తేన నారాయణశబ్దేన

(౧) పురుషసూ. (౨) నా. యు. ౧౧౪-౧౫. (3) అథర్వశిఖా.
(౪) శ్వే-౬-౧౮. (౫) తై-భృగుః (౬) బ్రహ్మసూ-౧.౧-౨.

మూ:— స్వశేషతైకస్వభావప్రకృతిపురుషకాలాత్మక

ప్రకృతియొవతు—సత్త్వాదిగుణత్రయాత్మకమాయ్ అనన్తమాయ్ విచిత్రమాన అవస్థావిశేషరూపపరిణామత్తుక్కు సమర్థమాయిరుద్దుళ్ళ ప్రధానమ్. ప్రకృతిక్కు స్వరూపమావతు — సత్త్వాదిగుణమాన జడత్వమ్. స్థితియావతు— చేతనరుక్కు భోగమోక్షసాధనానుష్ఠానత్తుక్కుమ్ ఫలానుభవత్తుక్కు ముపకరణమాయిరుక్కై. ప్రవృత్తియావతు — తదర్థమాక భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థాన రూపేణపరిణమిక్కై.

సంసారిచేతనుక్కు స్వరూపమావతు — అచిద్విశిష్టాకారత్వమ్. స్థితియావతు — అనాదికర్మాల్ ధరిక్కై, ప్రవృత్తియావతు — పుణ్యాపరూపకర్మానుష్ఠానమెన్న, తత్ఫలానుభవమెన్న; ఇవై. కాలత్తుక్కు స్వరూపమావతు — అచిత్త్వమ్. స్థితియావతు — చేతనాఽచేతనఙ్గళైయు పరిణామఙ్గళుక్కు నిర్వాహకమాయిరుక్కై. ప్రవృత్తియావతు నిమేషకలాకాష్ఠాదిరూపత్తాలే ఉత్పత్తివినాశాదికళై ప్రవర్తిప్పిక్కై.

(స్వశేషతైకస్వభావ) అనన్యార్హశేషమాయిరుక్కై. (పురుషకాలాత్మక) ఇప్పడిప్పట్ట ప్రకృతిపురుషకాలస్వరూప

"న రాజ్ఞో రాజ్యానితాని" ఇత్యాద్యుక్తనిరుక్తిస్సూచ్యతే; ప్రకృత్యాత్మా మిహ నారాయణతత్వసంగ్రహః. లీలావిభూతేరశేషత్వాన్యశేషత్వ భ్రమస్సక్తిస్స తదపనోదనాయాఽత్ర స్వశేషతైక స్వభావత్వముక్తమ్. శేషత్వసద్భావాత్. సిద్ధ్యేయావత్స్వాత్మకత్వమిహావివక్షితమ్. తథానిరుపాధికాన్యశేషత్వనిరసనాయ అత్ర శరీరస్వభావేష్వాధేయత్వాదిషు సంకల్పానువిధాయిత్వోక్త్యా (3) "హరే ఇత్యాదిభిస్త శాబ్దమ్. ఆధేయత్వమప్యభిప్రేతమ్. తేచ్ఛత్వమ్.

ప్రకృత్యాత్మకత్వం భోగ్యభోగోపకరణాదౌ. సమష్టివ్యష్టి తయా పురుషాత్మకత్వం భోక్తృవర్గే. అత్ర భోక్తృత్వం స్వాన్ ఎన్న

మూ:— వివిధవిచిత్రానన్త భోగ్యభోక్తృవర్గభోగోపకరణ భోగస్థాన రూపనిఖిల జగదుదయవిభవలయలీల,

---

ప్రకృతిపురుషయోస్సంయోగవియోగహేతుత్వాత్. (౧) "తస్యైవ తేన్యేనధృతేవియుక్తే రూపాన్తరమ్" ఇతి హ్యుచ్యతే. శబ్దస్పర్శాది రూపేణ వైవిధ్యమ్. తదవాన్తరభిదయా విచిత్రత్వమ్. నిఖిలశబ్దేన బ్రహ్మాదిన్యాప్తిః.

(వివిధ) అనేకవిధమైన (విచిత్ర) విచిత్రమైన. (అనన్త) అనన్తమైయుండునట్టి. (భోగ్య) భోగ్యమైన్న (భోక్తృ) భోక్తృవర్గమైన్న, (భోగోపకరణ) భోగోపకరణములైన్న, (భోగస్థాన) భోగయోగ్యస్థాన విశేషములైన్న, (రూప) ఇవన్నియై వడివాకవున్నట్టియు. (నిఖిలజగదుదయ విభవలయలీల) సకలలోకములకున్నైయు ఉత్పత్తిస్థితి

దేశతః నిరుపాధికభోక్తృణాం సతామప్యనుక్తిస్తత్రత్యానాం స్వాధీనస్వాశ్రితత్వాభిప్రాయేణ. క్షణలవాదిపరికాలావచ్ఛేదేషు కాల్పాత తుముః తేషాం జగచ్ఛబ్దేన గ్రహణం అఖండస్థితవిభూతిత్వాదిరూపేణ జగద్విశేషత్వానుసారాత్. వ్యాప్తస్యాపి కాలస్య లీలావిభూతిమాత్రే పఠనమ్. (౨) (౩) "న చ తత్ర న కాలస్తత్ర వై ప్రభుః" (౩) "కలాముహూర్తాదిమయశ్చ కాలో న యద్విభూతేః పరిణామహేతుః" ఇతి. నిత్యవిభూతేరకాలకాల్యత్వజ్ఞాపనార్థమ్. ద్వయస్యాపి సత్త్వసద్భావేపి లీలావిభూతి పతితా కాలనియమో నాస్తీతి విశేషః. భోగ్యపదార్థాః త్రిగుణాత్మకం త్రివిధాః. తత్తదవాన్తర విశేషవివక్షయా విచిత్రతోక్తిః; పరిచ్ఛేదాసంక (౪) "జగదేతన్మహాశ్చర్యం రూపం తస్య మహాత్మనః" ఇతి ప్రత్యక్షవశేన నిత్యవ్యక్తీనామసంఖ్యాతత్వాదనన్తత్వమ్. భోగ్యభోగోపకరణరూపం త్రిగుణవ్యక్తికృతత్వాదిరిహ విశేషః. భోగస్థానం త్రి సుఖదుఃఖానుభవాత్మకః. కలాముహూర్తాదిరూపా నంత బ్రహ్మాణ్డాదీని చ సంకృష్టానాం నిఖిలశబ్దేన కతిపయజగత్పార్ష్ఠిః. అత్ర ప్రత్యక్షవ్యాప్తిః. నిఖిలజగదుదయాదేరేకైకస్యైవ బ్రహ్మలక్షణత్వే

---

(౧) పుర. ౨-౨౪. (౨) భార. మోక్ష. (౩) (౪) వి-పు-౫-౧౯-౭.
(౪) శ్లో-౬.

సంహారఙ్గళై లీలైయాక వుడైయవనే? విచిత్రమాకైయావతు – నానా విధమాయిరుకై. అనన్తమాకైయావతు – తొకైయిన్ఱిక్కేయిరుకై, భోక్తృవర్గమావతు – దేవాదిశరీరఙ్గళిలే అహంబుద్ధియాలే స్వాతన్త్ర్యరాయ్, శబ్దాదివిషయఙ్గళుక్కు భోక్తాక్కళాకై. బ్రహ్మాదికళుక్కు స్రష్టృత్వాదికళుణ్డాకిఱతు – ఈశ్వరనుక్కు ఉపకరణతయావల్లతు, స్వాతన్త్ర్యతయావల్ల. ఆనాల్ దుఃఖరూపమాయిరాతో వెన్నిల్, అవర్కళుక్కు తపఃఫలయాయ్ వన్దతాకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్. నిత్యవిభూతియోగత్తాల్ వన్దపూర్త్తియుడైయనాకైయాలే ఈశ్వరనుక్కు ఇతు లీలైయాయిరుక్కుమ్. ఆక నారాయణశబ్దార్థమ్ శొల్లిత్తాయ్త్తు.

† (సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళై‡ ఆశ్రయిక్కలావతు – ఉపేయరుచియుమ్ ఉపాయాధ్యవసాయముముణ్డానాలాకైయాలే అతినుడైయ సిద్ధ్యర్థమాక ముతల్. చూర్ణైయిలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కార్; ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే అభిప్రాప్తరానార్,

---

సంభవత్యపి వ్యష్టిసృష్ట్యాదినిత్యాసంభవం తేం భిన్నకర్తృకత్వశంకాం నిరసితుమిహ త్రితయోక్తిః. జగన్నిష్ఠానాముదయవిభవలయానాం పరమపురుషలీలాత్వోక్తిః స్వవశరీరతయా తత్తద్విశిష్టరూపేణ తత్తదవస్థాభవతీత్యుపాదానత్వసూచనార్థా. పరిపూర్ణతయా ప్రయోజననిరపేక్షస్య కథం జగద్వ్యాపార ఇతి శంకానిరసనాయ లీలాశబ్దః. (౧) "క్రీడతో బాలకస్యేవ" (౨) "క్రీడా హరేరిదం సర్వమ్" (౩) "హరేర్విహరతః క్రీడాకందుకైరివ జంతుభిః" (౪) "లోకవత్తు లీలాకైవల్యమ్" ఇత్యాదిభిస్తత్సిద్ధిః. లీలారూపప్రయోజనవత్త్వేఽప్యవాప్తసమస్తకామత్వం సర్వత్రావిహతేచ్ఛత్వమ్.

---

† "సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళై" ఎన్ఱతుముతల్ "ఎన్ఱుప్రతిష్ఠాన్" ఎన్నుఙుళవాక్యం అధికపాఠమ్. (౧) వి-పు-౧-౨-౧౮. (౨) (౩)
(౪) బ్రహ్మసూ-౨-౩౩.

అనన్తరమ్, ఆశ్రయణీయరావారారెన్నుమపేక్షైయిల్ (౧) "కారణన్తు ధ్యేయః" ఎన్నుమ్, (౨) "యోబ్రహ్మాణం విదధాతిపూర్వమ్" ఎన్నుమిత్యాదియాలే సకలజగత్కారణభూతనాన నారాయణనే ఆశ్రయణీయనాక వేణ్డుకైయాలే "అఖిలహేయ" ఎన్ఱిదుచూర్ణైయాలే నారశబ్ద వాచ్యఙ్గళుక్కాశ్రయమాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ స్వరూపగుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్, అవ్విగ్రహత్తుక్కు అలఙ్కారమానదివ్యాభరణఙ్గళైచ్చొల్లి అనన్తరమ్, ఏవంవిధమానవన్ఱుక్కు కావలాన దివ్యాయుధవర్గఙ్గళై చ్చొల్లి, అనన్తరమ్, ఇబ్భోగత్తై క్కట్టిలెరిత్తనిలాపాకాతపడి తన్నైనీర్ ప్పాట్టిలే యిరున్దనుభవిక్కుమ్ మహిషికళైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ ఇచ్చేర్త్తియుళ్ళైక్కణ్డనుభవిత్తుత్తోన్ఱ ప్రీతికొణ్డుత్తు ఎడుత్తుక్కైనీట్టిప్పరిమాఱుమ్ దివ్యపరిజనఙ్గళైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు కాన్తమాయ్ తద్వర్ధకముమాననిత్యవిభూతియైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ సృష్ట్యాదికళుక్కు విషయమానలీలావిభూతినాథత్వత్తై ప్పేశియరుళినార్.

ఇనిఆశ్రయిక్కైయిలే ఉళ్ళతు; అవ్వాశ్రయణత్తుక్కు ఉపయోగియాన గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు మేల్ (అపారకారుణ్యేత్యాదియాలే). నడువే ఎట్టుగుణఙ్గళ్ శొల్లానిన్ఱతే; అవఱ్ఱాల్ శొల్లుకిఱతెన్నెన్నిల్; మేల్ పణ్ణప్పోకిఱవాశ్రయణత్తుక్కుఱుప్పాయ్, కీழ் చ్చొన్నవఱ్ఱై అనుభావిక్కిఱతు మాయిరుక్కిఱతు. కీழ் ఆశ్రయణీయనైచ్చొల్లినఱ్ఱాకిల్, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కవన్మైయాతో వెన్నిల్, అన్మైయాతు. ఆచార్యోపదేశపూర్వకమాయిత్తే ఆశ్రయణమిరుప్పతు. అవ్విడత్తిల్ ఆచార్యోపదేశముఖత్తాలే అవనే ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళెన్ఱధ్యవసిత్తుఅనన్తరమాశ్రయిక్కవేణ్డుమ్. అల్లాతపోతు అవనుడైయరక్షకత్వత్తిలేయాతల్, ఉపాయత్వత్తిలేయాతల్, అతిశఙ్కైనడక్కుమాకిల్, ఆశ్రయిత్తవనాక

(౧) అథర్వశిరసి. (౨) శ్వే-౬-౧౮.

మాట్టాన్. ఆకైయాలే, (౧) "అనన్యసాధ్యేస్వాభీష్టే మహావిశ్వాస పూర్వకమ్। తదేకోపాయతాయాచ్ఞా ప్రపత్తిః" ఎన్నుమ్ న్యాయత్తాలేకీళ్ చ్చొన్న నారాయణత్వత్తై అనుభావిత్తుక్కొణ్డు అవనే ఉపాయమాయ్ వేణ్డుకిఱ్ఱ ధ్యవసిక్కిఱార్.

ఇరణ్డామ్చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే తామ్పెఱ్ఱ ప్రవర్త్తై అనుసన్ధిక్కిఱార్. కీళ్ నాలుగుణఙ్గళుమ్ సృష్టిక్కుఉప్ప. మేల్ నాలు గుణఙ్గళుమ్ ప్రాప్యత్వత్తుక్కుఉప్ప. "సత్యకామ, సత్యసఙ్కల్ప, పరబ్రహ్మభూత" ఎన్గిఱవై లీలావిభూతిచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. "పురుషోత్తమ, నారాయణ" ఎన్గిఱవై గుణచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. "మహావిభూతే, శ్రీవైకుణ్ఠనాథ" ఎన్గిఱవై నిత్యవిభూతిచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. "శ్రీమన్" ఎన్నుమతు మహిషీచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. "శ్రీవైకుణ్ఠనాథ" ఎన్గిఱవితు - ఆశ్రయిత్తాలడిమైకొళ్ళుమ్ దేశత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. ఆశ్రయిత్తాల్ పిన్ను అడిమైశెయ్కై పోలేకాణుమ్ శేషభూతనుక్కు కృత్యమ్. ఇత్తాల్ అడిమైకొళ్ళుమ్పడి ఆశ్రయిక్కైయే ఆశ్రయణమెన్ఱతాయిత్తు.

(సత్యకామ) "కామ్యన్త ఇతి కామాః" ఎన్ఱు నిరుక్తము. కామశబ్దమ్స్వరసైయుమ్ ఇచ్ఛిక్కప్పడుమత్తైయుమ్, ఇచ్ఛైయైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. కీళ్ "సత్యకామ" ఎన్ఱతు - ఆశ్రయిత్తార్కనుభావ్యమాయ్, అవ్వళియాలేతనక్కుమ్ కామవిషయమాన విభూతియైచ్చొల్లుకిఱతు. ఇఙ్గు, "సత్యకామ" ఎన్ఱతు - లీలార్థమాన ప్రకృతి పురుషకాలఙ్గళై స్పృహావిషయమాక వుడైయవనెన్గిఱతు. కీళ్ కామిక్కప్పడుమవఱ్ఱై చ్చొల్లిఱ్ఱు. ఇఙ్గు కామత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. సత్యశబ్దమ్ - నిత్యవాచి. సృష్టిక్కు విషయమాన పురుషసమష్టి. సృష్టరాన చేతనర్కట్కు భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థానరూపైయాన ప్రకృతి, ఇవఱ్ఱైకర్మాను

(౧) విష్వక్సేనసంహితా.

గుణమాక నిర్వహిక్కైక్కు కాలమ్. జగత్సృష్ట్యాదికళ్ బ్రహ్మాదికళుక్కు తపఃఫలమాకైయాలే భోగరూపమాయిరుక్కుమ్. ఈశ్వరనుక్కు లీలైయాయిరుక్కుమ్ ఐచ్ఛికమాకైయాలే.

లీలైయెన్గిఱతు - చేతనర్క్కు బన్ధకముమాయ్, నాశహేతువుమాయ్, ఈశ్వరనైయుమ్ముట్టత్తు అనర్థావహమాయిరుక్క, ఈశ్వరనుక్కు స్పృహావిషయమావానెన్నెన్నిల్, "శుకో ముక్తః, వామదేవోపి ముక్తః" ఎన్గిఱపడియే ఒన్ఱిరణ్డువ్యక్తికళిలే ఫలిక్కక్కాణ్గిఱతిఱే. అన్నైయాయినుమ్ ఇవనుక్కు స్పృహైయావిక్కైక్కిఱతు. అకైయిఱే అనాదికాలమ్ సృష్టిప్పతు, స్థితిప్పతు, అతిప్రవృత్తమానవాఱే సంహరిప్పతు, పిన్నైయుమ్ ఇతుతన్నైయే శెయ్యానిఱ్కిఱతు. ఎన్బోలవెన్నిల్, ఒరుక్షేత్రమ్ నెడుఙ్గాలమ్ ఇట్టిరైయాయ్ పోకానిన్ఱాలుమ్ ఒరుకాల్ ఫలిక్కక్కాణ్గైయాలే అత్తొత్తు ప్పయిర్ శెయ్యుమ్ కర్షకనైప్పోలే.

(సత్యసఙ్కల్ప) కీఴ్ "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్ఱతు - ఆశ్రయిత్తార్క్కు అనుభావ్యమాన అపూర్వభోగఙ్గళై త్తన్నైవాలే సృష్టిక్కవల్లనెన్గిఱతు. ఇఙ్గుసత్యశబ్దమ్ - అమోఘవాచి. ఇఙ్గు "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్ఱతు - లీలైక్కు హేతువాన సఙ్కల్పమ్ - అప్రతిహతమాయిరుక్కుమెన్గిఱతు. అతావతు - ఇవన్ఱై అమోఘమాక త్తన్నినైవిలే సృష్టిక్కవల్లనాకై. బ్రహ్మాదినుడైయ సఙ్కల్పముమ్ మోఘమాయిరుక్కుమ్. ఎఙ్గనేయెన్నిల్, సనకాదికళై త్తన్నైవాలేజగత్సృష్టిక్కుఉద్పాదిత్తాన్. అవర్కళోవెన్నాల్, ముముక్షుక్కళాన వెఙ్గళుక్కు ఇచ్ఛైయిల్లాకాతు. ఉనక్కేయామి త్తన్నైయెన్ఱు ఇకళ్న్దుపోనార్కళ్. తాన్ సృష్టిత్తవసురర్కళ్ కైయిలేవేదత్తై ప్పఱికొడుత్తాన్ ఈశ్వరన్ తాలిఱ్లైవిల్లున్దు "వేదామేపరమంచక్షుః" ఎన్ఱుకాప్పిట్టాన్.)

మూ; — సత్యకామ, సత్యసఙ్కల్ప

అథ † ఉక్తాకారేషు సమాఖ్యాన్తరప్రత్యాయయతి (సత్యకామేతి) నిత్యవిభూతిమత్త్వసిద్ధిః. (సత్యసఙ్కల్పేతి) లీలావిభూతిమత్త్వసిద్ధిః. నిమిత్తమాత్రత్వం సత్యసఙ్కల్పతయా సిద్ధమితి ఉపాదానతామప్యభి

మేలే అవనుడైయ తిరువడిగళిలే శరణమ్ పుగుకైక్కు ఉస్సాక సృష్టియుమ్ తలైక్ పురుషార్థత్తుక్కెల్లైయాన కైఙ్కర్యపర్యన్తమాన నడువుళ్ళవైయుడైయ అవనిష్టప్రకారత్తై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ ఎట్టుస్వభావత్తాలే.

(సత్యకామ) చేతనరుడైయ శరీరసమ్బన్ధత్తుక్కడియాన సృష్టిక్కు ఉపకరణమాన నిత్యపదార్థఙ్గళై యుడైయవనెన్గిఱతు. (సత్యసఙ్కల్ప) సృష్ట్యర్థమాక సఙ్కల్పిక్కుమ్ సఙ్కల్పమ్ అమోఘమాయిరుక్కుమ్ ఎన్గిఱతు. గుణఙ్గళాయిలే ఇవ్విరణ్డుగుణముమ్ ఉక్తమాయిరుక్క, ఇఙ్గుమ్ శొన్నాల్ పునరుక్తమన్ఱో వెన్నిల్, అఙ్గుగుణసఙ్ఖ్యానత్తుక్కాకచ్ చొల్లిత్తు. ఇఙ్గు సృష్ట్యర్థమాకచ్ చొల్లుకైయాలే దోషమిల్లై.

ఏవం నారాయణశబ్దోక్తం శరణ్యత్వం యథానిరుక్తిసంబోధితమ్. అథసత్యకామేత్యాదేః పూర్వాపరఘనరుక్తిపరిహారాయ ప్రాగుక్తేష్వేవార్థేష్విదం [illegible]ఖ్యాశిష్టకం ప్రమాణిక్రియత ఇతి కేచిద్వ్యాచక్షతే. తత్ర చతుర్ణాంసమా[illegible]వ్యక్తమ్, సత్యకామాదిశబ్దానాం కథంచిత్సమాఖ్యాత్వం కల్ప్యమ్. పరబ్రహ్మభూతత్వప్రతి బ్రహ్మశబ్దమాత్రం సమాఖ్యా - అన్యథాపి నామత్వకల్పనేగౌరవం స్యాత్. అత్ర పరశబ్దేన విశేషణం తేనౌపచారిక బ్రహ్మయోగవ్యవచ్ఛేదార్థమ్. సత్యకామ సత్యసంకల్పశబ్దౌ పూర్వం విశేషణమాత్రపరతయోక్తౌ. ఇహ తు తత్ప్రమాణతయా యథాశ్రితతద్విశిష్టవిషయతయేతి విశేషః. లీలాపదసూచితం జగన్నిమిత్తత్వమపి సత్యసంకల్పత్వేన స్థాపితమ్. జగదుదయాది లీలాత్వద్యోతిత ముపాదానత్వంతు

† (పా) ఉక్తార్థేషు.

మూ; — పరబ్రహ్మభూత, పురుషోత్తమ,

ప్రయున్నాహ (పరబ్రహ్మభూతేతి). ఉపాదానత్వేపి చిదచిద్గతదోషాస్పృష్టత్వమాహ (పురుషోత్తమేతి). "ఉపాదానభూతస్యకథంజగద్వై

(పరబ్రహ్మభూత) (౧) "బహుస్యామ్" ఎన్గిఱపడియే జగదాకారనాయ్ బ్బంహితనాకై. స్థూలచిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మమేయిఱే కార్యమానజగత్తుమ్.

(పురుషోత్తమ) పురుషాణాముత్తమః. "పురుషాణామ్" ఎన్గిఱ బహువచనత్తాలే త్రివిధచేతనరైయుమ్ వ్యావర్త్తిక్కిఱతు. పురుషః, ఉత్పురుషః. ఉత్తరపురుషః, ఉత్తమపురుషః. పురుషరాకిఱార్ — అచిద్వ్యావృత్తరాన బద్ధచేతనర్. ఉత్పురుషరాకిఱార్ — బద్ధరిల్ వ్యావృత్తరాన ముక్తర్. ఉత్తరపురుషరాకిఱార్ — ముక్తరిల్ వ్యావృత్తరాననిత్యర్. ఉత్తమపురుషనాకిఱాన్ — సూరికళిల్ వ్యావృత్తనాన ఈశ్వరన్.

బద్ధర్ — హేయసాకారరాయిరుప్పర్. ముక్తర్ — హేయత్తిల్ నిన్ఱుమ్ ఒరునాళ్ కుళిత్తేఱినవరాయిరుప్పర్. నిత్యర్ — హేయరహితరాయిరుప్పతొక్షియ హేయప్రతిభటరల్లర్. ఈశ్వరన్ త్రివిధ చేతనాచేతనఙ్గళిలుమ్ అన్తరాత్మతయా కలన్దు నిఱ్కచ్చెయ్తే అవఱ్ఱినుడైయ హేయగన్ధమ్ తట్టాతవనాయ్, ఆశ్రితరుడైయ హేయత్తై పోక్కవల్లనుమాయిరుక్కుమ్. ఇత్తాల్, సృష్టమాన జగత్తినుడైయ వ్యాపనభరణస్వామ్యత్వాలుణ్డాన వైలక్షణ్యమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇత్తాల్

పరబ్రహ్మభూతేత్యనేనాభిప్రేతమ్. (౨) "సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మతజ్జలాన్" ఇతిశ్రుత్యనుసారాత్. ఏవఞ్చశ్రుతిబలాదుపాదానత్వాభిమతస్య బ్రహ్మణస్స్వరూపపరిణామపక్షేణ చిదచిద్గత సకలదోషాన్వయశ్శంక్యేతేతి తత్పరిహారాయ స్వాయమేవగీతం శ్రుత్యర్థమాహ (పురుషోత్తమేతి) అత్ర పంచమ్యాదివిభక్తిషు త్రిష్వపి సమాసోద్రష్టవ్యః.

---

(౧) ఛాన్దో-౬-౨-౩. (౨) ఛాన్దో-౩-౧౪-౧.

మూ: — మహావిభూతే శ్రీమన్,

లక్ష్మ్యామ్" ఇతిశబ్దాన్యాంఘటక మర్థమాహ (మహావిభూతే) ఇతి. శరీరకతయా విభూతిమత్త్వమభిప్రేతమ్. విభూతింప్రతి శేషిత్వంద్వినిష్ఠ మిత్యభిప్రాయేణాహ(శ్రీమన్నితి) "మహావిభూతే" ఇతి-శరీరకతయావిభూ

ఉజ్జ్వలనాకానిఱ్కుమెన్ఱతాయిత్తు. అజ్ఞనన్ఱిక్కే స్పష్టరాన బ్రహ్మాది కళుక్కు అపేక్షితప్రసాదఙ్గళై కొడుక్కుమవనాకైయాలే పురుషోత్తమనెన్నప్పడుమ్. "పురు - బహు, † సనోతి - దదాతి" ఎన్ఱిత్తే అతుక్కువ్యుత్పత్తి.

(మహావిభూతే) క్కర్థమ్ విభూతిమాన్ చొల్లిఱ్ఱు. మేలుమ్ విభూతిమాన్ చొల్లప్పోకానిన్ఱతు. ఇప్పడిచ్చొల్లుకై పునరుక్తమన్ఱోవెన్నిల్, "విభూతిమాన్" ఎన్నైక్కైక విభూతియోగమ్ చొల్లిఱ్ఱుక్కేట్. అనన్యప్రయోజనరాయిరుప్పార్క్కు అవ్విభూతియై కొడుక్కుమెన్ఱు విభూత్యౌదార్యమ్ చొల్లుకిఱతు - ఇఙ్గు. మేల్, అడియైక్కుపకార్త్త మానదేశమెన్ఱు విభూతివిశిష్టయోగమ్ చొల్లుకిఱతు. ఆకైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై.

(శ్రీమన్) కొడుత్తదేశత్తిల్ భోగ్యవిషయత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అఙ్గుఇరువరుమాయిత్తే అడియైకొళ్వతు. (౧) "వైకుణ్ఠేతుపరేలోకే

సత్యేవం శ్రీదాశ్రీరసు)శ్రీ్యవిజ్ఞారోగాదస్వతరబాధసాన్వదిత్యత్ర ఘటకశ్రుతి సిద్ధమాహ(మహావిభూత ఇతి). విభూతిశబ్దోఽత్ర నియంతవ్యపరః. (౨)"యాదండవమ్" ఇతిశ్లోకార్థం ఇహానుసంధేయః. శరీరతయావిభూతిత్వాదత్రస్వరూపభేదేపి సామానాధికరణ్యం ముఖ్యమితిభావః. ఏవంసర్వవిలక్షణస్య సర్వనియంతుజగద్వ్యాపారలీలాయాః స్వవల్లభాసామరస్యమభిప్రేత్యాహ (శ్రీమన్నితి). "విభూతింప్రతి శేషిత్వంద్వినిష్ఠమిత్యభిప్రాయేణాహ "శ్రీమన్నితి" ఇతివ్యాఖ్యాతారః. విభూతీనామా

---

† సనోతి. (౧) వైవే. (౨) స్తో-ర-౧౭.

మూ;— నారాయణ, వైకుణ్ఠనాథ;

తిమత్త్వసాధారణోక్తమర్థం వివిచ్య దర్శయిష్యన్ దోషాఽస్పృష్టత్వసిద్ధయే లీలావిభూతి శరీరకత్వమాహ (నారాయణేతి). (౧) "నరాజ్జాతాని తత్త్వాని నారాణీతి తతో విదుః" ఇతి నిర్వచనమిహాభిప్రేతమ్. నిత్యవిభూతియోగే సమాఖ్యాం స్పష్టయతి (వైకుణ్ఠనాథేతి). "కుఠి-గతిప్రతిఘాతే" ఇతి ధాతుః. జ్ఞానప్రతిఘాతికర్మాదిరహితా సూరయో వికుణ్ఠాః, తత్సమ్బన్ధి దేశో వైకుణ్ఠాఖ్యః.

శ్రియా సార్ధం జగత్పతిః - ఆస్తే" ఎన్నక్కడవదే. (నారాయణ) అనన్తమఙ్గళగుణఙ్గళోడే కుత్తైవఱివిరున్ను అడిమైకొళ్ళుమవనెన్గిఱతు. ఆక, "శ్రీమన్నారాయణ" ఎన్నైయాలే ఒరుమిథునమే ప్రాప్యమెన్గిఱతు.
(శ్రీవైకుణ్ఠనాథ) అడిమైకొళ్ళుకైక్కు ఏకాన్తమాన పరమపదత్తిలే నాథనాయిరున్దడిమైకొళ్ళుమెన్గిఱతు. ఇవఱ్ఱిల్, కీழ் నాలుగుణఙ్గళుమ్ - సృష్టిక్కుఉపాయిరుక్కుమ్. మేల్ నాలు గుణఙ్గళుమ్ ప్రాప్యత్తుక్కుఉపాయిరుక్కుమ్. కారణమాయ్ ప్రాప్యమానవస్తువితే ప్రాపకమ్.

ధేయత్వాదినియమాయ శ్శరీరత్వం వ్యంజయితుమాహ (నారాయణేతి). నిత్యవిభూతియోగం శుద్ధసృష్ట్యుపాదానత్వం చ ప్రభూతోపకారకత్వజ్ఞాపనాయ విశేషతస్సూచయతి (వైకుంఠనాథేతి). ఇదం సంబుద్ధిద్వయం వా; తదాతుతత్త్వాది సాక్షాత్కారప్రతిఘాతకరహిత దేశాదిసమృద్ధిర్వైకుణ్ఠః, అపేక్షితసిద్ధ్యర్థం సర్వైరపి యాచనీయస్తత్ప్రదానాదాధీశ్వరశ్చ నాథః.

ఏతత్ సత్యకామేతి పదాష్టకం ప్రాప్యాకారనిష్కర్షణమితి పక్షమపి ప్రగుణీకుర్వాణః; (౨) "సోఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్ సహ బ్రహ్మణా విపశ్చితా" ఇతి కామశబ్దోదితానాం బ్రహ్మగుణానామపి ప్రాప్యత్వోక్తిమభిప్రేత్యాహ (సత్యకామేతి)

---

(౧) పాద్మోత్తరే. (౨) తై-ఆన-౧.

ప్రాప్యానుప్రవిష్ట నిత్యవిగ్రహ విభూతిద్వయయోఽపి కేచిత్ సత్యకామశబ్దం ప్రమాణయన్తి. యద్వా ముముక్షూణాం భోక్తృవ్యసృష్టేః భోగస్య చోపకరణతయా మతా నిత్యాః పదార్థా అస్య సన్తీతి భావః. ప్రాప్తిదశాయాం విభూతిద్వయేఽప్యపూర్వానన్తభోగ్యసృష్టృత్వమాహ (సత్యసంకల్పేతి). ప్రకృష్టభోగ్యతయాపి నిరతిశయబృహత్త్వమాహ (పరబ్రహ్మేతి). (౧)"బ్రహ్మవేద బ్రహ్మైవ భవతి" ఇత్యాదిభిరభేదాపత్తిశంకాం పరిహరన్ బద్ధముక్తవిలక్షణతయా కైఙ్కర్యోద్దేశ్యత్వసమ్భవమాహ (పురుషోత్తమేతి). కైంకర్యస్థానోపకరణాదిమహత్త్వమాహ (మహావిభూత ఇతి). సపత్నీకస్య కైంకర్యోద్దేశ్యత్వం సూచయతి (శ్రీమన్నితి). సంబన్ధగుణ విభూతివ్యాపారైస్సర్వైరపి భోగ్యత్వాతిశయం ప్రకాశయితుమాహ (నారాయణేతి). సూరిసేవ్యవిగ్రహవిశిష్టస్య దేవయానపథిక విశ్రమస్థానత్వమభిసన్ధాయాహ (వైకుంఠనాథేతి).

అత్ర తృతీయమపి పక్షం బ్రూమః; ప్రకృతస్య శరణ్యస్య స్వీకృత సర్వభర నిర్వహణ క్రమస్సత్యకామాదిభిరష్టభిః పదైరేవబోధ్యతే. (సత్యకామ) కామ ఇహ ప్రపన్నేభ్యో నిరతిశయానన్దప్రదానేచ్ఛా తస్యాస్స్వకార్యావినాభావాత్ సత్యత్వం, తచ్చామోఘత్వమ్. సత్యసఙ్కల్పోఽత్ర ప్రతిబన్ధనివర్తనవిషయః. (౨)"సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి" ఇతి హి తత్త్వమేవార్థేతి భావః. (పరబ్రహ్మభూత) నిరతిశయబృహత్త్వవిశిష్టస్త్వం స్వాశ్రితానపి జ్ఞానతో భోగతశ్చ పరమసామ్యపర్యన్తం బృంహయితాసి. (పురుషోత్తమ)(౩)"యో మామేవమ్" ఇత్యాదినా తత్త్వవిదాం కృతకృత్యత్వోక్త్యా త్వన్నిర్వాహ్య సర్వభరత్వం త్వయైవ సూచితమ్. యద్వా "పిబ దానే" పురు సనోతీతి పురుషః. బహుప్రదేభ్యస్సర్వేభ్య ఉత్తమత్వాత్ పురుషోత్తమః.

(మహావిభూతే) విభూతిరిహ విభవనమ్. ప్రభవనం, నియమనమిత్యర్థః. తస్య మహత్త్వమపరిచ్ఛిన్నత్వమ్. సంశ్రితాన్ సంసారకారాగృహాన్నిర్గమయ్య తదర్థతయా సర్వన్నియచ్ఛసీతి భావః, (౪)"అనన్తో దేశకాలాదిపరిచ్ఛేదవివర్జితః। మహావిభూతిరిత్యుక్తో వ్యాప్తిస్సామహీయతః" ఇత్యత్రాపి నియన్తృత్వేన వ్యాప్తిర్వివక్షితా. (శ్రీమన్) శ్రియా నిత్యసంయుక్తస్త్వం త్వదభిమతమాశ్రితకృత్యం నిర్వహసి. (నారాయణ) సంబన్ధమనుసంధాయ దాయవిభాగన్యాయేన స్వామితయా స్వార్జం స్వయం స్వాత్మానం ప్రాపయితాసీతి భావః, (వైకుణ్ఠనాథ) దివ్యపర్యఙ్కమధ్యాసీనాయాం నిజపాదకమలసేవాం దాతుముపస్థితోఽసీతి. త్రిష్వపి పక్షేషు ముఖ్యభేదైః పునరుక్తిపరిహారస్స్పష్టః.

---

(౧) ముణ్డ-౩-౨-౯.   (౨) గీ-౧౮-౬౬.
(౩) గీ-౧౫-౧౯.   (౪) పాంచరాత్రే

మూ:— అపారకారుణ్య సౌశీల్య

ఏవముపాయోపేయత్వే సాధారణాకారా ఉక్తాః, అథ ఉపాయత్వైకాన్తగుణా ఉచ్యన్తే (అపారేత్యాదినా). కారుణ్యాద్యగోచరే మయ్యపి కార్యకరం కారుణ్యాదికమితి - అపారశబ్దస్యభావః. కారుణ్యాది-

అనన్తరమ్, ఆశ్రయణీయత్వత్తిల్ ప్రకృష్టోపకారకఙ్గళాన గుణఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు - (అపారకారుణ్యేత్యాది). కారుణ్యమాంకిఱతు - కృపై. అతాంకిఱతు - పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్. ఇతు - అపారమాకైయావతు-(౧)"యదివా రావణస్స్వయమ్" † ఎన్ఱు అవనళవుమ్ శెల్లుకై. అఙ్ఙన్ఱియే ఎన్నళవుమ్ వరవెళ్ళమిట్టుక్కుమ్ గుణమెన్నవుమామ్. (సౌశీల్య) ఉయర్న్దతాన్ తాళ్న్దవర్కళోడు పన్దుకలవానిన్ఱాల్ "ఇవన్ నమ్ముడైయాన్" ఎన్ఱు పురైయఱక్కలక్కలాప్పడియిరుక్కై. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు - దేవమనుష్యాద్యవతారఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కే మత్స్యకూర్మాద్యవతారఙ్గళిలుమ్, ఇవై నమ్ముడైయతన్ఱియిరుక్కైయుమ్, తానుమ్

అథశరణ్యస్య సమర్పిత సర్వభరస్వీకరణానుగుణాః స్వస్య చాధికారోపాయనిష్పాదకా ఉక్తాశ్చానుక్తాశ్చాకారా అష్టాదశభిః పదైర్నిరూప్యానుసంధీయన్తే; తత్ర స్వాపరాధ స్వనికర్ష స్వహేయ సంబంధ స్వాలక్షణవిసంవాదాది దోషపరిహారోపయుక్తా గుణవిశేషాః ప్రకర్షేణ ప్రథమముచ్యతే (అపారేతి). కారుణ్యస్యాపారత్వమ్. అవశ్యదండనీయేష్వస్మాదృశేష్వపి ప్రవృత్తేః. యథా(౨) "వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్" ఇతి. స్వేనాప్యుక్తం(౩) "మచ్ఛరైస్త్వం రణే శాన్తస్తతః పూతో భవిష్యసి" ఇతి, (౪) "గచ్ఛానుజానామి రణార్దితస్త్వమ్" ఇత్యాదిచ.

న్యూనాధికత్వదర్శనజనితావజ్ఞాసాధ్వసపరిహారార్థమిహ సౌశీల్యోక్తిః. తస్యాఽపారత్వం విశేషజ్ఞేషు విరించాదిషు విష్ణ్వాద్యవతారైః, అనభిజ్ఞేషు చ మత్స్యకూర్మాదిషు తత్తత్స్వరూపైరవతారైర్నిర్విశేషనీరంధ్రసంశ్లేషాత్. వాత్సల్యస్యా

† (పా) ఎన్నుమళవుమ్ శొల్లుకై. (౧) రా-యు-౧౮-౩౪. (౨) రా-సు-౩౮-౩౪.
(౩). (౪) రా-యు-౫౯-౪౪.

మూ;— వాత్సల్యౌదార్యై

అవన్ త్తిలే ఒన్ఱాయిరుక్కైయుమ్, "ఇవన్ త్తిలేనా మొన్ఱు" ఎన్ఱునిన్ఱు తిరుక్కైయుమ్. (౧) "అహంవో బాన్ధవో జాతః" (౨) "ఆత్మానం మానుషంమన్యే".

(వాత్సల్య) వాత్సల్యమావతు - ప్రేమత్తాలే ఆశ్రితగతమాన దోషముమ్ గుణమాకత్తోన్ఱుకై. (౩) "కుఱ్ఱమే యకుఱ్ఱమ్ శెయ్యు సుమ్కుణమ్కొళ్ళుమ్" ఇతుక్కు అపారత్వమావతు - ఆశ్రితరళవన్ఱిక్కే (౪) "రిపూణామపివత్సలః" ఎన్ఱు శత్రుక్కళ్ పక్కలిలుమ్ వాత్సల్యమ్ మాఱాతిరుక్కై. అప్పడియిరుక్కైయానాల్, పైయల్ తలైయై అఱుత్తువిడువానెన్నిల్, అవర్కళ్ పక్కలిలుమ్అవన్పడియిల్ కుత్తైయల్లై. అతువుణ్డాడ జీవియాతపడి యిఱే ఇమ్మహాపాపికళ్ శేమాఖ్ త్తుక్కొణ్డ పడి. అజ్ఞన్ద్రియే తలైయఱుక్కైతానుమ్ వాత్సల్యమాకవుమామ్. ఎజ్ఞనేయెన్నిల్, కళ్ళై యిడక్కొడుత్తకోలై కొణ్డు ప్రజైకళై క్కలక్కికొళ్ళప్పాక్కాల్, కైయిల్ కోలై వాఙ్గియిట్టు వైక్కుమ్ తాయైప్పోలే.

(ఔదార్య) ఔదార్యమావతు:-ఆశ్రితర్కు స్వరూపానురూప మాన వపేక్షితఙ్గళై త్తన్నై తాళక్కొడుక్కై. ఇతుక్కు-అపారత్వమావతు-

పారత్వమ్ (౪) "రిపూణామపివత్సలః" ఇత్యుక్తమ్. ఔదార్యస్యాపారత్వమ్-అర్థి షూదారత్వవచన హేతుభూత మర్థిజాత ప్రదానే స్వప్రయోజనాభి సన్ధిమత్త్వమ్, సంశ్రితేభ్యస్స్వవిభూతికం స్వాత్మానందత్వా తదనుబన్ధిషు పశుమనుష్యపక్ష్యాదిష్వప్య వితాన్తత్వంవా. శ్రూయతేహి (౫) "నాస్యావరపురుషాః క్షీయంతే" ఇతి, (౬) "నాస్యాబ్రహ్మవిత్కులే భవతి" ఇతిచ.

(౧) వి-పు-౫-౧౩-౧౩. (౨) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౩) ౧-తిరువ-౪౧-
(౪) రా-యు-౫౦-౫౯. (౫) ఛా-౪-౧౧-౨. (౬) ముణ్డ-౩-౨-౯

మూ:— శ్వర్యసౌన్దర్యమహోదధే,

పూర్వవత్. "సంసారిణాం స్వరక్షణ విఘాతకత్వేపి తాన్ స్వాతన్త్ర్యేణ నియమ్యరక్షితుంశక్తః" ఇత్యభిప్రేత్య * ఐశ్వర్యమిత్యుక్తమ్. (ఐశ్వర్యమ్) నియన్తృత్వమ్. సంసారిచిత్త వశీకరణోపాయతయా సౌన్దర్యముక్తమ్. యథా (౧) "పుంసాందృష్టిచిత్తాపహారిణమ్" ఇతి.

ఆశ్రితర్కళ్లామ్ శెయ్‌తాలుమ్ ఒన్నుమ్ శెయ్‌తిలనాక ఎప్పోతుమ్ నెఞ్జాలెల్ పట్టుకొణ్డిరుక్కై. (౨) "ఋణంప్రవృద్ధమివ" (౩) "ఉన్నడియార్ క్కెన్ శెయ్‌వనెన్ఱేయిరుత్తి" (ఐశ్వర్య) ఐశ్వర్యమావతు - అర్థికళ్ అర్థిత్తవై యెల్లామ్ కొడుక్కవ్వడియాన అడియుడైమై. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు - అవ్వడియుడైమైతాన్ - ఇవ్వళవెన్ఱిరుక్కైయన్ఱిక్కే, కొడుక్కక్కొడుక్క మేన్మేలనవళర్న్తుకొడు శెల్లుకై.

(సౌన్దర్యమహోదధే) సౌన్దర్యమావతు - అழకు. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు- (౧) "పుంసాందృష్టిచిత్తాపహారిణమ్" ఎన్గిఱపడియే శరక్కిలై తిన్ఱికళాన ఋషికళై యుఙ్గాడ మడలెడుక్కప్పణ్ణవల్లదాయిరుక్కై. అనుకూలరైయే యన్ఱియే ప్రతికూలైయాన శూర్పణఖాపోల్వా

ఐశ్వర్యస్య కథనమితాఽనాది కాలం స్వరక్షణ విపరీతవృత్తాన్తేన చిద్వ్యాజేన స్వాయామేవ. నియామ్యాభిముఖీకరోతీతిజ్ఞాపయితుమ్. తస్యాఽపారత్వమ్ (౪) "సంసారస్యానతాభితా స్తిదశాఃపరిపంథినః" ఇతి న్యాయేన బ్రహ్మాదిషు దేవేషు సుగ్రీవాదిషు సుహృత్సువావిరుంధానేషు తానపి శరణాగతాఽనుగుణీకర్తుం సమర్థత్వమ్. సౌందర్యస్యాపారత్వం విరుద్ధప్రకృతీనాం శూర్పణఖాదీనాం సత్త్వస్థానామృషీణామప్యవిశేషేణ దృష్టిచిత్తాపహారితయా తుష్టాపాదనకత్వమ్, అసద్వాసనాది శామకత్వంచ. యథోక్తం శ్రీపౌష్కరేఆచార్యావతార ప్రకరణే "సందర్శనాదకస్మాచ్చ పుంసాంసంమూఢచేతసామ్ । కువాసనాకుబుద్ధిశ్చ కుతర్కనిచయశ్చయః ॥ కుహేతుశ్చకుభావశ్చ నాస్తికత్వంలయంవ్రజేత్" ఇతి. అతిసుందరనిత్యవిగ్రహేణ భగవతః

(౧) రా-అ-౩-౨౯. (౨) భార-ఉద్యో-౫౮. (౩) పెరియతిరువ-౬౩. (౪)

మూ;— అనాలోచిత విశేషాశేషలోక శరణ్య, ప్రణతార్తిహర,

(౧) "జితంతే" ఇతిచ. ఉక్తవిశేషణఫలమాహ (అనాలోచితేతి). (విశేషః) జన్మవృత్త గుణతారతమ్యమ్; (౨) "లోకస్తుభువనేజనే". ఏవంగుణవత్త్వాంనిశ్చిత్యాహ (ప్రణతార్తిహరేతి). స్వస్యైవంవిధబుద్ధియోగప్రదంవరదమభిప్రేత్యైవముక్తమ్. తస్మిన్నవిశేషత ఆవిష్కృతం

రైయుమ్ మడలెడుక్కప్పణ్ణుకై యెన్నుమామ్. (అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య) జన్మవృత్తజ్ఞానజ్గళ్ పారాతే ఇరున్ద తేకుడియాక శరణవరణార్హనానవనే! (ప్రణతార్తిహర) ఇప్పడి అధ్యవసిత్త ఆశ్రితరుడైయ

పరత్వానుసంధానం తత్సాన్నిధ్యకారణమితి చతత్రోక్తమ్;—"నిత్యసిద్ధేతదాకారే తత్పరత్వేచపౌష్కర। యస్యాస్తిసత్తాహృదయే తస్యాసౌ సన్నిధింవ్రజేత్" ఇతి తత్సూచనార్థ్గం మైశ్వర్యసౌందర్యయోరిహావ్యవహితపఠనమ్.

(౩) "సర్వస్య శరణంసుహృత్" (౪) "సుహృదం సర్వభూతానామ్" (౫) "సర్వలోకశరణ్యాయ" (౬) "సర్వయోగ్యమనాయాసమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావస్య వాయసవానరరాక్షసాదివిశేషానాదరేణాం గీకర్వతస్తేమాదృశజనేపి గుణవృత్తాదినికర్షోనత్యాగకారణమిత్యాహ (అనాలోచిత విశేషేతి). అత్ర విశేషశబ్దవివక్షితమ్"అనాలోచితగుణగణ" ఇతి-శ్రీవైకుంఠగద్యేవ్యంజితమ్. ప్రపత్తేస్సర్వాధికారత్వమప్యనేనైవ ప్రకాశితమ్. (౭) "దుర్గసంసారకాంతారమపారమభిధావతామ్। ఏకఃకృష్ణనమస్కారో ముక్తితీరస్య దేశికః" (౮) "ప్రణమ్యకృష్ణంసహసా" (౯) "ఏకోపికృష్ణే సుకృతప్రణామః" ఇత్యాదిషూక్త మల్పయత్నసాధ్యత్వమాహ (ప్రణతార్తిహరేతి). అనేనస్వస్యైవం విధావస్థాహేతు రవతారవిశేషోప్యనుసంహితః. ఉక్తంహిస్వయమేవ, (౧౦) "నిరస్తేతరభోగాశో వరదంశరణంగతః" ఇతి. అత్ర ప్రణతశబ్దః ప్రకృతానుగుణ్యాత్ (౧౧) "ప్రపన్నార్తిహరంవిష్ణుమ్" ఇత్యాద్యనుసారాచ్చ ప్రకృష్ట ప్రహ్వీభావ యుక్తప్రపన్నవిషయోవా.

(౧) జిత-౧. (౨) అమరకో. (౩)(౪) గీ-౫-౨౯. (౫) రా-యు-౧౭-౧౫,
(౬) (౭) (౮) (౯) (౧౦) (౧౧)

మూ:— ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే, అనవరత
విదిత నిఖిలభూత జాతయాథాత్మ్య,

స్వస్మిన్విశేషతః కార్యకరత్వగుణమాహ (ఆశ్రితేతి). ఉపాయత్వోప యుక్తగుణేషు వాత్సల్యగుణోఽపి స్వస్మిన్ విశేషతః కార్యకరోఽభిమతః. తథాపి త్వయ్యపి కిఞ్చిత్కారోఽనన్యాను పేక్షత ఇతి భగవదాశయం బుద్ధ్వా హ (అనవరతేతి). తనసార్వజ్ఞ్యం సకలవిషయమ్. నాపి కాదాచిత్క ఞ్చ. కథం మమ రాశే ప్రత్యక్షపి పతపుతి భాసః. అనుకూల్యాభావేపి ప్రాతి

ఆశ్రితరోషపుకు మనసే!. (ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే) కీర్తి వాచ్చన్నగుణ జలజ్ఞాన్ ఒసుతదైయానాలున్ అసుర్ కొరోన్ కీర్తిస్పడుత్తువడి యాన నిరవధి వాత్సల్యత్తయుడైయున! (౧) "నికరిల్ పుకళాయ్" ఎన్గిఅపడియే. అక, కీర్తి ఆశ్రయణాగ్రత్తై శొల్లి, అశ్రితపదైయవారైయో ప్పోకుమనస్తుశొల్లి, అతుక్కు-సీదగాన వాత్సల్యమ్ శొల్లియ్ను.

(అనవరతవిదితనిఖిల భూతజాతయాథాత్మ్య) సత్తాయోగిసకల పదార్థజ్ఞ్గైయుడైయరైయో ఎప్పోతు మెంక్కు అఱియుమనసే! ఇత్తాల్ అసుత్తిమనగాన పాత్రమెన్ను నాన్ ఎన్ పడికొల్ల వేణ్డావితేయెన్గిఱార్.

ప్రస్తుతావతారేశ్వ క్తతమం స్వస్మిన్నపకారకతమంచ వాత్సల్యగుణం పూ ర్వండ్వివుక్తమపి "మిత్రభావేనసంప్రాప్తం, దోషోయద్యపి" ఇత్యాది స్మరణాయ పున రాహ (ఆశ్రితేతి). వాత్సల్యగుణోదయా నిగ్రహాదికం నిమగ్నం భవతీత్యభిప్రాయే ణైకశబ్దః, అతఏవమిఃసర్వజ్ఞత్వాదాస్థితేష్వ విజ్ఞాత్రుత్వోక్తిః. ఉపాయాంతరం స్వీక్రియతామిత్యత్ర "అస్మాన్వత్థపరాన్వేత్థ" ఇతి ప్రకారేణమాదృశా నామకించ నానామధికర్తవ్యం హితతమంత్వమేవజానాసి, త్వదాయత్తానుకూల్యస్యమే శేష వృత్తి విధానేపినత్వంసుష్ఠోనచన్నతః, సర్వజ్ఞస్యతే (౨)"త్వయాపిలబ్ధం భగవన్ని దానీమ్" (3) "యదిమేసదయిష్యసే" ఇత్యాదికంనవిజ్ఞాపనీయ మిత్యభిప్రాయే ణాహ (అనవరతేతి). అనవరతనిఖిలశబ్దాభ్యాం జ్ఞానస్య కాలతోవిషయతశ్చ సకో

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦. (౨) స్తో-౮-౨-౪. (3) స్తో-౮-౫౦.

మూ— అశేషచరాచరభూత నిఖిలనియమననిరత, అశేష చిదచిద్వస్తుశేషిభూత, నిఖిలజగదాధార,

కూల్య నివృత్తిరపేక్షితేతి భగవదాశయంబుద్ధ్వాహ (అశేషేతి) తన్నివృత్తిరపి త్వదాయత్తేతి భావః.

ననుకింభవద్రక్షణమావశ్యకృత్యమితిశఙ్కాయామాహ (అశేష చిదచిదితి). రక్ష్యాపేక్షాపి త్వదధీనేత్యాహ (నిఖిలేతి). కస్యాపేక్షయా

(అశేషచరాచరభూత నిఖిలనియమననిరత) జఙ్గమస్థావరాత్మకమాన సకలపదార్థఙ్గళుక్కుమ్ సర్వకాలత్తిలుమ్ సర్వనియన్తావానవనే! ఇత్తాల్, ఉనక్కు అవిధేయమాయిరుప్పతొన్ఱుణ్డాకిలిఱే ఎనక్కు ఇప్పుక్క వేణ్డువతెన్నై, బద్ధనానవనోడు బన్ధకమాన ప్రకృతియోడు వాశియఱనీ ఇట్టవఴక్కన్ఱో ఎన్నిఱార్.

(అశేషచిదచిద్వస్తుశేషిభూత) సకలచేతనాచేతనఙ్గళుక్కుమ్ శేషియానవనే! ఇత్తాల్ ఎన్ కార్యమ్ ఉన్ పేఱాకచ్చెయ్య వేణ్డుమ్ సమ్బన్ధముడైయ ననఱియానెన్నై. (నిఖిలజగదాధార) భగవద్భాగవత

ఘ్యాదస్తేః (౧) "త్వమేవైవంకురుష్వమామ్" (౨) "కురుష్వ మామనుచరమ్" ఇత్యాదిన్యాయేన త్వదధీనపార్యపారస్యమేత్వయైవ ప్రాతికూల్య నివర్తనాదికమపి కార్యమిత్యాహ (అశేషచరాచరేతి). నిఖిలశబ్దః-స్వరూపస్థిత్యాదినియన్తవ్యకార్త్స్న్యపరః, సార్వకాలికనియమనకార్త్స్న్యపరో వా. అగమ్యైరాచార్యాదిభిరన్తరాత్మతయా చ బహుప్రకారంహినియామనమ్ ; నహ విధేయం తే కిఞ్చిత్, యేన మే అభిమతం ప్రతిబన్ధ్నాద్విశేష్యేతి, అలభ్యం వా స్యాదితి భావః. పరిపూర్ణస్యాపి త్వదఙ్గీకారేణ‡ కింప్రయోజన మిత్యత్రాహ (అశేషచిదచిదితి). నహిమదేకవర్జం తవసర్వశేషిత్వమ్, అతో మమాప్యతిశయో*త్రవచార్థః ప్రకల్ప్యత ఇతి భావః.

తథాపి యథావస్థితరక్షాపేక్షా తవ నాస్తి, అతః కథం త్వం రక్షణీయ ఇతి శఙ్కాయామాహ (నిఖిలజగదాధారేతి). గుణాదివత్ త్వదపృథక్సిద్ధవిశేషణస్య మమాపేక్షామన్త

‡ (పా) నకిఞ్చిత్ప్రయోజన. (౧) శ్రీరఙ్గగద్యే. (౨) రా-అ-3౧-౨౮.

మూ— అఖిలజగత్స్వామిన్, అస్మత్స్వామిన్, సత్యకామ,

చిదచిద్వస్తుజాతం ధృతమితి భావః. నైసర్గికశేషత్వే సత్యపి జగతస్స్వగుణై
ర్భాయశ్శేషత్వముపపాదితమిత్యాశయేనాహ (అఖిలేతి). యథా (౧)
"గుణైర్దాస్యముపాగతః" ఇతి. న కేవలం సామాన్యేన శేషత్వమ్, కిన్తు
జన్మవిశేషరుచివిశేషప్రదానాదిభిర్మమ ఏవమనన్యత్వం త్వయైవోపపాది
తమిత్యభిప్రాయేణాహ (అస్మత్స్వామిన్నితి). (సత్యకామ) అకిఞ్చన

విషయఙ్గళిల్ అపరాధమ్ పణ్ణ †జగత్తుక్కుమ్ ఆధారభూతనే!. ఇత్తాల్
ఎనక్కుమ్ సత్తాధారకనైయో వెన్గిఱార్. (అఖిలజగత్స్వామిన్) అప
రాధత్తైత్తవిర్ప్పిత్తు అభిముఖ్యత్తై యుణ్డాక్కి దేవర్ తిరువడిగళిలే పుగుర
నిఱుత్తుకైక్కు వేఱు నిర్వాహకరుణ్డో? అతఏవ (అస్మత్స్వామిన్)
కీఴుమ్ శేషిత్వమ్ శొల్లిఱ్ఱు. అజ్ఞానమ్బన్ధపరమ్, ఇజ్ఞానమ్బన్ధానుగుణ
నియమనపరమ్. ఇత్తాల్ ఎన్నై ఇవ్వళవాక స్వీకరిత్తునిన్న నీయ
లైయో వెన్గిఱార్.

(సత్యకామ) కీఴ్ గుణపూర్ణైయిలే ఆశ్రితర్క్కు అనుభావ్యమాన

శేషైవ మత్సత్తాదికం త్వయైవ రక్ష్యతే, తత్సాఫల్యార్థం రక్షాపేక్షాదికమపి త్వయైవ
కారయితవ్యమ్, న హి త్వదధీనసత్తాకస్య మే త్వన్నిరపేక్షప్రవృత్తిస్సమ్భవతీత్యభి
ప్రాయః. ఏవమేవ హి శేషభూతానాం స్వతన్త్రస్వామినా త్వయైవ యథేష్టం స్వముద్దిశ్య
వినియోగః క్రియత ఇత్యాహ (అఖిలజగత్స్వామిన్నితి). ఇష్టానిష్టప్రదానసా
ధారణేస్మిన్ మద్వినియోగే కిం త్వయా తదిత్యత్రాహ (అస్మత్స్వామిన్నితి) మమా
వాత్సల్యసన్తతిసాంముఖ్యేన మమ ఏవం విషయత్వాత్స్వస్థక్షణాద్యవస్థా ప్రదానరూపోప
కారే ప్రవృత్తేన త్వయా శేషపూరణం కార్యమితి భావః.

పరిపూర్ణతయా పూర్వోపకారప్రత్యుపకారనిరపేక్షస్య తవ అకిఞ్చననిర
పేక్షసంశ్రితరక్షణమాత్మీయనిత్యగుణః‡ (త్రయా) పరిత్రాణమితి సూచయతి (సత్యకా

---

† (పా) జగత్తుక్కుమ్. ‡ కుణ్డలితం వ్యాఖ్యాతమ్. (౧) రా-కి-౪-౧౨.

మూ — సత్యసఙ్కల్ప, సకలేతరవిలక్షణ,

నిత్యస్య మహాపరిపూర్ణకృత్యమితి భావః. తచ్చ—అనాయాససాధ్యమిత్యాహ (సత్యసఙ్కల్పేతి).

(సకలేతరవిలక్షణ) ఏవమప్యాప్తస్త్వం న రక్షసి చేత్ కస్త్వదన్యో రక్షితా నిరుపమ్యో ఇంతి తాదృశగుణవిభూతిర్యా చ్యాల్లిఖ్యు. నడువు, "సత్యకామ" ఎన్గిఱదు — లీలార్థఙ్గళాన ప్రకృతి పురుష కాలఙ్గళై స్వభోగ విషయమాక ఉడైయవనెన్ఱు కొళ్క. ఇఙ్గు, "సత్యకామ" ఎన్గిఱదు — ఆశ్రయణీయత్వమాహైల్ ఇవనిల్ తుకొళ్ళు మయిఱునిష్ట్రైయ వేణ్డాతపడి అవాప్తసమస్తకామతయాన పూర్తియుడైయవనెన్ఱు కొళ్క. ఇత్తాల్ (౧) "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః" ఎన్ఱ ‡అకిఞ్చననాన ఎనక్ కార్యమ్ పూర్ణనాన పురుషకారమన్ఱో ఎన్గిఱార్.

(సత్యసఙ్కల్ప) కీర్త్తిగుణమాత్రైయులే — "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్గిఱదు — అపూర్వమాన భోగ్యఙ్గళై అమోఘమాక స్పృష్టిక్కవల్లవనెన్ఱు కొళ్క. నడువే "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్గిఱదు — లీలైక్కు హేతువాన సఙ్కల్పమ్ అప్రతిహతమెన్ఱు కొళ్క. ఇఙ్గు చొల్లుగిఱదు — అఘటితఘటనైయుమ్ సఙ్కల్పమాత్రత్తాలే కొళ్ళవల్లవనెన్ఱు కొళ్క. ఇత్తాల్ నిత్యసంసారియాన ఎన్నైయుమ్ నిత్యసూరిగళోడు ఒక్కక్కొళ్ళైయాక్కవల్లైయిత్తాల్ ఎన్నైయుమ్ నల్లనల్లవోమే ఎన్గిఱార్.

(సకలేతరవిలక్షణ) చేతనరైయ జీవనమ్ శొల్లుకిఱదు. స్వరూపతో గుణతశ్చ విలక్షణ. ఆశ్రితర్క్కు భాగ్యమాన స్వరూపరూపగుణఙ్గళై ఉడైయవనే. సర్వలోకస్వామినిత్యసూరివర్గమస్తి మత్కరమ్, స హి త్వద్వ్యతిరేకేణాపి వినినాశం శక్యమిత్యాహ (సత్యసఙ్కల్పేతి). తథాపి ఆపేక్షితార్థమస్త్యేవ శ్రియ ఇత్యాహ (సకలేతరవిలక్షణేతి). (౨) "విష్ణుశక్తిం వినా నాస్య త్రికస్య దస్తి

† కామ్యవిషయమాన. ‡ ఆర్తనాన. (౧) స్తో-ర-౨౨. (౨) వి-ధ-౧-౫౧.

మూ— అర్థికల్పక,

భ్యోఽనీదృగ్భ్యో విశేష ఇత్యాశయః. (అర్థికల్పక) కర్మధారయసమాసః. యథా (౧) "సమేత్యప్రతినన్ద్యచ" (౨) "ఉదారాస్సర్వఏవైతే"

యుడైయవనే! ఇవై తన్నైయుడైయార్క్కు కష్టత్తైత్తు, స్వార్థమాకవో పెస్సిఱార్. త్రిపాద్విభూతియాక అనుభవిప్పారుమ్ అనుభవిప్పిప్పారుమాయ్ చ్చెల్లానిఱ్కు స్వార్థమాక పెన్నిఱారితే. ఇవరై యొఴియ ఎల్లారుమనుభవిత్తాలుమ్, ఇవరై యొఴియ ఎల్లారై యుమనుభవిప్పిత్తాలుమ్ కుఱైయాయిరుక్కుమితే. ఇవరై అనుభవిప్పిత్తాలాయ్త్తు అవనుడైయ రక్షకత్వమ్ పూర్ణమావతు. పూర్ణానుభవమ్ పణ్ణువార్క్కు ఒన్ఱుకుఱైన్దాలుమ్పాఴాయ్త్తోన్ఱుమితే. ఆకైయాల్ ఇవరోడుక్కూడ అనుభవిత్తాలాయ్త్తు అవర్కళనుభవమ్ పూర్ణమావతు.

అతుక్కు హేతు శొల్లుకిఱతుమేల్. (అర్థికల్పక) తన్నలైయాలే ఇరన్దుకొడుక్కుమవనుక్కు, ఇరన్దార్క్కుక్కొడాతొఴిన్దై కుఱైయన్ఱో? అర్థిప్పార్క్కుక్కడక్కనిన్ఱు తన్నైయొఴిన్దశిలర్క్కుక్కొడుత్తువిడుమ్ పూర్ణుపోలేయో అర్థికళైయుముణ్డాక్కి త్తానే ఇరన్దు సకలఫలప్రదనాన

పరాయణమ్" (3) "భవతాంకథ్యతేసత్యం విష్ణురేకః పరాయణమ్" ఇత్యాదిభిరన్యేభ్యస్తవ మోక్షప్రదత్వాదిరూపం విశేషం పశ్యన్నహం ముముక్షుః కమన్యమాశ్రయేయమ్, నహి పరతన్త్రః కశ్చిత్ స్వతన్త్రకృత్యం ప్రార్థనీయః, నచత్వం పరతన్త్ర ఇతిభావః.

యద్వ్యర్థిసంమాంనాద్రియసే; కథంతవోదార్యప్రథా ఽవేదిత్యభిప్రాయేణాహ (అర్థికల్పకేతి) అర్థీచకల్పకశ్చేతివిగ్రహః. అర్థినాంకల్పద్రుమఇతివా. ఉక్తంహి; (౧) "ససర్వానర్థినోదృష్ట్వాసమేత్య ప్రతినన్ద్యచ" ఇతి. అర్థినఃకల్పద్రుమాయస్యసః అర్థికల్పక ఇతివావివక్షితమ్; యదగీయత, (౨) "ఉదారాస్సర్వఏవైతే"

‡ శిలైయైనారై. (౧) రా-అ-౧౬-౨౭, (౨) గీ-౭-౧౮. (3)

మూ— ఆపత్సఖ, శ్రీమన్,

ఇతిచ. అన్యథాతత్వేయం ప్రపత్తిర్విహన్యేతేతి భావః. గజేన్ద్రాదీనామివ ఆపన్నత్వమేవ రక్ష్యత్వే హేతుమాహ (ఆపత్సఖేతి). ఉక్తహేత్వభావే పిమాంతరమపేక్ష్య రక్షితన్యమిత్యాహ (శ్రీమన్నితి). తయా ఉపేక్షితో౽పి

వున్నైయుమ్ తవకేటన్. (౧) "ఎన్నైయాక్కి యెనక్కే తన్నై తన్ద కళ్వనుమ్" ఎన్నక్కడవతిత్తే. అతుపోలేనారుమ్ సరమ్యమాయిరుక్కై యన్ఱిక్కే "అపారసౌన్దర్యమహోదధే" ఎన్నుమ్పడియితే ఇవప్పతు. ఇరణ్డుకోడుక్కుమత్తనైయొఴియ ఇరణ్డార్క్కుక్కొడుక్కలాకాతెన్ఱో?.

(ఆపత్సఖ) ఆపత్తునన్దవాత్తేతోఴనాయిరుక్కై. అతావతు - తుణైయాయిరుక్కై. సర్వరక్షకనానవనే; అఱచ్చెయ్యవేణ్డుమ్పడియాన వాపత్తిలుమ్ తానేతుణైయాయిరుక్కై. మాతాపితాక్కళుమ్ బన్ధుక్కళుమ్ తళ్ళిక్కతవైయడైక్కుమ్ దశైయిలుమ్ (౨) "ప్రణతఇతిదయాళుః" ఎన్నుమ్ (౩) "తమేవశరణంగతః" ఎన్నుమ్ దేవరేతుణైయాయిరుక్కై. (శ్రీమన్) ఇప్పడియిరుక్కిఱవున్నైయుమ్ అశిరత్తు

ఇతి. అభిమతపురుషార్థదానార్థమర్థినాముత్పాదకః, శాస్త్రాదిముఖేన అర్థిత్వాపాదకశ్చేతివా. ఏవంపూర్వోక్తస్యాప్యౌదార్యస్య అతిశయప్రదర్శనే తాత్పర్యాద పునరుక్తిః. (౪) "జ్ఞాతం మయా వసిష్ఠేన" ఇత్యాదికమనుసన్ధానః పాఞ్చాలీగజేన్ద్రాదివదాపన్నస్య అనన్యగతికస్య మమైతామాపదమపేక్ష్య రక్షితుమర్హసీత్యాహ (ఆపత్సఖేతి). ఆపది సఖివత్సంరక్షకేత్యర్థః. విశ్వసనీయత్వస్నేహవిషయత్వాదిసూచనాయ సఖిశబ్దః. శత్రుమపి హి (౫) "తస్మాత్పరిత్రాణ్య ఇతి వ్యవస్య న త్యాగశైరైర్మప్రత్యవశంసయామి" ఇత్యవోచత్. ఏవం ద్వాభ్యామిష్టప్రాపకత్వమనిష్టనివర్తకత్వఞ్చ దర్శితమ్. అథ తత్ర సమానాభిప్రాయతయా త్వయా నిత్యయుక్తామఖిలజగన్మాతరం పురస్కృత్యైవ మహాన్తో వ్యపదేశాః తు సన్త్వా ఇత్యాహ (శ్రీమన్నితి).

౧) తి-వాయ్-౨-౭-౧౧ (౨) స్తో-ర-౬౩ (౩) రాసు-౩౮ (౪) (౫) రా-యు-౫౧-౧౪౩

మూ — నారాయణ, అశరణ్యశరణ్య, అనన్యశరణః

త్వామపేక్ష్య రక్షణీయ ఇత్యాహ (నారాయణేతి, సర్వస్వామినో భవతోపి రక్షకాన్తరాభావాత్ రక్షణీయోఽహమ్, త్వంహి అగతీనాంగతిరిత్యాహ (అశరణ్యేతి) తతః కిం భవత ఇత్యాహ (అనన్యశరణ ఇతి).

స్వరూపకారభూతైయాన పిరాట్టియోడే కూడ రక్షిక్కవేణుమ్. (నారాయణ) ఇవళ్ పురుషకారమానతఱ్కు మున్నే స్వప్రాప్త్యర్థానుప్రవేశత్తాలే సత్తైయైయుణ్డాక్కినవనన్ఱో? ఇత్తాల్, ఎనక్కుసత్తాధారకనానవనన్ఱో వేణ్డువది.

(అశరణ్యశరణ్య) కిమ్పునః అశరణ్యశరణ్యత్వమ్—అతాకిఱతు—ఇప్పడియుపకారకరాన దేవరీర్క్కుమ్ పులమ్పాయ్, పిన్నైయుమ్ దేవరీరైయొழియ ప్పుకలిల్లాదార్క్కు శరణ్యనానవనే యెన్గిఱార్. ఇప్పడియురువార్ణ్డో వెన్నిల్; (అనన్యశరణోఽహమ్) తథావిధోఽహమ్; అడియేననన్యశరణ్యనానవన్ నానెన్గిఱార్. (౧)"పఱ్ఱిలార్ పఱ్ఱనిన్ఱానే".

సమ్బన్ధగుణవిభూతి వ్యాపారాన్తేమదుపేక్షయా ముగ్ధఫలామాభావన్, అతః "ఆత్మానం నాభివర్తథాః" ఇత్యాహ (నారాయణేతి). ఉత్తరఖణ్డస్థాపేక్షయా పూర్వం శ్రీమన్నిత్యాద్యుక్తమ్; ఇహతు పూర్వఖణ్డస్థాపేక్షయా ఉక్తైస్స్వభావైః ఫలితమాహ (అశరణ్యశరణ్యేతి). స్మర్యతేహి (౨) "అగతీనాంగతిర్భవాన్" ఇతి. అత ఏవ అనాలోచితేత్యాదినాపునరుక్తిః. తత్ర హి తారతమ్యానాదరే తాత్పర్యమ్. ఏతత్సర్వం వ్యాఖ్యేయవిపత్తిత ప్రాప్యప్రాపకాకారప్రపఞ్చనమ్.

అస్త్వహమేవమ్. ఏతావతా కిం త్వయాలబ్ధమ్, సర్వత్ర హి శాస్త్రార్థే అధికారోఽపేక్షిత ఇత్యత్రాహ (అనన్యశరణ ఇతి). తత్త్వవిదోఽనన్య ప్రయోజనస్య

---

(౧) తి-వాయ్-౭-౨-౭. (౨) వి-గ-౫-౪౯.

మూ — త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే. అత్రద్వయమ్.

త్వచ్ఛబ్దేన ప్రాగుక్తాకారవిశిష్టతయా భోగ్యత్వమభిప్రేతమ్. అనన్యాకర్త్వ్యత్వాయ పాదగ్రహణమ్. అరవిన్దశబ్దశ్చ - ఇహాభోగ్యత్వాయ. యుగళశబ్దేన - ద్వివచనాఖ్యానమ్. (౧) "అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః" ఇత్యాదికమభిప్రేత్యాహ (అహమితి). "ప్రపద్యే" ఇత్యన్తేన పూర్వఖణ్డో వ్యాఖ్యాతః.

(త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణం ప్రపద్యే) ఇప్పడియిరుక్కిఱ అనాన్ సిరతిశయభోగ్యమాన దేవరీర్ తిరువడిక్కై యే ఉపాయమాగ అధ్యవసిక్కిఱేన్.

(అత్రద్వయమ్) †(శరణమ్ పుకుమ్పోతు తదనుగుణమాన ప్రాప్త్యరుచియుమ్ ప్రాపకత్తిల్ కనత్తవ్యవసాయముముణ్డాక వేణ్డుకైయాలే

మమసిద్ధోపాయాన్తరం నాస్తి. (౧) "అహమస్మ్యపరాధానామ్" (౨) "నధర్మనిష్ఠోఽస్మి" ఇత్యాద్యుక్తావస్థావిశేష విదశ్చ మే సాధ్యోపాయాన్తరమపి నాస్తీతి ప్రతిబుద్ధోఽస్మి; అయమేవహి ముముక్షుత్రాధికారః ఇతిభావః,

ఇదన్తు వ్యాఖ్యేయస్తోత్ర మపురుషాభిప్రేతమితిజ్ఞాపనాయ, "అహమపి నమే శరణమ్" ఇతిజ్ఞాపనాయచ అధికోఽహంశబ్దః అథవా "అనన్యశరణః" ఇత్యుపాయాన్తరశూన్యత్వమ్, అహమితి-‡ఉపాయభీరుత్వమ్, అతిశయాకారహిత్వమ్, ప్రయోజనాన్తరతిరస్కారత్యాగిత్వమ్, [illegible] వ్యజ్యతే. ఏతత్సూచితః కార్పణ్యవిశిష్టః ప్రతివచనవాక్యేషు గద్యాన్తరగామ్యశ్చ ద్రష్టవ్యః. "త్వత్" ఇత్యాదినా పూర్వఖణ్డ పదక్రమానుసరణమ్. త్వచ్ఛబ్దః [illegible] కారవైశిష్ట్యపరః. పాదేత్యాదిః ప్రాగుక్తార్థః.

(అత్రద్వయమ్) ఇత్యస్య వ్యాఖ్యాతప్రాయమితి శేషః. తాత్పర్యన్తుపూర్వమేవోక్తమ్. యద్వా, ద్వయమ్ - అర్థానుసన్ధానేనసహ ఏవముక్తమితివా; వక్తవ్య

† కణ్ణుటైయాన్ [illegible]మ్.   ‡ (పా) ఉపాయభీరుత్వమ్.

(౧) అహి. సం-౩౭-౩౦.   (౨) స్తో-ర ౨౨.

అతినుడైయసిద్ధ్యర్థమాక ముతల్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్పుక్కు. ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే పెఱ్ఱార్. అనన్తరమ్ "ఆశ్రయణీయనావానార్" ఎన్నుమపేక్షైయిలే, నారాయణనే ఆశ్రయణీయనాకవేణ్డుకైయాలే నారశబ్దవాచ్యఙ్గళుక్కుమ్ అయనమానదివ్యాత్మస్వరూపత్తై "అఖిలహేయ" ఎన్ఱిఱచూర్ణైయిలేశొల్లి, పిన్పునారశబ్దవాచ్యఙ్గళై "నిఖిలజగదుదయవిభవలయలీల" ఎన్ఱుమళవాక అవనుడైయ ఉభయవిభూతినాథత్వమ్ శొల్లి; అనన్తరమ్ అవనేప్రాప్యముమ్ ప్రాపకముమెన్ఱ ధ్వనిత్తు, ఇప్పడిమేన్మైయుడైత్తాన వస్తువైనమ్మాల్ కిట్టప్పోమోవెన్నుమపేక్షైయిలే, ఇరున్దతేకుడియాక ఎల్లార్క్కుమ్ కిట్టుమ్పడియాన శీలాదికళైయుమ్ నిన్ఱిట్టు పిరాట్టిపురుషకారమాక శరణమ్పుక్కు నిన్ఱార్ ఆన్వళవాల్).

అనన్తరమ్ "శరణమ్పుక్కోమ్ నామన్త్రో" ఎన్ఱుతమ్మై అశిర్క్తు పూర్వర్కళుడైయ ప్రక్రియైయైయుమ్ నిన్ఱిట్టుశరణమ్ పుకుకిఱార్. అనన్తరమ్ శరణమ్ పుకుమ్పోతు విడవేణ్డువనముమ్ నాకవిట్టువకుత్తవిషయత్తైప్పఱ్ఱవేణ్డియిరుప్పతొరాకారముణ్డాయిరుక్కైయాలే, అతుకీడ్డిరణ్డైడత్తిలుమ్ శెయ్యాక్కైయాలే "అత్తాల్ ఏతేనుమ్ కుఱైయుణ్డాకిఱతో?" ఎన్ఱుపార్త్తు పురాతనపురుషర్కళుడైయ శరణాగతిప్రక్రియైయాన ఇతిహాసపురాణవచనఙ్గళైయుమ్ నిన్ఱిట్టుశరణమ్ పుకుకిఱార్.

† (అనాల్ కీర్త్రెశెయ్యాతవఱ్ఱుక్కుక్కుఱైయుణ్డాకిఱతోవెన్నిల్; కుఱైయిల్లామైయే అన్ఱు, ఇత్తాల్ ఏఱ్ఱముణ్డాకిఱతు. ఎజ్ఞనేయెన్నిల్;— ద్వయత్తిల్ త్యాగపూర్వకమాక స్వీకరిక్క వేణ్డియిఱ్ఱాకిల్ సర్వాధికార

మితివా వివక్షితమ్. వాక్యాన్తరైః "పునఃపునః ప్రపద్యతే" ఇతితు నాశఙ్కనీయమ్. ఏకసాధ్యసిద్ధ్యర్థం ప్రపత్త్యావృత్తేః ప్రతిషేధాత్, ఇహసాధ్యాన్తరాయోగాచ్చ.

---

‡ కుణ్డలితం క్వాచిత్కమ్.

మాకమాట్టాతు. ఆకైయాలే శ్రీరముడ్డాకిఱతు. పూర్వపురుషర్కళు డైయహృదయమ్ - పకుత్తవిషయత్తిల్ స్వరూపానురూపమాక శరణాగతిమైప్పణ్ణుమతొర్ట్రియ ఇవన్ విడవేణ్డువతుణ్డో పఱ్ఱవేణ్డువతుణ్డో వెన్నాయ్త్తిరుప్పతు; ఈశ్వరవిషయాకారత్తుక్కు దృప్తప్రపత్తియే అమైయుమ్; అధికారియాకైక్కు సంసారభీతనాయ్క్కొణ్డు తిరువడికళిలే శరణంపుకువతు వేయమైయుమ్; ఇవర్ ప్రాప్యరుచి శెయ్వికృ మాట్టిత్తిల్లామైయాలే రుచిప్పేరిక్కచ్చెయ్వర్. ఆకైయాలే ఇవర్ శెయ్యాతతెల్లామ్కుఱైయాకక్కడవతు. ఇవర్ తామ్ఇతుక్కవ్వరుకుశరణమ్పుకక్కాణామైయాలే మీణ్డారత్తనైయల్లతు అమైయుమెన్ను మీణ్డారల్లర్. ఆకైయాలేశరణమ్ పుకుకిఱార్).

(పితరంమాతరమిత్యాది) పూర్వార్థత్తాలే చేతనరైయుమ్ ఉత్తరార్థత్తాలే అచేతనఙ్కళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇనైతాన్ -ఉపాయాన్తర సహకారియుమాయ్, స్వయంప్రయోజనమాకైయాలే ఉపేయముమాయ్ ఇరణ్డుక్కుమ్ పోతువాయిరుక్కుమ్, "సర్వధర్మాంశ్చ" ఎన్ను, ఉపాయాన్తరమాన కర్మయోగాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. "సర్వకామాంశ్చసాక్షరాన్" ఎన్ను - ఉపేయాన్తరమాన ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్కళై చ్చొల్లుకిఱతు. (సన్తజ్య) ఎన్నతు - సవాసనమాక విట్టపడి, "సర్వధర్మాంశ్చ" "సర్వకామాంశ్చ" ఎన్ను ఇరణ్డైయుమ్ కూడవెడుత్తు విడచ్చొల్లుకైయాలే ఉపాయాన్తరఙ్కళ్ స్వరూపనాశకమాపోలే ఉపేయాన్తరఙ్కళుమ్ స్వరూపనాశక మెన్ను కరుత్తు.

ఇవఱ్ఱై స్వరూపనాశకమెన్నలామో వెన్నిల్; అవఱ్ఱిల్ స్వయమ్ప్రయోజనమాక ఇచ్ఛైయే స్వరూపమ్, ఇత్తైయొళ్ళిన్దతెల్లామ్ స్వరూపనాశపర్యాయమ్, ఇత్తైతాన్ స్వరూపోజ్జీవనమాకిఱతిల్లైయో

మూ— పితరంమాతరం

అథ "అనన్యశరణః, శరణమహం ప్రపద్యే" ఇతిశబ్దా నామర్థంవివృణోతి పౌరాణికవచనముఖేన (పితరమి త్యాదినా). గురుపర్యన్తానాంసాధనత్వముత్కటమ్.

పెన్నిల్, ఇవన్ ఇవ్వైతన్నై సాధనమాక్కినాప్పోలే "ఇతుక్కుప్పుఅ మ్బున్దిప్రయోజనమాక్కాతే నమ్మైప్రయోజనమాక్కప్పెఱ్ఱోమే" ఎన్ను మీశ్వరన్ నినైవాలే ఉజ్జీవనమాకిఱతు. ప్రయోజనాన్తరత్తుక్కు మడియేత్వాన్దైయుమ్ "ఉదారాః" ఎన్నుమవన్ స్వభావత్తాలే ఉజ్జీవనమాకిఱతన్నై.

మేల్ పఱ్ఱప్పడుమ్ విషయమ్ శొల్లుకిఱతు. (లోకవిక్రాన్త చరణౌ శరణం తేఽవ్రజంవిభో) శీలాదిగుణయుక్తనుమాయ్ వకుత్తస్వామియుమాయ్ జ్ఞానశక్త్యాది గుణపూర్ణనుమానవన్ తిరువడికళైయే ఉపాయమాక పఱ్ఱుకిఱేనెన్గిఱతు.

(పితరంమాతరమ్)(౧) "మాతృదేవోభవ" "పితృదేవోభవ" ఎన్ఱు ఈశ్వరనోపాతిమాతాపితృనువర్తనత్తై ఉపాసనాఙ్గమాక శాస్త్రమ్ విధిక్కైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారికళుమాయ్ ఉళ్ళతన్నైయుమను వర్తిత్తువిడుకైయన్ఱియే ఇవర్కళుడైయ వియోగమ్ అసహ్యమాయిరుక్కైయాలే స్వయమ్ప్రయోజనమాయిరుప్పర్కళ్.

పితరమిత్యాదికన్తు స్వవాక్యవన్నిబన్ధనసంవాదముఖేన అనన్యశరణత్వాదికం విశదీకృత్య వక్ష్యమాణఫలప్రార్థనా†ప్రస్తావనాత్మకమితి ద్వయార్థస్యసముదితోక్తిః; తథాఽత్ర సోపాధికభోగ్యతదుపాయత్యాగం నిరుపాధికభోగ్యతదుపాయవిశేష పరిగ్రహఞ్చ స్పష్టయిత్వా, "ప్రసాదయే" ఇత్యాదినా, "సోఽహమ్" ఇత్యన్తేన

(పా) ప్రాస్తావనాత్మక. (౧) తై-శీక్షా-౧౧-౨-౨.

మూ:— దారాన్పుత్రాన్బన్ధూన్ సఖీన్గురూన్।

దారాశ్చ దృష్టసాధనమ్.

(దారాన్) స్త్రీయుమ్ సహధర్మచారిణియాకైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారిణియుమాయ్ అభిమత విషయమాకైయాలే ఉపేయాన్తర్భూతైయుమాయిరుక్కుమ్. (పుత్రాన్) పుత్రహీననానపోతు "పుత్ ఎన్గిఱనరకదర్శనమ్ పణ్ణవేణ్డుకైయాలే పుత్రోత్పాదనమ్ "పున్నామ్నో నరకాత్త్రాయత ఇతిపుత్రః" ఎన్గిఱపడియే అన్దనరకదర్శనత్తుక్కడియాన పాపవిమోచన హేతువాకైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారియుమాయ్, అన్యళవన్దియే తద్వియోగమ్ అసహ్యమాయిరుక్కైయాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్.

(బన్ధూన్) అనర్కళాకిఱార్ - ఇవనైక్కుఱిప్పిట్టియాక వర్త్తియాతపడి నియమిత్తు నల్వళియే నడత్తుమవర్కళాకైయాలే ఉపాయాన్తర సహకారికళుమాయ్, ఇన్న పెరుఙ్గుడిప్పాట్టిలే పిఱన్దానెన్ఱు ఆశైక్కాలే. ఉపేయభూతరుమాయిరుప్పర్కళ్. (సఖీన్) తోழనుమ్ ఇవనుక్కు హితైషియాయ్ హితత్తిలే ప్రవర్త్తిప్పిక్కైయాలే ఉపాయాన్తర సహకారియుమాయ్ అభిమతనాకైయాలే ఉపేయభూతనుమాయిరుక్కుమ్. (గురూన్) అనర్కళాకిఱార్ - భగవత్వ్యతిరిక్తర్కళ్. ఉపేయత్తుక్కు అత్తుఉపాయాన్తరజ్ఞర్ ఉపదేశిత్తుమ్, ఉపేయాన్తరజ్ఞర్కు అత్తు ఉపాయాన్తరజ్ఞర్ ఉపదేశిత్తుమ్ పోరుకైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారికళుమాయ్ హితపరరాకైయాలే ఉపేయభూతరుమాయిరుప్పర్.

ఉ‡ ఇజ్ఞస్యానిష్టనివృత్తి ప్రార్థనాసఙ్గచ్ఛతే. పిత్రాదీనాం త్యాగో త్యాగభృత్యాది త్వేన ఉపాయాన్తరత్యాగస్య కైముత్యసిద్ధః. బన్ధుశబ్దః - ఇహాసమ్బన్ధ్యాదిపరః. "గత్వా..."

‡ (పా) ఇజ్ఞస్యానిష్ట

మూ.- రత్నాని ధనధాన్యాని క్షేత్రాణిచగృహాణిచ। సర్వ
ధర్మాంశ్చసన్త్యజ్య సర్వకామాంశ్చసాక్షరాన్ ।

రత్నాదీనాముపేయత్వముత్కటమ్. ఆముష్మికంసాధనం సాధ్యఞ్చాహ (సర్వేతి) అక్షరశబ్దేన కేవలాత్మనిపర్యవసానమ్.

(రత్నానీత్యాది) రత్నఙ్గళ్ తుడక్కమానవైయుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కు ఇతికర్తవ్యతయా సహకారికళుమాయ్, అవఱ్ఱై అర్థియమాఱియుమ్ వినియోగిక్కలామాకైయాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్. (గృహాణిచ) గృహఙ్గళుమ్. కీఴ్చ్చొన్నవఱ్ఱుక్కెల్లా మావాసస్థానమాకై-రక్షకముఖత్తాలే ఉపాయాన్తరసహకారముమాయ్ *మాడమాళికైయాక వేణ్డుమ్పడియాన అభిమతత్వత్తాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్. (సర్వధర్మాంశ్చ) ధర్మశబ్దత్తాలే-ఉపాయరూపమాన కర్మయోగాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. సర్వశబ్దత్తాలే అధికారసమ్పత్తి ధర్మఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (సర్వకామాంశ్చ) ఎన్ఱు - పుత్రపశ్వన్నాదికళోడ కూడిన స్వర్గైశ్వర్యమ్ నడువాక బ్రహ్మైశ్వర్య పర్యన్తమానవఱ్ఱైయెల్లామ్ శొల్లుకిఱతు. (సాక్షరాన్) ఎన్ఱతు - కైవల్యత్తై. (సన్త్యజ్య)

ఇత్యాదికమ్ - ఉత్కటభోగ్యత్వ భోగసాధనత్వా నామచేతనాన్తరాణా ముపలక్షణమ్. చకారేణవా అనుక్తసముచ్చయః. ప్రియేషు హితేషుచ మోక్షే తదుపాయానుపయుక్తేషు కుత్రచిత్సఙ్గోపి నయుక్త ఇతి జ్ఞాపనాయ పితరమిత్యాదివివిధోక్తిః.

ఏవంలోకసిద్ధప్రియహితాన్యుదాహృత్య, ''సర్వధర్మాన్'' ఇత్యాదినా శాస్త్రవేద్యానిసాధనానిసాధ్యానిచాహ. తత్రసర్వధర్మశబ్దః - సిద్ధసాధ్యరూప సపరికర ధర్మ కార్త్స్న్యపరః. ''సర్వకామాన్'' ఇతి - హిరణ్యగర్భాదిపదపర్యన్త కామ్యవిషయః. అక్షరశబ్ద ఇహ - ఆత్మమాత్రానుభవగోచరః. ధర్మాణాం కామానాఞ్చోపయోగిత్వేన వా పిత్రాద్యుదాహరణమ్. తచ్చయథాసమ్భవం ద్రష్టవ్యమ్. పిత్రాదీనాం త్యాగశ్చ అత్రకామ్యధర్మోపయోగితయా అర్థకామోపయోగితయావా అనుపాదానమ్. అతఏవ, ''మాతృదేవోభవ, పితృదేవోభవ, ఆచార్య

మూ — లోకవిక్రాన్త చరణౌ

లోకవిక్రాన్తవిభుశబ్దౌ సౌలభ్యపరత్వపరౌ.

లజ్జాపురస్సరమాకవిట్టు. (లోకవిక్రాన్తచరణౌ) తుడజ్గీపన్ఱిః కిఱ విషయమ్. వరైయాతేవైత్త తిరువడికళ్ళాకైయాలే సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. ఊఱఙ్గుకిఱ ప్రజైయైత్తాయ్ ముతుకిలే అణైత్తుక్కొణ్డు కిడక్కుమా పోలే తాన్ అఱిన్దసమ్బన్ధమే హేతువాక విడమాట్టాతే విముఖరానార్ తలైయిలుమ్ తిరువడికళై వైక్కైయాలే వాత్సల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇత్తనైయుమ్ అవతరిత్తు మున్నే నిన్ఱు కార్యమ్ శెయ్కైయాలే సౌలభ్యమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

దేవో భవ''(౧) ''వృద్ధౌ చ మాతాపితరౌ'' ఇత్యాద్యుక్తభగవదాజ్ఞానుపాలనం న విరుధ్యతే. సర్వధర్మశబ్దేన మోక్షసాధనభూతోపాసనవర్గ సఙ్గ్రహేऽపి తన్నివృత్తౌ (౨) ''విహితత్వాచ్చాశ్రమకర్మాపి'' ఇతి న్యాయేన వర్ణాశ్రమధర్మాణామనివృత్తిః. తదిహ త్రైవర్గికధర్మేషు ప్రయోజనాన్తరేషు మోక్షోపాయాన్తరేషు చ సాధారణం నైరాశ్యం త్యాగః. తత్ర పురుషార్థాన్తరేషు అల్పాస్థిరత్వాదినా దోషదర్శనాన్నైరాశ్యమ్. తత ఏవ తదుపాయేష్వపి. ముక్తిసాధనేష్వన్యేషు స్వావస్థాదర్శనేన దుష్కరత్వాదినా నైరాశ్యమితి విశేషః.

(సన్త్యజ్య) సమ్యక్ త్యక్త్వా; సవాసనం పరిత్యజ్యేత్యర్థః. యద్వా, పఞ్చాఙ్గసంయుక్తాయాః ప్రపత్తేరఙ్గత్వేన అఙ్గిత్వేన వా అనుపాదానమిహ ధర్మాణాం త్యాగః, సోऽయం ప్రపత్త్యుపకారకత్వవిరహః సమ్ప్రతిపన్నేషు పురుషార్థాన్తర తదుపాయేషు ముక్త్యుపాయాన్తరేషు నిత్యనైమిత్తికేషు చ సమాన ఇతి సఙ్గ్రహోక్తిః. (లోకవిక్రాన్తచరణావితి) చరణే లోకవిక్రాన్తత్వ వచనమనాశ్రితానామప్యాత్మప్రకాశనేన సౌలభ్యాదివ్యఞ్జకమ్. లోకవిక్రాన్తేతి - వ్యస్తం వా. తదా తు లోకేషు విక్రాన్తః - అధిష్ఠాతేత్యర్థః.

(౧) భారతే.
(౨) బ్రహ్మసూ-3-4-32.

మూ — శరణం తేఽవ్రజం విభో ॥ త్వమేవ

మూ — శరణశబ్దం పిబ్ధృణోతి (త్వమే వతి). పిత్రాదికార్య
రక్షణస్య అస్మిన్నేవ పుష్కలత్వాదయమేవబన్ధుః,
నతుపిత్రాదయ ఇత్యభిప్రాయేణత్వమే వేత్యాదిస్తాత్రిః.

(తే) ఎన్ఱు నకుత్తశేషియెన్ఱుస్వామిత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. (విభో) ఎన్ఱైయాలతు – ప్రభుత్వమ్. అతాకిఱతు. జ్ఞానశక్త్యాది గుణపూర్తి. ఇత్తాల్, * అహంశబ్దవాచ్యము మ్ ఇతితే అనుసన్ధేయమ్. ఆకఇత్తన్నైయుమ్ నారాయణశబ్దార్థమ్. (తే) ఎన్గిఱ విడత్తిల్ స్వరూపానుబన్ధియాన లక్ష్మీసమ్బన్ధము మనుసన్ధేయమ్. ఇత్తాల్ పురుషకారభావమ్ శొల్లుకిఱతు. (చరణౌ) ఎన్నైయాలే విగ్రహయోగమ్ శొల్లుకిఱతు. (శరణమ్) ఎన్ఱైయాలే ఉపాయభావమ్ శొల్లుకిఱతు. (అవ్రజమ్) అధ్యవసిత్తేనెన్ఱపడి. ఆక ఇక్కొల్కజ్గళాలే విడుమవఱ్ఱై విట్టు పఱ్ఱుమవఱ్ఱైప్పఱ్ఱినిన్ఱతు. ఆనాల్ కీర్ప్పిట్టవై యెల్లామ్ ఇఙ్గవేయాకిఱతో వెన్నిల్; అజ్ఞనేయిరుప్పతొన్ఱు సాపేక్షత్తై యుఙ్గో నన్వప్రకారపరిపూర్ణవిషయత్తై ప్పఱ్ఱినననుక్తు.

అనన్తరమ్ కీర్ప్పిట్టవై యెల్లాం మిశ్వరనేయెన్గిఱార్. (త్వమేవ

(తే) స్వామినః పరమప్రాప్యస్యచ. * విభుశబ్దేన – ఫలప్రదానౌపయికగుణపౌష్కల్యం వ్యజ్యతే. యద్వా విభుశబ్దేన పరత్వమ్, "తే" ఇత్యనేన సౌలభ్యఞ్చగృహ్యతే. (అవ్రజం) ప్రజామీత్యర్థః. అనద్యతనత్వమత్రాఽవివక్షితమ్, భూతత్వేన నిర్దేశస్తు కర్తవ్యశేషనైరపేక్ష్యస్యఖ్యాపనపరః. త్యాజ్యానాం త్యాగస్య పూర్వముక్తత్వాదిహాతత్ప్రపఞ్చనే తాత్పర్యమ్. ఉపాయత్వముపేయత్వఞ్చ "మాతా పితా" ఇత్యాదిశ్రుతిసిద్ధసర్వవిధబాన్ధవస్య నారాయణస్యైవేత్యభిప్రాయేణసత్త్వశక్తం సర్వం త్వమేవేత్యాహ (౧) (త్వమేవేతి). "త్వత్పద" ఇత్యత్రత్వచ్ఛబ్దాభిప్రేతఞ్చ

(౧) సుబా-౬. ఉత్తమ్.

మూ — మాతాచ పితాత్వమేవ త్వమేవ బన్ధుశ్చగురు స్త్వమేవ।

మాతాచ పిఱన్దపిన్బు హితపరనాన పితావైప్పోలన్ఱియే గర్భవాసమే తొడఙ్గిరక్షిత్తుప్పోరుమనళిఱేమాతావానపళ్. ఇత్తాల్. ఇవర్ సినైక్కుఱ తెన్నెన్నిల్, మేల్ సృష్టిక్కుఉప్పాక మునేలక్షియాతపడితాయిరుక్కుమ్ వణ్ణమే తిరువయిఱ్ఱిలేవైత్తు రక్షిత్తుప్పోన్దవనెన్గిఱార్. (పితాత్వమేవ) మాతావుక్కుమున్నే పిఱక్కక్రమిపణ్ణువాన్ పితాపితే. ఇత్తాల్ "పూర్వజ" ఎన్గిఱతై నినైక్కిఱతు; (౧) "పిఱప్పిత్తతన్దైనీ".

(త్వమేవబన్ధుశ్చ) బన్ధుక్కళుమ్ ఇవన్ వర్తికెడ వర్తియాతపడి నియమిత్తు నల్ వర్గయేనడత్తుమవర్ కళిఱే. అప్పడియే నాన్ వర్తికెడ వర్తియాతపడి అన్తరాత్మతయా ఇరున్దు నియమిత్తునల్ వర్తియాక్కుమ్ బన్ధువుమ్ నీయే;(గురు స్త్వమేవ)(౨) "గుశబ్దస్త్వన్ధకారస్స్యాత్ -గురు రిత్యభిధీయతే" ఇపుళ్ తరుమాఱాలత్తైప్పోక్కి తెళివిశుమ్బుకొడుక్కైయాలే ఎనక్కు అజ్ఞాతజ్ఞాపనమ్ పణ్ణుమాచార్యనుమ్ నీయే. (౩) "అఱియాతనఱివిత్తవత్తా" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఆచార్యరిల్ వైత్తుక్కొణ్డు ప్రథమాచార్యనావాన్ ఈశ్వరనిఱే. "లక్ష్మీనాథసమారమ్భామ్"

ఆనేనవిశదీకృతమ్. సర్వేషాంజన్తూనాంసర్వేషు†జన్మసుసర్వవిధోపకారకత్వంత్వయి సముచ్చితమిత్యభిప్రాయేణ ప్రత్యేకంత్వమేవేతి సావధారణావృత్తిః. మాతాపిత్రాదయోహితత్వప్రియుక్తాస్త త్సహకృతాశ్చ తదభిమతకిఞ్చిత్కరణేనోపకుర్యుః. అయన్తు అనన్య ప్రయోజనోనిరపేక్షశ్చ స్వేచ్ఛయైవ సర్వప్రకారేణోపకరోతి. (మాతా) ప్రళయదశాయాముదరేస్థాపయిత్వా ప్రసవనాత్. ప్రియప్రవర్తకత్వాదిభిశ్చ (పితా). (౪)"అహంబీజప్రదఃపితా" ఇతివ్యాహ, హితప్రవర్తకశ్చ (బన్ధుః) సమ్బన్ధాన్తరేణాపి అహితనివర్తనార్హః. (గురుః) "గుశబ్దః" ఇత్యాద్యుక్తార్థకార

† (పా) జన్తుషు (౧) పెరి-తిరుప-౫. (౨) నిరుక్తమ్.

(౩) తి-వాయ్-౨-౩-౨. (౪) గీ-౧౪-౪.

మూ — త్వమేవ విద్యా ద్రవిణం త్వమేవ త్వమేవ సర్వం మమ దేవ దేవ ॥

ఎన్నక్కడవదే. (౧) "ఇన్తైయిత్తైయ్" ఎన్గిఱపడియే ముతలడియే ఉపది జనకనాకైయాలే ప్రథమాచార్యనెన్నక్కడవైయిత్తై.

(త్వమేవవిద్యా) ఉపదేశిత్త జ్ఞానముమ్ నీయే. అతావతు — (౨)"ఞానక్కైక్కళుక్కెల్లామావియుమాక్కైయుమ్" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానత్తినుడైయ సత్తాదికళ్ అవనధీనమాకైయాలుమ్, జ్ఞానప్రతిపాద్యనాకైయాలుమ్, జ్ఞానముమ్ నీయేయెన్గిఱతు. (ద్రవిణం త్వమేవ) ద్రవిణమాకిఱతు - ద్రవ్యమ్. అతావతు - భోగత్తుక్కు ఉపకరణమాయిరుక్కై. ఇత్తాల్ భోగోపకరణమాన పరభక్త్యాదికళుమ్ నీయేయెన్గిఱార్. అన్రిక్కే, (౩)"ధనం మదీయమ్" ఎన్గిఱపడియే ప్రాప్య ప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ నీయేయెన్గిఱారాకవుమామ్. (త్వమేవసర్వమ్) శొల్లిచ్చొల్లాతవైయెల్లామ్ నీయే. (మమ దేవ దేవ) సర్వత్తైయుమ్ విట్టు ఉన్నైయే పత్రిన ఎనక్కు ఎల్లాముమ్ * అయర్వఱుమమరర్కళధిపతియాన నీయేయెన్గిఱార్. ఇతుతాన్ ఉమక్కొరువర్క్కుమేయో వెన్నిల్; ఎన్నవేయన్ఱు, సకలలోకఙ్గళుమ్ పత్తిక్కిఱ సకలచేతనర్క్కుమ్ సకలవిధబన్ధువుమ్ సర్వాధికనాన నీయేయెన్గిఱార్.

నిరోధిత్వాత్. తత్ర చాసౌ గురుశ్శరీరకః; ఆదిగురుశ్చ. (విద్యా) ఉపాయభూతవిద్యాప్రవర్తకత్వాత్, తత్ఫలప్రదత్వాచ్చ. అథవా సా నామ సాధనరూపవిద్యాస్థానే నివేశాద్వా, (ద్రవిణమ్)(౪)"అమృతం సాధనం సాధ్యం యం పశ్యన్తి మనీషిణః" ఇత్యుక్తాత్సాధనత్వాత్సాధ్యత్వాచ్చ. "త్వమేవసర్వమ్" ఇతి - ఉక్తానుక్తసర్వకార్త్స్న్యపరమ్. (మమ) తత్త్వవిదోఽకిఞ్చనస్య త్వత్తోఽన్యసాధ్యసాధనస్య త్వయ్యుపన్యస్తభరస్య చ. (దేవదేవేతి) సర్వప్రకారోత్కర్షపరమ్.

(౧) తి-వాయ్-౫-౧-౯. (౨) తి-వాయ్-౧-౯-౧.

(౩) స్తో-౬- (౪) పాఞ్చ-

రా — పితాసిలోకస్య చరాచరస్య త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్గరీయాన్ ।
నత్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యో లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ ।

పరంమమ, సర్వస్యలోకస్యేత్యాహ (పితాసీతి). రక్షకత్వే సమాభ్యధి
రాహిత్యముక్తమ్; సౌలభ్యేవా. అప్రతిమప్రభావేతి-పరత్వస్యోక్తిః

(పితాసిలోకస్యచరాచరస్య) సర్వలోకఙ్గళిలుముళ్ళాన జఙ్గమ
స్థావరాత్మకమాన సకలత్తుక్కుమ్ ఉత్పాదకనానవనే. (త్వమస్యపూజ్య
శ్చ) ఆకైయాలే సర్వత్తుక్కుమ్ పూజ్యన్ నీయల్లైయో ? (గురుర్గరీ
యాన్) శ్రేష్ఠనాన వాచార్యనుమ్ నీయే. కీళ్ చ్చొన్న పూజ్యత్తై పితృ
త్వత్తై విడ ఏనిక్కుమ్; ఇత్తాల్, (౧) "గరీయాన్ బ్రహ్మదః పితా" ఎన్ఱు
ప్రాజ్యత్తై యిత్తైశొల్లుకిఱతు. (నత్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యః)
సర్వలాభాయవాకైయాలే త్వద్వ్యతిరిక్తనమస్తపదార్థఙ్గళిలుమ్ ఉనక్కు
దృశరిల్లైయున్నాల్, అధికరిల్లై యెన్నుమిడమ్ శొల్లవేణుమో ? (౨)
ఒత్తారైమిక్కారై యిల్లైయాయమాయవిజే.(లోకత్రయేఽప్య ప్రతిమప్రభావ)
ఆకైయాలే త్రివిధచేతనరిలుఙ్గాట్టిల్ ఒప్పిల్లాతప్రభావత్తైయుడైయననే !

ఏవంస్వవిషయేఽనుసంహితస్య సర్వవిధబన్ధుత్వస్య సర్వవిషయత్వేన నిరుపాధిక
త్వం సూచయతి(పితాసీతి). (లోకస్య) హిరణ్యగర్భాదిజన్తుజాతస్య. (పూజ్యశ్చ)
పితృత్వగురుత్వాదిభిస్సర్వకర్మారాధ్యత్వప్రతీతేశ్చ సమారాధ్యః. (౧) "గరీయాన్బ్ర
హ్మదఃపితా" ఇత్యుక్తమాహ(గరీయానితి). "గరీయాన్-పూజ్యతమః" ఇతితుభా
ష్యోక్తమ్. (లోకత్రయే) బద్ధముక్తనిత్యరూప చేతనవర్గత్రయే. యద్వాలోకత్రయా
న్తేన సర్వలోకవర్తినాంలక్షణా. ప్రభావతోఽప్రతిమత్వస్య కణ్ఠోక్తత్వాత్, "నత్వ
త్సమోఽస్తి" ఇత్యాదికమిహ కారుణ్యాదిషు యోజితమ్.

---

(౧) (౨) తి-వాయ్-౨-౩-౨. (౩)

మూ— తస్మాత్

ప్రవృత్తింవివృణోతి (తస్మాదితి)

అనన్తరమ్, క్షిప్రశరణమ్పుక్క-వతుక్కు-క్షామణమ్ పణ్ణుకిఱాన్. క్షామణమ్ పణ్ణుకిఱతు ఆరుడైయ హృదయత్తాలే యెన్నిల్; స్వహృదయత్తాలే. అతెన్నెన్నిల్; అనాదికాలమ్ అపరాధత్తై ప్పణ్ణి క్కు-డువ్రారిత్తవన్ ఇన్ఱాక ఆభిముఖ్యమ్పణ్ణినానేయాకిలుమ్(౧) "రిపూణామపి వత్సలః"(౨)"యదివా రావణస్స్వయమ్" ఎన్గిఱ అవన్పడి సార్త్రాల్ ఇవనై క్కై-క్కొళ్ళక్కు-ఒరుకుఱై యిల్లై. ఆకిలుమ్పతివ్రతైయాయిరుప్పాళ్ నెడునాళ్ వ్యభిచరిత్తు, పిన్బుభర్తావానవన్ "పత్త్రియాళ్ నెన్గిఱవితువే ఆలమ్బనమాకవన్దు "ఎన్నై రక్షిక్క వేణుమ్" ఎన్ఱు మున్నే నిన్ఱాల్ వరుక్కైత్తానే అపరాధమ్. అతుక్కు-మేలే "ఎన్నై రక్షిక్క-వేణుమ్" ఎన్నైయాపట్టు-అపరాధత్తుక్కు మేలెల్లైయాయ్, స్త్రీత్వహానియుమాయిరుక్కుక్కు-ఱ్జే. అప్పడియే ఇవనుమ్ అనన్యార్హ శేషభూతనుమాయిరున్దు వైత్తు కినక్క-అపరాధత్తైప్పణ్ణి ప్పోన్దు ఇన్ఱువన్దు శరణమ్ పుకుకైయావతు — అపరాధత్తుక్కు మేలెల్లైయుమాయ్, శేషత్వహానియుమాయిరుక్కక్కడవతిఱే.

ఆనాల్ శరణమ్ పుకుకైయుమ్ అపరాధత్తుక్కు మేలెల్లైయు ఆకిల్ శరణమ్పుకుకిఱతేన్, క్షామణమ్పణ్ణుకిఱతెన్నెన్నిల్, (౩) "తమేవ శరణంగతః" ఎన్ఱుకాకత్తోపాతి పుఱమ్బుపుకలిల్లామైయాలే శరణమ్ పుకవుమ్ వేణుమ్. పూర్వవృత్తత్తైప్పార్, "పణ్ణినవితువుమ్ అపరాధమ్" ఎన్ఱు భయహేతువాకైయాలే క్షామణమ్ పణ్ణవుమ్ వేణుమ్.

(తస్మాత్) "త్వమేవ" ఇత్యాదిప్పడియే నీయే సకలవిధబన్ధువు

(తస్మాత్) తవైవ సర్వవిధబన్ధుత్వాత్, ప్రభావతః కారుణ్యాదిగుణశ్చ సర్వాత్మ

(౧) రా-యు-౧౮-౫౦. (౨) రా-యు.౧౯-౩౪. (౩) రా-సు-౩౮-౩౩.

మూ_ ప్రణమ్య ప్రణిధాయ కాయం ప్రసాదయే త్వామహమీశమీడ్యమ్।

(ఈశమీడ్యమ్) (౧)"నతస్యేశే కశ్చన, తస్యనామమహద్యశః" ఇత్యసత్
మాకైయాలే. శెయ్తకుర్రమ్ పొఱుక్కుమ్బోతు సకలవిధబన్ధువు
మాక వేణుమ్బోతే కాణుమ్. అతుతన్నిలుమ్ భర్తావన్తాప్పోలే
ఒరుమిత్రైయేయాయ్ ఒరువర్ప్పెట్టరక్షుమాకిల్ కుర్రమే
యాయ్ త్తలైక్కట్టుకైయన్డిక్కే, సకలవిధబన్ధువుమాయిరుక్కై
యాలే ఇవనుక్కుచ్చెయ్యలాకాతతిల్లై. అవనుక్కుప్పొఱుక్కలాకాతతు
మిల్లైయెన్నై. (ప్రణమ్య) మానసమాన దణ్డన్. (ప్రణిధాయకాయమ్)
కాయికమానదణ్డన్. ఇరణ్డైయుమ్ శొల్లుకైయాలే వాచికమ్ అర్థాత్సి
ద్ధమ్. ఆక త్రివిధకరణఙ్గళాలుమ్ శరణమ్ పుక్కపడి శొల్లిర్రు. ఏతుక్కాక వె
న్నిల్; (ప్రసాదయే) ప్రసాదిప్పిక్కైక్కాక. ఆరైయెన్నిల్ (ఈశమీ
డ్యం త్వామ్) శేషియుమాయ్ స్తుత్యనుమాయిరుక్కుమ్ ఉన్నై. ఆరె
న్నిల్, (అహమ్) అనన్యార్హశేషభూతనుమాయిరుక్కవెత్తు అపరా

కత్వాత్ త్వద్విషయాపరాధస్య పిత్రాదిసర్వవిషయాపరాధరూపత్వాత్ సర్వవిష
యాపరాధానాం త్వదాజ్ఞాతిలఙ్ఘనరూపత్వేన త్వదపరాధత్వాచ్చేతి భావః * ప్రణ
మ్యేత్యాదికమ్ - ప్రపద్య ఇత్యస్య వివరణమ్. ప్రక్లృప్తప్రపత్త్యభావశ్చ అత్ర ప్రకర
ణాత్ ప్రపత్తిరూపః. సచ పూర్వకృత ఏవ ఫలవిశేష ప్రార్థనార్థమిహానూద్యతే. కా
యప్రణిధానమ్ - అత్ర స్వరక్షణార్థస్వవ్యాపారాన్తరనివృత్తి వ్యఞ్జనమాత్రమ్. (ప్రణ
మ్య ప్రసాదయే) ప్రపదనరూపం ప్రసాదనమనుతిష్ఠామి. భక్తివత్ ప్రపత్తిరపి ప్రసా
దనవిశేషః. మదిష్టవిఘాతానిష్టప్రాప్తిహేతుభూతమత్కృతాపరాధజనితాప్రీతిరూప
కాలుష్యరహితం కరోమీత్యర్థః. (త్వామ్) స్వతస్సర్వభూతానాం సుహృదం మద
పరాధాత్కలుషితబుద్ధిమ్. (అహమ్) అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః, త్వత్ప్రాప్త్యేకదత్తపరస్య

(౧) తై-నా.

మూ;- పితేవపుత్రస్య సఖేవసఖ్యుః ప్రియః ప్రియాయార్హసి దేవసోఢుమ్.

పిత్రాదయస్తత్సమ్బన్ధాద్ధి క్షమన్తే. అతః సర్వవిధసమ్బన్ధాత్ త్వయా క్షన్తవ్యమిత్యర్థః. ప్రార్థనాపర్యన్తమహావిశ్వాసః - ప్రపత్తిః. మహావిశ్వాసపూర్వికా ప్రార్థనా వా.

ధర్త్తప్పణ్ణిప్పోన్దు ఇన్నువన్దు శరణమ్ పుక్కనాన్. ఈశనెన్నైయాలే, ఉడైయవనెన్నపడి. ఈడ్యనెన్నదు-స్తుత్యనెన్నపడి. నినైత్తపడి శెయ్యప్పోకాల్ నివారకరిల్లామైక్కాక ఉడైయవనెన్గిఱదు. స్తుతిక్క వేణ్డుమ్ విషయత్తిలే ద్వేషిత్తుప్పోన్దేనెన్ఱు తమ్ముడైయ ఇఴవుతోన్ఱ ఈడ్యనెన్గిఱార్.

పొఱుక్కైక్కు హేతు శొల్లుకిఱదు మేల్ (పితేవపుత్రస్య) పుత్రన్ పణ్ణినకుఱ్ఱత్తైప్పితా పొఱుక్కుమాపోలవుమ్. (సఖేవసఖ్యుః) తోழన్ శెయ్దకుఱ్ఱత్తైత్తోழన్ పొఱుక్కుమాపోలవుమ్. (ప్రియః ప్రియాయాః) ప్రియైయినుడైయకుఱ్ఱత్తై ప్రియనానవన్ పొఱుక్కుమాపోలవుమ్. సన్ధిరార్హః. (సోఢుమ్) పొఱుక్కైక్కు సర్వవిధబన్ధువుమాయిరుక్కైయాలే. (దేవఅర్హసి) దేవరుమ్ అప్పడిక్కు అర్హర్.

ఆక, ముతల్ చూర్ణైయాలే ప్రాప్యరుచిక్కుమ్ ప్రాపకవ్యవసాయత్తుక్కుమాక ప్పిరాట్టి తిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కు, ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టి ప్రసాదత్తాలే పెఱ్ఱు, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కైక్కు ఉ

క్త్వాదితరసాధ్యసాధనశ్చ. (ఈశమ్) స్వాపరాధనిగ్రహాదిసమర్థమ్. (ఈడ్యమ్) తుమాదిభిస్స్తుత్యమ్. (౧) "నతస్యేశే కశ్చన తస్య నామ మహద్యశః" ఇతి శ్రుత్యుక్తమనేన పదద్వయేన దర్శితమ్. క్షుద్రోపి జనస్స్వభృత్యవిశేషాదపరాధం సహతే, కింపునస్స్వామీత్యభిప్రాయేణ పిత్రాదిదృష్టాన్తః. (ప్రియః ప్రియాయా) మత్ప్రీతివిషయస్త్వం త్వత్ప్రీతివిషయాయ మహ్యమ్. (౨) "ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థమహం స చ మమ ప్రియః" ఇతి హి స్వయమేవాత్థ. (అర్హసి దేవసోఢుమ్) ఇతి వక్ష్యమాణసఙ్గ్రహః. సంసారమోచనమపి తే లీలైవేతి దేవశబ్దాభిప్రాయః. ఏతావదన్తం పూర్వఖణ్డవివరణమితి కేచిత్.

---

(౧) తై-నా-౧. (౨) గీ-౭-౧౭.

ప్పాన ఉభయవిభూతినాథత్వమ్ శొల్లి, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కైక్కుత్తు త్తైయాన శీలాదిగుణఙ్గళై మున్నిట్టు ప్పిరాట్టిపురుషకారమాక త్తాన్ శరణమ్ పుక్కు, అనన్తరమ్ పూర్వాచార్యకళుడైయ ప్రక్రియైయాలే శరణమ్ పుక్కు, అనన్తరమ్ ఇతిహాసపురాణప్రక్రియైయాలే శరణమ్ పుక్కు, అనన్తరమ్ కీర్తిపిట్టవైయడైయ ఈశ్వరనేయాక ప్పణ్ణి, "ఇతుతాన్ ఎన్నళవేయన్నిక్కే సకలచేతనర్కుక్కుమ్" ఎన్ఱు కీర్తపణ్ణిన ప్రపత్తిక్కు ప్రమాణమ్ పణ్ణినిన్ఱార్. పూర్వాచార్యకళుడైయరుచిపరిగృహీతమాన వర్ధమేయాకిలుమ్ అవర్కళ్ పాశురత్తై మున్నిడవే ఈశ్వరన్ తిరువుళ్ళమ్ ప్రసన్నమామెన్ఱు పార్త్తు అవర్కళ్ పాశురత్తాలే శరణమ్ పుకున్దార్. అథవా (౧) "సకృదేవ ప్రపన్నాయ" ఎన్ఱు సకృత్ప్రపత్తిక్కు కార్యమ్ శెయ్కైక్కు ఈశ్వరన్ శక్తినిరుక్క ప్రాప్యత్వాతిశయత్తాలుమ్ ఇతోధికరుచియాలుమ్, ఆర్ పాశురత్తుక్కు ఈశ్వరనిరఙ్గుమెన్ఱఱియాతేబహుముఖమాక ప్రపత్తి పణ్ణినార్; ఆకఇత్తనైయాలుమ్ పూర్వఖణ్డార్థత్తైఅనుసన్ధిత్తారాయ్ నిన్ఱార్.

ఇనిఉత్తరఖణ్డార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. అతిల్, అనిష్టనివృత్తియుణ్డానాలల్లతు ఇష్టప్రాప్తికిడైయామైయాలే మున్దుఅనమశ్నాభార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. అతుతనక్కు దేహాత్మాభిమానమ్ తుడక్కమాక కైఙ్కర్యత్తిల్ మమతాబుద్ధిఈఱాక నడువుళ్ళవిరోధికళైయుడైయపోక్కిత్తరవేణుమెన్ఱితే అర్థమాక నిర్వహిత్తుపోరువతు. అతుతాన్ సకలకర్మక్షయత్తాలే యాయిత్తు ఉణ్డావతు. ఆకైయాలే మున్దుఅకర్మత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

ఆఴ్వార్, (౨) "పొయ్న్నిన్ఱఞానమ్" ఎన్ఱు అవిద్యైయైముతలాకవరుళిచ్చెయ్తార్. ఇవర్, "కర్మమ్, కర్మత్తుక్కడి అజ్ఞానమ్; అజ్ఞానత్తుక్కడి దేహసమ్బన్ధమ్." ఎన్ఱు కర్మత్తై మున్దుఅనరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ఆఴ్వా

(౧) రా. యు. ౧౮-33. (౨) తిరువిరు-౧.

మూ:- మనోవాక్కాయై:

అథఉత్తరఖణ్డం వివృణ్వాన్ ఇష్టప్రాప్తేరనిష్టనివృత్తిపూర్వకత్వాదూ పార్థక్రమాత్ ప్రథమం తన్మశ్శబ్దార్థమాహ (మనఇత్యాదినా).

రుక్కు స్వానుభవ మాయిరుక్కైయాలే దేహాత్మాభిమానద్వారానిన్ఱ అహఙ్కారమ్ నలికిఱప్రకారత్తాలే అవిద్యైయున్నాక అరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇవర్ క్కు స్వానుభవ మాయిరుక్కచ్చెయ్‌తే దర్శనత్తుక్కు కర్మప్రాధాన్యమ్ శొల్లిప్పోరువతొరు నిర్బన్ధముణ్డాకైయాలే, అతినుడైయస్థితిక్కు ఉఱుప్పాకవుమ్, మాయావాది, "అవిద్యానివృత్తి - మోక్షమ్" ఎన్ఱు అవిద్యైయై ప్రధానమాక చ్చొల్లుకైయాలే అతినుడైయప్రతిక్షేపార్థమాకవుమ్, ఇవర్ కర్మమ్ముతలాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. అవర్ కారణపరమ్పరైయై అరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇవర్ కార్యపరమ్పరైయై అరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

(మనోవాక్కాయై:) కర్మత్తుక్కుప్పరికరమేతెన్ఱుపార్ త్తాల్ మనోవాక్కాయఙ్గళ్. ఇవై తాన్ ఈశ్వరనై లభిక్కైక్కుమ్, అవనై యిழన్దు అనర్థప్పడుకైక్కుమ్ ఉడలాయిరుక్కుమ్. (౧) "మనఏవమనుష్యాణాం కారణంబన్ధమోక్షయో:" ఎన్ఱు శేయిరుప్పతు ।.

అథ ఉత్తరఖణ్డస్థస్యాపిసవిశేషణ నారాయణశబ్దస్యపూర్వమేవవ్యాఖ్యాతత్వాత్ అవశిష్టయోశ్చ చతుర్థీనమస్సో: పాఠక్రమాదర్థక్రమస్యబలీయస్త్వాత్, ప్రథమం 'మనోవాక్కాయై:' ఇత్యాదిభిస్త్రిభిర్వాక్యైరిష్టప్రాప్తే: పూర్వభావినీంనమస్కారనివృత్తివాచినమశ్శబ్దవివక్షితాం సర్వానిష్ట నివృత్తిం ప్రార్థయతే. తత్ర సర్వస్యానిష్టస్య ఇష్టవిఘాతస్య చకర్మమూలత్వాత్తన్నివృత్తి: పూర్వమభ్యర్థ్యతే. మానసాదిభేదేనత్రివిధ: పాపరాశిస్తద్విపాకశ్చమన్వాదిభిర్విభక్త ఇతిజ్ఞాపనాయ కరణత్రయోపాదానమ్.

(౧) వి-పు-౬-౭-౨౮

మూ.—అనాదికాలప్రవృత్తానన్తాకృత్యకరణకృత్యాకరణభగవదపచార

అనాదికాలప్రవృత్తత్వమానన్త్యే హేతుః, ప్రథమానన్త శబ్దః సామాన్యాపరాధవిశేషణమ్. సామాన్యాపరాధముక్త్వా విశేషాపరాధమాహ (భగవదితి) భగవదపచారః — శిశుపాలాదికృతః.

(అనాదికాలప్రవృత్త) అనాదికాలమ్ తొడఙ్గిప్పోన్ద. (అనన్త) ఇవై తాన్ అళవిట్టున్దిరుక్కై. ఇవై తానిరుక్కుమ్పడి యెన్నెన్నిల్; (అకృత్య కరణ)ఇతువెన్న,(కృత్యాకరణ) ఇతువెన్న. (భగవదపచార)ఇతువెన్న:

అకృత్యకరణాదేరహేతుకత్వమన్యోన్యాశ్రయాదికఞ్చ పరిహర్తుమాహ (అనాది కాలప్రవృత్తేతి). తత్ప్రవృత్తియోగ్యైః కరణైః తావన్తం కాలమహితే ప్రవృత్తోఽస్మీతి నిర్వేదశ్చాత్ర వ్యజ్యతే. "యద్వృక్షాకల్ప" ఇత్యాది ప్రక్రియయా అనాదికాలప్రవృత్తమ్, అతఏవానన్తమ్; ప్రథమానన్తశబ్దః అకృత్యకరణకృత్యాకరణరూపసామాన్యాపచారయోరన్వేతవ్యః. ద్వితీయస్తు భగవదపచారాదౌ. అకృత్యకరణాదిపఞ్చకమ్ — ఉత్తరోత్తరం క్రూరతరమ్. యద్యపి కేషాఞ్చిత్కృత్యానామకరణమకృత్యకరణాత్మకమ్. తథాపి శరణాగతరక్షణాదికృత్యాకరణం మహాపాతక కోటౌ స్మర్యత ఇతి, జ్ఞాపయితుమ్, అకృత్యకరణాదుత్తరం కృత్యాకరణోక్తిః. అకృత్యకరణాన్తర్గతస్యాపి భగవదపచారాదేః బ్రాహ్మణపరివ్రాజకన్యాయేన ప్రకృష్టత్వజ్ఞాపనాయ పృథగభిధానమ్. యద్యపి అకృత్యకరణాదేరపి ఆజ్ఞాతిలఙ్ఘనరూపతయా భగవదపచారత్వమ్, తచ్చాత్ర "అపచారాన్" ఇతి విశేష్యనిర్దేశేన వ్యజ్యతే; తథాపి శిశుపాలాదీనామివ అవ్యవధానేన భగవత్పరివాదాదికమిహ భగవదపచారశబ్దోక్తమ్. అకృత్యకరణశబ్దేనతు — స్వవర్ణాశ్రమాదినిషిద్ధానుష్ఠానమాత్రమ్; కృత్యాకరణశబ్దేన స్వవర్ణాదినియతధర్మస్య ప్రాప్తకాలే శక్తేనాఽననుష్ఠానమ్. భగవదపచారాంశ్చ ద్వాత్రింశదపచారాది ప్రకరణేషు ద్రష్టవ్యాః. భగవదీయేషు వస్తుషు స్వీయత్వ

మూ.-భాగవతాపచారాసహ్యాపచారరూప నానావిధానన్తాపచారాన్

భాగవతాపచారస్తు - భాగవతవిషయే అర్థాదినిమిత్తాన్తరేణ కృతః; భాగవతాపచారఃభగవదపచారః. భగవదపచారః-భాగవతాపచారఇతి. భాగవతభక్తివిషయాపచారః-అసహ్యాపచారః; ఆచార్యవిషయాపరాధో వా. భాగవతే అభాగవతత్వనిమిత్తాపరాధో వా. అర్చావతారవిగ్రహస్య అవైలక్షణ్యాప్రతిపత్తిర్వా. ఏకైకకోట్యవాన్తరభేదాపరో నానావిధశబ్దః.

(భాగవతాపచార) ఇతువెన్న; (అసహ్యాపచార) ఇతువెన్న; (నానావిధ) ఇప్పడిబహువిధమాయ్. (అనన్తాపచారాన్) ఇవశ్ఱిల్ ఓరోవిధమే అనన్తమాయ్, ఇప్పడియుళ్ళవైతాన్ అసఙ్ఖ్యాతమాయిరుక్కై. ఇతితే అపచారత్తిన్నుడైయ అనన్తత్తైయిరుక్కపడి. (౧) "యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేప్యనాశ్యంతత్కిల్బిషం సృజతిజన్తురిహక్షణార్ధే" ఎన్ఱు నూఱాయిరమ్ బ్రహ్మకల్పమ్కూడినాలుమ్ అనుభవిత్తుముడిక్కవొణ్ణాతపాపత్తైయిత్ ఇచ్చేతనన్ ఒరుక్షణార్ధత్తిలేపణ్ణువతు.

బుద్ధిః అర్చావతారపర్యన్తేష్వవతారేషు, ప్రాకృతత్వబుద్ధిరిత్యాదయోపి భగవదపచారాః. త్వదపచారేతి వక్తవ్యేప్యత్ర భగవదపచారశబ్దస్తత్ప్రమాణోపాత్తప్రకారసూచనార్థః. అయథాశాస్త్రముక్తాన్యుపాధిభిర్భాగవతవిరుద్ధాచరణమిహ భాగవతాపచారః. ఇమావిపర్యాసేన కేచిద్వర్ణయంతి. ఏతయోరేవాపచారవర్గయోః "నతమామి" ఇత్యాదిభిర్విశేషితాః కేచిత్, పూర్వోక్తన్యాయాదసహ్యాపచారా ఇతి విభజ్యన్తే; తేచ(౨)"విద్యాచోరోగురుద్రోహీ"(౩)"ఏకాకురప్రదాతారమ్", (౪) "యశ్శూద్రంభగవద్భక్తమ్" (౫) "మయిద్వేషానుబన్ధోభూత్సంస్తుతావప్యతే తవ" ఇత్యాదిషుద్రష్టవ్యాః.

---

(౧) వై-స్త-౬౭. (౨) (౩) (౪) (౫) వి-పు-౧-౨౦-౨౧.

మహా,- ఆరబ్ధకార్యానసారబ్ధకార్యాన్ కృతాన్ క్రియమాణాన్ కరిష్య
మాణాంశ్చ సర్వానశేషతః క్షమస్వ.

సర్వశబ్దః - అపరాధవ్యక్తికార్త్స్న్యపరః. కర్మణాం వైదిక కర్మానర్హతాపాదనశక్తిః, ప్రత్యవాయకరత్వశక్తిః, వాసనాజనకత్వ శక్తిశ్చ అస్తి. తత్ర అన్యతమశక్తిమాత్రం క్షమావిషయో మాభూదితి, 'అశేషతః' ఇత్యుక్తమ్.

(ఆరబ్ధకార్యాన్) ఫలప్రదానత్తిల్ ఒరుప్పట్టవై. (అనారబ్ధకార్యాన్) ప్రబలకర్మతిరోధానత్తాలే అవసరప్రతీక్షమానవై. (కృతాన్ క్రియమాణాన్ కరిష్యమాణాంశ్చ) కాలత్రయత్తిలుళ్ళవైయైయుమ్. (సర్వాన్)

ఏవం నిర్నిబన్ధన భగవద్భాగవతద్వేషావజ్ఞా పరిహాసాదయశ్చ యథాలౌకికమసహ్యాపచారా ఇత్యనుశిష్యన్తే. ఏతేషాఞ్చాపి ప్రత్యేకమవాన్తరోపాధిభిర్నానావిధాః; తత్ర ద్విధాస్వపి అవాన్తరవ్యక్తిభేదైరనన్తాః. (ఆరబ్ధకార్యాన్) జాత్యాయుర్భోగరూపవిపాకసంజ్ఞఫలప్రదానే ప్రవృత్తాన్. యద్యపి (౧) "అనారబ్ధకార్యే ఏవతు పూర్వే తదవధేః" ఇత్యుపాసనే సూత్రితమ్; తథాపి, (౨) "సాధ్యభక్తిస్తు సా హన్త్రీ ప్రారబ్ధస్యాపి భూయసీ" ఇతి ప్రపత్తౌ విశేషవచనాదత్ర ఆరబ్ధకార్యోపాదానమ్. అర్థితార్థప్రదస్య శరణ్యస్య ప్రపత్తౄణామార్తితారతమ్యానుసారేణ యథాప్రార్థితఫలప్రదానాత్, తదిష్టదేహాద్యనువృత్తౌ న ప్రపత్త్యాదివిరోధః. (అనారబ్ధకార్యాన్) ప్రారబ్ధకార్యకర్మనిరుద్ధావసరతయా అనుపక్రాన్తఫలాన్. ద్వివిధానపి "కృతాన్" ఇత్యవచ్ఛినత్తి. (క్రియమాణాన్) ఆనుకూల్యసఙ్కల్పాదిమత్త్వేఽపి దేశకాలాదివైగుణ్యాత్, పూర్వనియుక్తమార్గస్థ గుర్వివార భృత్యాదిముఖేన వా ఉపక్రాన్తానపరిసమాప్తాన్. (కరిష్యమాణాన్) తద్వదనుబన్ధ్యాదిముఖేన అగత్యా ప్రమాదాద్వా సత్కృతిష్యతః, బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘానాం పశ్చాదేవ ప్రాయశ్చిత్తవిధానాత్. తేషామప్యత్ర సఙ్గ్రహేతు యథార్హప్రాయశ్చిత్తప్రేరణం క్షమాఫలం గ్రాహ్యమ్. (సర్వాన్

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౫. (౨) అహిర్బుధ్న్యసం.

ఇవై తాన్ శిలవఱ్ఱై చ్చొల్లిఱ్ఱిత్తనై. ఎన్నాల్ శొల్లి ముడిక్క వొణ్ణాత ఎల్లాప్పాపఙ్గళైయుమ్. (అశేషతశ్శమస్వ) సవాసనమాకప్పొఱుత్తరుళవేణుమ్. అకృత్యకరణమావతు-శాస్త్రవిరుద్ధమానవఱ్ఱై అనుష్ఠిక్కై. కృత్యాకరణమావతు - శాస్త్రవిహితమానవఱ్ఱై అనుష్ఠియాతొழிకై. (౧)"విదుషోతిక్రమేదణ్డభూయస్త్వమ్"(౨)"శక్తస్యాతివదోషవత్" ఎన్ఱు శక్తనాయిరుక్క అనుష్ఠియాతొழிన్దాల్ దోషమ్ కనత్తిరుక్కుమిఱే.

భగవదపచారమావతు - అమృతుపడి, శాత్తుప్పడిక్కు అర్హమానత్తై విచ్ఛేదమ్పణ్ణుకై. అతావతు-అవఱ్ఱై త్తాన్ వాఙ్గిజీవిత్తలుమ్ పిఱర్క్కు ఉపకరిత్తల్, అత్తాలే జీవిప్పార్పక్కలిలే యాచితమాయాతల్, అయాచితమాయాతల్ జీవిత్తలుమ్, అవతారఙ్గళిల్ సజాతీయబుద్ధిపణ్ణుకైయుమ్ అర్చావతారత్తిల్ ఉపాదానస్మృతియుమ్, ఈశ్వరన్పక్కల్ దేవతాన్తరఙ్గళోడు సజాతీయతాబుద్ధియుమ్, అవనతానవస్తుక్కళిల్ మమతాబుద్ధియుమ్; ఇతువుమ్ అకృత్యకరణఙ్గళిలొన్ఱాయిరుక్క, పిరియ పెడుక్క వేణ్డినదు-ఇతినుడైయ క్రౌర్యాతిశయమిరున్దపడి.

శేషతః) ఇతివ్యక్తిశక్తితాత్పర్యపరమ్. సన్తిహి పాపానాం బహ్వశ్శక్తయః. తత్త్వతిరోధాయకత్వమ్, ప్రత్యవాయజనకత్వమ్, కర్మాన్తరాఽనర్థతాపాదకత్వమ్, సజాతీయపాపాన్తరప్రరుచిజనకత్వఞ్చేతి. ఏతాస్వన్తిమా వాసనేత్యుచ్యతే. సాచ ప్రత్యుత్తరేవ్యక్త మనువదిష్యతే. పాపశక్తిశ్చ - నిగ్రహసంజ్ఞః పరమపురుషబుద్ధివిశేష ఏవేతి "క్షమస్వ" ఇత్యనేనవ్యజ్యతే: నిగ్రహనివృత్తిరూపో హి ప్రసాదవిశేషః క్షమా. అత్ర భాగవతాపచారేషు తద్విదితేషు తత్ప్రసాదనముఖేన భగవత్ప్రసాదనమ్, (౩)"మయాత్వంపరుషాణ్యుక్తస్తచ్చత్వంక్షన్తుమర్హసి" ఇతిన్యాయాత్. తదవిదితేషు తు అవ్యవధానేన రహస్యప్రాయశ్చిత్తన్యాయాత్.

---

(౧) (౨) (౩) రా-కి-౩౬-౨౦.

మూ;- అనాదికాల ప్రవృత్త

అథ మోక్షవిరోధిపుణ్యపాపరూపంక్షామయతి(అనాదీతి).

భాగవతాపచారమావతు - అర్థకామాఽభిమాన నిమిత్తమాక శ్రీవైష్ణవర్ కళోడువివాదమ్పణ్ణుకైయుమ్, జన్మవృత్తాదికళాలే కుత్తై యనినైక్కైయుమ్, వికలకరణర్పక్కల్ క్షేపోక్తిపణ్ణుకైయుమ్. అసహ్యాపచారమావతు - నిర్నిబన్ధనమాక భగవద్భాగవతసమృద్ధియైక్కణ్డాల్ పొఱుక్కమాట్టాతే ముట్టికొళ్ళుతల్, నాక్కుకొళ్ళుతల్ శెయ్కై. శ్రీవైష్ణవనెన్నుమతు వే హేతువాక ప్రద్వేషమ్పణ్ణుకై. పుత్రవాత్సల్యమ శెల్లానిఱ్క తిరునామమ్ శొన్నతువేహేతువాక అగ్నిదాహమ్ముతలాన హింసైయైప్పణ్ణినానిఱే పితావానవన్.

శిశుపాలాదికళ్ పణ్ణినవై భగవదపచారమ్. రావణాదికళ్ విరాట్టిపోల్వార్విషయత్తిల్ పణ్ణినవై భాగవతాపచారమ్. హిరణ్యాదికళ్ శ్రీప్రహ్లాదాదికళ్ విషయత్తిల్పణ్ణినవై - అసహ్యాపచారమ్.

(అనాదికాలప్రవృత్త) కీళ్ (౧) పొల్లావొళుక్కుమ్" ఎన్గిఱవడియే అకృత్యకరణాద్యపరాధఙ్గళై ప్పేశుక్కవేణుమెన్నార్. ఇఙ్గుఅతుక్కడియానవిపరీతవృత్తత్తాలుణ్డానఅపరాధఙ్గళైప్పేశుక్కవేణుమెన్గిఱార్. వృత్తహానికిఱ్ఱే శొల్లిఱ్ఱన్తో? తరియఙ్గేశొల్లుకై పునరుక్తమన్తోవెన్నిల్, అఙ్గు "అకృత్యకరణకృత్యాకరణమ్" ఎన్ఱు - శాస్త్రవిరుద్ధమాన వఱ్ఱై అనుష్ఠిక్కైయుమ్, విహితానుష్ఠానమ్ పణ్ణాతొళికైయుమాకిఱవృత్తహానిశొల్లిఱ్ఱు. వేదాన్తవిషయజ్ఞానాభావత్తాల్ వరుమ్శే(వృ)త్తహానికళుణ్డు, అవఱ్ఱైయాయ్త్తుఇఙ్గుచొల్లుకిఱతు; ఆకైయాలేపునరుక్తిదోషమిల్లై.

ఏవం నిషిద్ధక్షమాం ప్రార్థితా, అథసహేతుక కామ్యక్షమాం ప్రార్థయతే (అనాది కాలేతి). క్షుద్రపురుషార్థకాముకతాయా విపరీతజ్ఞానసాపేక్షతయా అపచారాణా

(౧) తిరువి-౧.

విపరీతజ్ఞానమాత్మవిషయం కృత్స్నజగద్విషయఞ్చ

ఆత్మనో జగతశ్చ స్వాతన్త్ర్యధీః, దేవతాన్తరశేషత్వధీః భగవచ్ఛేషవస్తుని, స్వశేషత్వధీశ్చ (విపరీతజ్ఞానమ్). పుణ్యాఞ్చ స్వాతన్త్ర్యధీమూలత్వాద్భ్రాన్తిమూలమ్; భగవద్భాగవత దేవతాన్తర భజనరూపం స్వార్థం స్వప్రతా

(అనాదికాలప్రవృత్తి) అనాదికాలమ్ పణ్ణిప్పోన్న. (విపరీతజ్ఞానమ్) ఇతు స్వరూపస్పర్శియాన్ను. అనాల్ ఒరునాళ్ విలే వన్దేఱిప్పోమోవెన్నిల్; అజ్ఞన్ కొల్లవొణ్ణాతు, అనాదియాయ్ నిన్ఱతన్ఱై. స్వరూపస్పర్శియాయ్ నిన్ఱాలా మ్పోగ్గడియుమేయ్ ఇతిననాదిత్వమిరుప్పతు. భగవత్ప్రసాదత్తాలే ఒరునాళ్ కడ్డియోడ్ కూట్టక్కెడ్డియాలే వన్దేఱియొన్ఱుమిన్ఱి విత్తన్ఱై.

విపరీతజ్ఞానమావతు – ఒరర్థత్తిల్ అర్థాన్తరబుద్ధిపణ్ణుకై. అతావతు – రజ్జువిలే సర్పబుద్ధియుమ్ శుక్తియిలే రజతబుద్ధియుమ్. ఇతు ఎన్న విషయమే తెన్నిల్, (ఆత్మవిషయం కృత్స్నజగద్విషయఞ్చ) ఆత్మవిషయమాకవుమ్ కృత్స్నజగద్విషయమాకవుమ్. ఆత్మవిషయమాన విపరీతజ్ఞానమావతు – దేహాత్మాభిమానమ్. కృత్స్నజగద్విషయమాన విపరీతజ్ఞానమావతు – దేవతిర్యఙ్మనుష్యస్థావరశరీరఙ్గళిలే తత్తద్బుద్ధిపణ్ణుకై.

మివ శాస్త్రార్థజ్ఞానపూర్వక కామ్యానామపి మాత్రయా భ్రాన్తిహేతుత్వం వ్యఞ్జయితుమిహ విశేషతో విపరీతజ్ఞానస్య సహోక్తిః. యథావస్థితవిషయవిరుద్ధాకారావగాహిజ్ఞానమిహ విపరీతజ్ఞానమ్. తచ్చాత్ర, (౧) "యోఽన్యథా సన్తమాత్మానమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తః స్వాత్మనో జగతశ్చ స్వనిష్ఠత్వ స్వతన్త్రత్వ స్వశేషత్వ భగవదన్యనిష్ఠత్వాదిభ్రమ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (ఆత్మవిషయం కృత్స్నజగద్విషయఞ్చేతి). వృత్తిశబ్దస్య శాస్త్రీయే ప్రసిద్ధిప్రకర్షముపజీవ్య విపరీతవృత్తిమితిబన్ధకం కామ్య కర్మోచ్యతే అన్యథా పూర్వోక్తేన పునరుక్తిప్రసఙ్గాత్. కామ్యస్య చ విపరీతవృత్తత్వం సాత్త్వికత్యాగసముదర్శితత్వాది. విశిష్టరూపేణ తద్ధర్మస్య విపరీతత్వాత్.

(౧) భా-ఆది-౯౦-౩.

విపరీతవృత్తాంశ్చాఽశేషవిషయమద్యాపివర్తమానం వర్తిష్యమాణాంశ్చ సర్వం క్షమస్వ.

ద్వ్యర్థాశ్చయత్ప్రాప్యమ్- తత్ - అశేషవిషయమ్ విపరీతవృత్తమిత్యుచ్యతే. ఆచార్యసేవాదినా శాస్త్రజన్యజ్ఞానేసత్యప్యపి వాసనావశాదనువర్తమాన మిత్యభిప్రాయేణోక్తమ్ (అద్యాపివర్తమానమితి).

(విపరీతవృత్తాంశ్చ) అతావతు-విరుద్ధమాక వనుష్ఠిక్కై. కృత్స్న జగద్విషయమాన విపరీతవృత్తమావతు - ఒరువన్ తనక్కు ఓరపకారమ్ పణ్ణినాల్ స్వకర్మఫలమెన్నుమ్, తత్తత్కర్మానుగుణమాక ఈశ్వరన్ ప్రవర్తిక్కిఱానెన్నుమ్ నినైయాతే, నిమిత్తమాత్రమాన చేతననై స్వతన్త్రనాక బుద్ధి పణ్ణి అవన్ శెయ్తానెన్ఱు అవనుక్కు అపకరిక్కై. ఆత్మవిషయమాన విపరీతవృత్తమావతు-పరతన్త్రనాన తన్నై స్వతన్త్రనెన్ఱు నినైత్తు తాన్ ప్రవర్తిక్కై. అశేషవిషయమ్-ఐశ్వర్యాదిపురుషార్థఙ్గళై అపేక్షిక్కైయుమ్, ఇప్పడిసర్వవిషయమాకవుమ్. †(అద్యాపి) మున్బు శెయ్తవత్తైయుమ్.

(అద్యాపివర్తమానమ్)ఇప్పోతు శెయ్కిఱవత్తైయుమ్.(వర్తిష్యమాణాంశ్చ) మేల్ శెయ్యప్పుకుకిఱవత్తైయుమ్. (సర్వంక్షమస్వ)అజ్ఞానాకైయాలే ఎన్నాలతిక్రమిక్కప్పట్టవై క్షాతు. సర్వజ్ఞరాన దేవరీర్ అఱిన్తరుళిన ఎల్లావత్తైయుమ్ పొఱుత్తరుళవేణుమ్.

విపరీతవృత్తేరపి స్వవిషయతయా పుత్రాదిపరవిషయతయా చ ద్వైవిధ్యం దర్శయతి (అశేషవిషయమితి). (అద్యాపివర్తమానంవర్తిష్యమాణాంశ్చ) సద్గురూపదేశాదిభిః పరోక్షసమ్యగ్జ్ఞానేపి బాధితానువృత్త్యాదినయాద్వాసనాదిభిరనువర్తమాన మిత్యర్థః. అత్ర చకారేణపూర్వకృత విపరీతవృత్తసముచ్చయః. అద్యాపీత్యనేనచ అనాదివిపరీతవృత్తసన్తతిస్సూచ్యతే. అత్రాపి సర్వశబ్దః-పూర్వవత్ కార్త్స్న్యపరః, అశేషమితి చానుసన్ధేయమ్.

ఇహామయాబాధకారం యథాచోదితమనుష్ఠితానామపి సంసారహేతుధర్మాణా మభిచారాదీనామివ అనర్థపర్యవసాయితయా ముముక్షూపేక్షయా సాప

---

† [illegible]

మదీయానాది

అథ ప్రకృతిః, (మదీయేతి). బీజాఙ్కురన్యాయాదనాదితా:

(మదీయానాది) కీழ் కర్మత్తైయుమ్ శొల్లి, అతుక్కడియాన అజ్ఞానత్తైయుమ్ శొల్లినార్, ఇన్ద అజ్ఞానత్తుక్కడియాన దేహసమ్బన్ధత్తైక్కాడత్తియురుళవేణుమెన్గిఱార్ ఇఙ్గు. కీழ் "క్షమస్వ" ఎన్ఱార్, ఇఙ్గు "తారయ"

కోపాత్ స్వర్గాది హేతుభూత స్వతన్త్రసఙ్కల్పత్వేऽపి నిగ్రహావిశేషత్వ బుద్ధ్యా కామ్య క్షమాప్రార్థనం యుక్తమ్; యద్యప్యేవం పూర్వకృతేషు కామ్యేషు గతిః, తథాపి వర్తమాన వర్తిష్యమాణ కామ్యక్షమార్థినాం స్వయం తదారమ్భ ఏవ న సమ్భవతీతి కథం తత్క్షమాప్రార్థనమ్ ఇత్థమ్. అజ్ఞాతయాదృచ్ఛిక సుకృతన్యాయాత్ సుహృల్లక్షణబుద్ధ్యా వా సమ్భవత్సు నేదం చోద్యమ్. స్వబుద్ధిపూర్వమపి వర్తమానేషు కామ్యేషు మధ్యే నిర్విణ్ణానామపి ప్రక్రాన్తసమాపనమన్తరా లబ్ధవృష్టేః కారీరీశేషసమాపనన్యాయేన స్యాత్. తత్ర పశ్చిమాంశస్యాజ్ఞాసిద్ధత్వాన్న కామ్యత్వదోషః. పూర్వాంశస్య తు క్షుద్రఫలకామనామూలస్య తత్ఫలజనకత్వాభావేऽపి తాదృశవాసనాజనకత్వసమ్భవాత్, కర్మయోగస్యేవ(౧)"నేహాऽభిక్రమనాశోऽస్తి" ఇతి న్యాయేన కేషాఞ్చిత్కర్మణామసమాప్తానాం కృతాంశస్య విళమ్బకారిసాధనాన్తరపర్యవసిత ఫలజనకత్వాత్ తత్క్షాన్తిః ప్రార్థనీయా. అత్ర పూర్వాపరాంశయోరధికారిభేదేऽపి అసమాప్త్యైకకర్తృత్వాద్వర్తమానవ్యపదేశోऽపి యుక్తః. ఉత్తరకాలేऽపి కేనచిద్ధేతునా నిర్వేదవిచ్ఛేదాన్నిత్యత్వభ్రమాత్, స్వప్నదోషాద్వా కామ్యం సమ్భావ్యతే. తస్యానుత్పన్నస్యాపి క్షమాపేక్షణం శీఘ్రం స్వోచితప్రాయశ్చిత్తప్రేరణార్థం సౌభర్యాదిన్యాయేన క్రమేణ వైరాగ్యజననార్థం వా. ఉక్తం హి ప్రపన్నమధికృత్యైవ, (౨)"అథోపాయప్రసక్తోऽపి భుక్త్వా భోగానమానుషాన్। అన్తే విరక్తిమాసాద్య విశతే వైష్ణవం పదమ్" ఇతి.

ఏవం కర్మనివృత్తిః ప్రార్థితా; అథ కర్మహేతు ప్రకృతిసమ్బన్ధనివృత్తిః కర్మనివృత్త్యైవ భవన్త్యపి సర్వేశ్వరబుద్ధివిశేషాధీనేతి జ్ఞాపయితుమభ్యర్థ్యతే (మదీయేతి). ఈశ్వరస్య వైషమ్యనైర్ఘృణ్యపరిహారార్థం మదీయేత్యుక్తమ్. అనాద్య

---

(౧) గీ-౨-౪౦. (౨) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౧౦౩.

ఎన్గిఱార్. ఇజ్జనే వేణ్డువానెన్నెన్నిల్; కర్మముమ్ అజ్ఞానముమ్ నిగ్రహరూప మాయ్క్కొణ్డు అవన్ తిరువుళ్ళత్తిలేకిడప్పతొన్ఱాకైయాలే అవన్ తుమి క్కనశిక్కుమ్, ఇవ్వచిత్తుత్తాన్ నిత్యమాకైయాలే నశిక్కవెన్బతొన్ఱిల్లై; ఇని ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ కళ్ళలుకైయే యాయిఱ్ఱు ఉళ్ళతు; అకైయాలే "తారయ" ఎన్గిఱార్. ఈశ్వరవిభూతియైయల్లిక్కవే ణుమెన్ఱ్నేఇవరుక్కు క్కరుత్తు. ఇతిల్ నిన్ఱుమ్ తన్నై యొడుక్కవిఱేయుళ్ళతు. పిరిక్కవెన్నుతల్, విసువిక్కవెన్నుతల్ శెయ్యలావతు–స్వరూపమ్ తోన్ఱిక్కిడక్కిలిఱే. స్వరూపమ్ నేరాకనశిత్తు దేహమాయ్ క్కిడక్కైయాలే ఎడుక్కవేణు మెన్గిఱార్.

పాలుమ్ నీరుమ్ తన్నిలేకలన్దాల్ "పాల్ ఇతు; నీర్ ఇతు" ఎన్ఱు పిరిత్తుక్కాణవొణ్ణాతపడియుమ్, అతు–ఒరుపదార్థత్తిన్ కైప్పట్టవాఱే సారమానపాలై గ్రహిత్తు బుభుక్షమాన నీరైక్కళిక్కుమాపోలే, ఒరు సర్వశక్తి పిరిత్తల్, ఇల్లైయాకిల్ నశిత్తల్ పోలేకాణుముళ్ళతు. (౧) "మమమాయాదురత్యయా" ఎన్ఱుమ్, (౧) "మామేవ యే ప్రప ద్యన్తే మాయామేతాం తరన్తితే" ఎన్ఱుమ్ నాన్ పణ్ణినమాయై ఒరువరా ల్ కడక్కవొణ్ణాతెన్ఱుమ్, ఎన్నైయేపఱ్ఱి కడక్కవేణుమెన్ఱుమ రుళిచ్చెయ్కైయాలే నీయేకడత్తియరుళవేణుమెన్గిఱార్.

(అనాదికర్మప్రవాహప్రవృత్తామ్) అనాదికాలమ్ పణ్ణిప్పోన్ద కర్మపరమ్ప రైయాలే ఉణ్డానతాయ్, ఇతుతాన్ పిఱరుణ్డాక్కినతొన్ఱన్ఱిక్కే భగవ

న్యాశ్రయనివారణాయ బీజాఙ్కురన్యాయ మభిప్రేత్యాహ (అనాదికర్మప్రవాహ ప్రవృత్తామితి) ప్రకృతిస్వరూపస్య పురుషవదనాదిత్వాత్ తత్ప్రవృత్తిమాత్రే కర్మ

(౧) గీ-౭-౧౪.

భగవత్స్వరూప తిరోధానకరీం

(౧)"గుణమాయాసమావృతః" ఇత్యస్యార్థమాహ (భగవత్స్వరూపేతి).

త్ప్రసాదత్తాలేవన్దతన్నైజత్తై. (మదీయ) ఎన్నాలేసమ్బాదిక్కప్పట్టతెన్నై. ఇతు శెయ్యుమ్ కార్యమెన్నెన్నిల్; (భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్) పకుత్తదేవరీరుడైయ స్వరూపత్తుక్కు తిరోధానత్తై ప్పణ్ణక్కడవతాయ్, అతానతు_మఱైక్కైయెన్ఱపడి. భగవత్స్వరూపత్తై ఇతు మఱైక్కైయావతెన్నెన్నిల్. శ్రియఃపతియాయ్, పురుషోత్తమనాయ్, సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాయ్, అయర్వఱుమమరర్కళతిపతియాయ్, ఉభయవిభూతినాథనాయిత్తే ఈశ్వరనిరుప్పతు. ఇప్పడియిరుక్క కుదృష్టిముఖత్తాలే నిర్విశేషచిన్మాత్రమ్ ఒరువస్తువుణ్డు; అల్లాతతెల్లామ్ అపరమార్థమెన్నుమ్ మాయావాది. చిదచిదీశ్వరతత్త్వఙ్గళ్ మూన్ఱుముణ్డు; అతిల్ చిదచిత్తుక్కళ్ తచ్ఛేషమాయ్ ఈశ్వరన్ శేషియాయిరుక్కిఱానల్లన్. ఎల్లామ్కూడ ఏకద్రవ్యపరిణామమెన్నుమ్ భేదాభేదవాది. కర్మమ్పణ్ణుకైక్కుత్తానుణ్డాకిల్ కర్మఫలమ్ భుజిప్పిక్కైక్కు కర్మముణ్డాకిల్ ఇని ఈశ్వరాపేక్షైతాన్ ఎన్? అతోన్ఱిల్లైకాణెన్నుమ్ సాఙ్ఖ్యవైశేషికర్కళ్, ఆకఇవర్తోయ్త్తుమఱైక్కైయావతు. ఇతుక్కడి దేహమాయిత్తేయిరుప్పతు.

హేతుకత్వముక్తమ్. తత్ర చ, (౧) "గుణమాయాసమావృతః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం ప్రతికూలప్రవృత్తిత్రయం భగవత్స్వరూపేత్యాదిభిరాహ (భగవత్స్వరూపేతి). తిరోధానం నామ క్షేత్రజ్ఞానాం భగవత్స్వరూప విషయజ్ఞాన ప్రసరనిరోధః. తథా చ, అత్యన్త తిరోధానాద సత్త్వబుద్ధిం సామాన్యతో విదితేపి భగవతి సర్వాశ్రయత్వాది గుణస్మరో

(౧) జితన్తా.

మూ;- విపరీతజ్ఞానజననీం స్వవిషయాయాశ్చ భోగ్యబుద్ధేర్జననీం
దేహేన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణ చావస్థితాం

(విపరీతజ్ఞానమ్) దేహేఽహమ్ధీః. భోగ్యభోగ
పకరణరూపత్వమాహ (దేహేత్యాదినా).

(విపరీతజ్ఞానజననీమ్) అతుక్కు ఏమెతే విపరీతజ్ఞానత్తుక్కు ఉత్పాదకైయాయ్; విపరీతజ్ఞానమావతు - అనాత్మన్యాత్మబుద్ధి. అతావతు - దేహత్తిలాత్మబుద్ధి పణ్ణుకై. ఇత్తాల్ స్వరూపత్తై మఱైత్తపడి శొల్లిర్ఱు. అక త్తన్నైయుమ్ మఱైత్తు అవనైయుమ్ మఱైత్తతిఱే. ఇని దేహమేయిజేఉళ్ళతు, ఇత్తాల్ తన్నరశునాడాయ్ త్తెన్నపడి. (స్వవిషయాయాశ్చభోగ్యబుద్ధేర్జననీమ్) తన్నరశునాడాయ్ త్తే; ఇని, కళ్ళర్ పళ్ళికళ్ సామ్రాజ్యమ్ పణ్ణుమిత్తనైయితే. స్వకార్యభూతమాన శబ్దాదికళిలే భోగ్యబుద్ధియైప్పణ్ణు విప్పతుమాయ్, (దేహేన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణచావస్థితామ్) భోగాయతనమాన దేహరూపత్తాలుమ్,

ధానాదపరత్వాదిబుద్ధిం తదన్యేషు స్వనిష్ఠత్వాదిబుద్ధిఞ్చ కరోతీత్యాహ (విపరీతజ్ఞానజననీమితి). ఇదఞ్చ జీవస్వరూపతిరోధాన తత్స్థూలదేహాత్మభ్రమాదేరుపలక్షణమ్.

ఏవం తత్త్వత్రయతిరోధానఫలభూతం విపరీతజ్ఞానాన్తరమాహ (స్వవిషయాయాశ్చ) ఇతి. ప్రకాశమానేషు వస్తుషు తిరోధానం నామ తత్తద్వ్యావర్తకధర్మాగ్రహణనివారణమ్; ఇదమేవహి సర్వత్ర భ్రాన్తేర్నిదానమ్. ఉక్తస్యాపకారత్రయస్య హేతుభూతమవస్థాచతుష్టయం దేహేత్యాదిభిరుచ్యతే. (దేహేన్ద్రియత్వేన) భోగాయతనతయా భోగోపకరణతయా చ. (భోగ్యత్వేన) శబ్దాదిగుణవిశిష్టభూతపఞ్చకరూపత్వేన. (సూక్ష్మరూపేణ) దేహాదిపరిణామరహితాంశేన. సేయం ప్రకృతిరిదానీం చతుర్భిరక్ష్యం హైరపకరోతి. ప్రళయదశాయాన్తు సూక్ష్మరూపేణైవ తిరోధానమాత్రం కరోతీతి వ్యవస్థా, (౧) "దేహ

(౧) బ్రహ్మసూ-3-౨-౬.

మూ:- దైవీంగుణమయీం మాయాం

(దైవీమ్) త్వల్లీలార్థమ్.

భోగోపకరణమానేన్ద్రియరూపత్వేన, భోగ్యమానశబ్దాదిరూపత్వేన, ఇత్థం నైకస్య కిన్తు జ్ఞానసూక్ష్మప్రకృతిరూపత్వేన అవస్థితేయమాయా నానావిధైః స్పష్టపరిణామైర్యుక్తత్వాత్.

(దైవీమ్) దేవస్య క్రీడాపరికరభూతాయాః. (గుణమయీమ్) గుణత్రయప్రచురాయాః, అతోపి తు - † సూక్ష్మరూపసత్త్వగుణత్రయాత్మకమాయాశక్త్యా యుక్తమ్ ఇతి చేతనైః పరిగృహీతశరీరజాతే తమఃప్రచురమాయయా రజఃప్రచురమాయయా ‡(సత్త్వప్రచురమాయయా) మిశ్రకమ్. (మాయామ్) విచిత్రకార్యకరత్వాత్ మాయాశబ్దవాచ్యాయాః విచిత్రపరిణామినియామకైః ఆశ్చర్యత్వేయుక్తై

యోగాద్వాసోపి" ఇతి సూత్రభాష్యే ద్రష్టవ్యా. ఈదృశ్యాః ప్రకృతేర్దురత్యయత్వం స్వతన్త్రలీలాప్రవృత్తతయేతి (౧) "దైవీ హ్యేషా గుణమయీ" ఇత్యాదినా త్వయైవ గీతమితి సూచయతి (దైవీమితి). తిరోధానాది హేతుభూతైరవస్థాచతుష్టయానువృత్తైర్బన్ధహేతుభిస్సత్త్వాదిగుణైః ప్రచురతామాహ (గుణమయీమితి). సత్త్వాదిగుణసముదాయ ఏవ ప్రకృతిరితి సాఙ్ఖ్యపక్షస్తు (౨) "గుణాః ప్రకృతిసమ్భవాః" (౩) "ప్రకృతేర్గుణసమ్మూఢాః" ఇత్యాదివ్యధికరణప్రయోగబలాన్నిరస్తః. క్వచిత్తు సత్త్వరజస్తమశ్శబ్దానాం ద్రవ్యపర్యన్తః ప్రయోగః (౪) "తద్గుణసారత్వాత్తు తద్వ్యపదేశః" ఇతి న్యాయేన నేతవ్యః. ఏవమనన్తైర్విభాగైర్వ్యాపారైః, పరిణామైర్గుణైశ్చ ప్రఖ్యాతమాశ్చర్యకత్వం సమాఖ్యావిశేషేణాహ (మాయామితి) "మాయాం మాం తారయ" ఇతి ద్వికర్మతయా అన్వయః.

†స్వరూపవన్తాన్ ‡కుణ్డలితమధికమ్.

(౧) గీ-౭-౧౪, (౨) గీ-౧౪-౫. (౩) గీ-౩-౨౯. (౪) బ్రహ్మసూ-౨-౩-౨౯.

మూ;- దాసభూతః. "శరణాగతోఽస్మి, తవాస్మి

"దాసభూతం - మామ్" ఇతిసమ్బన్ధః, "శరణాగ
తోఽస్మి, తవాస్మి" ఇతిపూర్వోక్తరక్షణార్థః.

త్తాయ్. ఆశ్చర్యమ్ ఎత్తాలేయెన్నిల్, పఞ్చభూతద్రవ్యఙ్గళుమ్ ఏకద్రవ్యపరిణామమాయిరుక్క అన్యోన్యమ్ భిన్నరూపమాయుమ్ భోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానఙ్గళాయుమ్ చిత్రపటమ్పోలే ఆశ్చర్యమాయిరుక్కై.

(మాం తారయ) కష్టడిష్టట్ట ప్రకృతియిలే అకప్పట్టవెన్నై ఎక్కడప్పిత్తరుళ వేణుమ్. కడప్పిక్క వేణుమెన్ఱవాఱే నామ్ కడప్పిక్కైక్కు నమక్కు నీర్ శెయ్తతెన్? ఎన్ఱోణుతాన్ కడప్పిక్క చ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు పెరియపెరుమాళ్ కేట్టరుళ, (దాసభూతః) ఎన్నక్కలే తేనుమున్ఱాయ్ చ్చొల్లుకిఱేనో? అనాదికాలమ్ దుష్కర్మఙ్గళై యేపణ్ణిప్పోన్నేనాకిలుమ్ దేహాత్మాభిమానియాయ్ ప్పోన్నేనాకిలుమ్ శబ్దాదివిషయప్రవణనాయ్ ప్పోన్నేనాకిలుమ్, స్వరూపత్తై నిరూపిత్తవాఱే, ఉనక్కు అనన్యార్హశేషమాయన్ఱో విరుక్కిఱతు; అత్తాలే శొల్లుకిఱేన్. అతువాత్తైయన్ఱు కాణుమెన్న; అతువాత్తైయన్ఱిక్కే యొఴికిఱతన్ ? అప్పడియేయన్ఱోవెన్న; అతుఉమక్కేయన్ఱు కాణుమ్; సకలచేతనర్క్కుమ్ స్వరూపత్తై ప్పార్త్తాలుమ్ నమక్కు అనన్యార్హమాయన్ఱో విరుప్పతు.

అజ్ఞనేయానాల్ సర్వర్కుమ్ కార్యమ్ శెయ్యవేణుఙ్గాణుమెన్న; అతుక్కుమేలే ఒరువ్యావృత్తియుణ్డెఙ్గిఱార్. అతేతెన్న; (శరణాగతోఽస్మి

దాసభూత ఇత్యాదిభిఃపూర్వపదద్రష్టుర్ధస్యాచ్యతే, (౧) దాసభూతాస్స్వతస్సర్వే" (౨) "ఆత్మదాస్యంహరేస్స్వామ్యమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావతో దాస్యం చిత్ప్రత్యయస్వభావేనవ్యజ్యతే. ద్వయేపినారశబ్దవాచ్యానాం జీవానాంతాత్పర్యస్పష్ట్వదాసత్వంగ్రాహ్యమ్. దూరంపలాయితేఽపియుత్వాత్సుక్ష్మస్తావద్దుస్తృజః. దాస్యప్రతిపోషకచ్ఛేమేనప్రవృత్తిజాత ఇతిభావః. శరణాగతోఽస్మి" "తవాస్మిదాసః"

(౧) పాఞ్చరాత్రే. పౌష్కరసం (౨) కష్టాతత్త్వసం

మూ:- దాసః ఇతివక్తారం మాం తారయ.

(వక్తారమ్) (౧) "భవశరణమితీరయన్తి" ఇతివద్వ్యుచ్యతే.

తవాస్మి దాస ఇతివక్తారమ్) "శరణాగతోస్మి" ఎన్నుమ్, "తవాస్మి" ఎన్నుమ్ "దాసః" ఎన్నుమ్ శొన్నేన్. దేవరేఉపాయమెన్నుమ్, దేవరేఉపేయమెన్నుమ్. దేవర్కు అనన్యార్హశేషమెన్నుమ్, (వక్తారంమామ్) ఇప్పడిఉక్తిప్రధానాయిరున్దుళ్ళవెన్నై. (తారయ) ఇవ్వుక్తిమాత్రత్తైయే పత్తాశాకక్కొణ్డు కడప్పిత్తరుళవేణుమ్.

ఇతి పూర్వోక్తరక్షణార్థనిష్ఠత్వం సముచ్చితోక్తమ్, "స్వరూపభరలాభేషు తవైవ నమమేతి యత్। ప్రపన్నస్యానుసన్ధానం సంసారం తదిహదర్శితమ్".

ఆస్మీతి - ప్రార్థనాభిప్రాయమ్. (దాసోస్మి) దాసవృత్తి పరస్యైవమిత్యర్థః. అన్యథా తు - దాసభూతమిత్యుక్తస్యైవ పునర్వచనమాత్రం స్యాత్. "శరణాగతోస్మి తవాస్మి దాసః" ఇతి నిర్దేశో ప్రార్థనాత్మనిక్షేపపరావితి కేచిత్. అర్థోవాదృష్టో నాద్వయవక్తాహం తవదయనీయ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (ఇతివక్తారమితి). యద్యప్యత్ర ఫలప్రార్థనార్థం ప్రపత్తికర్తృత్వానువాద ఏవయుక్తః - తథాపి తద్వచనకర్తృత్వానువాదః - (౧) "భవశరణమితీరయన్తి" ఇత్యాద్యభిప్రేతవచనమాహాత్మ్యాదివ్యఞ్జనార్థః. (మామ్) (౨) "స్వయంవృత్తిష్టభూతస్య" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వరక్షణాసమర్థమ్. త్రిగుణద్రవ్యస్యనిత్యతయా నాశాభావాత్ తారయేత్యుక్తమ్. ఏతేన (౩) "దురత్యయా" ఇత్యుక్తం స్వయత్నేన దుస్తరత్వం "మామేవయే ప్రపద్యన్తే" ఇత్యాదినాభిప్రేతం పరాధీనతరణఞ్చ గమ్యతే. ఏవం నమశ్శబ్దేనివర్తనీయతయా అభిప్రేతస్య పాపస్యాభ్రమస్య ప్రకృతిసమ్బన్ధస్య చ మిథః కార్యత్వం కారణత్వఞ్చ యథాయోగం ద్రష్టవ్యమ్.

అథ నిర్వేదమాన్ద్యాదిషద్వేశస్యుక్షమాకామతయా విశదజ్ఞానభక్త్యోరపి కైఙ్కర్యోపయోగితయా చతుర్థ్యభిప్రేతఫలకోటిఘటితత్వాత్, స్వయం ప్రయోజనం

---

(౧) వి-పు-౩-౭-౩౩, (౨) భార శాన్తి-౭౯ర ౧౯. (౩) గీ.౭-౧౪.

మూ;- “తేషాంజ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తి

అథచతుర్థ్యర్థమిష్టప్రాప్తిం ప్రార్థయతే (తేషామిత్యాదినా).

(తేషాంజ్ఞానీ) కీర్తనమశ్శబ్దారమ్ శొల్లిత్తిరాయ్ నిన్తతు. నమశ్శబ్దత్తుక్కర్థమ్ - విరోధినివృత్తియిఱే; అవ్వళవుమ్ పోరాతే. ఇవర్క్కు ప్పరమపురుషార్థ లక్షణమోక్షమాన కైఙ్కర్యసిద్ధియుమ్ వేణుమే. ఇక్కైఙ్కర్యోపయోగియుమాయ్, ఇక్కైఙ్కర్యత్తోపాతి ప్రీయవిషయముమాయ్ ప్రాప్యభూమియిలు మనువర్తిక్కుమదైయాన పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తిగళై అపేక్షిక్కిన్ఱత్తు అవైతాంసున్దాపతు అవసరత్తిలుక్కు ప్పూర్వభావియాయిరున్దుళ్ళ అనన్యప్రయోజనతయా భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానముడైయార్ కాకైయాలే అతినుడైయ సిద్ధ్యర్థ మాక గీతోపనిషదాచార్యనరుళిచ్చెయ్ తశ్లోకత్రయత్తైయుమ్ మున్నిట్టు అనజ్ఞానత్తైయుముణ్డాక్కియరుళవేణుమెన్గిఱార్.

(తేషామ్) (౧) “ఆర్తోజిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీచభరతర్షభ” ఎన్ఱు శొల్లుకిఱ ఐశ్వర్యకైవల్య భగవచ్ఛరణార్థికళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు. (జ్ఞానీ) జ్ఞానియానవన్. అవనెన్నెన్నిల్, (విశిష్యతే) విశేషముణ్డు. అవను క్కెన్నమెన్నెన్నిల్. (నిత్యయుక్తః - ఏకభక్తిః) ఇతు ఏన్నమ్.

తనుభయంతేషామిత్యాది నా ప్రార్థ్యతే. (౨) “తత్పాదభక్తిజ్ఞానాభ్యాంఫలమన్యత్క దాచన । నయాచేత్పురుషోవిష్ణుం యాచనాన్నశ్యతిధ్రువమ్” ఇతి తావన్మాత్రప్రార్థనాహ్యనుజ్ఞాతా. అత్రపరభక్తివచనం తదనన్తరభావి పరజ్ఞానపరమభక్త్యోరప్యుప లక్షణమ్. తచ్చప్రతివచనభాగే వ్యక్తీభవిష్యతి. (జ్ఞానీ) (౩) “ప్రకృతింవిద్ధిమే పరామ్” ఇత్యాదిప్రతిపాదిత భగవచ్ఛేషైకరసాత్మస్వరూపవిత్ భగవన్తమేవపర ముప్రాప్యం మన్వానః. (నిత్యయుక్తః) ఐశ్వర్యాద్యర్థినాం స్వాభిలషితప్రాప్తౌ

(౧) గీ.౭.౧౬ (౨) అహిర్బుధ్న్యసం. (౩) గీ ౭-౫.

మూ:- ర్విశిష్యతే । ప్రియోహి జ్ఞానినోऽత్యర్థ మహం స చ మమ ప్రియః॥

నిత్యయుక్తనాకైయాపతు-ప్రయోజనత్తుక్కాక ఎన్నై ఉపాసిక్కి ప్రయోజనమ్ కైప్పట్టవాఱే అకన్ఱు పోకైయన్ఱిక్కే ఎన్నైయే ప్రయోజనమాక ఉపాసిప్పవన్. (ఏకభక్తిః) ప్రయోజనత్తిలే స్నేహత్తైప్పణ్ణి ప్రయోజనశ్రద్ధైమికుతియాలే ఎన్పక్కలిలుమ్ స్నేహత్తైప్పణ్ణుకై యన్ఱిక్కే ఎన్నైయే ప్రయోజనమాక ఉపాసిప్పనాకైయాలే స్నేహత్తుక్కుమ్ నానేవిషయమాకై.

(ప్రియోహి జ్ఞానినోత్యర్థమహమ్) [జ్ఞానినోహమత్యర్థం ప్రియోహి] జ్ఞానిక్కు నాన్ అత్యర్థ ప్రియనాయిరుప్పన్: ఎన్పక్కల్ అవనుక్కుణ్డాన ప్రియత్తుక్కు ప్పాశురమిడప్పోకాతు. అభిధేయవచనో ఉర్థశబ్దః. [సచమమ ప్రియః] అవనుమ్ ఎనక్కు ప్రియనాయిరుక్కుమ్: అవనుక్కు నాన్ అత్యర్థప్రియనెన్ఱుమ్, అవనుమ్ ఎనక్కు ప్రియనెన్ఱుమ్, అవన్పక్కల్ తనక్కుణ్డానప్రియత్తైక్కుఱైయచ్చొల్లవేణ్డుకిఱతు ఎన్? అవను డైయప్రియత్తిల్ తన్నుడైయప్రియమ్ కుఱైన్దిరుప్పతెన్నిల్; అజ్ఞనన్ఱు. అవన్ తన్నళవిలే ప్రియన్, నాన్ ఎన్నళవిలే ప్రియన్, అణువుక్కుళ్ళ తన్ఱే విభువుక్కుళ్ళతు. కుళప్పడికలజ్గినాప్పోలన్ఱే కడల్ కలఙ్గువతు; ఇప్పడి

స్థానీయాం భగవతా యోగో నివర్త్యతే, జ్ఞానినస్తు నతథేతి భావః, (ఏకభక్తిః) నతు ప్రయోజనాన్తర విభక్తభక్తిరిత్యర్థః. ఏతదుభయం జ్ఞానీ విశిష్యత ఇత్యస్య హేతుః. (అత్యర్థమ్) అత్యర్థప్రియమ్, సర్వజ్ఞేనసర్వశక్తినా మయాపి దుర్వచమితి భావః. స చ మమ ప్రియ ఇత్యత్రాపి అత్యర్థమిత్యేత దనుషజ్యతే. యద్వా స్వప్రియత్వాపేక్షయా, స్వభక్తప్రీతేః ప్రకర్షోక్తా వస్తుతః.

మూ;- ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవ
మేమతమ్ ॥ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మా

యిరుక్కతన్ వాత్సల్యత్తాలే, అవనుడైయ ప్రియత్తుక్కు ఎన్నుడైయ ప్రియమ్ ఎత్తైకిడక్కు మెన్నుమ్ నినైవాలేశోల్లుకిఱాన్. అజ్ఞనన్ఱియిలే సర్వాశక్తియాలుమ్ పరిహరిక్క వొణ్ణాతభయత్తైవిళైప్పతాన ప్రియమానైయాలేఅతుతానే అత్యర్థమెన్నవుమామ్; భయానామపహారియాలుమ్ పరిహరిక్క వొణ్ణాత భయత్తైవిళైప్పిప్పతొరు ప్రియమితే. భయనివృత్తిహేతుక్కళ్ తానే భయప్రవృత్తిహేతుక్కళాయిత్తు.

"ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవమేమతమ్ । ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మామామేవానుత్తమాంగతిమ్" (ఉదారాస్సర్వఏవ) యాతొన్ఱైయావర్ శిలరపేక్షిక్కు మిడత్తు దేవతాన్తరఙ్గళైప్పఱ్ఱి యాతల్, మనుష్యాన్తరఙ్గళైప్పఱ్ఱి యాతలన్ఱిక్కే ఎన్నైయేపఱ్ఱి అపేక్షిక్కిఱార్కళ్. అవర్కళ్ ఇత్తనైయుముదారర్. అవర్కళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు (జ్ఞానీతు) జ్ఞానిక్కువిశేషముణ్డు, విశేషమెన్నెన్నిల్, (ఆత్మైవ) జ్ఞానియానవన్ ఎనక్కాత్మా ఎనక్కుధారకనెన్ఱపడి. "ఏవ" ఎన్గిఱఅవధారణత్తాలే ఒరుకాలత్తిలే ఇవనుక్కుధారకనాయ్ కాలాన్తరత్తిలే వేఱొన్ఱు ధారకమాయిరుక్కుమోవెన్నిల్, సర్వకాలముమ్ ఇవన్ ఎనక్కుధారకన్.

భగవద్జ్ఞానమ్ పిఱన్దానొరువన్ (౧) "ఉణ్ణుమ్ శోఱుపరుకునీర్ తిన్నుమ్ వెఱ్ఱిలైయుమెల్లామ్కణ్ణన్" ఎన్ఱుధారకపోషకభోగ్యఙ్గళ్ ఎల్లామ్ ఈశ్వరనెన్ఱు నినైత్తిరుప్పతు. అతువిపరీతమాయిరున్దతీయెన్న; (మేమతమ్) అవన్ నినైత్తపడి నినైత్తిరుక్కిఱాన్. ; ఎనక్కునినైప్పు

(ఆత్మైవ) సర్వాన్తరాత్మనోమమాప్యస్తా, రా. త్మైవ. సన్నిదంప్రమాణ విరుద్ధమిత్యత్రాహ (మేమతమితి) ప్రకృష్టప్రీతివిషయత్వేనఅతివాదాన్నవిరోధః.

(౧) తి-వాయ్-౭-౭-౧.

మూ,- మామేవానుత్తమాంగతిమ్॥బహూనాంజన్మనామన్తే
జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవ స్సర్వమితి

ఇప్పడియే. (ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాంగతిమ్) [అనుత్తమాంగతిం మామేవయుక్తాత్మా ఆస్థితస్సహి] ఇప్పడిఆస్థానమ్ పణ్ణఅనుత్తమగతియానవెన్నై. అనుత్తమమాన గతియాకిఉతు - తనక్కు మేలుత్తమత్తైయుడైత్తన్నిక్కే యిరుప్పతొన్ఱు, పరమప్రాప్యనానవెన్నైయే (యుక్తాత్మా) కూడుకిఅవన్. (ఆస్థితస్సహి) ఇప్పడి ఆస్థానమ్ పణ్ణానిఱ్కుమ్; ధ్యానమ్పణ్ణానిఱ్కుమ్.

(బహూనాం జన్మనామన్తేజ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే । వాసుదేవ స్సర్వమితిసమహాత్మా సుదుర్లభః) యావనొరువన్ అనేకజన్మఙ్గళ్ కూడ ఎన్నైయే ఆరాధిత్తు జన్మాన్తరత్తిలే (జ్ఞానవాన్) మదేకవిషయజ్ఞానవానాయ్, (మామ్) ఎన్నై. (వాసుదేవస్సర్వమ్)(౧)“ శేలేయ్కణ్ణియరుమ్ పెరుమ్శెల్వముమ్ నన్మక్కళుమ్ మేలాత్తాయ్ తన్దైయుమవరేయినియావార్’’ ఎన్ఱుమ్, (౨) “ మాతాపితా భ్రాతానివాసశ్శరణం సుహృద్గతిర్నారాయణః’’ ఎన్ఱుమ్ సర్వవిధబన్ధువుమాక (ప్రపద్యతే) యావనొరువన్ పత్ఱుకిఱాన్. (ఇతి) ఇప్పడయిరుక్కిఱవన్.

తథా త్వాదరహేతు మాహ (ఆస్థిత ఇతి). (యుక్తాత్మా)మద్విరహస్య అతిమస హతయా మయి నిత్యయోగప్రవృత్తమనాః - (అనుత్తమాం గతిమ్)పరమప్రాప్యమ్,(జన్మనామ్).పుణ్యజన్మనామ్(జ్ఞానవాన్)పూర్వోక్తజ్ఞానవాన్. ‘‘వాసుదేవస్సర్వమితిప్రపద్యతే’’ ఇత్యన్వయః (సర్వమ్)ప్రాప్యప్రాపకాది. (3) ‘‘ రామస్యవ్యవసాయజ్ఞా ’’ఇత్యాదినిదర్శితజ్ఞానవిశేషవత్త్వాత్ మహాత్మత్వోక్తిః, ‘‘మ

---

(౧) తి-వాయ్-౫-౧-౮. (౨) సుబాలోప.౬ (3) రా-సు-౧౬-౪.

సమహాత్మా సుదుర్లభః" ఇతి శ్లోకత్రయోదిత జ్ఞానినం మాం కురుష్వ

మహాత్మా; పరభక్తిస్థానే ప్రపదనమ్ పరజ్ఞానపరమభక్తి-దేహావస్థానే ప్రా
యాముపాసకస్య ఉపాయకోటినివిష్టే. ప్రపన్నస్యతు తేఉభయకోటి
ప్రవిష్టే. అతః పరజ్ఞానం ప్రార్థితమ్ (తేషామిత్యాదినా).

(సః) అవన్, (మహాత్మా) అత్యపురియనన్నో? అవనై యొప్పా
రిత్తై. అవనుక్కు నాము వెంపల్లోమ్. ఆనతెన్? ఇతుః ప్రశంసైయో
ఎన్నిల్; అన్ను. ఉక్తై. ఇతుక్కు హేతువెన్నెన్నిల్, నముక్కు సంసార
పరిత్యాగోకలక్కుమ్ తత్ప్రాతిరుక్కైయాలే సమ్యన్తై ఉణర్న్దిరుక్క
లామ్. అజ్ఞనన్ని కేట్ సంసారత్తిలే బద్ధనాయ్ క్కలజ్ఞియిరుక్కుఅవన్
సమ్యన్తై ఉణర్న్దిరుక్కైయాలే అవనుక్కునాముమ్ ఒప్పల్లోమ్.
(దుర్లభః) అన్నైసంసారత్తిల్ కిడైయాతు. (సుదుర్లభః) పరమపదత్తిలుమ్
కిడైయాతు. ఇప్పడిక్కి లక్కత్తిలుమ్ తెళిన్దిరుక్కుమన్నై ఉభయవిభూతి
యిలుమ్కిడైయాతు కానెన్న పడి నాముమ్ తైష్వేపోని [illegible] యుగ్లతు,
అవన్నై నమాస్కారవక్కైయాతు కానెన్నిత్తాన్. అతావతెన్నెన్నిల్;
(౧) "[illegible]" ఎన్నిఅపడియే త్రిపిక్కైయే స్వభావమాయిత్తే
యుపస్యతు అత్రేశమ్. ఇతు(౨) "ఇవటెతనమాంజాలమ్" ఎన్నిఅపడియే
అత్రేసికట్ ఇత్తేవరిలుమ్ కలక్కైయే స్వభావమాయితేయిరుప్పతు.
(ఇతి శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానినం మాంకురుష్వ) ఇప్పడిశ్లోకత్రయత్తి

మనాః" ఇతి భాష్యం. (సుదుర్లభః) ముక్తిప్రయోజనాః స్వరార్థిన ఆర్తాదయో
సులభాః, అయన్తు కర్మవశ్యమత్యభక్తలాభార్థినామయా చేతికార్థిభిర్న్నైవ
సులభః, లబ్ధోప్యదయతులభ్యలాభ ఇతి భావః, ఉక్తంహి(౩)పౌష్కరే(౩)"దుర్లభా
భగవద్భక్తాగభావినో భువిమానవాః । తద్దర్శనాత్ ఫాలాంశాత్సులభం శాశ్వతంపదమ్"
ఇతి. (మామ్). (౪) "అజ్ఞానజస్సురనిశోయామ్" ఇత్యుక్తేన మూర్ధాభిషిక్తమ్. (శ్లోక
త్రయోదితజ్ఞానినంకురుష్వ) క్రియాఫలం త్వద్దామిత్యాత్మసేవదేనవ్యజ్యతే. అప్య

(౧) తి-నాంయ-౯-౭-౫ (౨) తి-వాంయ-౧౦-౬-౧ (౩) పౌష్కరే (౪) భార-శా-౧౪-౩౬.

మూ;-(౧) “పురుషస్సపరః పార్థభక్త్యాలభ్యస్త్వనన్యయా” (౨) “భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః” (౩) “మద్భక్తిం లభతే పరామ్” ఇతిస్థానత్రయోదితపరభక్తియుక్తంమాంకురుష్వ.

అథపరమభక్తిప్రార్థనమ్ (పురుషస్స పరఇత్యాదినా). వ్యవహి తత్వాత్ (స్థానత్రయ) ఇత్యుక్తమ్, నతుశ్లోకత్రయేతి.

లుమ్ శొల్లుకిఱ జ్ఞానత్తైయుడైయేనామ్పడిపణ్ణియరుళవేణుమ్. ముదల్ శ్లోకత్తాలే అవన్ ఎనక్కుప్రియనెన్ఱాన్. ఇరణ్డామ్శ్లోకత్తాలే అవన్ ఎనక్కుధారకనెన్ఱాన్. మూన్ఱామ్శ్లోకత్తాలే అవ్విరణ్డుక్కుమ్ విషయముళ్ళదు అవనైక్కిడక్కిలన్ఱో?. అవనైక్కిడైయాదు కాణెన్ఱాన్. (పురుషస్సపరః) ఆకక్కడవ పరభక్త్యాదికళుక్కు పూర్వభావియాన భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానత్తై అపేక్షిత్తార్. ఇని అనన్తరమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వభావికళాన పరభక్త్యాదికళై అపేక్షిక్కిఱార్. అత్తిల్ పరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్ పరభక్తికార్యమాయ్ ఇదు ఉణ్డానాల్ అదుతనక్కు త్తానేయుణ్డామ్. ఆకైయాలే అత్తైయే ప్రధానమాయ్, ఎట్టామోత్తిలుమ్ పతినోరామోత్తిలుమ్, పతినెట్టామోత్తిలుమాక మూన్ఱుప్రదేశత్తిల్ పరభక్తియినుడైయ వేషత్తైగీతోపనిషదాచార్యనరుళిచ్చెయ్దపడి (౧) “పురుషస్సపరః పార్థభక్త్యాలభ్యస్త్వనన్యయా” (౨) “భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః” (౩) “మద్భక్తింలభతేపరామ్” ఎన్ఱుమ్ ఉపాదానమ్పణ్ణి (ఇతిస్థానత్రయోదిత) ఇప్పడిమూన్ఱు ప్రదేశత్తిలుమ్ శొల్లుకిఱ (పరభక్తియుక్తంమాంకురుష్వ) పరభక్తియుక్తనాకవెన్నైప్పణ్ణియరుళవేణు, మెన్గిఱార్.

వహితత్వాదిహ శ్లోకత్రయేత్యుక్తమ్, పరభక్తిశ్లోకానాంభిన్న ప్రకరణస్థతయా స్థానత్రయేత్యుక్తమ్. (మాం) (౪) “యాప్రీతిరవివేకానామ్” ఇత్యుక్తేషు బాహ్యవిషయసక్తేష్వగ్రగణ్యమ్.

---

(౧) గీ-౮-౨౨ (౨) గీ-౧౧-౫౪ (౩) గీ ౧౮-౫౪ (౪) వి-పు-౧-౨౦-౧౯

మూ;- పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యేకస్వభావం మాంకురుష్వ.

అథబన్ధనివృత్తేరనన్తర భావినీఃపరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తీః ప్రార్థయతే (పరభక్తీతి). అతఏవహి (ఏకస్వభావమ్) ఇత్యుక్తమ్. పూర్వవదర్థః

(పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యేక స్వభావంమాంకురుష్వ) ఇప్పరభక్తియుమ్ పరభక్తికార్యమాన పరజ్ఞానముమ్ పరజ్ఞానకార్యమాన పరమభక్తియుమ్ ఎనక్కుస్వభావమాక వేణుమెన్ఱు పేక్షిక్కిఱార్ యావదాత్మభావి ఒరుపడిప్పడ ఉణ్డాక వేణుమెన్ఱు అపేక్షిక్కిఱార్. అతు ఎన్ ?. అద్దేశవిశేషత్తిలనుభవమ్ పరమభక్తికృతమాయిరుక్కుమాకిల్ అతువేఅమైయాతో ?; పరభక్తిపరజ్ఞానఙ్గళుమ్ యావదాత్మభావియాక వేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱ ఇతుక్కుహేతువెన్నెన్నిల్, అద్దేశ విశేషత్తిల్ అనుభూతాంశమే నాళ్ తోఱుమనుభవిత్తు పోరుకిఱతాకిల్ అతువేఅమైయుమ్. తమ్విడాయాలే అతువుమ్ నిత్యమాకవుమ్ తట్టిలె. ఎతుపోలేయెన్నిల్, నాళ్ తోఱుమ్ శోషిక్కైయే జీవియానిఱ్కుమ్పోతే అతిల్ రసాన్తరమున్టాకుమ్ యిరుక్కుమ్పోతేయుమ్ తన్ విడాయాలే అతునిత్యానుభవమాకిఱాప్పోలే.

అజ్ఞస్తు భగవద్విషయమ్; త్రిపాద్విభూతియుమ్ యావదాత్మభావియాయనుభవియానిన్ఱాలుమ్ అనుభూతాంశమ్ అల్పమాయ్ అనుభావ్యాంశమ్ విఞ్జియిరుక్కుమ్పడియాన అపరిచ్ఛేద్యతై అవ్విషయ

అథశరీరపాతసమయభాజినో బుద్ధ్యాశరాసభ్యర్థయతే (పర భక్తీతి) అథవాముక్తదశాభావినాం పరభక్త్యాదీనామిదమపేక్షణమ్. ఏకస్వభావ త్వోక్తిః అతఏవ పరభక్త్యాద్యవిచ్ఛేదార్థా. ఉక్తానామేవతత్తత్ర్య పరభక్త్యా

౨ - వతు వ్యాఖ్యానమ్.

త్తుక్కు ఉణ్డాకైయాలే అనుభావ్యాంశమ్ అపూర్వమాయిరుక్కుమ్. అతిల్ ఈశ్వరన్ అనుభవార్థమాక ఇనుక్కుమ్ అపూర్వదర్శనత్తై ప్పణ్ణువిక్కుమ్. అప్పోతుక్కప్పోతే మేల్ విఱుకైయుమ్ అనన్తరమ్ ఇతిలే జ్ఞానమ్ సఞ్చరిక్కైయుమ్ పిన్బు పెఱావిడిల్ ముడియుమ్పడి యాన దశైపిఱక్కైయుమాన ఇప్పాకమ్ అపూర్వదర్శనత్తిలే ఉణ్డా మవైయాకైయాలే ఇప్పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికళుడైయ స్వభావమ్ యావదాత్మభావి ఒరుపడిప్పడ ఎనక్కు ఉణ్డాకవేణుమెన్ఱు పేక్షిక్కిఱార్.

పరభక్త్యాదికళై కైఙ్కర్యోపకరణతయావల్లతు ఉపాయబుద్ధ్యా అపేక్షిక్కిఱారల్లర్. "త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే" ఎన్ఱు సాధనాన్తరనిరపేక్షమాక ఉపాయత్తై ప్పఱ్ఱినవరాకైయాలుమ్, "స్వభావం మాం కురుష్వ" ఎన్ఱు భక్తికళైయన్ఱిక్కే స్వభావత్తై అపేక్షిక్కిఱారాకైయాలుమ్. పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తిస్సృత కైఙ్కర్యస్వరూపత్తై ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే శరక్కనరుళిచ్చెయ్తు ఇఙ్గేయుమ్ శొల్లుకై పునరుక్తమన్ఱోవెన్నిల్, పరోపదేశమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱారల్లామైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై. దోషమిల్లామైయేయన్ఱు; గుణమాక బుద్ధిపణ్ణక్కడవతు. అభ్యస్తిక్క అర్థ వినియోగభేదముముణ్డు; క్షీరాప్తినాట్టిల్ తిరువడికళిలే శరణమ్పుక్కు కైఙ్క ర్యరుచియై అపేక్షిక్కిఱారాకైయాలే ఇప్పడిప్పట్ట కైఙ్కర్యత్తిలే రుచి యైత్తన్దరుళవేణుమెన్ఱాక్క కైఙ్కర్యస్వరూపత్తైయరుళిచ్చెయ్తార్. ఇఙ్గురుచిపూర్వకమాక పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కు అక్కైఙ్కర్యత్తిన్నైయే అపేక్షిక్కిఱారాకై ... లే పునరుక్తిదోషమిల్లై.

మూ:- పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికృతపరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమానన్య ప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియభగవదనుభవోఽహమ్, తథావిధ భగవదనుభవజనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప

అథభగవజ్జనితప్రీతి తత్కారితకైఙ్కర్యాణి ప్రార్థయతే (పరేతి) పూర్వపదార్థః. శేషతైకరతిరూపశబ్దః - బహువ్రీహిః.

(పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికృత) ఇప్పరభక్త్యాదికళాలే పణ్ణప్పడువతాన, (పరిపూర్ణ) పరిపూర్ణమావతు - స్వరూపరూపగుణవిభూతికళ్ తన్నైయుమ్ ఒరుపోకియాక అనుభవిక్కై. (అనవరత) అవిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కై. విషయాన్తరఙ్గళ్ కలశాతొఴిక్కై. (నిత్య) యావదాత్మభావియాయిరుక్కై. (విశదతమ) పరమభక్తికృతమాయిరుక్కై: విశదమావతు - పరభక్తిదశైయిలనుభవమ్. విశదతరమావతు - పరజ్ఞానదశైయిలనుభవమ్; విశదతమమావతు - పరమభక్తిదశైయిలనుభవమ్. (అనన్యప్రయోజన) ఇవ్వనుభవత్తాలే పేఱాకక్కొణ్ణ్ ప్రీతియుమ్ వేణ్డా, ప్రీతికారితమాన కైఙ్కర్యముమ్ వేణ్డా ఎన్నుమ్పడి తానే రస్యమాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయప్రియభగవదనుభవోఽహమ్) అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే అనుభవిప్పతాన భగవదనుభవత్తై నానుడైయనాయ్,

(తథావిధభగవదనుభవ జనితానవధికాతిశయప్రీతి) అప్పడిప్పట్ట అనుభవత్తాలే పిఱప్పతాయ్ అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతి. (కారితాశేషావస్థోచిత) ఇప్పడిప్పట్ట ప్రీతికారితమాయ్ ఎల్లావవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయిరుక్కై. (అశేషశేషతైకరతిరూప)

ణానాం సాదరానువాదేన కైఙ్కర్య పర్యన్తతాం యాచతే (పరేతి) అత్ర త్వాదితివ క్తవ్యభగవచ్ఛబ్దః - అనుభావ్య పౌష్కల్యస్ఫుటీకరణార్థః. కిఙ్కరవిశేషణే శేషతైక.

మూ;- నిత్యకింకరో భవాని.

సకలదేశస్థితియుమ్ నిలుమున్దాన అఖిలవేశత్తైయుడైవాకప్పుదై యేనాయ్ కొం-ణ్డు (నిత్య) పునరావృత్తిరహితమాన దేశత్తిలే. (కింకరో భవాని) కైఙ్కర్యత్తై ప్పణ్ణనుభవిప్పేనాక వేణుమ్. ఇఙ్గనన్ఱిక్కే నిత్యశబ్దమ్ కైఙ్కర్య విశేషణమాయ్, నిత్యకైఙ్కర్యత్తై ప్పణ్ణి అనుభవిక్కప్పెఱవేణు మెన్ఱువుమామ్.

ఇప్పడి ద్వయమ్ వ్యాఖ్యాతమ్. ద్వయమ్ వ్యాఖ్యాతమాయిఱ్ఱాకిల్, ఇనిమేల్ శెయ్కిఱతెన్నెన్నిల్; ఇప్పడి ఉపాయోపేయాధ్యవసితనాన ఇవ్వధికారిపక్కల్ (౧) "శోమ్బరై యుకత్తిపోలుమ్" ఎన్గిఱపడియే పెరియపెరుమాళ్ తనక్కుణ్డాన ప్రీత్యతిశయత్తాలే కీఴ్చ్చొన్నవఱ్ఱై ప్పరక్క అనుభావిత్తుక్కొణ్డు ఉమక్కు మత్ప్రసాదత్తాలే సర్వముమ్ కుఱైవఱవుణ్డాక వేణుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్తు ఇవరుడైయ హ్రుదయత్తై సన్తుష్టమాక్కుకిఱార్. "ఇప్పడి ప్పెరియ పెరుమాళరుళిచ్చెయ్తాఱ్ఱునాఙ్గళ్ విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్పడియెన్ ?" ఎన్ఱు ఎమ్బార్ కేట్పరుళ, "ఎనక్కు పెరియప్పెరుమాళ్ తమ్ముడైయ శీలాదిగుణఙ్గళై హస్తామలకమాక క్కాట్టిత్తన్దార్, అఙ్గు తిరువుళ్ళమాకాతతు ఎన్ వాయాల్ పుఱప్పడాతే? అవర్ శొల్లువిక్కచ్చొన్నార్ యాకైయాలే అవరరుళిచ్చెయ్తవార్తై" ఎన్ఱు విశ్వసిత్తిరుక్కక్కట్టిలెయెన్ఱు ఉడైయవరరుళిచ్చెయ్తార్.

రతిరూప శబ్దే శేషత్రైకరతిరేవరూపం - నిరూపకం యస్యేతి భావ్యమ్. భవానీతి - ప్రార్థనా; త్వత్కింకరభావాత్పూర్వ మసత్కల్పోహమితి చ సూచ్యతే. ఏవం ద్వయార్థో వ్యాఖ్యాతః, "సర్వజ్ఞేపి స్వతో దేవే యాఞ్చావిజ్ఞాపనాదిభిః । తత్తదిష్టప్రదిత్సాత్మ ప్రీతిరేవ ప్రసాధ్యతే ॥ తదేవ చోదనోపజ్ఞమపూర్వం తత్త్వవేదినామ్। ఆరాధ్యస్య ప్రసాదేపి ఫలదానాయ తిష్ఠతి"-,

(౧) తిరుమాలై-౩౭

మూ:- ఏవమ్భూత మత్కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయ
తయా ఽవక్లృప్త సమస్త వస్తువిహీనోఽపి

అథ భగవద్వచః (ఏవమిత్యాది). వక్ష్యమాణచరమశ్లోకప్రథమపదార్థమాహ (ఏవమ్భూతేతి). (అవక్లృప్తమ్) విహితమ్. సమస్తవస్తుశబ్దేన - కర్మజ్ఞానభక్తియోగాః. తదనుగుణాః - అమానిత్వాదిగుణాశ్చ వివక్షితాః. (విహీనేతి) త్యాగోఽనూదిత ఇతి భావః.

(ఏవమ్భూతమత్కైఙ్కర్యప్రాప్తి) ఇప్పడిప్పట్టవెన్నుడైయ కైఙ్కర్యప్రాప్తిక్కు. (ఉపాయతయాఽవక్లృప్త) ఉపాయమాక వేదాన్తత్తిలే శొల్లప్పట్ట ఉపాసనాత్మకమాన కర్మజ్ఞానభక్తికళ్ ఉమక్కిల్లైయాకిలుమ్. (సమస్తవస్తువిహీనోఽపి) ఇవ్వుపాసనాఙ్గమాన జీవపరయాథాత్మ్యజ్ఞానమెన్న; ఇతుక్కడియాన వర్ణాశ్రమానుష్ఠానమెన్న; ఇతుక్కు

అత్రైవమభ్యర్థితస్య భగవతస్తదభ్యనుజ్ఞాదివిషయైః ప్రపత్తిజనితప్రసాదపరివాహైః ప్రతివచనైః ప్రకృతోపయుక్తవక్ష్యమాణచరమశ్లోకార్థోఽపి ప్రతిబోధ్యతే. తథాహి - అత్ర "ప్రతిహతోఽపి" ఇత్యన్తేన అశక్తిపూర్త్యా అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాఽప్యదృష్టసన్తారోపాయతాం ప్రకాశయతా అనన్యశరణ ఇత్యుక్తవిస్తరరూపేణ ప్రథమపాదతాత్పర్యోక్తిః. యేనకేనాపీత్యాదినా త్వమిత్యన్తేన ద్వితీయపాదోక్తాధికారికృత్యలాఘవాదివ్యఞ్జనమ్. కేవలమిత్యాదినా తు, "అహం త్వా" ఇతివాక్యాభిప్రేతానిష్టనివృత్తిపూర్వకేష్టప్రాప్తిప్రకాశనమ్. "ఏవమ్భూతోఽసి" ఇత్యాదిభిః ప్రపన్నవిషయశోకాపనోదనవాక్యాభిప్రేతప్రపఞ్చనమితి విషయవిభాగః.

"ఏవమ్భూతమత్కైఙ్కర్య" ఇత్యత్ర ఏవమ్భూతేతి కైఙ్కర్యవిశేషణమ్. "ఉపాయతయా" ఇత్యత్ర గద్యాన్తరోక్తక్రమేణ సాక్షాత్పరమ్పరయా చేతి భావ్యమ్. (అవక్లృప్తమ్) మన్నిత్యేచ్ఛానియమితమిత్యర్థః. మదాదేశాత్మకైశ్శాస్త్రైర్విహితమితి వా. సమస్తవస్తుశబ్దేన ప్రస్తుతప్రపత్తివ్యతిరిక్తాస్తత్త్వజ్ఞానపూర్వకాః కర్మయోగాదయః

మూ:- అనన్త తద్విరోధిపాపాక్రాన్తోపి, అనన్త
మదపచారయుక్తోపి, అనన్తమదీయాఽపచా
రయుక్తోపి, అనన్తాఽసహ్యాపచారయుక్తోపి,

పరిశబ్దార్థమభిప్రయన్నాహ (అనన్తేతి) విరోధి
భూయస్త్వమాకాలాన్తరేపి తన్నైరాశ్యం హేతుర్దర్శితః

ల్లాత్తుక్కు మడియాన అమానిత్వాద్యాత్మగుణఙ్గళేన్న, ఇప్పడిచ్చొల్లుకిఱ సర్వముమ్ ఉణ్డాక్కైయేయాకిలుమ్, (అనన్తతద్విరోధిపాపాక్రాన్తోపి) ఇవైయిల్లామైయేయన్ఱియే ఇవత్తుక్కు విరోధియాన అనన్తపాపఙ్గళాలే ఆక్రాన్తరాయిరున్దిరేయాకిలుమ్. ఇవత్తిల్ విహితియో ప్రాప్తాతేయిరుక్కుఱ సకలపాపఙ్గళాలే నెరుక్కుణ్డిరున్దిరేయాకిలుమ్.

(అనన్తమదపచారయుక్తోపి) ముడివిల్లాతనవాయ్ విషయమాన అపచారత్తోడే కూడియిరున్దిరాకిలుమ్. కీழ்చ్చొన్న విరోధిపాపఙ్గళుమ్ అపచారమాకిలుమ. అన్నైయాకిలున — శాస్త్రవిరుద్ధమానత్తై చ్చెయ్కైయుమ్, విహితమానవత్తై చ్చెయ్యాతొழிకైయుమ్. అన్నైతాన్ ఈశ్వరాజ్ఞాతిలఙ్ఘనమాకైయాలే మదపచారమాకక్కడవతు. అతిల్ భగవదపచారాదికళుడైయ క్రౌర్యాతిశయత్తాలే పిరియచ్చొల్లుకైక్కాక అకృత్యకరణకృత్యాకరణఙ్గళై కీழ்పాపశబ్దత్తాలేచొన్నార్. (అనన్తమదపచారయుక్తోపి, అనన్తమదీయాపచారయుక్తోపి, అనన్తాసహ్యాపచారయుక్తోపి) ఇప్పడి మద్విషత్తిలుమ్ మదీయర్పక్కలిలుమ్ అసహ్యా

ఉపాసనపర్యన్తానివృత్తిధర్మాస్తదుపయుక్తాశ్చ అమానిత్వాద్యాత్మగుణాస్సఙ్గృహ్యన్తే: ఏతేన పరిశబ్దద్యోతితసపరికరత్యాగవ్యఞ్జనమ్.

ఏవం పశ్చాదపి తదర్థతానసమ్భవతీతి నైరాశ్యరూపత్యాగసిద్ధ్యర్థమాహ (అనన్తతద్విరోధీతి). ఉపాసనాది విరోధిత్వాత్ప్రవృత్తిధర్మవ్యతిరిక్తపాపశబ్దేన సఙ్గృహీతః. అనన్తమద పచారేత్యాదిభిః పూర్వవద్విశేషాపచారాభిభూతత్వస్యపృథగుక్తిః. ఏకైకవర్గస్యదురన్తరత్వద్యోతనాయ ప్రత్యేకమానన్త్యనిర్దేశః. ఉక్తానాం

మూ:- ఏతత్కార్య కారణభూతానాదివిపరీతా
హఙ్కారవిమూఢాత్మ స్వభావోపి,

(ఏతదితి) బీజాఙ్కురన్యాయేన కార్యకారణభావః. (౧)"అథాత అహఙ్కారాదేశః" ఇత్యుక్తాహఙ్కారవ్యావృత్త్యర్థః- *విపరీతాహఙ్కారశబ్దః, (విమూఢాత్మస్వభావః) తిరోహితశేషభావః.

మాయుమళ్ళ అసఙ్ఖ్యాతమాన అపరాధఙ్గళై యుడైయారాయిరున్దిరే యాకిలుమ్.

(ఏతత్కార్యకారణభూతానాది విపరీతాహఙ్కార) ఇప్పడిప్పట్ట పాపఙ్గళుక్కు కార్యముమ్ కారణముమాయిరుక్కుమ్ అనాదియాన విపరీతాహఙ్కారమ్. దేహాత్మాభిమానత్తుక్కడి పాపఙ్గళాకైయాలే కార్యముమాయ్, పాపఙ్గళుక్కడి దేహాత్మాభిమానమాకైయాలే కారణముమాయిరుక్కుమ్. విపరీతాహఙ్కారమావతు-అహమల్లాతతిలే అహమ్బుద్ధిపణ్ణుకై. అతావతు-అహమర్థమ్ జ్ఞానానన్దస్వరూపమాయ్ ఏకరూపమాయ్ ప్రత్యక్పరమాయిరుక్క, దుఃఖరూపమాయ్ జడరూపమాయ్ సతతపరిణామియాన ప్రకృతియిలే అహమ్బుద్ధిపణ్ణుకై,

ఇత్తాల్ ఫలిత్తకార్యమేతెన్నిల్, (విమూఢాత్మస్వభావోపి) ఆత్మావుక్కు స్వభావమాన శేషత్వమ్ మఱైయుణ్డతు. శేషత్వమ్ ఆత్మావుక్కు అన్తరఙ్గస్వరూపమాయిరుక్క, స్వభావమెన్బానెన్నెన్నిల్; శేష

పాపానాం నిదానం భక్తియోగాదిప్రతిబన్ధద్వారభూతమ్, (౨) "అహఙ్కారవిమూఢాత్మా" ఇత్యాదిషు ప్రసిద్ధం పూర్వం విపరీతజ్ఞానశబ్దోపాత్తమన్యతమమాహ (ఏతత్కార్యేతి). కార్యస్యాప్యహఙ్కారస్య అనాదిత్వం బీజాఙ్కురన్యాయప్రవాహరూపేణ భావ్యమ్ (౧) "అథాతోహఙ్కారాదేశః" ఇత్యాద్యుక్తయథావస్థితాహఙ్కారాత్ వ్యవచ్ఛేదార్థం విపరీతశబ్దః; అనవాప్తార్థే అహన్త్వాభిమానాత్ స్వాతన్త్ర్యద్వారోపాచ్చ విపరీతత్వమ్. విమూఢత్వమిహ తిరోహితత్వమ్. నిత్య

(౧) ఛా-౭-౨౫-౧. (౨) గీ-౩-౨౭.

మూ;- ఏతదుభయకార్యకారణభూతాఽనాదివిపరీతవాసనాసమ్బద్ధోపి,

ఉభయశబ్దః-పాపాజ్ఞానపరః.

త్వమ్ స్వరూపమే; అత్తై ఇవనాల్ శెయ్యలావదిల్లై. అవన్ కైయిలే కిడక్కైయాలే. ఇనిస్వరూపమ్ శేషత్వమానాల్ స్వభావముమ్ "శేషోహమ్" ఎన్ఱిరుక్కై; అత్తైత్తవిర్న్దు స్వతన్త్రోహమెన్నప్పణ్ణుకై. ఇప్పడిప్పట్ట విపరీతాహఙ్కారత్తాలే మఱైక్కప్పట్ట ఆత్మస్వరూపత్తైయుడైయీరా యిరున్దీరేయాకిలుమ్. (ఏతదుభయకార్యకారణభూతానాది విపరీతవాసనాసమ్బద్ధోపి) ఇప్పడిప్పట్టపాపఙ్గళుక్కుమ్ అహఙ్కారత్తుక్కుమ్ కార్యముమాయ్ కారణముమాయిరున్దుళ్ళవిపరీతవాసనైయాలే సమ్బద్ధరాయిరున్దీరేయాకిలుమ్. పాపత్తిలుమ్ అహఙ్కారత్తిలుమ్ ప్రవృత్తిప్పిన్దప్రవృత్తిక్కత్తాలే వాసనై, కార్యముమాయ్, పాపత్తిలుమ్ అహఙ్కారత్తిలుమ్ మూట్టువతు - వాసనైయాకైయాలే కారణముమాయిరుక్కుమ్. విపరీతవాసనైయావతు-దుర్వాసనై. ఇప్పడిప్పట్టదుర్వాసనైయాలే కట్టుణ్డిరున్దీరేయాకిలుమ్.

ప్రకాశమానస్యాప్యాత్మనస్తిరోహితత్వమ్ - ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వాది ధర్మాణామనవభాసాదితి జ్ఞాపనాయ స్వభావశబ్దః.

పాపస్యాహఙ్కారస్యచ ప్రవాహానిర్వాహకమ శేషత ఇతిపూర్వత్రసంక్షిప్తం విశదము భావతే(ఏతదుభయేతి). వాసనాయా అపి ప్రవాహరూపేణ అనాదిత్వమ్. యథావస్థిత తత్వహితపురుషార్థ వ్యావృత్తత్వార్థా అత్రవిపరీతతోక్తిః. పాపస్యవాసనా-పాపాన్తరారమ్భరుచిజనకనిగ్రహాంశః, అహఙ్కారస్యవాసనా-భూయోభూయస్తాదృశభ్రమజనకబుద్ధిసంస్కారః. "భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్" ఇత్యాద్యుక్తమనువదతి

మూ;— ఏతదనుగుణప్రకృతివిశేషసమ్బద్ధోఽపి, ఏతన్మాలాఽఽధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక

(ఏతదనుగుణ ప్రకృతివిశేష సమ్బద్ధోఽపి) ఏతదనుగుణమావతు– ఇవఱ్ఱై యెల్లామ్ విళైప్పతాయిరుక్కై. విశేషప్రకృతియావతు – దుష్ప్రకృతి యెన్నపడి. బద్ధోఽపియెన్నవమైన్దిరుక్క, "సమ్బద్ధోఽపి" ఎన్నతు– ఒరుసర్వశక్తిపిరిక్కప్పార్త్తాలుమ్ పిరిక్కవరితామ్బడియాక ప్పిణైయుణ్డిరుక్కై ఎన్గిఱపడి. ఇప్పడిప్పట్ట దుష్ప్రకృతియిలే సమ్బన్ధిత్తిరున్దిరే యాకిలుమ్. (ఏతన్మాలాధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక) ఇప్ప్రకృతి యడియాక వరుకిఱతాపత్రయఙ్గళ్.

ఆధ్యాత్మికమావతు – ఆధియాయుమ్ వ్యాధియాయు మిరుక్కుమ్. ఆధియావతు–(౧)"కామక్రోధ భయద్వేషలోభ మోహవిషాదజః। శోకాఽసూయావమానేర్ష్యామాత్సర్యాది మయస్తథా" ఎన్గిఱవై. వ్యాధియావతు– (౨)"శిరోరోగప్రతిశ్యాయజ్వరశూలభగన్దరైః। గుల్మార్శశ్వయథుశ్వాసచ్ఛర్ద్యాదిభిరనేకధా। తథాఽక్షిరోగాతి

(ఏతదనుగుణేతి) ఏతచ్ఛబ్దేన పూర్వోక్త పాపాహఙ్కార వాసనారూప త్రితయపరామర్శః; అత్రాపి కార్యత్వం కారణత్వఞ్చ వివక్షితమ్. సాత్త్వికప్రకృతివ్యవచ్ఛేదాయ విశేషశబ్దః. (సమ్బద్ధః) దృఢబద్ధ ఇత్యర్థః. ఏతచ్చమితగద్యే దుర్వివేచేతి పదేన వివృతమ్.

ప్రకృతి సమ్బద్ధస్య అభిమత ప్రతిబన్ధకత్వేద్వారం ప్రపఞ్చయతి (ఏతన్మాలేతి) దుఃఖస్యసంసారోద్వేగ జనకత్వ మపిసమ్భవతి; సుఖస్యతు సంసారరుచి జనకత్వేన విఘ్నత్వ మధికమిత్యభిప్రాయేణ పూర్వంసుఖస్యోక్తిః. దుఃఖవత్సుఖమపి ఆధ్యాత్మికాది భేదేనత్రివిధమ్. ఆధ్యాత్మికమ్ – ఆత్మాశ్రితం–చిత్సముదాయ ప్రధానహేతుకమ్; తాదృశందుఃఖంద్వివిధమ్– శారీరంమానసఞ్చేతి. తత్రశారీరమ్. (౨)†"శిరోయాక్ష్మ ప్రతిశ్యాయః" ఇత్యాదినోక్తమ్. మానసమ్ (౧)"కామక్రోధభయద్వేష"

† (పా) శిరోరోగేత్యాది (౧) వి-పు-౬-౫-౫ (౨) వి-పు-౬-౫-౩

మూ;- సుఖదుఃఖ తద్ధేతుతదితరోపేక్షణీయ

*సుఖదుఃఖ తద్ధేతు శబ్దేనఅభోగ్యవిషయాఃవివక్షితాః.

సారకుష్ఠాగ్నామయసంజ్ఞితైః'' ఎన్గిఱవినై- ఆధిభౌతికమానతు-(౧)''పశు పక్షిమనుష్యాద్యైః పిశాచోరగ రాక్షసైః । సరీసృపాద్యైశ్చనృణాం జాయతేచాధిభౌతికః'' ఎన్గిఱవినై. ఆధిదైవికమానతు-''శీతోష్ణవాత వర్షాంబువైద్యుతాది సముద్భవః'' ఎన్గిఱవినై.

(సుఖదుఃఖతద్ధేతు) ఇవై సుఖదుఃఖహేతు వాయిరుక్కుమ్. ఇవై హేతువానాల్ విషయత్తై ప్పఱ్ఱియన్ఱో సుఖదుఃఖఙ్గళుణ్డావతు- అతుక్కు-విషయమే తెన్నిల్; (తదితరోపేక్షణీయ) స్వవిషయముమ్ ఇతరవిషయముమ్ ఉపేక్షణీయవిషయముమ్. స్వవిషయత్తిల్ సుఖదుః ఖప్రకారమేతెన్నిల్, స్వవిషయత్తిల్ కామమ్ అన్వయత్తిల్ సుఖహే తువాయ్ వ్యతిరేకత్తిల్ దుఃఖహేతువాయిరుక్కుమ్; స్వవిషయత్తిల్ క్రోధమానతు-ఎతిరియైనియమిత్తల్ ముడిత్తల్ శెయ్యుమ్బోతు సుఖ హేతువాయ్, ఎతిరియై కాణాతొழிతల్, కిణ్డుమేల్ విழవొణ్ణాతొழி తల్ శెయ్తాల్ క్రోధమ్ పిఱ్త్తనైయే నలిక్కైయాలే దుఃఖ హేతువా యిరుక్కుమ్. ఒరురోగాదికళిల్ కినత్తవ్యాధిదుఃఖహేతువాయ్, అన్తె

ఇత్యాదినా. ఆధిభౌతికస్తు (౧)''పశుపక్షిమనుష్యాద్యైః'' ఇత్యాదినా. ఆధిదైవికస్తు- ''శీతోష్ణవాతవర్షాంబువైద్యుతాదిసముద్భవమ్'' ఇతి. అత్రదుఃఖశబ్దస్యపూర్వత్రాపిసదుః ఖవిషయత్వాత్, ఉత్తరత్రదుఃఖవిఘ్న గద్యరహితత్వోక్తే రుత్తరత్రాలస్యాన్యత్ర పర త్వాత్, తితిక్షాయాంవా తాత్పర్యాదవిరోధః. త్రివిధమప్యేత త్ప్రత్యేకమనన్తర హేతుస్వరూప వైషమ్యాదనన్తప్రకార మితిసూచయితుం తద్ధేతుశబ్దః; సుఖదుః ఖహేతవశ్చ స్వరూపతో బుద్ధివిషయతయాపి పరభక్త్యాదివిఘ్నాః. తదితరోపే క్షణీయ విశేషణమ్. ఉపేక్షణీయా విషయాశ్చతృణాదిః, తదనుభవోపి అత్రబహుస్త్రీణా

(౧) వి-పు-౬-౫-౭.

మూ:- తద్విషయానుభవజ్ఞాన సఙ్కోచరూప మచ్చరణారవిన్దయుగలై
కాన్తికాత్యన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తి విఘ్నప్రతిహతోఽపి,

జ్ఞానస్య సఙ్కోచః-ఆత్మపరమాత్మవిషయే. విష
యానుభవరూపః, జ్ఞానసఙ్కోచరూపశ్చ-విఘ్నః.

క్కు-అతీన్ద్రనోయ్య వ్యాధిసుఖహేతువాయిరుక్కుమ్. ఒరునాళ్ నోన్బు కొణ్డు కిడన్దాల్ అవనుక్కు-మేలే తణ్ణలితేయిట్టుక్కొణ్డు నలియప్పుక్కు నోయుత్త విట్టుప్పోన్దాల్ అన్నోయ్ సుఖహేతువాయిరుక్కుమ్. ఇతంపిష్నకాద్రుక్ సుఖదుఃఖఙ్గళిల్ వన్దాల్ అనుకూలవిషయత్తిల్ వ్యసనమ్ దుఃఖహేతువాయ్ ప్రతికూలవిషయత్తిల్ వ్యసనమ్ సుఖహేతువాయిరుక్కుమ్. మధ్యస్థఙ్గళిల్ ఉపేక్షావిషయమాయిరుక్కుమ్.

(తదితరోపేక్షణీయ విషయానుభవజ్ఞాన సఙ్కోచరూప) ఇప్పడిస్వవిషయమాయుమ్ అనుకూలవిషయమాయుమ్ ప్రతికూలవిషయమాయుమ్ మధ్యస్థవిషయమాయుమిరున్దుళ్ళ అనుభవమ్-జ్ఞానసఙ్కోచరూపమాయిరుక్కుమ్. ఎతుక్కు-సఙ్కోచమెన్నిల్, భగవద్విషయమానజ్ఞానత్తుక్కు- సఙ్కోచరూపమాయిరుక్కుమ్. ఇనజ్ఞానన్దానేతెన్నిల్; పరభక్త్యాదికళుక్కుమ్ పూర్వకాలీనమాన అనన్యప్రయోజనతయాభక్తిరూపాపన్నజ్ఞానమ్. ఇన్దజ్ఞానత్తుక్కు- సఙ్కోచరూపమాకైయాలే ఇతడియాకిప్పిఅప్పతాన భక్త్యాదికళుక్కు- విఘ్నమాయ్ముడియుమ్.

ఆకైయాలే (మచ్చరణారవిన్దయుగలైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి విఘ్నప్రతిహతోఽపి) ఎన్నుడైయనిరతిశయభోగ్య

నుభవరూపత్వేన పూర్వోక్త విపరీతజ్ఞానవిశేషతయా స్వరూపతస్సం స్కారతశ్చ ప్రాప్తవిషయానుభవవిరోధీ.

(జ్ఞానసఙ్కోచః) తరోపదేశ సహకృతైశ్శాస్త్రైరపి పరావర తత్త్వవిషయయథావస్థితజ్ఞాన ప్రసరాభావః. * మచ్చరణారవిన్దయుగళేతి- స్వయ

మూ:- యేన కేనాపి ప్రకారేణ ద్వయవక్తా త్వం

(యేన కేనాపి ప్రకారేణేతి) ఆర్తతయా దృప్తతయా వేతి భావః.

మాన తిరువడిగళిలే నిత్యమాయ్ ఏకరూపమాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాదిగళుక్కుమ్ విఘ్నమాయ్ ముడియుమ్. (ప్రతిహతోఽపి) హతమాకైయావతు - నశిక్కై. అతావతు - నష్టకల్పమాకై. ఆకమచ్చరణారవిన్దఙ్గళిలే ఏకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాదిగళుక్కు విఘ్నమాయిరున్దుళ్ళ ఉపేతరోపేక్షణీయమాన ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళాలే నష్టకల్పరాయిరుప్పిరే యాకిలుమ్.

(యేనకేనాపిప్రకారేణ) ఆకవేదాన్తసిద్ధమాన కర్మజ్ఞానభక్తిగళ్ ఉపక్కైయే యాకిలుమ్, ఇవన్ఱుక్కు అఙ్గమాన అమానిత్వాద్యాత్మగుణఙ్గళ్ ఉపక్కైయే యాకిలుమ్, ఇవై ఇల్లామైయన్ఱియే ఇవన్ఱుక్కు విరోధియాన మదపచారాది సకలపాపఙ్గళాలే నెరుక్కుణ్డిరుప్పిరేయాకిలుమ్, ఇవన్ఱుక్కుడియాన విపరీతాహఙ్కారత్తాలే

ముక్తిర్నదోషాయ, పూర్వస్య యథాభూతార్థశంసినస్సర్వత్ర స్వగుణావిష్క్రియాదోషరహితత్వాత్. తేనాపి తచ్చరణయోస్స్వాశ్రితరక్షణసాధనతయా సంప్రీతివిషయత్వేన స్తుత్యత్వోపపత్తేః. తథాచాహుః "తస్యస్వాత్మప్రదానేతు సాధనం స్వపదద్వయమ్" ఇతి. అత్ర పరభక్త్యాదిశబ్దైః దేహపాతాత్పూర్వభావినః పశ్చాద్భావినశ్చ అవస్థావిశేషాస్సఙ్గృహ్యన్తే. ప్రతిహతోఽపీత్యత్రాపిశబ్దేనైకత్వాగానువాదో ద్యోత్యతే.

భక్త్యాన్తర్గతసేవ్యాదివిశిష్టవిధానమపి ద్వయవక్తృత్వేన సూచితమ్. నచైతావతా ప్రపత్తేస్స్వతన్త్రాభూతాఙ్గానాం వా నివృత్తిః, "శరణమహం ప్రపద్యే" ఇతి పూర్వోక్తానువాదత్వేన ప్రపత్త్యుపశ్లిష్టస్యైవ ద్వయవచనస్యాత్ర వివక్షితత్వాత్. యేనకేనా

మత్తై యుణ్డిరున్దిరే యాకిలుమ్, ఇవై ఇరణ్డుక్కు మడియాన విపరీత వాస్త నై యాలే కట్టుణ్డిరున్దిరే యాకిలుమ్, ఇవై యెల్లాత్తుక్కు మడియాన దుష్ప్రకృతియిలే సమ్బన్ధిత్తిరున్దిరే యాకిలుమ్, మచ్చరణారవిన్దజ్గళిలే ఏకాన్తికమాయ్ అత్యన్తికమాయిరున్దుళ్ళ పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాయిరున్దుళ్ళ ఇతరవిషయజ్ఞానజ్గళాలే నష్టకల్పరాయిరున్దిరే యాకిలుమ్.

(యేనకేనాపిప్రకారేణ) ఏతేను మొరు ప్రకారత్తాలే యొన్నతు—అహ్బృదయమాక వుమామ్; సహృదయమాక వుమామ్; ఆర్తరాక వుమామ్, దృప్తరాక వుమామ్; అర్థసహితమాక వుమామ్, అర్థవిధురమాక వుమామ్, అతిలోరునిర్బన్ధమిల్లై. ద్వయమామిత్తనైయే వేణ్డువతు, మన్త్రాన్తరజ్గళాక వేణ్డాతు. అతోదిన్దాల్ మోక్షసాధనజ్గళాయాకిలుమ్ అర్థపూర్తియుణ్డాన వ్యాపకాన్తరజ్గళునాక వేణ్డాతు.

అతువుమొఴిన్దాల్ తిరుమన్త్రమాకవుమ్పోరాతు. ద్వయమేయాక వేణుమ్. అతుతన్నిలుమ్ పూర్వార్థమేయాకైయుమ్పోరాతు. ఉత్తరార్థమాకైయుమ్పోరాతు. ద్వయమేయాక వేణుమ్. అతనాల్ పరువతెన్నెన్నాల్, పూర్వార్థత్తైయేకొన్నానాకిల్ అతుసకలపురుషార్థసాధారణమాకైయాలే పురుషార్థమేతో వెన్న వేణ్డివరుమ్. ఉత్తరార్థమ్ కొన్నానాకిల్ సాధనాన్తరజ్గళుమ్ సఞ్చరిక్కైయాలే సాధనమేతో వెన్న వేణ్డివరుమ్. అన్నై ఇరణ్డుకుత్తైయుమ్ తీరుమ్బొతు ద్వయమేయాక వేణుమ్.

శీత్యస్యతు (౧) "ఆర్తో వా యది వా దృప్తః" (౨) "మిత్రభావేన సమ్ప్రాప్తమ్" (౩) "విభీషణో వా సుగ్రీవ యది వా రావణస్స్వయమ్" ఇత్యాద్యుక్తాధికారివిశేషానియమే తాత్పర్యమ్. శరణ్యస్య ప్రపన్నేషు ఆదరాతిశయాదీ దృశవ్యాజ మాత్రానుభాషణమితికేచిత్. ఏతేనజీవవ్యాపారనిరపేక్ష మోక్షప్రదానాది పక్షాశ్చనిరస్తాః.

(౧) రా-యు-౧౮-౨౮ (౨) రా-యు-౧౮-౩ (౩) రా-యు-౧౮-౩౪

మూ:- కేవలం మదీయయైవ దయయా నిశ్శేషవినష్టసహేతుకమచ్చరణా

రవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నః

కేవలశబ్దః - [illegible] వ్యావృత్త్యర్థః. ఏవకారః -

[illegible] కారణాన్తరనిరసనార్థః. తత్ర హేతుః - మదీయత్వమ్.

(ద్వయమనుసన్ధత్స్వ) ఇప్పడిద్వయముత్తై వాయాలే ఉచ్చరిత్తనీర్.

([illegible] నిశ్శేష వినష్టసహేతుక) ద్వయవచన ప్రేరిత [illegible] యాయిరున్దుళ్ళ కృపైయినాలుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేషమాకవుమ్ నష్టమాక వుడైయీరాయిరుక్కక్కడవీర్. ద్వయవచనమ్ ప్రేరిక్క [illegible] స్వకృత్యముమ్ కూడియిరుక్క వేణ్డిల్; (కేవలంమదీయయైవ) వెఱుమే ఇద్వయవచనమే పుకుక్కప్రేరిత్తు [illegible] ఎన్నుడైయకృపైయినాలుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేష [illegible] నష్టమాకవుడైయీరాకక్కడవీర్.

[illegible] తన్నిల్, (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తిక [illegible] పరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నః) ఎన్నుడైయ నిరతిశయ భోగ్య [illegible] ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరుక్కుళ్ళ పరభక్తి [illegible] పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాయిరుక్కుళ్ళ ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళ్,

---

[illegible] (కేవలమితి) (మదీయయైవ)

[illegible] అత్ర ప్రపత్త్యర్థ [illegible] ప్రపత్తి [illegible] ప్రసాద [illegible] సహజదయాయాః ప్రాధాన్య మిహ [illegible] శక్తివత్, [illegible] శక్తిరపి నివృత్తేత్య [illegible] ఇత్యుక్తం స్యాన్నాక్తిః. హేతుభూత పాపాది [illegible] విఘ్న ఉత్పద్యేతేతి [illegible] ముక్తమ్ (సహేతుకేతి). విఘ్నాః - [illegible].

మూ:- మత్ప్రసాదలబ్ధ మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తి
కాత్యన్తిక పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తిః,

ఇవ్విడత్తిల్ నిశ్శేష మాక వినష్టమాకక్కడవతు. ఎతుతాన్ నిశ్శేష మాక వినష్టమాకిఱతు, ఇతరవిషయజ్ఞానమే యెన్నిల్, (సహేతుక) ఇతరవిషయజ్ఞానముమ్, ఇతుక్కడియాయిరుక్కుళ్ళ ప్రకృతిసమ్బన్ధముమ్, ఇతుక్కడియాయిరుక్కుళ్ళ విపరీతవాసనైయుమ్, ఇతుక్కడియాయిరుక్కుళ్ళవిపరీతాహఙ్కారముమ్, ఇతుక్కడియాయిరుక్కుళ్ళ భగవదపచారాదిసకలవిరోధిపాపఙ్గళుమ్, ఎన్నుడైయ నిరతిశయభోగ్యమానతిరువడికళిలే ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరుక్కుళ్ళ పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాయిరుక్కుళ్ళ ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళుమ్ ఇద్ద్వయవచనమొన్ఱుమే† ఉనక్కుప్పుఱప్పడవిట్టు ఎన్నుడైయ కృపైయొన్ఱినాలుమే. (సహేతుక) సహేతుకమాయ్వుమ్ వినష్టమాకవుడైయారాకక్కడవీర్. (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తిః) ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియాన సకలపాపఙ్గళుమ్ నిశ్శేషమాక నష్టమాయిత్తే, ఇని ఇవైయుణ్డామత్తనైయిత్తే.

ఇవైయుణ్డామిడత్తు ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియానపాపఙ్గళ్ పోనవాఱే తనక్కుత్తానేయుణ్డాకిఱనవోవెన్నిల్; (మత్ప్రసాదలబ్ధ) అతుక్కుమేలే ఇవైయుమ్ ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే యుణ్డైయారాయ్. ఎన్నుడైయనిరతిశయ భోగ్యమాన తిరువడికళిల్ ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తిక

విషయనిష్టనివృత్తిరుక్తా. అథ ఇష్టప్రాప్తిం వదన్ ప్రథమమ్, (౧) "తేషాం జ్ఞానీ" ఇత్యాది ప్రార్థిత జ్ఞానపూర్వక పరభక్త్యాదిప్రదానమాహ, (మత్ప్రసాదలబ్ధేతి) ఇహ చ. పరభక్త్యాదివచనం తత్పూర్వభావిజ్ఞానవిశేషస్యాప్యుపలక్షణమ్. అత్ర ప్రసాద

---

† (పా) అడియాక ఇరుక్కైయుమ్ ఉణ్డియాయ్ప్పిరుక్కిన. (౧) గీ. ౭-౧౭.

మూ:- మత్ప్రసాదాదేవ సాక్షాత్కృత యథావస్థిత మత్స్వ
రూప రూప గుణ విభూతి లీలోపకరణ విస్తారః,

క్వాచిత్క స్వరూపాద్యనుభవవ్యుదాసాయ విస్తార
శబ్దః, ఏవం నారాయణశబ్దార్థానుభవ ఉక్తః.

మూఋుఱ్ఱుళ్ళ పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్ ఎన్నుమ్ ఇవై యుమ్ ప్రసాదత్తాలే యుణ్డైయారాగ కడవీర్. (మత్ప్రసాదాదేవ సాక్షాత్కృత యథావస్థిత మత్స్వరూపరూప గుణవిభూతి లీలోపకరణ విస్తారః) (మత్ప్రసాదాదేవ సాక్షాత్కృత) ఎన్నుమ్ ఇదు యెన్ ప్రసాదత్తాలే సాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. "ఏవ" ఎన్ఱ అవధారణత్తాలే ఇవర్ క్కు సాక్షాత్కారిక్కుమిడత్తిల్ ఇప్ప్రసాదమ్ సహకారిసాపేక్షమన్ఱెన్ఱపడి. సహకారికళ్ తాన్ ప్రసాదత్తుక్కు; ఉణ్డానాలన్ఱో వ్యానత్తిక్క వేణ్డుకిఱతెన్నిల్, ప్రసాదవాన్ సహకారియాకలామ్. అవనుమ్ వేణ్డా; ప్రసాదమే శెయ్యువదొన్ఱైనై.

(యథావస్థిత) యథావాక సాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. యథావెన్ఱదు తెకె; సాక్షాత్కారమాకిల్ అయథావాన సాక్షాత్కారము ఉణ్డో వెన్నిల్; ఉణ్డు ఎజ్ఞనేయెన్నిల్.† వేదాన్తత్తిలే ఒరు ప్రదేశత్తిలే "వాసుదేవో భార్గవీ విద్యా" ఎన్ఱ విద్యైయిలే ఎల్లుమిరుప్పు; అజ్ఞనన్ఱియే యథా

శబ్దః ప్రపత్తిజనిత ప్రసాదనిరస్త ప్రతిబన్ధ నిరుపాధిక సౌహార్దపరః. "మత్ప్రసాదాదేవ" ఇత్యవక్ష్యమాణేపి అవధారణేన సహకార్యనపేక్ష్యం వ్యజ్యతే. మత్స్వరూపేత్యాదికమ్ - ఉత్తరఖణ్డస్థ నారాయణశబ్దార్థః. విభూతిశబ్దో ప్రసిద్ధ్యవిభూతి విషయః. లీలోపకరణ శాస్త్రవిహిత తత్త్వాన గుణాదిపరిచ్ఛిన్న స్వరూపాద్యనుభవానుభవ వ్యావృత్త్యర్థం యథావస్థిత విస్తారశబ్దౌ. ఆరోపశఙ్కానివృత్త్యర్థం వా యథావస్థిత శబ్దః. హేత్వభావాదత్ర భ్రమాభావః.

---

† (పా) గార్గీవిద్యైయిలే.

మూ:- అపరోక్షసిద్ధమన్నియామ్యతామద్దాస్యైకస్వభావాత్మస్వరూపః,

తదన్తర్గతజీవస్వరూపావిర్భావమాహ (అపరోక్షేతి). వ్యాప్తిధారణాభ్యాం-నియమనాన్తర్గతే. (౧) "ప్రశాసనే గార్గి" (౨) "అన్తః ప్రవిష్టః" ఇతి శ్రుతేః. అతః పృథగనుక్తిః. ఏతేన స్వాధీనప్రవృత్తిత్వాద్యశేషభ్రమవ్యుదాసః ఫలితః.

వాక సాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. నీయుడైయాక ఇవ్వస్ఠనిష్ఠతేదుఃఖ మెల్లామ్ శ్శృతు, నానడియాక పరుకిఱతాక్కైయాలే ఇసున్దపడియే అనాయాసేన సాక్షాత్కరిక్కై. ఎత్తైత్తాన్ సాక్షాత్కరిక్కిఱతెన్నిల్; (మత్స్వరూపరూపగుణవిభూతిలీలోపకరణవిస్తారం) ఎన్నుడైయ తానస్వరూపమెన్న, రూపమెన్న, గుణమెన్న, ఉభయ విభూతియుమెన్న, ఇవత్తైనుడైయ సర్వత్తైయుమ్. ఎన్నుడైయ ప్రసాదముత్తినాలుమ్ ఎన్నుడైయస్వరూపరూప గుణవిభూతి కళైనుడైయ సర్వత్తిలుమ్ యథావాన సాక్షాత్కారత్తై యుముడైయీరాయ్.

(అపరోక్షసిద్ధ) అపరోక్షసిద్ధమాక్కైయావతు - శ్రవణమననాదికళాలేసిద్ధమాక్కైయన్నిక్కే సాక్షాత్కారసిద్ధమాక్కై. ఎతుతాన్ సాక్షాత్కారసిద్ధమాకిఱతెన్నిల్, (మన్నియామ్యతామద్దాస్యైకస్వభావాత్మస్వరూపః) ఎన్నుడైయ తానని యమనత్తైయుమ్ ఎన్నుడైయ తానదాస్యత్తైయుమ్ స్వభావమాకవుడైత్తాన ఆత్మస్వరూపమ్. "మద్దా

ఏవం సర్వవిశిష్టపరమభోక్తృస్య సాక్షాత్కారే నారదస్థాదృగ్స్వస్వరూపావిర్భావమపి స్వాధీనస్వార్థకర్తృత్వభోక్తృత్వభ్రమనివృత్తిపూర్వకం తద్భోక్తృత్వజ్ఞాపనాయ పృథగాహ (అపరోక్షేతి). నియామ్యత్వోక్త్యా అత్ర వ్యాప్యత్వధార్యత్వయోరప్యాకృష్టిః. "(౨) అన్తః ప్రవిష్టశ్శాస్తా" (౧) "ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి సూర్యాచన్ద్రమసౌ విధృతౌ తిష్ఠతః" ఇతి శ్రుత్యనుసారాత్. ఏతేన (౩) "సస్వరాట్" ఇత్యుక్తేఽపి ముక్తే పారతన్త్ర్యదేశసమ్భావో నిదర్శితః.

---

(౧) బృహ. ౫. ౮. ౯. (౨) తై-ఆరుణ. ౩-౧౧-౨. (౩) ఛా-౭-౨౫-౨

మూ:- మదేకానుభవః,

ఆత్మాభిమానానుగుణపురుషార్థానుభవమాహ (మదేకేతి). ఏకశబ్దేన - అనుభావ్యాన్తరవ్యుదాసః.

నై ల్యేక" ఎన్గిఱ అవధారణమ్ ప్రథమపదత్తిల్ చతుర్థిక్కు మేలే అవధారణమాగ్గాలే యిరుక్కిఱతు. ఎన్నుడైయ నియమనత్తైయుమ్ ఎన్నుడైయదాస్యత్తైయుమేస్వభావమాక వుడైత్తాన ఆత్మస్వరూప సాక్షాత్కారత్తైయుడైయీరాయ్. స్వరూపసాక్షాత్కారమ్ పిఱన్దాల్ తద్గతమాన ఈశ్వరైకనియామ్యత్వముమ్, ఈశ్వరైకదాసత్వముమ్ తన్నడైయే పిఱియామిఱే.

(మదేకానుభవః) స్వరూప సాక్షాత్కారమ్ పిఱన్దాల్ అవనై విషయీకరిత్తుక్కొణ్డల్లతు నిల్లాతే. స్వరూప మాత్రత్తై యన్ఱే సాక్షాత్కరిప్పతు ; స్వరూప యాథాత్మ్యత్తైయుఱే. అతావతు - భగవదత్యన్త పారతన్త్ర్యాదికళిఱే. జ్ఞానానన్దఙ్గళై యన్ఱే సాక్షాత్కరిప్పతు. "మన్నియామ్యతామ ద్దాస్యైక" ఎన్గిఱే సాక్షాత్కరిప్పత్తు. ఆకైయాలేకై వల్యమాగ్గాలన్ఱిక్కే ఎన్నై ఒరువనైయుమేఅనుభవవిషయమాకవుడైయీరాయ్. ఇన్దఅవధారణత్తాల్ ఆరైవ్యావర్తిక్కిఱతెన్నిల్, స్వాత్మసత్తుక్కుడలాక అనుభవిక్కుమ్ అధికారిగళైవ్యావర్తిక్కిఱతు.† తానుమ్అవనే పక్కలిలేపుకుమిత్తనై ; అల్లాతపోతుకైవల్యత్తోడొత్తియామత్తనై.

ఆకవిత్తాల్ శొల్లుకిఱతెన్నెన్నిల్; స్వరూపదర్శనత్తిల్ వన్దాల్ ఎనక్కుశేషిదైవత్తు అవనై దర్శిక్కైయన్ఱియే అవనుక్కు శేషమాన్

---

†తనై అనుభవిక్కుమత్తోడు తనక్కుమ్ ఈశ్వరనై అనుభవిక్కుమనుభవత్తోడువాశియిల్లై.

మూ;- మద్దాస్యైకప్రియః, పరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమానన్య ప్రయోజనాఽనవధికాతిశయప్రియ మదనుభవ స్త్వమ్,

విరూపభర్తృనుభవసామ్యవ్యుదాసాయాహ (మద్దాస్యైకేతి). ఏకశబ్దేన - స్వరూపానురూపస్వాతన్త్ర్యస్య అపుమర్థత్వమభిప్రేతమ్.

తన్నై ఉదర్శిక్కై-యుమ్, దర్శిత్తాల్ అనుభవత్తిల్ అవనే విషయమాయిరుక్కై-యుమ్†. "అహమన్నమ్" ఎన్గిఱపడియే అర్థమ్ అతుపురుషార్థమాకైక్కాక "అన్నాదః" ఎన్గిఱపడి త్తన్నై. (మద్దాస్యైకప్రియః) అవన్నైయనుభవిత్తాల్ అవనళవిలే పర్యవసిక్కుమ్బడి యాయిరుక్కైయిరుప్పతు, ✻ ఒழివిల్ కాలమెల్లాముడనాయ్ మన్నివ వழువిలా అడిమై శెయ్యవేణుమ్ నామ్" ఎన్గిఱపడియే అనుభవిక్క వేణుమెన్గిఱార్త్త. వழువిలాతే అడిమై శెయ్యవేణుమెన్గిఱార్గన్నై. (౧)"ఎమ్మావీట్టు త్తిఱముమ్ శెప్పమ్నిన్ శెమ్మాపాతపఱ్ఱుత్తలై శేర్త్తు"ఎన్గిఱ చేస్వరూపమిరుప్పతు. అనుభవజనితప్రీతికారితమితే, కైఙ్కర్యమ్. ఇన్ద అవధారణత్తాల్ తనక్కినితాన కైఙ్కర్యమ్ అహఙ్కారగర్భమెన్నై. ఇత్తైక్కిత్తలైత్తేఉత్తరఖణ్డత్తిల్ నమశ్శబ్దమ్. ఎన్నుడైయదాస్యత్తైయే ప్రియవిషయమాకవుడైయరాయ్, (పరిపూర్ణానవరతనిత్య విశదతమాఽనన్య ప్రయోజనానవధికాతిశయ ప్రియమదనుభవ స్త్వమ్)

నియామ్యత్వంచిదచిత్సాధారణమ్. దాసత్వన్తుచేతనైకనిష్ఠమ్. తయోః ప్రీతిస్వీకం ప్రయోజనమాహ (మదేకానుభవో మద్దాస్యైకప్రియః) ఇతి. ఐశ్వర్యకైవల్యపురుషార్థయోరివ స్వనిష్ఠతయా స్వతన్త్రతయాచ స్వాత్మానుభవప్రసఙ్గోఽపి తదానసమ్భవతీత్యభిప్రాయేణ మదేకానుభవశబ్దః. స్వామ్యనుభవప్రధానే స్వానుభవే స్వప్రాధాన్యగన్ధ నివృత్త్యర్థం మద్దాస్యైకప్రియ ఇత్యుక్తమ్.

పూర్వోక్తమేవానుభవం పరమపురుషార్థత్వ ప్రతిబోధాయ పూర్వవత్ సాఙ్గల్యాదిభిర్విశినష్టి. (పరిపూర్ణేతి) తత్ప్రియుక్తప్రీతిం తత్పరివాహఞ్చ "నిత్య

†ఆనాల్ అన్న మ్బాలే యాకవాణ్డాతు. చేతనానవాఃసిద్ధిక్కు "అహమన్నాదః" ఎన్గతు. చేతననుక్కే ఉపేయత్తిలుక్క ప్పుత్తావతు. ఇల్లావిడిల్ పురుషార్థమాకాతే.

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౧.

ము, తథావిధమదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషా వస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకైఙ్కర్యో భవ. ఏవమ్భూతో౽సి,

---

తత్కదేత్యత్రాహ (ఏవమ్భూతో౽సీతి). కదేతిత్వరాతిశయథా స్యాత్. తథాత్వమీదృగవస్థో౽సి. అయంహితవమహాలాభ ఇత్యర్థః.

పరిపూర్ణమాయ్ క్షణన్దోఱుమ్ మైవిడాతే నిత్యమాయ్ ప్రత్యక్షసమానాకారమాయ్ అనన్యప్రయోజనమాయ్ బ్రహ్మాదికళతిశయత్తైయుమ్ కాల్కడైకొణ్డ ఎన్నుడైయఅనుభవత్తైనీయుడైయైయాయ్.

(తథావిధమదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారిత) అప్పడిప్పట్ట ఎన్నుడైయ అనుభవత్తాలే పిఱప్పతాన అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియత్తాలే పణ్ణప్పడువతాయ్, (అశేషావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూపనిత్య కైఙ్కర్యోభవ) ఎల్లావవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయ్ ఎల్లావడిమైకళిలు ముణ్డాన అభినివేశత్తైయేవడివాక ఉడైయైయారామ్ కొణ్డు యావదాత్మభావి అనుభావ్యమాన కైఙ్కర్యత్తై ప్పెఱ్ఱు అనుభవిక్కక్కడవీర్.

(ఏవమ్భూతో౽సి) పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాన ఇతరవిషయజ్ఞానముమ్, ఇతుక్కడియాన ప్రకృతిసమ్బన్ధముమ్. ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళవిపరీతవాసనైయుమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ విపరీతాహఙ్కారముమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళమదపచారాదిసకల విరోధిపాపఙ్గళుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేషమాకవుమ్ వినష్టమా

కైఙ్కర్యో భవాని'' ఇత్యనేన ప్రార్థితం ప్రయచ్ఛతి (తథావిధేతి).

ఈదృశస్య కైఙ్కర్య సామ్రాజ్యయోగ్యతామలభ్యలాభత్వ వ్యఞ్జ్య సన్తోషాద్ముత్తరకృత్య విధానార్థ ఞ్చానువదతి. (ఏవమ్భూతో౽సీతి). ప్రకృత్యాత్మ విశేషా

కళ్యాణుడైయిరాయ్, అతుక్కు మేలే పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళై యుడైయిరాయ్, ఎన్నుడైయ స్వరూపరూపగుణ విభూతికళుడైయ సర్వత్తైయుమ్ యథావాక సాక్షాత్కరిక్కక్కడవీరాయ్, స్వరూపసాక్షాత్కారత్తైయుడైయిరాయ్, ఎన్నైయొరువనైయుమే అనుభవవిషయమాకవుడైయిరాయ్, ఎన్నుడైయ దాస్యత్తైయే ప్రియవిషయమాకవుడైయిరాయ్, పరిపూర్ణాదివిశేషణ విశిష్టమాన ఎన్నుడైయ అనుభవత్తైయుడైయిరాయ్, అనుభవజనిత ప్రీతికారితమాన నిత్యకైఙ్కర్యత్తైయుడైయిరాకక్కడవీరెన్ఱు పెరియపెరుమాళరుళిచ్చెయ్తవాఱే ఇవై యెల్లాత్తుక్కుమ్ హేతువేతెన్ఱు పార్త్తార్. "ద్వయవక్తా" ఎనుద్వయత్తైవాయాలేయుచ్చరిత్త వితువే హేతువాయిరున్దతు. ఇతిరున్దపడి యెన్నెన్న; "ఏవమ్భూతోఽసి" ఎన్ఱిట్టార్ పెరియపెరుమాళ్.

"ఏవమ్భూతోఽసి" ఎన్ఱతు ఎన్నెన్నాల్, ఇతుద్వయవచనమాత్రమేయాయ్, ఇత్తాలే ఎల్లామున్దాకక్కడవతెన్ఱు శొల్లవేణ్డుమ్పడియాయో ఉఱుక్కిఱుక్కిఱతు. ఎల్లామ్ తులైవఱ వుణ్డాయన్ఱోయిరుక్కిఱతు. ఇచ్చరీరత్తోడే ఒరుదేశవిశేషత్తిలుళ్ళారైప్పోలే అడిమైశెయ్యుమ్ † ప్రకార

ద్ధాస్తికః, పరావర తత్త్వవిశేషాద్యాగమః, పరావర పురుషార్థ విశేషాద సస్య ప్రయోజనః, స్వపరాధ తార విశేషాదనన్య సాధనః, పూర్వోక్తాత్, "అస్తుతే" ఇత్యనుగ్రహ విశేషాత్ప్రయితానుష్ఠితభరన్యాసః, తతశ్చ మయాస్వీకృతభరః, నిత్యకైఙ్కర్యభవేతిదత్తపరత్వమ్ముక్తప్రాయోఽసీత్యర్థః అథ్యాతేన(౧)"సన్తమేనమ్" ఇత్యవస్థావ్యజ్యతే. యద్వా, నిత్యకైఙ్కర్యభవేతిసత్యసఙ్కల్పేనోక్తే తేన వాస్వేన వాప్రత్యాఖ్యాతుమశక్యత్వే నివారశాస్త్రాభావేచ తదానీమేవతథావిధాత్మానమ పశ్యతః క్రమాత్తత్సిద్ధిమాహ (ఏవమితి). ఏవంభూతోఽసి ముక్తప్రాయోఽసీత్యర్థః.

† పడియాయిరుక్కుమతన్ఱో. (౧) తై-ఆ-౨-౬-౧.

మూ;- ఆధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవికదుఃఖవిఘ్నగన్ధరహితస్త్వమ్,

శరీరపాతావధికల్పకాలః ఏవంవినోదేననేయ ఇత్యాహ (ఆధ్యాత్మికేతి). దుఃఖరూపోవిఘ్నః.

ఓిల్లైయో ఉమక్కెన్న; తాపత్రయాదికళుక్కిడియాన శరీరసమ్బన్ధమ్ కిడక్కతు. ఇచ్చరీరత్తినుడైయ అవసానమఱికిఱిలేన్. ఇచ్చరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్నాళైక్కుక్కాలక్షేపమ్ పణ్ణుమ్ ప్రకారమఱికిఱిలేన్; వస్తవ్య భూమియేతెన్నుమఱికిఱిలేన్. ఇప్పడియిరుక్క ఎల్లామ్ కుఱైవఱ నోనాకనరుళిచ్చెయ్‌తతు - ఉపచ్ఛన్దనవాక్యమ్బోలే యిరానిన్ఱతీయెన్న; ఇవై యేనీర్ శొల్లినీర్గళ్.

ఇవై శెయ్యుమ్ ప్రకారమ్ కేళీర్ ఎన్గిఱార్ పెరియపెరుమాళ్. (ఆధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక దుఃఖవిఘ్నగన్ధరహితస్త్వమ్) తాపత్రయాదికళాల్ వన్దదుఃఖమాకిఱ విఘ్నత్తినుడైయ గన్ధమిల్లైయామ్పడి వర్తియుమ్. తాపత్రయాదికళాల్ వరుమ్ దుఃఖమ్ భగవదనుభవత్తుక్కు విఘ్నమాకక్కడవతిఱే. శరీరసమ్బన్ధత్తోడేయిరుక్కచ్చెయ్‌తే

భయావహాయాందేహేన్ద్రియ విశిష్ట దశాయాంకథం తత్రచ నిరపాయః కాలక్షేప ఇత్యత్రాహ (ఆధ్యాత్మికేతి) - అత్రత్యోత్కృట సుఖస్యాప్యైహిక ఫలత్వాన్నిరుపాధికసుఖత్వోక్తిః; శ్లోకత్రయాద్యుక్తజ్ఞానభక్తిశాలినః ప్రతిప్రాతికూల్యావిశేషాద్వాదుఃఖశబ్దేనసుఖస్యాపిసంగ్రహః, గన్ధశబ్దేనవాంతద్వివక్షా. తేనసర్వసాధారణాఃప్రాదాదిర్వా అభిప్రేతాః దుఃఖస్య ద్వయార్థానుసన్ధానప్రవృత్తి విఘ్నత్వంస్యాత్; అతస్తద్రాహిత్యోక్తిః. ఇహచపూర్ణవివేకానామాభిమానికందుఃఖం సుఖఞ్చనాస్తి; సాంప్రర్శికానాన్తుప్రారబ్ధకర్మ వశాత్సమ్భవతామపి ప్రతిదినం కర్మక్షయపోషాస్సక్తిదర్శన ప్రీత్యాద్వయార్థానుసన్ధాన విఘ్నత్వం నాతీవాస్తి. అతోనపరిత్యజ్యాదివిరోధః.

మూ:- ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ

తత్ర సజ్గరహితత్వే హేతుమాహ (ద్వయమితి).

దుఃఖగన్ధమిల్లైయాప్పడి వర్తిక్కప్పోమోవెన్న; (త్వమ్) నీర్ వర్తియుమెన్గిఱార్. నీర్ వర్తియుమెన్ఱతేతెన్నిల్; "ఏవమ్భూతోऽసి" ఎన్ఱుమ్, "త్వమ్" ఎన్ఱుమ్ నాన్ † శొల్లప్పట్ట నీర్ వర్తియుమెన్గిఱాన్. అతావతు- కాలమ్ కులు కానిన్ఱతు. కర్మమ్ తుయిమానిన్ఱతు. కర్మమ్ తుయిక్కతు శక్రప్రాప్యముమ్ ముకమ్ కొట్టానిన్ఱ తెన్ఱుకొణ్డు, అనన్తరమ్ పెఱప్పోకిఱ పేఱ్ఱినై శీగ్రమై అనుసన్ధిత్తు ఇవఱ్ఱాల్ వరుమ్ దుఃఖజ్గలైయుమ్ మఱియాతే వర్తియుమెన్ఱపడి. ఎతుపోలవెన్నిల్; అభిషేకప్పట్టినిపోలే.

అజ్ఞనేపోనాలుమ్ శరీరత్తోడిరుక్కుమ్ నాళ్ పోతుపోక్కు ఏతాకక్కడవతెన్నిల్; (ద్వయమర్థానుసన్ధానేనసహ) ద్వయ త్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానత్తైప్పణ్ణిక్కొణ్డు, అతువేతుణైయాక విరుమ్. (౧) "నాట్టారోడియల్వొழிన్దు" ఎన్ఱు-సంసారత్తిల్ వ్యావృత్తనాయ్ ఐశ్వర్యత్తిల్ దూరస్థనాయ్ "నారణన్ఱై నణ్ణినమ్" ఎన్ఱు-భగవతి న్యస్తభరనాయిరుక్కు మవను క్కు ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానమేయాయ్ త్తుణైయాయిరుప్పతు. కీழ్ "ద్వయవక్తా" ఎన్ఱు శొల్లినైత్తు, ఇజ్గు "ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ" ఎన్నానెన్నెన్నిల్, భగవద్విషయత్తిల్ కారత్తుక్కప్పెఱుగమాత్రమే అన్ఱైయుమ్; కాలక్షేపత్తుక్కు అర్థసహితమాక వేణుమ్.

(త్వమ్) అతాత్త్యజ్ఞాన భక్త్యాదిప్రార్థనావాన్. ఉపాయవర్ణం ప్రార్థనాస్తోత్ తుమర్థానుసన్ధానే సహాశబ్దః. ఏవమర్థానుసన్ధానేనేత్యన్వయః. (...) అఖిల హేయేత్యాద్యుక్త విశదప్రకారేణేత్యర్థః. ఏతచ్చాత్ర కృతకృత్యత్వ ప్రతిపన్థి ప్రత్యర్థమ్, అస్యచస్వయమ్ప్రయోజన కైజ్కర్యరూపత్వాత్, (౨) "యావచ్ఛరీరపాతమ్"

† (పా) శొల్లుకైక్కడియానీయుడైయ. (పా) కైజ్కర్యప్రార్థనైయుడైయానప్పడి.
(౧) తి-వా-౧౦-౬-౨. (౨) పాఞ్చ.

మూ;- సదైవంసత్తా

(ఏవం)కారా "ఏవమ్" ఎన్నతు - ఇప్ప్రకారత్తాలే యెన్నపడి. ఇప్ప్రకారత్తాలే యెన్నవతెన్నెన్నిల్; కీర్తానన ఐశ ప్రకారత్తాలుమ్, ప్రార్థనా శక్త్రైయ ప్రకారత్తాలుమ్, ఇతిహాస పురాణ ప్రక్రియైయాలుమ్ ఉపాయ ప్రకారత్తాలే శరణమ్ పుక్కార్. ఇతిల్ ప్రార్థనా శక్త్రైయ ప్రకారమెన్రియు, ఇతిహాసపురాణ ప్రక్రియైయు మెన్రియు, ఇగ్గద్య ప్రకారత్తాలే యెన్నపడి. ఇన్నమ్ ఇరుపత్తుపడి శరణమ్ పుక్కాలుమ్ మత్తొత్తు మత్తొత్తు శరణమ్ పుకానిఱ్క మత్తైనెపోక్కి, ఉపాయాన్తరమిన్రియే ఇవన్ కు. ఇప్పడి శరణమ్ పుకుకైయతు అవన్ ప్రసాదత్తుక్కారణమ్. అతిల్ ప్రసాదాతిశయమ్ ఇత్తనాలేయుణ్డాకైయాలే ఏవం ప్రకారత్తాలే యెన్గిఱార్. (సత్తా) నెఞ్జుక్కు అనుసన్ధిక్కవేణుమెన్నుమ్ నిర్బన్ధముణ్డోవెన్న, అతువేణ్డా; అనుభవమ్ వర్ధిక్కుమాయాలే శొల్లిన్నమామెన్గిఱార్.

అజ్ఞత్తియే, (ఏవంవక్తాద్వయమర్థానుసన్ధానేన) ఇగ్గద్యత్తైవాయాలే శొల్లుక్కొణ్డు ద్వయత్తినుడైయ అర్థత్తై అనుసన్ధియుమెన్గిఱార్. ఇరణ్డుమ్ అర్థమొన్నాయిఱుక్కయిరుప్పతు, అతుక్కుప్రకారమ్ ఇతువామిత్తనైయిత్తే. "సదా" ఎన్నతు - ఎప్పోతుమెన్నపడి. ఎప్పోతుమెన్నతెన్నెన్నిల్, ఉపాయాన్తరఙ్గళుమ్ ఉపేయాన్తరఙ్గళుమ్ సప్పిరిక్క సంసారమాకైయాలే అవైనెఞ్జిల్ పుకురామైక్కాక ఎప్పోతుమెన్గిఱతు.

అజ్ఞత్తుక్కు ప్రాకృతి స్పర్శముమ్ భగవత్స్పర్శముమ్ కలశిప్పరుకైయాలే ఇప్ప్రకృతి స్పర్శముమ్ ప్రకృత్యనుకూలమాన విషయాన్తరఙ్గళిలే మూట్టక్కడవతాయిరుక్కుమ్. భగవత్స్పర్శముమ్ స్వరూపానురూపమాన కైఙ్కర్యత్తిలే మూట్టక్కడవతాయిరుక్కుమ్, అజ్ఞ

రుచితే విషయాన్తరఙ్గళుక్కు భగవద్విషయత్తిల్ శ్రీవైష్ణవరాక్కెయాలే అతిలాష్యయుమత్తె. ఇని క్కైఙ్కర్యమ్ ఒరు దేశవిశేషత్తిలే యాక్కైయాలే దూరస్థమాయిరున్దతు. ఇని యిరుక్కుమ్ నాళ్ క్కు ప్పోతు పోక్కు ఇతు నేరాక్కెయాలే ఎప్పోతుమొన్నుతు అతు ఎఙ్గేయానాలుమ్ ఇవ్విరుప్పు ఇసక్కు అవసానమేతెన్న;- యావచ్ఛరీరపాతమెన్గిఙ్గాక్ పెరియ పెరుమాళ్.

ఇవర్ తామ్ ఇప్పడి కేట్కై అనుష్ఠానయాన స్వరూపరిగహాత్తు ప్రేమాసన సహాప్తి యిలేయో ? అజ్ఞనినియిలే ఉపాసనమ్ సమాప్తికాలమ్ (౧) “ప్రయత్నస్తే” ఎన్ఱు కిధ్యానసానమ్ తాఙ్ ప్రియక్కమ్ తేజ్ఞాయాలుమ్, ధ్యానసాన స్తి తేర్వానమ్ సచరయిత్తు కేట్కై ఆరిన్నర్. ఉపాయాన్తరస్థాన్ స్వయమిల్లామియాలే అతెర్ప్రిల్ ప్యవర్థకాదితనక్కు శరణాగసన స్తి తే యో నమ కేట్కు నేరాతిపడి(౨)“సుకరణమాన లస్ఞ్ కున్దవాక్కుమ్ శిరాన్” ఎన్ఱు పరమాచార్యర్ అనుశన్ధిత్తు వైత్తార్. ఇని ఇవర్ తాన్ కేట్కాన స్సన్నిల్. ప్రాప్యత్వరై యాలుమ్ కాలమ్ నెడుకిత్తోన్ఱుకైయాలుమ్, పరిగహీత ఉపాయాదైన్యార్ త్తు వాత్తేకర్జనైవ శ్రియస్ఞితం. [illegible] ఇని ఇవ్విరుప్పు ఈశ్వరనినైవాలే నిలైత్తతే యిత్తే, అక్కై యాలే సిద్ధిక్కుమ్ అన్నతై ఎన్నేకేట్కుమితై యిత్తే.

ఇతి ప్రసిద్ధినాస్త్యదయేన భగవదనాభవపత్యనా స్వత్వ [illegible] (సమ్యగ్ [illegible] గుణకాలేతి ప్రాప్యం నిర్ధారితత్వం స్థానాన్తరసామాన్య ప్రత్యక్ష) నిషిద్ధ కామ్యాది ప్రసిద్ధిత్వాత్ అనుష్ఠేయత్వం. ఇతరస్య స్వభావాత్ శాస్త్రప్రాప్త్యా ఉరో ... నిర్ణయమ్, అన్యథాసర్వత్ర ప్రామాణ్య ఉరోధాత్ (౩) “తస్యతావదేవ చిరం యావన్న విమోక్ష్యే” (౪) “ప్రారబ్ధ మాత్రం భుక్త్వా తత్త్వవిన్ముచ్యతే” (౫) “ప్రారబ్ధమేవ భోక్తవ్యం కర్మ బ్రహ్మవిదామపి” (౬) “అనారబ్ధకార్యే ఏవ తు పూర్వే తదవధేః” ఇతి [illegible]

(౧) భాగ-అశ్వ-౧౧౯. (౨) తి-వా-౯-౧౦-౪. (౩) ఛాన్దో-౬-౧౪-౨. (౪) పాఞ్చ. (౫) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౫. †కుణ్డలితం కాన్చిత్కమ్.

యావచ్ఛరీరపాతమత్రైవ శ్రీరఙ్గే సుఖమాస్వ.

(నత్రైవమితి) క్షణమాత్రం ద్వయార్థానుసన్ధానాభావేऽపి తాపత్రయస్యానాశాశస్యత్వాత్. అత ఏవ నిరన్తరానుసన్ధానేన తద్విరహః కార్య ఇతి భావః. ఉపాయత్వే ద్వయోక్తిరేవాలమితి కృత్వా "వక్తారం మాం తారయ" ఇత్యుక్తమ్. అత్రతు అర్థానుసన్ధానం భోగరూపత్వేనోక్తమ్. "అత్రైవ" ఇత్యుప లక్షణమ్; భగవదభిమాన తదీయ సమ్బన్ధవద్దేశవిశేషేష్విత్యర్థః. (యావచ్ఛరీర పాతమితి) కియానయం కాల ఇతి భావః.

(యావచ్ఛరీర పాతమ్) శరీరమేయున్నా విళమ్బన్, ఆరబ్ధ కర్మమెల్లామ్ పార్త్తిరుక్క వేణుమో? అతుతాన్ నాళుక్కునాళ్ క్షయిత్తన్రో శెల్లుకిఱతు. ఆకైయాలే శెన్నన్రో నిఱ్క అత్తై పెరియపెరుమాళ్ అరుళిచ్చెయ్య, ఆనాల్ అన్వళవుమ్ "ప్రతీక్షస్వ" ఎన్ఱిరుక్కిఱేన్, ఇరుక్కుమతు సంసారమాయిరా నిన్ఱతు. నాన్ వర్త్తిక్కుమ్ దేశమేతెన్నిల్, (అత్రైవ శ్రీరఙ్గే సుఖమాస్వ) లీలావిభూతియాన సంసారమన్ఱిక్కే నిత్యవిభూతియాన పరమపదమన్ఱిక్కే తృతీయావిభూతియాయ్ సంసారోత్తారకాభరణమాన కోయిలిలే సుఖమేవర్త్తిక్కుమ్. లీలావిభూతి సంసారిక్కు దేశమ్, నిత్యవిభూతి ముక్తర్క్కు దేశమ్. ఇనిక్కోయిలిలేయిత్తే

కాన్తకర్మఫలభోగేऽపి ప్రపన్నస్య యథాభిలాషం ప్రపత్త్యుత్పత్తి శరీరావధిత్వాభిప్రాయేణాహ (యావచ్ఛరీర పాతమితి). ఆర్తి తారతమ్యాదత్ర స్థితి తారతమ్యమ్.

(అత్రైవ) అత్యాసన్నమత్స్వామానుగుణే, నదుమత్తై [illegible]ర్యవిరుద్ధదేశేష్విత్యర్థః. అత్ర అనేక పురాణాది ప్రసిద్ధ శ్రీరఙ్గోపాదానం భాగవతాభిమతస్వయంవ్యక్త భగవత్క్షేత్రాన్తరాణాముప లక్షణమ్. (సుఖమాస్వ) కృతకృత్యత్వ ప్రతిసన్ధా

ముముక్షుక్కళుక్కు దేశమ్, అతిలుమ్ సంసారికళిలుమ్ నిత్యముక్తరిలుమ్ వ్యావృత్తరాయ్ విరోధియాన ఇవ్వుడమ్బోడే భగవదనుభవమ్ పణ్ణప్పెఱ్ఱ ఉమక్కుప్ పోరవత్తవ్యభూమి ఇతు వేయిఱే. "అత్రైవ శ్రీరఙ్గే" ఎన్నతు - ఇన్దక్కోయిలిలే యెన్నపడి. (౧) "నడివుడై వానోర్ తలైవన్ - వణ్ తిరువరఙ్గన్" ఎన్ఱతిఱే. ఇన్దక్కోయిలిలేయెన్నతు - ఎన్నెన్నాల్, నామ్ పరమపదత్తైయుమ్ కాట్టిడై కొణ్ణువన్దు పడుకాడు కిడక్కుఙ్ కోయిలిలే యెన్నపడి. (సుఖమాస్వ) సుఖమేవర్తియుమ్; సుఖమ్ ఎత్తాలేయెన్నిల్ ముక్తప్రాయరాకైయాలే సుఖమేవర్తియుమెన్గిఱార్.

"ఏవమ్భూతోసి" ఎన్ఱు తొడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ వర శరీర సమనన్తరమ్ పెఱుమ్ పేఱ్ఱైయుమ్ శరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్ నాళ్ పణ్ణుమ్ కాలక్షేపత్తైయు మరుళిచ్చెయ్ తారాకిల్, ఇనిమేల్ శెయ్కిఱతెన్నెన్నిల్; శరీరవిశ్లేషదశైయిలే అన్తిమస్మృతియెయుణ్డాక వేణ్డియిరున్దతు, అతు శెయ్యుమ్బడి యెన్నెన్న, "అతుక్కు నీ శెన్? నామన్తో కడవోమ్" ఎన్ఱు శరీర విశ్లేష దశైయిలే ఇవ్వధికారిక్కుచ్చెయ్యుమ్ నేఱ్ఱ్రఙ్గళైయు

సేన ప్రతిదినం కర్మక్షయ ప్రదర్శనేన అవిళమ్బితానాయాస పరమపురుషార్థలాభ వ్యవసాయేన విమమధుకల్పవైమయికరసవైముఖ్య హేతుభూత ద్వయార్థానుసన్ధాన సారస్యేన చ సన్తుష్టః వర్తస్వేత్యర్థః. సచాయమత్రత్య సేవానౌకర్యార్థ ఉపదేశః, సుఖిభవేతివదనుగ్రహోక్తిర్వా. ఏవమర్థానుసన్ధాన ద్వయవచన సుఖాసికాభిర్మనోవాక్కాయానామయోగ్య వ్యాపారనివృత్తిరపిస్యాత్.

భవత్వేవమ్ కృతకృత్యస్యోత్తరకృత్యం ఫలమ్ దేహపాతదశాకీదృశీ, పరమ ఫలశ్చకదేత్యాకాఙ్క్షాయాం ప్రారబ్ధ శరీరానువర్తక ప్రతిబన్ధనివృత్త్యాదయాసహాయ స్వదివ్యశక్తేస్స్వస్యపూర్వకృతరక్షా సఙ్కల్పానుగుణమన్యైరనివార్యముత్తరకృత్య

---

(౧)

మూ:- శరీరపాతసమయే తు కేవలం మదీయయైవ
దయయా౽తిప్రబుద్ధః

(శరీరేతి) కేవలం త్వయ్యకిఞ్చిత్కరేపీతి భావః. (దయయైవేతి) ఏవకారః పుష్కలత్వద్యోతకః. (అతిప్రబుద్ధః) జీవద్దశాయాం ప్రబోధః అన్యథా మనస్స్థానీయ ఇతి భావః. పరమాత్మని నిశ్రమానన్తరం భావ్యం ప్రబోధం, తతః ప్రాప్తసంస్మరణమ్ అన్తిమమ్ ఉపాసకానా

రుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. (శరీరపాతసమయే తు కేవలం మదీయయైవ దయయా౽తిప్రబుద్ధః) శరీరపాతముణ్డాం - ఇన్ద శరీరత్తిన్ ముడివు, అన్దసమయత్తిల్, శరీరవిశ్లేషదశైయిలే; (తు) ఉపాసక్కు విశేషముణ్డు. విశేషమేతెన్నిల్; (అతిప్రబుద్ధః) స్వస్థదశైయిల్ కాట్టిల్ ప్రబోధముణ్డామ్.

ఇవ్వతిప్రబోధత్తాన కీర్తిస్థిఅన్యపాకవిశేషజ్ఞాతేతనక్కుత్తానేయుణ్డాకి అతో పెన్నిల్, (కేవలం మదీయయైవ దయయా౽తిప్రబుద్ధః) ఇప్పోదు ఎమ్పెరుమాన్ ప్రసాదమే, తానేతానే; ఉపాసకనైప్పోలే కర్మయోగమ్ జ్ఞానహేతువాయ్, కర్మజ్ఞానఙ్గళిరణ్డుమ్ భక్తిహేతువాయ్ భక్తిప్రాయమ్ముక్తి పరభక్తియాయ్, అతు ముక్తిప్పరజ్ఞానమాయ్, అతు ముక్తిప్పరమభక్తియామ్, ఇప్పడి అనస్థై అవస్థాన్తరత్తుక్కు హేతువాయిరుక్కిఱ ఊప్పోలే యిరుక్కైఅతెన్ను ఇవనుక్కు కీర్త

మాహ (శరీరపాతసమయ ఇతి) (౧) "వాఙ్మనసి" ఇతిశ్రుతిసిద్ధాయా మనస్సమ్పత్తేః పూర్వావస్థాయామిత్యర్థః. ఏతేన, "నిశి నేతి చేత్" ఇత్యాద్యుక్తకాలనియమాభావశ్చ సూచితః. (౨) "తతస్తం మ్రియమాణన్తు" ఇతివత్. అత్ర తుశబ్దః - అధికార్యన్తరాద్విశేషమనుగ్రహకార్యం ద్యోతయతి. యద్వా, కాష్ఠపాషాణసన్నిభతయా౽స్వేన నాపరైర్వా తదానీం ప్రబోధస్య దుస్సమ్పాదత్వమ్.

ఏవంతుశబ్దద్యోతితమేవ విశేషం వ్యనక్తి (కేవలమిత్యాదినా). (కేవలమ్) పూర్వవ్యాపారనిరపేక్షమ్. "ఏతం యోగినః" ఇత్యాద్యుక్తతాదాత్వికస్వయత్ననిరపేక్ష్య. (మదీయయైవ) మత్స్వభావభూతయైవ. నాన్యదీయయా. నాపి పూర్వోక్తక్షేత్రవాసద్వయార్థానుసన్ధానజన్యయా; నచ తాదాత్వికప్రార్థనాసాపేక్షయేత్యర్థః. (అతిప్రబుద్ధః) శరీరపాతాత్పూర్వకాల ఇవ జ్ఞానపౌష్కల్యవాన్. యద్వా, న కేవలం

(౧) ఛాన్దో-౬-౮-౬. (౨) వరాహ.

మూ:— మామేవావలోకయన్.

మపేక్షితమ్. ప్రపన్నస్తు కాష్ఠపాషాణసన్నిభం భగవానేవస్మరతి. స్వస్మిన్ ప్రశమానన్తరం ప్రబోధఞ్చ జనయతి. (౧) "తేన ప్రబోధేనైష ఆత్మానిస్వాత్మతి" ఇతిహి శ్రూయతే. అత స్తదాబోధసిద్ధిః. (మామ్) స్వరూపరూపగుణవిభవాద్విశిష్టమ్. (ఏవేతి) విషయాన్తరకాలుష్య విరహోక్తిః. (అవలోకయన్) సాక్షాత్కుర్వన్

ప్పిఅన్న పాకవశేషజ్ఞకైంకర్యభోగోపకరణమాయ్ కార్యమ్ శెయ్కైక్కు ఉటలుప్పాకిఅతోవెన్నిల్, (కేవలమ్) వెఱుమ్ ఇప్పోదు ఎన్నప్రసాదమే.

కీఴ్త్రేయుమ్ "కేవలం మదీయయైవ దయయానిశ్శేష వినష్ట సహేతుకః" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్దు, ఇఙ్గేయుమ్ "కేవలంమదీయయైవదయయాఽతిప్రబుద్ధః" ఎన్నవేణ్డువానెన్నెన్నిల్, విషయీకారదశైయోడు విషయీకృతదశైయోడు వాసియఱ విరోధికళై పోక్కుమ్దశైయోడు అనుకూలఙ్గళైయుణ్డాక్కుమ్దశైయోడు వాసియఱ ఇవనుక్కు-ప్పరికరమాకవుళ్ళదు వెఱుమ్మైయే. కార్యమ్ శెయ్కైక్కు ఉటలు ప్పు అత్తలైయిల్ ప్రసాదమేయెన్నె. ఉణర్త్తియుణ్డానెక్కు "ప్రబుద్ధః" ఎన్న అమైన్దిరుక్క, "అతిప్రబుద్ధః"ఎన్గిఱతు-పూర్వావస్థైయిలేఱ్ఱముణ్డానైక్కాక.

(మామేవావలోకయన్) పూర్వావస్థైయిలుణర్త్తిక్కు ఇరణ్డు శిరస్సువిషయమాయిరుక్కుమ్. ప్రకృతిస్పర్శముమ్ భగవత్స్పర్శముమ్

సఙ్కోచాభావమాత్రమ్; కిన్తు ప్రత్యూష ప్రకాశకల్ప పూర్వావస్థాతః అతిశయోపి స్యాదిత్యర్థః.

అపరిచ్ఛిన్నస్తు ప్రబోధః-విశిష్టదేశగత్యనన్తరభావీ. అన్తిమదశాయామాదిభరతాదివత్- అస్యదర్శనతత్ పవసాద్యదిత్యాహ (మామేవావలోకయన్నితి). నిత్యమను

మూ. — అప్రచ్యుత పూర్వసంస్కార మనోరథః

(అప్రచ్యుతేతి). గురూపదేశాది జన్య సంస్కారః, భగవత్ప్రాప్తీచ్ఛా చ-అప్రచ్యుతే యస్యసత థోక్తః.

కలశిప్పోరుక్కైయాలే ఇరణ్డువిషయమాయిరుక్కుమ్. అజ్ఞనత్తైయిలే ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే పిఱన్ద పుణర్త్తియాకైయాలే ఎన్నైయుమిరువనైయుమ్ విషయమాక వుడైయీరాయ్.

(అప్రచ్యుతపూర్వసంస్కారమనోరథః) పూర్వసంస్కారత్తుక్కు ప్రచ్యుతియిల్లాత మనోరథత్తై యుడైయీరాయ్ కొణ్డు; పూర్వసంస్కారమాకిఱతు- భగవత్సమాశ్రయణమ్ పణ్ణైవైత్తు ప్పిన్బు క్కాలమ్ అన్యపరనాయ్ త్తిరిన్దు, శాస్త్రాక "నామోశాకప్పుకానిన్ఱోమ్. నమ్ముడైయ తిఱత్తిల్ ఈశ్వరహృదయమ్ ఎజ్ఞనేయిరుక్కిఱతు. నమక్కుప్పేఱు ఎజ్ఞనేయిరుక్కిఱతు. నామ్ అనన్తరమ్ ఎన్నమ్పుత్తాకప్పుకుకిఱోమ్. ఇతుక్కు నమ్మాలే శెయ్యలావతెన్?" ఎన్ఱు కలఙ్గుకైయన్ఱిక్కే భగవత్ప్రసాదత్తాలే పిఱన్ద ఆచార్యవిషయీకారముమ్ విషయీకారానుకూలమాన ఉపదేశముమ్ తదనుకూలమాన భగవత్సమాశ్రయణముమ్, సమాశ్రయణత్తాల్ పిన్బు భగవద్విషయత్తిల్ పిఱక్కుమ్ వ్యవసాయముమ్, వ్యవసాయత్తినుడైయ అనన్తరమ్ ఈశ్వరన్ పిఱప్పిక్కుమ్ పాకవిశేషఙ్గళైయుమ నుసన్ధియానిన్ఱుకొణ్డు, కీళ్ నిన్ఱ నిలైయితు మేలుళ్ళ పాకవిశేషఙ్గళైయుమ్ పిఱప్పిత్తుప్పేఱ్ఱైయుమ్ తరుకైక్కు ఒరుకుఱై

-చిన్తితంమామేవశుభాశ్రయ విగ్రహ విశిష్టం విశదమను సన్ధాన ఇత్యర్థః. అవిచ్ఛిన్న సాక్షాత్కారం కుర్వన్నితివా. తదానీమవలోకనీయం సర్వం భగవదపృథక్సిద్ధతయై వభాతీతివా ఽవధారణస్యాభి ప్రాయః.

ఏవంజ్ఞాన దర్శనే ప్రోక్తే. అథభక్త్యమావాయాః ప్రాప్తేః పురుషార్థత్వాయ తదిచ్ఛానువృత్తిమాహ (అప్రచ్యుతేతి) భగవానేవమే పరమ ప్రాప్యఇతి శాస్త్రజ

మూ;-జీర్ణమివవస్త్రంసుఖేనేమాంప్రకృతింస్థూలసూక్ష్మరూపాంవిసృజ్య

యిత్తై’’ ఎన్నుమనోరథిక్కుమ్ ఇమ్మనోరథత్తుక్కు ప్రచ్యుతియిల్లాతే సన్తుష్ట మనోరథరాయ్ క్కొణ్డు.

(జీర్ణమివవస్త్రం సుఖేనేమాం ప్రకృతిమ్) [స్థూల సూక్ష్మ రూపా మిమాం ప్రకృతిం-జీర్ణమివ వస్త్రం సుఖేనవిసృజ్య] ఎన్నన్వయమ్. స్థూలసూక్ష్మ రూపైయాయిరుక్కుమ్ ఇన్ద ప్రకృతియై జీర్ణమాన వస్త్రత్తైక్కళైక్కుమాపోలే సుఖేన విట్టు. జీర్ణమాన పుడవైయై ప్పోక డుమాపోలే యెన్నాలెన్నెన్నిల్, పుతుప్పుడవై యుమాయ్ పెళుత్తిరుక్కు

న్యానుభవసంస్కారస్య కాలవిప్రకర్షకాయవిశ్లేషక్లేశాదిభిః ప్రచ్యుతిర్న భవిష్యతి; తత ఏవ సంస్కారమూలః ప్రాప్తిమనోరథోఽపి, తదానీం భవతస్త్యజ్యమానేషు దేహాదిష్వనుబన్ధిషు రాగాద్వా కిఞ్చిద్భవిష్యతీతి భయాద్వా న ప్రచ్యవత ఇతి భావః. అతిప్రబుద్ధ ఇత్యాదిభిః పరభక్త్యాదిత్రయం వా, పరమాత్మని విశ్రమాదనన్తరభావిప్రబోధాదికం వా వివక్షితమితి కేచిత్.

లబ్ధనూతన శుభవస్త్రాన్తరస్య జీర్ణవస్త్ర ఇవ అత్యాసన్నదివ్యదేహలాభస్య చిరపరిచితేఽపి భోగాయతనే జిహాసోత్పత్తిమనాయాసహానప్రీతిఞ్చ నిదర్శయతి (జీర్ణమివవస్త్రమితి). (౧) “కృతకృత్యాః ప్రతీక్షన్తే” (౨) “నోపజనం స్మరన్నిదం శరీరమ్” ఇత్యాదిభిరభిప్రేతంలబ్ధపరిత్యాగక్లేశాభావం, యమకిఙ్కరాదిభయాభావం చికిత్సకశల్యప్రయోగన్యాయశఙ్కితోత్క్రమణదుఃఖాభావమ్, అత్యాసన్న పరమపురుషార్థానుసన్ధానసహార్దానుగ్రహతాదాత్వికభగవదనుభవాతివాహికదర్శనజనితహర్షప్రకర్షఞ్చాభిప్రేత్యాహ (సుఖేనేతి). (ఇమామ్) అనాద్యనువృత్తాం తిరోధానాదిభిరపకారిణీం కారాగృహనరకాదిపదసంహితాం దురత్యయాం మదస్త్యైవ స్వాత్ జయితుమశక్యామిత్యేతి భావః. (ప్రకృతిమ్) సతత వికారశీలం త్రిగుణ ద్రవ్యమ్. ఉత్క్రాన్తిపాదే చ అర్చిరాదిపాదే చోక్తం సర్వమభిప్రేత్యాహ (స్థూలసూక్ష్మరూపాంవిసృజ్యేతి). స్థూల ప్రకృతిత్యాగో త్రైవ.

(౧) ఇతిహాససముచ్చయే-౬-౪౦. (౨) ఛాన్దో-౮-౧౨-3.

మాకిల్ అతిలే స్పృహైయుణ్డాకవుమ్ కూడుమే, అజ్ఞస్సినియులే జ్ఞా మాకై యాలేతుణియుమాయ్ అఙ్గుక్కుమాయిరుక్కైయాలే జుగుప్సై యోడే పోకడవేణ్డివరుమ్; అప్పడియే ఇచ్ఛరీరముమ్ మాంసాస్రగాది జుగుప్సైయై యుడైత్తాయిరుక్కైయాలే జుగుప్సైయోడే విట్టు సత్ర త్తై దృష్టాన్తమాక చ్చొల్లిన్ఱు.

ఉడమ్బోడు వస్త్రత్తుక్కుణ్డాన సమ్బన్ధమే ఉడమ్బుక్కుమ్ ఆత్మా వోడు ఉళ్ళతెన్నైక్కైక. సుఖేన విట్టైనతు; – ప్రకృతియుమ్ ఆత్మావుమ్ కూడప్పిణైయుణ్డు వురప్పాలే విడువిక్కప్పుక్కాల్ మహాదుఃఖ ముణ్డా కక్కడవతు; అజ్ఞస్సియే, ఎమ్పెరుమానుడైయ ప్రసాదత్తాలే కర్మకళాలాకై యాలే తలైయిలే భారమ్ పోకడుమాపోలే అనాయాసేన విట్టు.

ఇప్పడి శరీరత్తోడే విటక్కుమ్ పాకవిశేషజ్ఞర్ అరుళిచ్చెయ్త వాఱే, ఇప్పాకవిశేషమ్ ఎల్లార్క్కుముణ్డాకాదే; ఇన్నాళ్ విల్లా తార్ ఇప్పి ఱవియిల్ [illegible] ? ఇన్నాళ్ వుణ్డానాలుమ్ ఇన్నముమ్ మేలే

సూక్ష్మప్రకృతిత్యాగస్తు (౧) "త్రిభావభావనాతీతో ముక్తయే యోగినాం నృప" "దేవయానః పరః పన్థా యోగినాం క్లేశసఙ్క్షయః" ఇత్యాద్యుక్తదేవపథేన దివ్యదేశగమనదశాయామేవ భవతి. (౨) "ఏష సంప్రసాదోఽస్మాచ్ఛరీరాత్సముత్థాయ పరం జ్యోతిరుపసమ్పద్య" (౩) "స ఏవంవిద్వానస్మాచ్ఛరీరభేదాదూర్ధ్వ ఉత్క్రమ్య అముష్మిన్ స్వర్గే లోకే సర్వాన్కామానాప్త్వాఽమృతస్సమభవత్" ఇత్యాదిషు బ్రహ్మప్రాప్తిపర్యన్తాభిధానాత్, తిరోధాయకసూక్ష్మప్రకృతిసమ్బన్ధాభావప్రతీతేః, సుబాలోపనిషది చ- (౪) "అపునర్భావాయ కోశం భినత్తి, కోశం భిత్త్వా శీర్షకపాలం భినత్తి. శీర్షకపాలం భిత్త్వా పృథివీం భినత్తి" ఇత్యారభ్య "తమః [illegible] భినత్తి" ఇత్యన్తేన స్థూలశరీరత్యాగపూర్వకతమఃపర్యన్తసర్వతత్త్వాతిక్రమణోక్తేః.

(౧) వి పు-౬-౭-౨౩. (౨) ఛాం-౮-౩-౪. (౩) (౪) సు[illegible].

మూ:- తదానీమేవ మత్ప్రసాదలబ్ధ

(తదానీమేవ) ప్రకృతివిమోకానన్తరమేవ. ఉపరి పూర్వవత్.

శిలపాకవిశేషఙ్గళ్ అవశ్యాపేక్షితఙ్గళాకక్కడవతు. అవై యుణ్డాప్పడియెజ్ఞనేయన్నిల్, (తదానీమేవ) శరీరసమనన్తరత్తిల్ తత్కాలత్తిలే పరమభక్తిపర్యన్తమాక మున్చెల్లాత పాకవిశేషమెల్లామ్ ఉణ్డాకక్కడవతు; కీఴ్ప్పే శిలవుణ్డాకైయుమ్ ఇల్లైయాకైయుమ్ పేఱ్ఱుక్కు అప్రయోజకమ్; ఉణ్డానవంశమ్ ఉణ్డాకిల్ భోగత్తుక్కు ఉఱుప్పాకిఱతు. ఇల్లైయాకిల్ శరీరసమనన్తరత్తిల్ క్షణకాలత్తిలే ఎల్లాత్తైయుముడైయనామెన్గిఱార్.

ఉపాసకనుక్కు ఉపాసనసమాప్తియళవిలే ఒరు కుఱైవరిలుమ్ (౧) "యోగభ్రష్టోభిజాయతే" ఎన్ఱు కొణ్డు కీఴ్చెయ్తుమేలతాక జన్మాన్తరమ్ ఫలియానిన్ఱతు, నడువే ఒరు కుఱై వరిలుమ్ అతువే కుఱైయాయ్ అనర్థప్పడానిన్ఱతు; ఇత్తనైయు కుఱైయాకిలుమ్ అన్తిమస్మృతియిల్లాతపోతు పఱ్ఱైయ నిలైయేయాయ్ ఫలియానిన్ఱతు, ఆనపిన్బు ఇతు ఇజ్ఞనే కూడుమోవెన్నిల్, (మత్ప్రసాదలబ్ధ) తన్ తలైయిలే ఉపాయభావమ్ కిడక్కుమవనుక్కు అవైయెల్లామ్ అవన్ఱనక్కే ఉణ్డాకవేణ్డియిరుక్కుమ్, ఎన్ తలైయిలే ఉపాయభావమ్ కిడత్తియిరుక్కుమవనుక్కు ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే ఎల్లాపాకవిశేషఙ్గళైయుముడైయనాయ్, పేఱ్ఱైయుమ్ లభిక్కైక్కు ఒరు కుఱైయిల్లైయెన్గిఱార్, తన్ తలైయిలే సాధనభావమ్

తదేవం క్రమేణ సూక్ష్మప్రకృతిమోక్షానన్తరం స్వైకప్రసాదేన అవిళమ్బితమనోరథప్రాప్తిమాహ (తదానీమేవేతి). అపేక్షణీయాన్తరాభావాన్న విళమ్బ ఇతి భావః. ప్రసాద ఇహ తిరోధాయకాంశపర్యన్తస్య నిగ్రహరూపకాలుష్యస్య నిశ్శేషనివృత్త్యా సూరిష్వివ స్వభావత ఏవావస్థితం సౌహార్దమ్; తచ్చాత్ర నిర్దుఃఖనిత్యనిరతిశయా

మూ;- మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తిక
పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికృతపరిపూర్ణా
నవరతనిత్యవిశదతమానన్యప్రయోజనానవధికాతిశయ
ప్రియమదనుభవస్త్వమ్, తథావిధమదనుభవజనితాఽన
వధికాతిశయప్రీతికారితాఽశేషావస్థోచితాఽశేష
శేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవిష్యసి.

కిడత్తిననన్ కార్యమ్ తనక్కు భారమానవోపాతిఎన తన్నైయిలే సాధ
నభావత్తైక్కిడత్తిన వివన్ కార్యమ్ ఎనక్కు భరమ్. ఎజ్ఞేనుమాక ఉపా
యభావమ్ పుక్కు విడత్తేయితే ఉపాయకార్యముమ్ కిడప్పతు. పురు
షార్థలాభత్తుక్కు రుతట్టిల్లై.

దేవరీరుడైయ ప్రసాదత్తాలే లభిక్కిఅవైతాన్ ఎవ్వైయెన్నిల్, (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తి) ఎన్నుడైయనిరతిశయభోగ్యమాన తిరువడికళిలేఐకాన్తికమాయాత్యన్తికమాయిరుస్సుళ్ళపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికళ్, (కృతపరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమాఽనన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియమదనుభవ) ఇప్పడిపరభక్త్యాదికళాలే.పణ్ణప్పడువతాయ్ పరిపూర్ణాదివిశేషణవిశిష్టమాయ్ అనధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే అనుభవిప్పతాన ఎన్నుడైయఅనుభవముమ్ (జనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవిష్యసి) అన్వనుభవత్తాలే పిఱప్పతాయ్; అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే పణ్ణప్పడువతాయ్ ఎల్లానవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయ్ ఎల్లావడిమైకళిలుముణ్డాన అభినివేశత్తైయే వడివాక వుడైత్తాయ్ అపునరావృత్తిలక్షణమాన కైఙ్కర్యమ్ ఉమక్కుణ్డాకక్కడవతెన్ఱు పెరియపెరుమాళ్ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

మూ, - "మాతేభూదత్రసంశయః"

ఇదమాశ్వాసనవాక్యమితిన సంశయితవ్యమిత్యాహ (మాతేభూదత్ర)

పేఱ్ఱైప్పార్త్తవాఱే కనత్తిరానిన్ఱతు, ప్రవృత్తియైప్పార్త్తాల్ అనాయాసమాయిరానిన్ఱతు. క్షుద్రఫలఙ్గళుక్కు కనత్తప్రవృత్తికళాలే పెఱాయిరానిన్ఱాల్, కనత్త పేఱుక్కు ఒరుకై ముఱియవిట్టాలుమ్ కిడైయాతెన్నుమ్పడియిరుక్క, ఎల్లాముణ్డాక ఉన తెన్ఱు రుళిచ్చెయ్తవితు, ఇజ్జన్మాకనాడు మోవెన్ఱుతమ్మైప్పార్త్తుసంశయిక్క, (మాతేభూదత్రసంశయః) ఎన్గిఱార్, (అత్ర) ఇనవర్థత్తిల్, (తే) ఉమక్కు (మాసంశయః) సంశయమిల్లై; ఉమక్కెన్ఱతు ఎన్నైన్ఱాల్, ఉమ్ముడైయకైయిలోప ముతలిన్ఱిక్కే ఎన్బక్కలితేన్ఱ స్తభరరాన ఫునుక్కు ప్పేఱుక్కొరు సంశయమిల్లై. (మాభూత్సంశయః) ఇతుతాన్ నాన్ శొన్నవార్తైయాకైయాలేయుమ్ సంశయమిల్లై.

నన్వనుభవత్వసావితీచేచ్ఛవ. అత్రతావదస్తిక్షుద్రఫలేష్వప్యుపాయగౌరవమ్, మోక్షే తు (౧) "అనేకజన్మసంసిద్ధః" (౨) "క్లేశేన మహతాసిద్ధః" (౩) "తపయిత్వాధికారాణాం స్వానాం శశ్వత్కాలేనభూయసా" ఇత్యాదిభిఃకృచ్ఛ్రసాధ్యతయోక్తే *విధిశివసనకాద్యైర్ధ్యాతుమత్యన్తదూరే గురూపాయసాధ్యే న్యాసమాత్రనిష్ఠస్య మాదృశస్య నిర్యత్నలబ్ధివచన ముపచ్ఛన్నమితి కేషాఞ్చిత్ శఙ్కాజాయేత. అతస్తాం విస్రమ్భయితుం భాష్యకార ముపదిశ్యాహ (మాతేభూదత్రసంశయఇతి).

నను, ఉపాయలాఘవప్రాప్యగౌరవాది నిమిత్త శఙ్కావిధూననేన మహావిశ్వాసపూర్వకం శరణముపగతస్య సంశయప్రసఙ్గాభావాదత్ర తత్ప్రతిషేధో నిరర్థకః. మైవమ్; తాదాత్వికమహావిశ్వాసేన ఉపాయేనిష్పన్నేపి తస్యఫలావినాభావేపి కేషాఞ్చిత్ప్రారబ్ధ కర్మవిపాకవైచిత్ర్యాత్సంశయోపిసమ్భవతి; నచతేన ఉపాయ

(౧) గీ-౬-౪౫. (౨) ల-తన్త్రే-౧౭-౧౭. (౩) ల-తన్త్రే-౧౭-౧౮.

మూ:- (౧) "అస్మృతం నోక్తపూర్వం మే నచవక్ష్యే కదాచన"

అస్మృతస్యానుక్తత్వాభావం (అస్మృతమితి).

ఉమ్ముడైయ వార్త్తైక్కు ప్రామాణ్యమెన్నెన్నిల్, (అస్మృతం నోక్తపూర్వం మేనచవక్ష్యే కదాచన) (మే) ఎనక్కు, (ఉక్తపూర్వమ్) మున్బు శొన్న వార్త్తైకళిల్ (అస్మృతం) అస్మృతమిల్లై, అస్మృతమిల్లైయెన్నుమ్-అస్మృతమ్ శొల్లోమెన్నపడియోవెన్నిల్, అన్ఱు; అస్మృతత్తిల్ వాసనైయుమిల్లై; ముతలిలే యత్తియోమెన్నపడి. (నచవక్ష్యే కదాచన) ఆకైయాలే మేలుళ్ళకాలత్తిలుమ్ అస్మృతభాషణమిల్లై.

నైష్కల్యం ఫలప్రతిబన్ధో వా మతికాలుష్యనివృత్తిస్తు అత్రత్యపరభక్త్యాదివత్ స్వయమ్పురుషార్థః. అతః ప్రసన్నేన భగవతా సంశయనివర్తనముపపద్యత ఇతి. యద్వా యావత్ఫలలాభం విమర్శదశాయామ శోభనీయో విశ్వాసః- మహావిశ్వాసః, సచ తాత్కాలిక ఉపాయాఙ్గమ్. పశ్చాత్తు మదభిప్రాయం మద్వాక్యైశ్చ పరామృశతాం మదనుగ్రహాదేవ సంశయో న భవత్యేవేతి జ్ఞాపనార్థమ్, ఇహ "మాతే భూదిత్యాది- నిస్సంశయః" ఇత్యన్తముచ్యత ఇతి.

(తే) నిశ్చితశాస్త్రార్థస్య,సర్వసుహృది సర్వశక్తౌచమయ్యస్త భరస్య చ.(అత్ర) మత్ప్రయోజన ప్రధానాయాం మన్నిత్యకైఙ్కర్యప్రాప్తౌ.యద్యేతదుపచ్ఛన్దనమ్; తదా మేస్వవచనవిరోధస్స్యాదిత్యభిప్రాయేణాహ (అస్మృతంనోక్తపూర్వంమే) ఇతి. ఇయమస్మృతానుక్తిరాశ్రితవిషయా; ఆసురేషు ప్రతారణదర్శనాత్. అనుక్త పూర్వమప్యనృతం పశ్చాత్స్వతన్త్ర్యాదుచ్యేతేత్యత్రాహ (నచవక్ష్యే కదాచన) ఇతి. ఇతః పూర్వమివేతి భావః.

ఇదమపిత్వద్వాక్యతయా పూర్వవదాశఙ్కనీయ మిత్యత్ర(౧)"సత్యవాదీచ

---

(౧) రా-కి-౭-౨౨.

మూ:-(౧)"రామో ద్విర్నాభిభాషతే"(౨)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే। అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ"(౩)"సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ। అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి

ఉ_ స్యాపృథక్త్వమాహ(రామో ద్విరితి). న కేవలం తవ; అన్యేషామపి మయోక్తమిత్యాహ(సకృదితి). అనంతరద్వయే వచనద్వయమ్.

ఇతు * కోవలనాయ్ వెణ్ణెయుణ్ణ వాయనాన ఉమ్ముడైయ వార్త్తైయన్ఱో వెన్న; 'రామో ద్విర్నాభిభాషతే' ఇతునమ్ గోష్ఠియిల్ వార్త్తైయన్ఱే. ఆనృశంస్యప్రధానరాన ఋషికళ్ గోష్ఠియోడు నమ్ గోష్ఠియోడు వాసియఱ ఇప్పడియేయన్ఱో ప్రసిద్ధమ్, "రామనాకిల్ ఇరణ్డు వార్త్తై సొల్లాన్" ఎన్నుమిడమ్ ఎఙ్గుమ్ ప్రసిద్ధమన్ఱో వెన్న; ఆనాల్ ఇరణ్డు వార్త్తై యిల్లైయాకిలతు. † అన్ద వార్త్తై తానే తెన్నిల్; (౪) "వేదోపబృంహణార్థాయ తావగ్రాహయత ప్రభుః" ఎన్గిఱపడియే వేదోపబృంహణమాయ్ చతు

రాఘవః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం లోకోక్తిచ్ఛాయయా స్వయమేవాహ (రామో ద్విర్నాభిభాషతే) ఇతి. స్వోక్తవిరుద్ధం నాభిభాషత ఇత్యర్థః. మమ సకృదుక్త్యైవ అర్థినామపేక్షితార్థసిద్ధేరితి వా తాత్పర్యమ్.

ఏవం సామాన్యతః ప్రతిజ్ఞాయిత స్వప్రకృత పర్యవసానాయ రావణానుజపరిగ్రహే పార్థోపదేశ పర్యవసానే చ విశేషత ఉక్తం శ్లోకద్వయమాహ (సకృదేవేతి, సర్వధర్మానితి చ). వేదవైదికవాక్యమాత్రత్వాయి నోరనయోః శ్వరణ్య వాక్యయోరర్థం తద

---

† చక్రవర్త్తి తిరుమకనాయాలుళ్ళ ఏఱ్ఱ ఉత్కర్షమేయన్న; "సకృదేవ" ఎన్నుమ్ కడలుక్కరైయిల్ సొన్నతై శ్రీవాల్మీకి భగవాన్ శ్రీరామాయణత్తిల్ ఎళుతివైత్తపడి కణ్డిరేయన్న; ఆనాల్ ఇతొరు ఉక్తిమాత్రమేయో వెన్న; ఇతువుమ్ నిఱ్కుమ్ ఇత్తోడు సగోత్రియన్ఱో, కణ్ణనాయవతరిత్తు తిరుత్తేర్ త్తట్టిల్ "సర్వధర్మాన" ఎన్నుమ్ సొన్నతై శ్రీవేదవ్యాసభగవాన్ మహాభారతత్తిల్ ఒక్క వైత్తపడి పారీరెన్న; ఆకిల్ అవతారభేదమున్డైయెన్న; ఉణ్డానాలుమ్ రామావతారత్తిల్ మెయ్యుమ్ కృష్ణావతారత్తిల్ పొయ్యుమ్ ఒక్కుమిఱే ఆశ్రితర్క్కు ఉజ్జీవనమాకైక్కు, ఇరణ్డుమొరు వార్త్తై యాయిరుయాల్.

(౧) రా-అ-౧౮-౩౦. (౨) రా-యు-౧౮-౩౪. (౩) గీ-౧౮-౬౬. (౪) రా-బా-

మూ;- మాంశుచః" ఇతిమద్యైనవ్యాఖ్యాతమ్.
అత స్త్వం తవతత్త్వతో మద్జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు

అతఃకిభక్తిసాధ్య ప్రపత్త్యైకలభ్యమితినిర్భరేణత్వయా భవితవ్య మిత్యాహ (అత స్త్వమితి).

శ్వేదఙ్గళిల్ మేన్మాడ "ఇతిహాసమ్" "పురాణం పఞ్చమమ్" ఎన్గిఱపడియే పఞ్చమ వేద మెన్నలామ్పడియాన ఇతిహాసశ్రేష్ఠమాన శ్రీరామాయణత్తిలుమ్, మహాభారతత్తిలుమ్ కడక్కరైయిలుమ్ తేర్న్దుకిలుమ్ నామ్ శొన్నతాక ఎఱ్ఱత్తిఞైత్త "సకృదేవ" "సర్వధర్మాన్" ఇత్యాదివాక్యజ్ఞకళ్. (ఇతిమద్యైనవ్యాఖ్యాతమ్) ఎతుతాన్ శ్రుతిముఖత్తాలేయాంతల్, వైదికముఖత్తాలేయాంతలత్తికే శరణ్యనాన వెన్నాలే శొల్లప్పట్టతు.

(అతః) ఆకైయాలే, (త్వమ్) ఇప్పడిప్పట్టనమ్ముడైయ * మెయ్ మ్మైప్పెరువార్త్తై కేట్టునమ్మై విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ మెయ్యుడైయారాననీర్. (మత్) ఎన్ విషయమాన, (తవ) ఉనక్కు, (తత్త్వతః) మెయ్యాకవుణ్డాన. (జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు) (౧) "జ్ఞాతుం ద్రష్టుఞ్చ తత్త్వేన ప్రవే

ధికారయోరఙ్గభూతాయామః. ఇదం మోక్షప్రదానోత్సుకేన మయైవోక్తమ్ నతు నుదాదేశభూత దురధిగమార్థవేదముఖేన హాసమ్భవద్భ మాదిదోష పురుషాన్తర ముఖేన చేత్యాహ (మయైవ వ్యాఖ్యాతమితి.)హిః-ప్రసిద్ధౌ హేతౌ వా.

ఉక్తమేకస్థిరీకరణార్థం సన్తో షాతిశయా ద్దఞ్చనిగమయతి (అత ఇతి) (అతః) సత్యవాదినా సత్యవ్రతేన మయోక్తస్య వాక్యస్య విశ్వసనీయతమత్వాత్, (త్వమ్) ప్రామాణికః. (తవ)(౨)"యే ప్రపన్నా మహాత్మానస్తే మే నయాస సమ్పదః" ఇతి మన్త్రప్రశంసనీయస్య మప్రీవకృత భరస్య చ.(తత్త్వతః) సంశయవిపర్యయ రాహిత్యేన. (మద్జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు)యథాయోగమత్ర పరత్ర చ అపేక్షితా స్వితి శేషః. (౩)"నిస్సంశయో మసర్వేషు నిత్యం వసతి వైహారిః। ససంశయాన్ హేతుబలాన్నాధ్యావసతి

(౧) గీ- (౨) పాఞ్చరాత్రే- (౩) భా-శా-౩౬౦.౭౧.

మూ;- నిస్సంశయస్సుఖమాస్స్వ;

ఆచార్యతో లబ్ధం జ్ఞానం యథాతత్త్వవిషయమితి ససంశయః. తథా భావిన్యోర్దర్శనప్రాప్త్యోరపి నిస్సంశయ ఇత్యర్థః.

ఇతి శ్రీహారీతకులతిలకస్య శ్రీరఙ్గరాజదివ్యాజ్ఞాలబ్ధ
శ్రీవేదవ్యాసభట్టారకాపరనామధేయస్య
శ్రీమత్సుదర్శనాచార్యస్య కృతిషు
శరణాగతిగద్యవ్యాఖ్యానం
సమ్పూర్ణమ్.

ప్పుక్కు" ఎన్గిఱ జ్ఞానదర్శన ప్రాప్తికళిల్. (నిస్సంశయస్సుఖమాస్స్వ) నిస్సంశయరాయ్క్కొణ్డు సుఖమేవర్త్తియుమ్.

పరమకారుణికరాన
పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై
అరుళిచ్చెయ్త
శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్
సమాప్తమ్.
పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై తిరువడిగళే శరణమ్.

మాగవః" ఇత్యాదిప్రమాణసూచనాయాహ (నిస్సంశయ ఇతి) సిద్ధస్యైవజ్ఞానస్య ఆపవృత్త్యా సంశయ ఇహానివార్యతే; అనేనైవనిర్భరత్వాదికముప్యాకృష్యతే. (సు.ఖ.మా.స్వ) ఆధ్యాత్మికేత్యాదినా పూర్వం మయోక్తమేవహవోచిత మితిభావః.

అన్యథా చేత్స్మృతిర్యాతు తవశక్త్యైకకారితా ।
తామేనాం భగవన్నద్య క్రియమాణాం కురుష్వ మే॥

ఇతి శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితే గద్యత్రయే
శరణాగతిగద్యంసమాప్తమ్.

"యావచ్ఛరీరపాతమ్" ఇతి పూర్వోక్తస్యానుష్ఠేయమభిప్రాయః- మత్వాప్తేః ప్రారబ్ధకర్మప్రతినియతాయురవసాననిర్బన్ధో నాస్తి; యావదత్రత్యమదనుభవాపేక్షా తావదత్ర సుఖమాస్వ, పరిపూర్ణానుభవానాం తాదృశసుఖాసితానాం యథాప్యద్వేగే సతి యథాభిమతశ్రద్ధావిలాసవ్యాపారవ్యాఖ్యాతిశయమత్ర త్వైకైకార్యాయమత్ప్రసంగమిత్యసీతి.

ఏతేన అనాదికాల మాజ్ఞాతిలఙ్ఘనమూల భగవదప్రసాదేన సంసరతో మే భగవత్ప్రసాదమూలసదాచార్యాజ్ఞాకారేణ ద్వయోచ్చారణానూచ్చారణపూర్వక స్వరక్షాభరన్యాసేసిద్ధే ప్రసాద ఏవాస్మాదభ్యర్థితస్యాభావాత్, స్వీకృతభరః శ్రియః పతిర్నారాయణః కాలత్రయవర్తిన సర్వాపరాధసహనప్రసాదహేతూన్ యథాపూర్వం క్షాన్త్వా స్వయమేవ స్వార్థమేవ మాం స్వజ్ఞానదర్శనప్రాప్త్యాదిప్రదానేన రక్షిష్యతీతి విశ్వస్తో నిర్భరో నిర్భయస్సన్ స్థితో భవేతి నిగమితం భవతి.

ఇతి శరణాగతిగద్యం యతీశ్వరశ్లోకసల్లపనరూపమ్ ।
వ్యవృణుత దేశికదృష్ట్యా వ్యతిమ్ప్రత్యనిశ్చిత్య వేఙ్కటేశకవిః ॥

వితమసనిగమాన్తైర్విభ్రతా దేశికత్వం
కృపిఃభిరనుమతేన క్షేమబుద్ధ్యా త్వయైవ ।
యతిపతిపృథుగద్యవ్యాక్రియాయాం యథావత్
కథితమకథితం వా క్షమ్యతాం నస్స్వయూథ్యైః ॥

ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్ర
స్వతన్త్రస్య శ్రీమద్వేఙ్కటనాథస్య కృతిషు
రహస్యరక్షాయాం పృథగద్యాధికారః ప్రథమః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్త

శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానమ్.

అవతారికై.

(స్వాధీనేతి) ఇగ్గద్యత్తాల్ శెయ్తరాకిఱతు ప్రాప్యమాన కైఙ్కర్యత్తై ప్రథమత్తిలే ప్రార్థిత్తు, తత్సిద్ధ్యర్థమాక ఆకిఞ్చన్యత్తై మున్నిట్టు, స్వదోషఖ్యాపనపూర్వకమాక త్తిరువడికళైయే ఉపాయమాక స్వీకరిత్తు, అనన్తరమ్ అర్థనామాత్రత్తాలే ఇప్పేఱు లక్షణమాయిరుక్కుమ్ దాస్యత్తై త్తన్నుడైయ నెఞ్జు మెత్తు విశ్వాసపూర్వకమాక ప్రాప్యత్తిన్నైయే పిన్నైయుమ్ ప్రార్థిత్తు, ఇవ్విశ్వాసత్తిన్నైయుమ్ కారుణ్యాదికల్యాణగుణపరిపూర్ణరాన దేవరే ఎనక్కు త్తన్నుడైయ నెఞ్జు ముత్త పెక్కిత్తు, దేవరీర్క్కు అనన్యార్హశేషమాన ఇవ్వస్తువై స్వభావానుకూలమాన వృత్తిపర్యన్తమాక దేవరీరే పణ్ణియరుళవేణుమ్ ఎన్ఱు పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే అపేక్షిత్తు త్తలైక్కట్టుకిఱార్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీవేదాన్తాచార్యకృత శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానమ్,

శ్రీమల్లక్ష్మణమునినా శిష్యహితైకాఙ్గ్రచేతసా కథితమ్ ।

మితగద్యమమితసారం వ్యక్తం వ్యాఖ్యాతి వేఙ్కటేశకవిః॥

అత్ర ద్వయార్థానుసన్ధానరసికేన భగవతా భాష్యకారేణ బృహద్గద్యే వ్యాఖ్యాతమపి ద్వయం బహుధా శ్రోతవ్యమితి మన్యమానైర్భక్తైః పునరప్యాకిఞ్చన్యాది ప్రపఞ్చనపూర్వకస్వానుష్ఠానప్రకాశనప్రక్రియయా సఙ్క్షేపేణ వ్యాక్రియతే; తథాహి;- అత్రాదిమం వాక్యముత్తరఖణ్డస్య వివరణమ్; ద్వితీయం పూర్వఖణ్డస్య, తేనైవాధికారశ్చ, కార్పణ్యరూపమఙ్గఞ్చ ప్రదర్శితమ్. తృతీయన్తు మహావిశ్వాసాద్యఙ్గాన్తరజ్ఞా

ఇప్ప్రపత్త్యధికారత్తిలేయిఱ్ఱిన్దముముక్షుక్కళ్ యావదాయుషమ్ కాలక్షేపమ్పణ్ణువ్వది యెజ్ఞనేయెన్నిల్; (౧) "వణఙ్గివఴిపట్టుమ్ పూశిత్తుమ్ పోక్కినేన్ పోతు" ఎన్గిఱపడియే ఉకన్దరుళిన నిలఙ్గళిలే అనుకూలవృత్తియోడే కాలక్షేపమ్ పణ్ణుతల్, (౨) "మన్నప్పవర్త్తై చ్చాత్తియిరుప్పార్ తవమ్" ఎన్నుమ్, (౩) "తదీయారాధానంపరమ్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఉకన్దరుళిన నిలఙ్గళిలే ప్రవణరాన శ్రీవైష్ణవర్కళ్ తిఱత్తిల్ అనుకూలవృత్తియోడే కాలక్షేపమ్పణ్ణుతల్, అతిలేఅశక్తరాయిరుప్పార్ (౪) "పామ్బణైయాన్ - శీర్కేణ్గళ్ల్ నినైన్దు పోక్కాశేల్ శూన్గ్వినైయినాఱ్ఱుయరై ఎన్నినైన్దుపోక్కువరిప్పోతు" ఎన్గిఱపడియే భగవద్గుణానుభవత్తోడే కాలక్షేపమ్పణ్ణుతల్, అవ్వళవుమ్ ప్రావణ్యమిల్లాతవర్కళ్ "ద్వయమర్థానుసన్ధానేనసహ" ఎన్గిఱపడియే ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానత్తై పణ్ణిక్కొణ్డు కాలక్షేపమ్పణ్ణుతలాయాయ్ త్తిరుప్పతు.

అతిల్, ఇవర్ ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానత్తోడే కాలక్షేపమ్పణ్ణనినైత్తు, అతిల్ పెరియగద్యత్తిల్ విస్తృతమాక అనుసన్ధిత్తవర్థత్తై శ్లోకఙ్గళుక్కు సుగ్రహమాకవుమ్ పెరుమాళుక్కుత్తిరుచ్చెవిశాత్తుకైక్కు ఏకాన్తమాకవుమాయ్, అన్దద్వయత్తినుడైయ అర్థత్తైయే పాశురప్పరప్పఱత్తిరుమున్బే విణ్ణప్పమ్శెయ్యలావ్వది సఙ్గ్రహేణ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

చకమ్; అనన్తరమ్ శ్లోకద్వయానుపఠనేన పూర్వోక్తవిశేషార్థః ప్రమాణైః ప్రతిష్ఠాప్యతే. తతః పరేణవాక్యేన పూర్ణప్రపత్త్యనుకూలే జనితతూర్వరణానుగుణ ప్రపత్తివాక్యోచ్చారణ భవంఖ్యాప్యతే. తత్సిద్ధ్యర్థంపశ్చాచ్చతుర్భిస్సమ్బుద్ధిభిర్నారాయణశబ్దోక్తాశ్రయణ్యాకారవిశేషాః ప్రకాశ్యన్తే. "నమోఽస్తు తే" ఇత్యనేన తు ప్రకృతోపాయే ప్రధానభూతో భరన్యాసాంశః ఫలప్రార్థనం వా నిగద్యత ఇతి విభాగః.

---

(౧) ౪-తిరుప-౬౩. (౨) ౪ తిరువ-౧౯. (౩) పాద్మే. (౪) పెరియతిరువ-౫౬.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీభగవద్రామానుజార్యకృత శ్రీరఙ్గగద్యమ్

మూ;- చిదచిత్పరతత్త్వానాం తత్త్వయాథార్థ్యవేదినే।
రామానుజాయ మునయే నమో మమ గరీయసే॥

మూ;- స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతనస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదం

ఇతిల్ ముతల్ చూర్ణైయిలే పురుషార్థమాక నిర్ణీతమాన కైఙ్కర్యత్తై అపేక్షిక్కిఱార్. కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియావాన్ నారాయణనితే. అన్నారాయణశబ్దత్తుక్కర్థమ్ ఉభయవిభూతియోగముమ్, హేయప్రతిభటత్వముమ్, సమస్తకల్యాణగుణాత్మకత్తైయుమితే. అతిల్ ఉభయవిభూతియోగత్తై ప్రథమత్తిలే అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

(స్వాధీన త్రివిధచేతనాచేతనస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదమ్) స్వాధీనమాన, త్రివిధచేతనవర్గఙ్గళెన్న, త్రివిధాచేతనవర్గఙ్గళెన్న; ఇవఱ్ఱినుడైయ స్వరూపభేదమెన్న; స్థితిభేదమెన్న; ప్రవృత్తిభేదమెన్న, ఇవఱ్ఱైయుడైయవనై. చేతనత్తై త్రైవిధ్యమావతు-బద్ధముక్తనిత్యభేదేన. అచేతనత్తై త్రైవిధ్యమావతు-శుద్ధసత్త్వమాన అచిత్తుమ్, గుణత్రయాత్మికైయాన ప్రకృతియుమ్, సృష్ట్యాదికళుక్కు నిర్వాహకమాన కాలముమ్, ఆక త్రివిధమాయిరుక్కుమ్.

ఇహ చ ప్రథమం సవిభూతికస్య భగవతః పరమప్రాప్యత్వాదిసిద్ధ్యర్థం చతుర్థ్యన్తపదప్రదర్శితం సర్వేశ్వరత్వాదికమాహ (స్వాధీనేతి). స్వశబ్దేన ముక్తప్రాప్యస్య కైఙ్కర్యోద్దేశ్యస్య సర్వేశ్వరస్య ప్రభుత్వాది ప్రసిద్ధం నిరతిశయానన్దత్వాదికం సూచ్యతే. స్వాధీనశబ్దేన - భగవత్స్వరూపాధీనత్వం తదిచ్ఛాధీనత్వఞ్చ వివక్షితమ్; సర్వస్య సాక్షాత్పరమ్పరయా వా తదాశ్రయతయా తత్స్వరూపాధీనత్వమ్; తత్ర నిత్యానాం పదార్థానాం తదిచ్ఛాధీనస్వరూపత్వమ్; తదభావే తేషామనుభావః ప్రసజేదితి ప్రసఙ్గముక్తేన

ఇతిల్ బద్ధాత్మాక్కళ్ - జ్ఞానసఙ్కోచార్హస్వరూపరాయ్, పుణ్యపాపఫలమాన సుఖదుఃఖానుభవత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్, తద్ధేతువాన పుణ్యపాపకర్మప్రవృత్తికరాయిరుప్పర్కళ్. ముక్తాత్మాక్కళ్ - జ్ఞానసఙ్కోచరూపమాన దేహసమ్బన్ధాదికళిల్ నిన్ఱుమ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలే నివృత్తరాకైయాలే ఆవిర్భూతస్వరూపరాయ్, కైఙ్కర్యసుఖత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్, తదనురూపమాక, (౧) "సోఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్ సహ" ఎన్గిఱపడియే భగవద్గుణానుభవప్రవృత్తికరాయుమ్, (౨) "యేన యేన ధాతా గచ్ఛతి తేన తేన సహ గచ్ఛతి" ఎన్గిఱపడియే కాయికమాన కైఙ్కర్యప్రవృత్తికరాయుమ్, అత్తాలే కళిత్తు, (౩) "హావు హావు హావు" ఎన్గిఱపడియే వాచికప్రవృత్తికరాయిరుప్పర్కళ్. నిత్యసిద్ధర్ అస్పృష్టసంసారగన్ధస్వరూపరాయ్, ముక్తరైప్పోలే పాశ్చాత్యరన్ఱిక్కే అనాద్యనన్తకైఙ్కర్యసుఖత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్ సదాదర్శనప్రవృత్తికరాయ్, నిత్యాఞ్జలిపుటరాయ్, నిత్యస్తుతిప్రవృత్తికరాయుమిరుప్పర్కళ్. ఆకైయాలేయాయిఱ్ఱు నిత్యరెన్ఱు ఇవర్కళుక్కుప్పేరాయిఱ్ఱు.

స్థాప్యమ్. తదభిప్రాయేణ వ్యాహుః. (౪) "ఇచ్ఛాత ఏవ తవ విశ్వపదార్థసత్తా నిత్యం ప్రియాస్తవతు కేచన తే హి నిత్యాః। నిత్యం త్వదేకపరతన్త్రనిజస్వరూపా భావత్కమఙ్గళగుణా హి నిదర్శనం నః" ఇతి;

అభాషి చ శారీరశాస్త్రే-"పరమపురుష భోగోపకరణస్య లీలోపకరణస్య చ నిత్యతయా శాస్త్రాధిగతస్య పరమపురుషస్య నిత్యేష్టత్వాదేవ తథావస్థానమ్ స్థితి శాస్త్రాదవగమ్యతే" ఇతి. అనిత్యానాన్తు తదిచ్ఛాధీనస్వరూపత్వం తదాయత్తోత్పత్తికతయా హి ప్రసిద్ధమ్. గురుద్రవ్యాణాం పతనప్రతిబన్ధేన ధార్యత్వానుమితయిచ్ఛాధీనత్వవిశేష ఏవ. చేతనశబ్ద ఇహ జీవవిషయః. బద్ధముక్తనిత్యరూపేణ జీవానాం త్రైవిధ్యమ్, అచేతనశబ్ద

---

(౧) తై-ఆ-౧. (౨) (౩) తై-భృ- (౪) వై-స్త-౩౬.

ఇని ప్రకృతితత్త్వముమ్-గుణత్రయాత్మకమాయ్ సతతపరిణామస్వరూపమాయ్, చేతననుడైయ కర్మానుకూలమాన పరిణామత్తిలే స్థితినైయుడైత్తాయ్, చేతనర్ క్కు, †స్వస్వరూప పరస్వరూపతిరోధానప్రవృత్తికమాయిరుక్కుమ్. పఞ్చోపనిషన్మయమాన అచిత్తు - శుద్ధసత్త్వమాయ్, సదైకరూపరూపమాయ్, నిత్యముక్తాదికళుడైయ కైఙ్కర్యత్తుక్కు ఉపకరణరూపేణవుమ్ ఈశ్వరనుడైయ రక్షణకార్యత్తుక్కు అనుకూలమాన వ్యూహ విభవరూపేణవుమ్ స్థితినైయుడైత్తాయ్ సర్వత్ర ప్రకాశప్రవృత్తికమాయిరుక్కుమ్. కాలముమ్ ప్రకృతియిల్ కాట్టిల్ వ్యావృత్తమాయ్, ఏకరూప స్వరూపమాయ్ నిమేషకాష్ఠాద్యవస్థాయుక్తమాయ్ కొణ్డు ప్రాకృతపదార్థఙ్గళెన్న; తత్సంసృష్టచేతనరెన్న, ఇవఱ్ఱినుడైయ నిర్వాహత్తిలే స్థితినైయుడైత్తాయుమ్ సకలత్తినుడైయ ఉత్పత్తివినాశాది ప్రవృత్తికమాయుమిరుక్కుమ్. ఇవఱ్ఱై స్వాధీనమాకవుడైయనాకైయావతు-అన్తరాత్మతయా నియమిక్కై.

ఆకసకలచేతనాచేతనఙ్గళుడైయ సత్తాస్థితిప్రవృత్తికళ్ ఈశ్వరాధీనమాకైయాలే ఇవఱ్ఱినుడైయ శరీరత్వముమ్ అవనుడైయ ఆత్మత్వ

శ్చాత్ర అచిద్ద్రవ్యపరః. త్రిగుణకాలశుద్ధసత్త్వరూపేణ అచేతనత్రైవిధ్యమ్; ద్రవ్యాణాం తదధీనత్వోక్త్యా తద్ధర్మాణాం తదధీనత్వం కైముత్యసిద్ధమితి తదనుక్తిః. అచేతనద్రవ్యస్యాపి ధర్మభూతజ్ఞానస్య చేతనగ్రహణేన విశేషణతయోపాత్తత్వాదత్ర పృథగనుపాదానమ్. చేతనమాత్రే వాత్రైవిధ్యాన్వయః. చేతనాచేతనానాం స్వరూపం సాసాధారణ స్వభావైర్నిరూప్యం ధర్మి; తస్య భేదః - తత్తద్వ్యక్తితో వర్గతశ్చ పరస్పరవ్యావృత్తిరూపో ధర్మః. స్థితిః కాలాన్తరేపి విద్యమానతా. సా చ ద్రవ్యాణాం స్వరూపేణ సర్వకాలానువృత్తిస్వరూపా. తేషాం తత్తదవస్థావిశిష్టవేషేణ తు కాలపరిచ్ఛిన్నా కాలతారతమ్యవతీ చేతి తద్భేదః. ప్రవృత్తిః - వ్యాపారః. నివృత్తిరపి - అకరణస్వసఙ్కల్పరూపా ప్రవృత్తివిశేషః - ఏతద్భేదః - తత్తత్కార్యాదిభిర్ద్రష్టవ్యః.

---

† పురుషార్థ స్వరూప ఉపాయస్వరూప విరోధిస్వరూప సమ్బన్ధస్వరూప

మూ:- క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టమ్,

ముమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు. శరీరత్తినుడైయ సత్తాస్థితి ప్రవృత్తికళ్ ఆత్మాధీనమాయిరుప్పదు. ఆక, ఇత్తాల్ ఈశ్వరనుడైయ విభూతియోగమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

(క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాఽసంస్పృష్టమ్) చేతనాచేతనఙ్గళ్ శరీరమాయ్ ఈశ్వరన్ శరీరియాయిరుక్క ఆనాకిల్, శరీరసమ్బన్ధప్రయుక్తమాన దోషమ్ శరీరిక్కు వారాతో వెన్నిల్;-తద్గతదోషైరసంస్పృష్టనెన్గిఱదు. క్లేశమావదు-అవిద్యాస్మితాభినివేశ రాగద్వేషాః పఞ్చక్లేశాః. ఇవైయెన్న, ఇన్దక్లేశాదికళుక్కు క్కారణముమాయ్ ఇవఱ్ఱినుడైయ కార్యముమాన పుణ్యపాపరూపకర్మముమ్, ఆదిశబ్దోక్తమాన విపాకాశ

అత్ర స్వేచ్ఛాధీన సర్వతోఽత్తాత్యస్వార్థ సర్వోపాదానత్వ సూచనాత్సర్వ శేషిత్వమపిసిద్ధ్యతి. తదాహుః. (౧) "ఉపాదత్తే సత్తాస్థితినియమనాద్యైశ్చిదచితౌ స్వముద్దిశ్య శ్రీమానితి వదతి వాగౌపనిషదీ" ఇతి, ఏవంభగవతస్సర్వాధారత్వాది వ్యఞ్జనాత్ తదన్యేషాంచేతనాచేతన ద్రవ్యాణాం తత్ప్రతి ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వనియమేన తదపృథక్సిద్ధవిశేషణ తయాతచ్ఛరీరత్వం శ్రుతిసిద్ధం ముఖ్యమేవ స్థాపితం భవతి.

అత్రచ, కారణకార్యార్థః, ధర్మిధర్మభేదః, చిదచిద్భేదః, జీవేశ్వరభేదః, జీవానామన్యోన్యభేదః, తేషాంజ్ఞాతృత్వమ్, తత ఏవ కర్తృత్వభోక్తృత్వే జ్ఞాతృత్వాదేస్సర్వథా పరాధీనత్వమ్, పరస్యచ విభూతిద్వయవత్వమ్, సార్వత్రికత్రైకాలికసర్వనియన్తృత్వమ్, త్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్, కాలపరమవ్యోమ్నోః త్రిగుణవికారాతిరిక్తత్వమ్, ప్రాజ్ఞానధిష్ఠిత ప్రకృతి కారణత్వ నిరాసాదికఞ్చశారీరకస్థాపితమర్థసిద్ధమ్;

అథభగవత ఉక్తాకారాన్తర్గతసర్వకారణత్వసర్వనియన్తృత్వాదిభిశ్శఙ్కితాన్ దోషాన్పరిహరతి. (క్లేశకర్మేతి) అవిద్యాస్మితారాగద్వేషాభినివేశాః పఞ్చక్లేశాః.

మూ:- స్వాభావికానవధికాతిశయ

యజ్ఞశేన్న, ఇవఱ్ఱాలే స్పర్శిక్కప్పడాతవన్. విపాకమాకిఱతు-దేవాదిజాతియోగమెన్న; ఆయుస్సెన్న ఇత్యాదికళ్. ఆశయమాకిఱతు-తత్తజ్జాత్యనుకూలమానబుద్ధిభేదఙ్గళ్. అశేషశబ్దత్తాలే-అచిద్గతమానపరిణామత్తైయుమ్ చేతనగతమానదుఃఖాఽజ్ఞానాదికళైయుమ్ నినైక్కిఱతు. అసంస్పర్శత్తాలే ప్రాగభావత్తై నినైక్కిఱతు.

(స్వాభావికేత్యాది) సర్వసాధారణమాయుమ్, ఆశ్రితవిషయమాయుమ్, ఆశ్రితవిరోధి విషయమాయుమ్ మూన్ఱువకైప్పట్ట గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. స్వాభావికమాకిఱతు - జలత్తుక్కు శైత్యమ్బోలేయుమ్ అగ్నిక్కు ఔష్ణ్యమ్బోలేయుమ్ యావద్ద్రవ్యభావియాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయ) (౧) "ఏకైకగుణావధిత్సయాసదాస్థితాః" ఎన్గిఱపడియే తనిత్తనియే నిస్సీమమాయ్ ఆశ్చర్యావహముమాయిరుక్కై.

పుణ్యాపాపరూపం కర్మ; ఆదిశబ్దేన - క్లేశకర్మవిపాకాశయైరపరామృష్టః పురుషవిశేష ఈశ్వర ఇత్యాది ప్రసిద్ధ విపాకాదిసఙ్గ్రహః. జాత్యాయుర్భోగాదయో విపాకాః. పూర్వానుభవభావితాః ఆఫలోదయం శయానాస్సంస్కారాః - ఆశయాః. కతిపయదోషరహితవ్యావృత్త్యర్థమశేషశబ్దః. అసంస్పృష్టశబ్దేన-స్వభావతోఽనర్హతయా కదాచిదపి దోషస్పర్శో నాస్తీతి వివక్షితమ్, ఏవంపదద్వయేన (౨) "పరః పరాణాం సకలా న యత్ర క్లేశాదయస్సన్తి పరావరేశే" ఇత్యస్యార్థ ఉక్తః.

అథ (౨) "తేజోబలైశ్వర్య" ఇత్యాదిభిరుక్తాన్ నిరూపితస్వరూపవిశేషకధర్మానాహ (స్వాభావికేతి). స్వాభావికత్వమిహ- నిత్యత్వమనన్యాధీనత్వఞ్చ. తేన ముక్తానాం నిత్యానాఞ్చ జ్ఞానాదిభ్య ఏతద్జ్ఞానాదేర్వ్యవచ్ఛేదః. తద్బలాదిభ్యో వ్యవచ్ఛేదస్తు-అనవధికాతిశయత్వాదపి; స్వాపేక్షయా ఉత్కృష్టావధిరహితః అతిశయో యేషాం తే అనవధికాతిశయాః.

---

(౧) స్తో-ర- (౨) వి-పు-౬-౫-౮౫-

మూ;- జ్ఞాన బలై శ్వర్య వీర్య శక్తి తేజః

(జ్ఞా॰) ఈశ్వరజ్ఞానమాకిఅతు- (౧) "యో వేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః" ఎన్నిఅపడియే సర్వకాలముమ్ సర్వవస్తుక్కళై యుమ్ యుగపదేవసాక్షాత్కరిక్కుమ్ సామర్థ్యమ్; అతావతు - విష యసృష్టియిలే కీర్మ్భవిత్తిరుస్దుళ్ళ అసఙ్ఖ్యాతమాన ఆత్మాక్కళుడైయ స్వరూపభేదత్తైయుమ్ నామభేదత్తైయుమ్ సాక్షాత్కరిక్కుమ్ శక్తిః (బల) సృష్టమాన సకలపదార్థఙ్గళైయుమ్ స్వసఙ్కల్పసహస్రైకదేశత్తాలే ధరిక్కుమ్ ధారణసామర్థ్యమ్. (ఐశ్వర్య) ధృతరాన సర్వాత్మాక్కళైయుమ్ కర్మానుకూలమాక నియమిక్కుమ్ నియమనసామర్థ్యమ్. (వీర్య) సృష్ట్యాదిసకలవ్యాపారఙ్గళైయుమ్ పణ్ణానిన్నాల్ అనాయాసహావమానఅవికారిత్వమ్. (౨) "యథాసన్నిధిమాత్రేణగన్ధః క్షోభాయజాయతే। మనసో నోపకర్తృత్వాత్తథాసౌపరమేశ్వరః" (శక్తి) ప్రవృత్త్యున్ముఖరానచేతనర్క్కు- శక్తియైక్కొడుత్తు ప్రవర్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ సామర్థ్యమ్. అఘటితఘటనాసామర్థ్యమాకవుమామ్; జగదుపాదాన శక్తియెన్నవుమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౩) "కురూణా ప్రచ్ఛాదయన్ శ్రియా" (౪) "తమేవభాన్తమనుభాతిసర్వమ్". ఇన్ద జ్ఞానాదిషడ్గుణఙ్గళ్ సర్వవిషయము.

జ్ఞానమిహ- సర్వవిషయ నిత్యసాక్షాత్కారరూపమ్. బలమ్; అనాశ్రమాత్ శ్రమ ప్రసఙ్గం సర్వధారకత్వమ్; ఐశ్వర్యమ్ - సర్వనియన్తృత్వమ్. వీర్యమ్-సర్వోపాదాన త్వాదావపి అవికృతస్వభావత్వమ్. శక్తిః- విశ్వోపాదానతార్హత్వమ్. స్వేతరసమ స్తదుర్ఘటఘటనశక్తిర్వా. తేజః - అసహాయాధీన సహకారనిరపేక్షత్వమ్. పరాభిభ వనసామర్థ్యంవా; అత్ర వ్యూహవ్యక్త్యాది క్రమేణ జ్ఞానబలాదిద్వన్ద్వత్రికనిర్దేశః. షాడ్గుణ్యస్య ప్రథమముపాదానమ్ - అన్యేషాంగుణానాం తదన్తర్భావేణ తత్ప్రాధా న్యాత్, పరత్వజ్ఞాపకత్వాత్, ఆశ్రితానాశ్రిత గోచరవ్యాపారభేదసాధారణ్యాచ్చ.

(౧) (౨) వి-పు-౧-౨-౩౦ (౩) భా- (౪) ముణ్డ-౨-౨-౧౦

మూ,- సౌశీల్య వాత్సల్య మార్దవార్జవ సౌహార్ద

ఇప్పడి సర్వోత్కృష్టనుక్కు ఆశ్రితవిషయమాక అనన్తరమ్ పన్నిరణ్డుగుణమ్ శొల్లుకిఱార్. (సౌశీల్య) శీలమావతు - మహతో మన్దైస్సహనీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్. సౌశీల్యమావతు-అన్దమహత్వమ్ తిరువుళ్ళత్తిలు మిన్ఱికేయిరుక్కై. (౧)"ఆత్మానం మానుషం మన్యే" (వాత్సల్య) ఆశ్రితగతమాన దోషముమ్ గుణమాయ్ త్తోన్ఱుమ్ ప్రేమమ్. అతావతు - ఆశ్రితరుడైయదోషత్తై త్తన్ పేఱాకప్పోకి-స్వగుణఙ్గళాలే ధరిప్పిక్కై. * శెయ్తకుఱ్ఱమ్ నఱ్ఱమాకవే కొణ్డు * పాలేపోల్ శీరిల్ ధరిప్పిక్కై. అతావతు - అద్యజాతమాన వత్సత్తిన్బక్కల్ ధేనువిరుక్కుమ్బడి; (౨)"గోపాలత్వం జుగుప్సితమ్" (మార్దవ) ఇతు రూపగుణమాయిరుక్క, ఆత్మగుణ ప్రకరణమాకైయాలే మానసమార్దవత్తై నినైక్కిఱతు. అతావతు - ఆశ్రిత విశ్లేషత్తై ప్పొఱుక్కమాట్టాత మెన్మై. (౩)"సంస్మరామ్యస్య వాక్యాని" (౪)"అనిద్రస్సతతం రామః" (ఆర్జవ) ఆశ్రితసంశ్లేషార్థమాక త్తన్నుడైయ మనోవాక్కాయఙ్గళై ఏకరూపమాయిరుక్కై. అతావతు-అవర్కళుడైయ శెవ్వైక్కేడే శెవ్వైయాయ్ విఴుమ్బడి తాన్ శెవ్వియనాకై. (సౌహార్ద) "సు-శోభనం శంసతీతి - సుహృత్" ఎన్ఱు ఆశ్రితరుడైయ సన్నిధియోడు అసన్నిధియోడు వాసియఱ అవర్కళుడైయ సర్వమఙ్గళఙ్గళైయుమ్ అన్వేషియా

అథ షాడ్గుణ్యవితతిరూపాః సౌలభ్యజ్ఞాపకాః సంశ్రిత సంగ్రహణాదావి శేషత ఉపయుక్తా గుణా ఉచ్యన్తే; అత్ర సౌశీల్యమ్- అతిమహతోప్యతిమన్దైస్సహ నీరన్ధ్ర సంశ్లేషరసికతా. వాత్సల్యమ్- ఆశ్రితేషు దోషతిరస్కారిణీ ప్రీతిః. మార్దవమ్- అకఠిన స్వభావతయాసుప్రవేశత్వమ్; దణ్డనీయేష్వపి సామప్రధానత్వంవా. ఆర్జవమ్- కాయ వాగ్బుద్ధివ్యాపారాణాం పరస్పరమవిసంవాదిత్వమ్; సౌహార్దమ్ - స్వతస్సర్వహితైషి

(౧) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౨) వి-పు-౫-౧౩-౩ (౩) రా- (౪) రా-సు-౩౬-౪౪.

మూ;— సామ్యకారుణ్యమాధుర్యగామ్భీర్యౌదార్య

నిఱ్కై.(సామ్య)జాతిగుణవృత్తాదికళాలుణ్డాన తాழ் వేఱ్పాడుగళై ప్పారాతే అభిముఖ్యమే హేతువాగ ఆశ్రయణీయత్వేన మనాయిరుక్కై. (౧)"గుహేన సహితః"(౧)"శబర్యా పూజితః" (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షమాగప్పర దుఃఖాఽసహిష్ణుత్వమ్.(౨)"భృశంభవతి దుఃఖితః"(౩) "స్త్రీప్రణష్టేతి కారుణ్యాత్" (మాధుర్య) స్వరూపరూపగుణవిభూతికళాలే సర్వతోముఖమాన సారస్యమ్. హస్తం ప్రవృత్తనానాలుమ్ రసావహనాయిరుక్కై. (౪)"అసూర్యమివసూర్యేణ నివాత మివవాయునా । కృష్ణేనసముపేతేన జహృషే భారతంపురమ్" (౫) "ఏహ్యేహి ఫుల్లామ్బుజపత్రనేత్ర" (౬) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః" (గామ్భీర్య) ఆశ్రితర్కు చ్చెయ్యనినైత్తిరుక్కుమవై ఒరువరాల్ పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతిరుక్కై. అతాకిఱతు - తన్నైయకొడైయిన్ శీర్మైయైయుమ్ కొళ్ళుకిఱవన్ శిఱుమైయైయుమ్ పారాతేయిరుక్కైయుమ్, ఎల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ ఒన్ఱుమ్ శెయ్యాతానాయిరుక్కై.(౭)"యఆత్మదా బలదా"(౮) "ఉన్నడియార్క్కెన్ శెయ్వనెన్ఱే యిరుత్తినీ"(ఔదార్య)ఆశ్రితరుడైయ అపేక్షితఙ్గళై త్తానిరన్దుకొడుక్కై. (౯) "ననర్యానర్థినోద్రష్టా న్వసమేత్యప్రతిసన్ద్యచ"(౧౦) "ఉదారాస్సర్వ

త్వమ్; సామ్యమ్- సర్వైరప్యాశ్రయణీయత్వే సమత్వమ్. స్వతోపకృష్టత్వంవా. కారుణ్యమ్-స్వప్రయోజనాన్తరానుద్దేశేన పరదుఃఖ నిరాచికీర్షా.

మాధుర్యమ్-ఉపాయదశాయాముపిరఞ్జకత్వేన రసావహత్వమ్. ద్విషతాంజిఘాంసితానామపిదృష్టిచిత్తాపహారిత్వంవా. గామ్భీర్యమ్- భక్తానుగ్రహోదేరగాధత్వమ్. ఆశ్రితదోష దర్శనాదేస్సతోపి గోపనేన దుర్గ్రహత్వంవా. ఔదార్యమ్- పాత్రలాఘవదేయగౌరవ ప్రత్యుపకారాద్యనాదరేణ వితరణశీలత్వమ్. చాతు

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-అ-౨-౪౧. (౩) రా-సు-. (౪) భా-
(౫) భా-భీ-౫౯-౯౮. (౬) ఛా-౩-౧౪-౪. (౭) (౮) పెరియతిరు-౫౩
(౯) రా-అ-౧౬-౨౭. (౧౦) గీ-౭-౧౮.

మూ:- చాతుర్య స్థైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ

ప్వైత్తే" (చాతుర్య) ఆశ్రితరుడైయదోషఙ్గళై ప్పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టియఱియాతపడిమఱైక్కై. ఆశ్రితర్ తన్నుడైయరక్షణత్తిలే అతిశఙ్కైపణ్ణినాల్ అవ్వతిశఙ్కైయైప్పోక్కి రక్షిక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) "సముద్రార్ణందశయోజనమ్ । బిభేదచపునస్సాలాన్" (స్థైర్య) ప్రత్యూహశతఙ్గళుణ్డానాలుమ్ ఆశ్రితరక్షణప్రతిజ్ఞైయిల్ కులైయాతొழிకై. మహారాజ ప్రభృతికళ్ అనేకర్ విరోధిక్కచ్చెయ్ తేయుమ్ (౨) "నత్యజేయంకథఞ్చన" ఎన్ఱానిఱే. ఆకవిప్పన్నిరణ్డుగుణఙ్గళుమ్ ఆశ్రిత విషయమ్.

అనన్తరమ్ మూన్ఱుగుణమ్ ఆశ్రితప్రతిపక్షవిషయమ్; (ధైర్య) ఎతిరిన్నై మతియాతొழிకై. లఙ్కైయిలే రావణనుమ్ బలముమెల్లామ్ కుఱైయఱ్ఱియాతిరుక్కచ్చెయ్ తే అవన్ తమ్బియైక్కడఱ్కరైయిలేలఙ్కారాజ్యత్తుక్కు రాజావాక అభిషేకత్తైప్పణ్ణువిక్కై. (౩) "అబ్ధింనతేరిథ". మూలబలమ్ సన్నిహితమానవన్ఱు పెరుమాళుడైయతిరువుళ్ళమ్ పూర్వక్షణత్తిల్ ఒరువికృతియున్ఱియిలే యిరున్దపడియై చ్చొల్లిற்ఱాకవుమామ్. (శౌర్య) పరబలత్తిలే శెన్ఱుపుకుమ్బోతు స్వబలమ్బోలే శెన్ఱుపుకుకైయుమ్ (౪) "ఛిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధమ్" ఎన్గిఱపడియే ప్రహర్తావాకైయుమ్. (పరాక్రమ) శారికైవరుమ్బోతుకైయుమ్ విల్లు

ర్యమ్- శుభాశ్రయ ప్రకాశనాద్యయత్నోపాయైర్విముఖవశీకరణ విస్రమ్భజనన సంశ్రితదోషాచ్ఛాదన విరుద్ధానుకూలీకరణాదిషు కుశలత్వమ్. స్థైర్యమ్- శరణాగత సఙ్గ్రహే దోషప్రదర్శకైస్సుహృద్భిరప్యకమ్పనీయత్వమ్. ధైర్యమ్-అభిమతవియోగ ప్రసఙ్గేపి అభగ్నప్రతిజ్ఞత్వమ్. వ్యత్యయేనవా స్థైర్యధైర్యయోర్వ్యాఖ్యానమ్. ప్రబలప్రతిపక్షోప నిపాతేపి సావజ్ఞ దృఢచిత్తత్వం వాధైర్యమ్.

శౌర్యన్తు-భీమేష్వపి పరసైన్యేషు అసహాయస్యాపి స్వసైన్యేష్వివనిర్భయప్రవేశసామర్థ్యమ్. తత్రప్రవిష్టస్య పరనిరాకరణ పర్యన్తో వ్యాపారః- పరాక్రమః.

---

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-యు-౧౮-౩. (౩) అతిమా-స్త. (౪) రా-యు-౯౪-౧౩

మూ;- సత్యకామసత్యసఙ్కల్పకృతిత్వ

మాయ్ సఞ్చరిక్కుమ్ సఞ్చారత్తిలే ఎతిరికళ్ తువక్కుణ్డు శత్రుపెన్ఱతి యమాట్టాతపడి సఞ్చరిక్కై.(౧) "ప్రహర్తారంశరీరేషు"

(సత్యకామ) అనన్తరమ్ ఆశ్రిత విషయమాయుమ్ ఉపేయవిష యమాయుమ్ ఉపాయవిషయమాయుమిరుక్కుమ్ నాలుగుణఙ్గళుమ్ శొల్లుకిఱతు. నిత్యమాన కామ్యఙ్గళై యుడైయవనెన్ఱపడి. అతావతు - ఆశ్రితర్క్కు భావ్యమాన గుణఙ్గళైయుమ్ విభూతిరైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. కామ్యన్త ఇతి కామాః. ఆశ్రితరక్షణ విషయమానమనో రథమ్ కామమెన్గిఱతు. అతు - అప్రతిహతమాయిరుక్కై యెన్ఱుమామ్.

(సత్యసఙ్కల్ప) అపూర్వమానభోగ్యఙ్గళై సఙ్కల్పిత్తుఅనుభ విక్కుమిడత్తిల్ అమోఘమా యిరుక్కై; (౨) "కాణవా రాయ్" ఎన్ఱిరుక్కుమవర్ కళుక్కుక్కణ్ణాలేకణ్డనుభవిప్పిక్కైక్కు దేవ మనుష్యాద్యవతార సఙ్కల్పమ్ అప్రతిహతమాయిరుక్కుమెన్ఱుమామ్,

(కృతిత్వ) ఆశ్రితరపేక్షితమ్ పెఱ్ఱాల్ లాభమ్ తన్నతాయి రుక్కై. (౩) "అభిషిచ్యచలఙ్కాయామ్" ఇవర్ కళుడైయకర్తవ్యఙ్గళై త్తానేశెయ్తుకొణ్డు శెయ్కైయెన్నవుమామ్. ఆదికర్మణి క్తిన్నన్తః.

సత్యకామసత్యసఙ్కల్ప శబ్దా- ఇహభావప్రధానౌ. కర్మధారయవృత్తౌవా. సత్యకా మత్వమ్. నిత్యభోగ్యవత్త్వమ్;సత్యసఙ్కల్పత్వం-స్వావతార పర్యన్తాఽపూర్వభోగ్య సృష్ట్యాదౌ అమోఘ సఙ్కల్పత్వమ్. కృతిత్వమ్-పరోపకారిత్వమ్. ఆశ్రితరక్షణేన కృతకృత్యత్వంవా.(౪)"నమేపార్థాస్తికర్తవ్యమ్" ఇత్యుక్తం విహితకర్తవ్యనిరపేక్ష త్వంవా; ధర్మసంస్థాపకానుష్ఠానవత్త్వంవా. పరేషాంస్వహితప్రవృత్తేః పూర్వమేవ కర్తుముపక్రాన్త పరహితత్వంవా. స్వేనకృతం సర్వంప్రతిస్వస్యైవశేషిత్వంవా.

(౧) రా. (౨) తి-వాయ్-౮-౫-౨ (౩) రా-బా-౧ (౪) గీ-3-౨౨

మూ;- కృతజ్ఞతాద్యసఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవం

(కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెన్ఱ ఉక్తిమాత్రత్తాలేపిన్ను శెయ్యుమ్ కుఱ్ఱమ్ పారాతే అత్తైయే నినైత్తిరుక్కై. ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తాన్ శెయ్త నన్మై యొన్ఱినైయుమ్ అవర్కళ్ శెయ్త నన్మైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. ఆశ్రితర్క్కెల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ అత్తైమఱన్దు అవర్కళ్ శెయ్తతైయొన్ఱియత్తాన్ శెయ్యాత నన్మైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) "శిరసాయాచతస్తస్యవచనం నకృతంమయా"

(అసఙ్ఖ్యేయకల్యాణ గుణగణౌఘ మహార్ణవమ్) ఎన్నుడైయ మనస్సుక్కు గోచరమాయిరుప్పన శిలకల్యాణగుణఙ్గళ్ శొల్లప్పట్టవిత్తనై. అనుక్తమానగుణఙ్గళ్ ఒరు మహార్ణవత్తిల్ జలపరమాణువుక్కు సఙ్ఖ్యై యుణ్డాకిలాయ్త్తు భగవద్గుణఙ్గళుక్కుమ్ సఙ్ఖ్యైయుణ్డావతు. (౨) "వర్షాయుతైర్యస్యగుణానశక్యాః" (3) "చతుర్ముఖాయుర్యదికోటివక్త్రః"

కృతజ్ఞతా - సకృదఞ్జలికర్తురపి అనుబన్ధిపర్యన్త సంరక్షణాయతత్కృతానుదర్శనమ్; అవసరే సంశ్రితాపేక్షితకరణాయ స్వకృత ప్రత్యాఖ్యానాను దర్శిత్వంవా. (౧) "శిరసాయాచతస్తస్యవచనం నకృతంమయా" ఇతివ్యాసః.

ఆదిశబ్దేన- తత్రతత్ర ప్రసిద్ధా ఆనృశంస్యాదయోగృహ్యన్తే. (౧) "యథా రత్నానిజలధేరసఙ్ఖ్యేయాని పుత్రక" ఇత్యాది స్మరణాయ అసఙ్ఖ్యేయతోక్తిః. అత్రదోషాసంస్పృష్టత్వం కల్యాణగుణయుక్తత్వఞ్చ వదతా నిర్గుణ శ్రుతేః పశుచ్ఛాగోత్సర్గాపవాద నయాభ్యాం దోషరూప విశేష నిషేధపరత్వం సూచ్యతే.

ఉక్తం సర్వస్మాత్పరత్వం స్వసామ్య ప్రదాన పర్యన్తం సౌలభ్యఞ్చ- (౪) "నారాయణ పరంబ్రహ్మ" (౫) "పరంబ్రహ్మపరంధామ" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతి

(౧) రా-యు-౧౨౪-౨౦ (౨) భా-కర్ణ-౮3-౬౫ (3) వారాహే-23-౯౪.
(౪) తై-నా-౧౧, (౫) గీ-౧౦-౧౨.

మూ;- పరబ్రహ్మభూతంపురుషోత్తమం శ్రీరఙ్గశాయినమ్

(పరబ్రహ్మభూతంపురుషోత్తమమ్) పరబ్రహ్మశబ్దత్తాలుమ్పురుషోత్తమ శబ్దత్తాలుమ్ వేదాన్తఙ్గళిలే ప్రసిద్ధమానవన్. పరబ్రహ్మమానతు - బృహత్త్వబృంహణత్వ గుణయోగత్తాలే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యత్వమ్. బృహత్త్వమావతు - తాన్ పెరియనాకై. బృంహణత్వమానతు - (౧) "తమ్మైయేయొక్కవరుళ్ శెయ్వర్" ఎన్నుమ్ (౨) "మమసాధర్మ్యమాగతాః" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఆశ్రితరై త్తన్నైప్పోలేయాక్కుకై. (౩) "తన్నాక్కి ఉన్నైత్తానాక్కి యైయుమ్కొళ్ళుమ్"; పురుషోత్తమత్వమావతు-(౪) "యస్మాత్క్షరమతీతోఽహమక్షరాదపిచోత్తమః। అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః" ఎన్ను సర్వాధికనెన్నుమ్, "పురు-బహు, సనోతి-దదాతీతి-పురుషః" ఎన్నుమ్, సర్వాపేక్షితఫలప్రదనాకైయాలే పరమోదారనెన్నుమ్ శొల్లుకిఱతు.

(శ్రీరఙ్గశాయినమ్) ఇప్పడి శ్రుతిస్మృతికళిల్ కేట్టుప్పోకైయన్ఱిక్కే కణ్ణాలే కణ్డనుభవిక్కలామ్పడి కోయిలిలే కణ్వళర్న్దరుళుకిఱ నీర్మైయై

సిద్ధప్రకారేణస్థిరీకరోతి (పరబ్రహ్మేతి). యద్యపి(౫) "బ్రహ్మ పరిబృఢం సర్వతః" ఇతి నిరుక్తకారవచనాత్ బ్రహ్మశబ్ద ఏవ పరత్వం వదన్నామ చ భవతి. తథాప్యౌపచారికప్రయోగవ్యవచ్ఛేదాయ పరశబ్దః- అత్ర "బృహతి" "బృంహయతి" ఇతి నిరుక్తిభ్యాం వ్యాపిత్వకారణత్వాది సిద్ధావ్యశక్యతాన్దోషాన్ పరిహర్తుం భేదశ్రుత్యాద్యర్థగర్భయా భగవద్గీతానిరుక్తయా సమాఖ్యయావిశినష్టి (పురుషోత్తమమితి). అనేన బ్రహ్మశబ్దార్థతయా కుదృష్టివికల్పితప్రకారాన్తరాణి తామసతన్త్రాద్యుక్తవ్యక్త్యన్తరాణి చ వ్యవచ్ఛిద్యన్తే. అస్య చ షష్ఠ్యాదివిభక్తిత్రయేపి సమాసస్సమ్భవతి.

ఏవం సర్వాధికత్వేన అస్మదాదిభిర్దురధిగమస్స్యాదితిశఙ్కాం పరిహర్తుం ద్వాభ్యాం విశేషణాభ్యాం సౌలభ్యకాష్ఠాం వ్యనక్తి (శ్రీరఙ్గశాయినమస్మత్స్వామినమితి). స్వరూపాద్విగ్రహస్య సుఖానుసన్ధేయతయా సౌలభ్యమధికమ్; తస్మాదప్యర్చావతారస్య

(౧) తి-మొ-౧౧-౩-౫. (౨) గీ-౧౪-౨ (౩) తి-వాయ్-౩-౯-౪. (౪) గీ-౧౫.

అస్మత్స్వామినం ప్రబుద్ధనిత్యనియామ్య
నిత్యదాస్యైకరసాత్మ స్వభావోऽహమ్,

చ్చొల్లుకిఱతు (అస్మత్స్వామినమ్) (౧) "కిడన్దతోర్ కిడక్కై" ఎన్గిఱ పడియే కోయిలిలేవన్దు కణ్వళర్న్దరుళుకిఱ వళ్ళకాలున్ శీలత్తాలుమ్ తమ్మోడు ఎనక్కుణ్డానముఱైయై యుణర్త్తినవరై; (౨) "గుణైర్దాస్య ముపాగతః" ఎన్గిఱపడియే. ఇతుక్కుక్కీழ్ కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియై చ్చొల్లిఱ్ఱాయ్, ఇతుక్కుమేల్ కైఙ్కర్యత్తుక్కాశ్రయమాన స్వరూపత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. (ప్రబుద్ధనిత్యనియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావోऽహమ్) ప్రబుద్ధమాన, నిత్యనియామ్యమాయ్ నిత్యదాస్యైకరసమాయిరుక్కుమ్ ఆత్మస్వభావత్తైయుడైయనాన, నాన్; ఇత్తాల్ స్వాత

భక్తాభిమత సర్వదేశకాలసన్నిధాయితయా పరవ్యూహాదిభ్యోऽధికతమమ్; తదా కాష్ఠాప్రాప్తం పరత్వమపి తత్ర భక్తోపలభ్యం శాస్త్రాదవసేయమ్; యథోక్తమ్; "సర్వాతిశాయి షాడ్గుణ్యం సంస్థితంమత్రబిమ్బయోః" ఇతి.

అత్ర మనుష్యాణామపి కైఙ్కర్యోద్దేశ్యతయా అవస్థితస్య నిర్భయసేవాది యోగ్యత్వ మస్మత్స్వామిశబ్దాభిప్రేతమ్, యథాహుః- (౩) "అర్చ్యస్సర్వసహిష్ణు రర్చకపరాధీనాఖిలాత్మస్థితిః" ఇతి. యద్వా - స్వాచార్యసన్తానసేవితత్వేన ప్రీత్యతిశయహేతుత్వమభిప్రేత్య అస్మత్స్వామిశబ్దః. ప్రాచీనరామానుజ ఇవ అహమపి అస్య శీలాదిగుణైర్దాస్యముపాగత ఇతి చ భావః. ఏవం కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధితయా అనుభావ్యం నిర్ధారితమ్.

అథ ఆత్మాభిమానానుగుణ పురుషార్థవ్యవస్థా సిద్ధ్యర్థమనుభవితుః కిఙ్కరస. స్వాత్మనస్స్వరూపావిర్భావదశామాహ (ప్రబుద్ధేతి) (ప్రబుద్ధమ్) ప్రకర్షేణావగతమ్; స్వాధీనస్వార్థకర్తృత్వ భోక్తృత్వ భ్రమవిరహేణ సమ్యగ్దృష్టమిత్యర్థః. నియామ్యత్వదాసత్వే (౪) "సస్వరాడ్భవతి" ఇత్యామ్నాతానాం ముక్తిదశాయామప్య

---

(౧) తిరుమాలై-౨౩. (౨) రా-కి-౪-౧౨. (౩) ర-స్త-౨-౭౪. (౪) ఛా-౭-౨౫-౨.

తదేకానుభవ స్తదేకప్రియః పరిపూర్ణం భగవ న్తం

న్త్ర్యముమ్ విషయాన్తరప్రావణ్యముమ్ ఆత్మవినాశకమెన్ఱె. (తదేకానుభవ స్తదేకప్రియః) భగవద్విషయమొన్ఱుమేజ్ఞానత్తుక్కుమ్ విషయమాయ్ భక్తిక్కుమ్ విషయమాకై. ఇత్తాల్ భగవదనుభవహేతువాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాదికళై నినైక్కిఱతు.

(పరిపూర్ణంభగవన్తంవిశదతమానుభవేన నిరన్తరమనుభూయ)

నువృత్తే ఇతిజ్ఞాపనాయ ద్వయోరపినిత్యత్వోక్తిః. నిరపేక్షస్వాతన్త్ర్య నిరుపాధిక శేషిత్వ ప్రసఙ్గపరిహారాయ ఏకరసశబ్దః; అత్ర ఆత్మశబ్దః స్వవిషయః. స్వభావశబ్దో యావదాత్మభావ్యాకారమాహ. ఈదృశాత్మస్వరూపమపి (౧) "వ్యతిరేకస్తద్భావభావిత్వాత్" ఇతినయేన పరమప్రాప్యవిశేషణతయా ఫలకోటినివిష్టమనుసన్ధేయమితి వ్యఞ్జయితుమధికోఽహంశబ్దః.

నిత్యనియామ్యత్వ ప్రబోధకాష్ఠామాహ (తదేకానుభవఇతి) తస్మిన్నేకస్మిన్నేవ ప్రధానతయా ఽనుభవో యస్యాసౌ తథోక్తః. ఆవిర్భూత స్వరూపస్య హి భగవదపృథక్సిద్ధవిశేషణతయా తత్ప్రాధానతయైవ స్వానుభవమ్, (౨) "అవిభాగేనదృష్టత్వాత్" ఇత్యసూత్రయత్. నిత్యదా నైకరసత్వావిర్భావస్య ఫలమాహ (తదేకప్రియఇతి) సఏవప్రధానతయా నిత్యంప్రియో యస్య సః – తదేకప్రియః. నహితద్దా నైకరసస్యాస్య (౩) "రసో వై సః" ఇత్యాద్యుక్తస్వాభావిక నిరవధికాతిశయరస స్వరూపాత్తస్మాదన్యత్తదానీం ప్రధానతయా స్వాద్యంభవతి. తదేవమనుభావ్యానుభవితారావుక్తౌ.

అథాత్రత్యానుభవాద్వ్యావృత్తమనుభవ ప్రకారమాహ (పరిపూర్ణమితి) అనన్తగుణవిభూతివిశిష్టస్వరూపే అననుభూతాంశరహితమిత్యర్థః. (భగవన్తమ్) పరా

(౧) బ్రహ్మసూ-3-3-౫౪. (౨) బ్రహ్మసూ-౪-౪-౪ (3) తై-ఆ-౭-౬.

విశదతమానుభవేన నిరన్తర మనుభూయ,
తదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితా

భగవానైప్పరిపూర్ణమాగ విశదతమానుభవత్తాలే ఇడైవిడాతే అనుభవిత్తు. పరిపూర్ణానుభవమావదు — స్వరూపరూపగుణవిభూతికళెల్లామ్ అనుభవత్తుక్కు విషయమాగై. విశదానుభవమావదు — ప్రత్యక్షానుభవమెన్నలామ్పడి తత్సమమాయిరుక్కై. అతుతాన్ పరభక్తియిలనుభవమ్. విశదతరానుభవమ్ — పరజ్ఞానదశైయిలనుభవమ్. విశదతమానుభవమ్ — పరమభక్తియుక్తనాయనుభవిక్కుమనుభవమ్. నిరన్తరానుభవమావదు — నడువువిషయాన్తరస్పర్శమిన్ఱిక్కే యొఴికై.

(తదనుభవజనితేత్యాది) అన్ద అనుభవత్తాలే పిఱన్ద ప్రీతియాలే పణ్ణప్పడుమతాయ్ సర్వావస్థైయిలుముచితమానసకలశేషవృత్తియొత్తై

శరాదినిరుక్తప్రకారేణ ఉభయలిఙ్గమ్. తస్మిన్ సామాన్యతస్సర్వాకారవిషయపరోక్షజ్ఞానాత్పరిమితాకారవిషయప్రత్యక్షజ్ఞానాచ్చ వ్యావృత్త్యర్థమాహ (విశదతమానుభవేనేతి) తతాऽప్యపరిచ్ఛిన్నవిషయ సాన్తర ప్రత్యక్షాద్వ్యవచ్ఛినత్తి (నిరన్తరమితి) (అనుభవేన అనుభూయ) అనుభవేనవిషయీకృత్యేత్యర్థః. తదనుభవేత్యనేన పూర్వోక్తభగవదనుభవానువాదః.

యద్వా, తచ్ఛబ్దేన భగవదనుభవః పరామృశ్యతే. తస్యానుభవోऽపి స్వయమ్ప్రకాశస్యతస్యైవస్వరూపమ్. ఈదృశోऽయమనుభూయతే మయేతి, అనుకూలతమభగవదనుభవస్వరూపోల్లేఖాంశేన జనితా ప్రీతిరిహోచ్యతే. తస్యానవధికాతిశయత్వేన ఐశ్వర్యాద్యనుభవజనిత ప్రీతేర్వ్యవచ్ఛేదః. ఈశ్వరేచ్ఛాధీనేపి కైఙ్కర్యే స్వప్రీతికారితత్వోక్తిః, నియోగనైరపేక్ష్యం ప్రీతేః ప్రేరకత్వాతిశయఞ్చ వ్యనక్తి. కారితశబ్దః — ఇహ శేషతాయాం వా, తదేకరతౌ వా; శేషవృత్తిం ప్రతి ప్రయోజ్యకర్తరి కైఙ్కర్యేణాऽన్వేతవ్యః.

౨ శేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్యకైఙ్కర్యోభవాని;

యుమే పణ్ణినవాశైయ్యైవడివాకవుడైత్తాయ్, యావదాత్మభావియా యిరుక్కుళ్ళ కైఙ్కర్యత్తుక్కాశ్రయభూతనాకవేణుమ్. అనవధికాతిశయత్వమావతు – యావదాత్మభావియాన కైఙ్కర్యత్తుక్కు అడియా యిరుక్కైయుమ్ పరభక్త్యాదికళిఱ్ఱాక్కైల్ అతిశయిత్తిరుక్కైయుమ్. (అశేష) అశేషావస్థైయావతు – అన్తఃపురమెన్న, తిరువోలక్కమెన్న, పూఞ్జోలై, నీర్ వావి ఇవై ముతలానవైయెన్నుతల్, పరవ్యూహవిభవార్చావతారఙ్గళాకిఱ ఇవై ముతలానఅవస్థైకళెన్నుతల్. (అశేషశేషతైకరతిరూపనిత్యకైఙ్కర్యోభవాని) "అశేషశేషతైకరతియాకిఱతు-(౧) "నివాసశయ్యాసన" ఎన్నుమ్, (౨) "శెన్ఱాల్ కుడైయామ్" ఎన్నుమ్,(3) "యదాయదాహి" ఎన్నుమ్శొల్లుకిఱనడిమైకళ్.

అశేషావస్థాశబ్దేన సేవ్యస్యభగవతః పరత్వవ్యూహత్వాదయః, సేవకస్యచ ముక్తస్య సదేహత్వవిదేహత్వాదిరూపావస్థాస్సర్వావివక్షితాః. శేషతా-అత్ర శేషవృత్తిః. అభిమతసర్వశేషవృత్తిషు అప్రతిఘాత మభిప్రేత్య అశేషశబ్దః - స్వామిప్రీత్యర్థత్వావిశేషేణపరస్పరైకరస్యాత్, పరకృతాపి శేషవృత్తిః స్వకృతేవ భవతీతిభావః. ఈశ్వరస్యచ ముక్తానాఞ్చ స్వచ్ఛన్దానేక దేహపరిగ్రహేణవా అనన్తగరుడాదివృత్తి సజాతీయాకైఙ్కర్యసిద్ధిః. ఆత్మాత్మీయంవా సర్వమ శేషశబ్దేనోచ్యతే. తదాతస్య శేషతా - శేషభావపప. ఏవంవిధాయామ శేషశేషతాయామేవరతిః-ప్రీతిరిచ్ఛావా, రూపంనిరూపకధర్మోవాయస్యసః-అశేషశేషతైకరతిరూపః,(నిత్యకైఙ్కరోభవాని. ఉత్తరావధిరహితకైఙ్కర్యసామ్రాజ్యవాన్భవేయమితిభావః. ఏవంన్యాసోపాసనసాధారణాధికారసిద్ధయే ప్రపన్నం ఫలపరతత్తరఖణ్డోవివృతః.

---

(౧) స్తో-ర. (౨) ౧-తిరువ-౯౩. (3) గా-అ-౧౨-౬౮.

స్వాత్మనిత్యనియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావానుసన్ధాన పూర్వక భగవదనవధికాతిశయస్వామ్యాద్యఖిలగుణగణానుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్య

(స్వాత్మనిత్య నియామ్యేతి) ప్రాప్యత్తై ప్రార్థిత్తార్కిఱ్ఱ్. ఇతిల్ అనన్యగతిత్వమెన్న; ఆకిఞ్చన్యమెన్న, స్వదోషఖ్యాపనమెన్న, ఇవఱ్ఱైమున్నిట్టుక్కొణ్డు ఇన్దకైఙ్కర్యత్తినుడైయ సిద్ధ్యర్థమాక త్తిరువడికళిలే శరణమ్పుకుకిఱార్. స్వస్వరూపానుసన్ధాన ప్రీతియాలుమ్ భగవద్గుణానుభవప్రీతియాలుమ్ కైఙ్కర్యస్వరూపకథన ప్రీతియాలుమ్, “స్వాత్మనిత్యనియామ్య” ఎన్ఱుతుడఙ్గి “నిత్యకైఙ్కర్య” ఎన్నుమళవుమ్ శొల్ల ఉక్తత్తై అనుభాషిక్కిఱార్. పారతన్త్ర్యరసత్తాలే స్వరూపానుసన్ధానముమ్ భగవద్వైలక్షణ్యత్తాలే తద్గుణానుభవముమ్ ఉభయానుకూలమాయ్ ప్రీతికారితమాకైయాలే కైఙ్కర్యముమ్ అభిమతమాయిరుక్కుమిఱే.

“అనవధికాతిశయస్వామ్య” ఎన్ఱు - ఔపాధికస్వామిత్వఙ్గళై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు. మాతాపితాప్రభృతికళుడైయ స్వామిత్వమ్ ఓరోరక్ష

అథ ఉపాయపరంపూర్వఖణ్డం వివృణ్వన్ తత్రోక్తముపురుషవివక్షితమాకిఞ్చన్యరూపం ప్రపత్తేర్విశేషాధికారం కార్పణ్యరూపమఙ్గఞ్చ వ్యనక్తి. (స్వాత్మనిత్యనియామ్యేతి) స్వాత్మశబ్దః - అనుసన్ధాతృస్వరూపపరః. అత్ర శేషశేషిత్వకైఙ్కర్యచిన్తనరసేన తదనువృత్తివాఞ్ఛయా చ పూర్వోక్తస్యైవ పరపురుషార్థస్య విస్తరేణానువాదః - నియామ్యశబ్దః అత్ర భావప్రధానః, అనవధికాతిశయ స్వామ్యమ్ - అనవచ్ఛిన్న సర్వవిషయస్వామిత్వమ్. ఆదిశబ్దేన తథావిధనియన్తృత్వాది సఙ్గ్రహః. ఐశ్వర్యాదిఫలాన్తరాకాఙ్క్షాచిత్క భగవత్కైఙ్కర్యాచ్చ వ్యావృత్త్యర్థం నిత్యకైఙ్కర్యశబ్దః.

కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయభక్తి తదుపాయసమ్యగ్జ్ఞానతదుపాయ సమీచీనక్రియా తదనుగుణసాత్త్వికతాస్తిక్యాది సమస్తాత్మగుణవిహీనః,

---

ణఙ్గళుక్కు ఉపాయ్ ఒరునాళిలే ముడియవుమ్ కడవతాయిరుప్పతు. అఙ్గనన్రిక్కే, ఇన్దస్వామిత్వమ్ సర్వరక్షణఙ్గళుక్కుముపాయ్ సత్తాప్రయుక్తమాయిత్తే యిరుప్పతు. స్వామిత్వప్రయుక్తమాన గుణఙ్గళై చ్చొల్లిఱ్ఱు కీఴిల్ చ్చూర్ణైయిలే. అవనుక్కుడైయాన స్వామిత్వత్తై యుడైయాకచ్చొల్లుకిఱతిఙ్గు. కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయభూతభక్తియాకిఱతు - పరభక్తి,

(తదుపాయసమ్యగ్జ్ఞాన) సమ్యగ్జ్ఞానమాకిఱతు - జీవపరమాత్మయాథాత్మ్య విషయమాయ్, అనవరతభావనారూపమామ్బడి పక్వమానజ్ఞానమ్. (తదుపాయసమీచీనక్రియా) సమీచీనక్రియైయావతు - ఆత్మయాథాత్మ్యజ్ఞానత్తై యుడైత్తానతాయ్ త్రివిధపరిత్యాగయుక్తమానకర్మయోగమ్. (తదనుగుణసాత్త్వికతాస్తిక్యాదిసమస్తాత్మగుణవిహీనః) కీఴ్చ్చొన్నకర్మయోగఙ్గళుక్కు అనుగుణమాయ్ సత్త్వోత్తరప్రధానమాయ్, (౧) "శమోదమస్తపశ్శౌచం క్షాన్తిరార్జ

(ఉపాయభూతేతి) చ్విప్రత్యయరహితప్రయోగేణ మోక్షప్రదత్వం భగవద్భక్తేః స్వభావప్రాప్తమితి వ్యజ్యతే. భక్తిశబ్దః - ఇహ వేదాన్తోదిత సపరికరభక్తియోగపరః. జ్ఞానక్రియాశబ్దాభ్యామ్ జ్ఞానకర్మయోగౌ వివక్షితౌ. తయోస్సమ్యక్త్వం యథావస్థితసకలాఙ్గోపసంహారవత్త్వమ్. జ్ఞానయోగమన్తరేణాపి కర్మయోగేనైవ ఆత్మావలోకనపూర్వకభక్తియోగాధికారారోహణస్య భగవద్గీతాభాష్యప్రపఞ్చితస్య అధికారివిశేషనియతతయా తదనాదరేణ అత్ర స్వారసికక్రమనిర్దేశః.

(సాత్త్వికతా) (౨) "నిత్యసత్త్వస్థః" ఇత్యుక్తసత్త్వనిష్ఠతా. తస్యాః ఫలమాస్తిక్యాదిగుణజాతమ్. అవస్థాభేదేన తస్యా హేతుశ్చ (౩) "అమానిత్వమదమ్భిత్వమ్"

---

(౧) (౨) గీ-౨-౪౫. (౩) గీ-౧౩-౭.

దురత్తరానన్త తద్విపర్యయ జ్ఞానక్రియానుగుణా
ఽనాది పాపవాసనామహార్ణవాన్తర్నిమగ్నః,

వమేవచ । జ్ఞానమాస్తిక్యమ్" ఎన్గిఱపడియే ఆస్తిక్యపర్యన్తమాన గుణఙ్గళాలుమ్ అమానిత్వాదికళుమాన సమస్తాత్మగుణఙ్గళాల్ విహీననాయిరుక్కై.

(దురత్తరేత్యాది) ఇతుక్కుక్కీఴ్ (౧) "అకిఞ్చనః" ఎన్గిఱపడియే తమ్ముడైయ ఆకిఞ్చన్యత్తైచ్చొన్నార్. ఇతుక్కుమేలే (౨) "అహమస్మ్యపరాధానామాలయః" ఎన్గిఱపడియే స్వదోషఖ్యాపనమ్ పణ్ణుకిఱార్. కడక్కవరితాయ్ అవధియిన్ఱిక్కేక్కీఴ్చ్చొన్న కర్మజ్ఞానఙ్గళుక్కు విపరీతమాన జ్ఞానవృత్తాదికళుక్కనుగుణమాయ్ అనాదియాయిరుక్కుళ్ళ పాపవాసనైయాకిఱ పెరుఙ్గడలిలే అఴున్దుకై; పాపవాసనైయాకిఱతు - పాపత్తాలేవన్దవాసనైయాతల్, పాపత్తుక్కుహేతువాన వాసనైయాతల్.

---

(3) "దయాసర్వేషుభూతేషు" ఇత్యాద్యుక్తాత్మగుణాన్తరసఙ్గ్రహాయసమస్తశబ్దః. ప్రపత్త్యపేక్షితజ్ఞాన విశ్వాసాదేస్త్వహానప్రతిషేధః. ఏవముపాయాన్తర తదుపాయపరమ్పరాహానిరుక్తా.

అథపూర్వంపశ్చాచ్చఉపాయప్రతిబన్ధకానాముపాయపరమ్పరాన్వయమాహ (దురుత్తరేతి) దురుత్తరత్వమ్ - భగవత్సఙ్కల్పమన్తరేణ సనకాదిభిరపిలఙ్ఘయితుమశక్యత్వమ్. తచ్ఛబ్దేన-పూర్వోక్తసమ్యగ్జ్ఞానాదిపరామర్శః. విపర్యయశబ్దః-అత్ర విపరీతపరః, సచజ్ఞానాదిషుత్రిష్వన్వీయతే. త్రయాణాం హేతుః - పాపవాసనా. బీజాఙ్కురన్యాయసూచనాయ అనాదిశబ్దః. పాపానాంవాసనా - సజాతీయపాపాన్తరారమ్భరుచిహేతుభూత స్వభావవిశేషః. మహోర్మిసఙ్కులత్వాది వివక్షయా మహార్ణవత్వనిరూపణమ్.

---

(౧) స్తో-ర- (౨) అహి-సం-౩౭-౩౦. (౩) వి-పు-౩-౮-౩౫

తిలతైలవద్దారువహ్నివత్, దుర్వివేచ త్రిగుణక్షణ-
క్షరణ స్వభావాఽచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిరూప

(తిలతైలవదిత్యాది) పాపవాసనైయిలే అకప్పడుకై క్కడియాన ప్రకృతియాల్ వన్ద స్వరూపతిరోధానత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (తిలతైలవద్దారువహ్నివద్దుర్వివేచ) ప్రకృత్యాత్మవివేకమ్ పణ్ణుమిడత్తుచ్చిలరాల్ పిరియవనుసన్ధిక్కవరితెన్నుమిడత్తుక్కు ఇరణ్డుదృష్టాన్తమ్ శొల్లుకిఱార్. పిరకిఱియుమవనాయ్ శక్తనుమాయిరుక్కుమవన్ పిరిక్కుమతిఱే, ఎళ్ళిలెణ్ణెయుమ్, అరణియిలే అగ్నియుమ్. ఇప్పడిజ్ఞానవాసనైయాలుమ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలుమ్ ప్రకృతియైయుమ్ ఆత్మావైయుమ్ పిరియ అనుసన్ధిక్కుమతొழிయ అల్లాతార్క్కు ప్పిరియవనుసన్ధిక్క అరితామ్పడియిఱే ప్రకృతియిలే ఆత్మా తిరోహితమాయ్ క్కిడక్కిఱపడి. (౧)"దారుణ్యగ్నిర్యథా తైలంతిలే తద్వత్పుమానపి। ప్రధానేవస్థితో వ్యాపీ చేతనాత్మాత్మవేదనః" ఎన్నక్కడవతిఱే.

(త్రిగుణక్షణక్షరణస్వభావ) సత్త్వరజస్తమస్సుకళైయుమ్ సతత పరిణామిత్వఙ్గళైయుమ్ స్వభావమాకవుడైత్తాయ్. (అచేతనప్రకృతి

ఏవం విధస్య పాపస్య ఆత్మతిరోధాయకత్వ ప్రకారమాహ (తిలతైలవదితి) దృష్టాన్తద్వయేన(౧)"దారుణ్యగ్నిర్యథా తైలంతిలే తద్వత్పుమానపి। ప్రధానేవస్థితో వ్యాపీ" ఇతివచసంస్మార్యతే. అల్పప్రయత్నైః పృథగ్జ్ఞాతుమ్, అయోగిభిః పృథగ్ద్రష్టుమ్, అనీశ్వరైః పృథక్కర్తుమశక్యతయా దుర్వివేచత్వోక్తిః.

చతుర్దశాధ్యాయోక్తగుణత్రయబన్ధకత్వ ప్రకారజ్ఞాపనాయ త్రిగుణశబ్దః. అనుకూలపరిణతేః క్షణమవ్యవస్థాపయితుమశక్యత్వమభిప్రేత్యాహ (క్షణక్షరణస్వభావేతి)(౨)"అచేతనా పరార్థా చ నిత్యాసతతవిక్రియా। త్రిగుణాకర్మిణాం క్షేత్రం ప్రకృతేరూపముచ్యతే ॥ వ్యాప్తిరూపేణ సమ్బన్ధస్తస్యాశ్చపురుషస్యచ। సహ్యనాదిరనన్తశ్చ పరమార్థేననిశ్చితః" ఇతిపరమసంహితోక్తమచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిశబ్దై

---

(౧) వి-పు-౨-౭-౨౯. (౨) పరమసంహి-౨.

మూ:- దురత్యయ భగవన్మాయా తిరోహితస్వప్రకాశః, అనా
ద్యవిద్యాసఞ్చితానన్తాశక్యవిస్రంసనకర్మపాశప్రగ్రథితః,

వ్యాప్తిరూప) జడరూపమాన ప్రకృతియులే అవర్జనీయమాయిరున్దుళ్ళ సమ్బన్ధత్తైయుడైత్తాయ్. (దురత్యయభగవన్మాయా తిరోహితస్వప్రకాశః, (౧) "దురత్యయా" ఎన్గిఱపడియే కడక్కవరితాయ్, "మమ మాయా" ఎన్గిఱపడియే సర్వేశ్వరనాలే బన్ధిక్కప్పడుమతాయ్, (౧) "మాయాన్తుప్రకృతింవిద్యాత్" ఎన్గిఱపడియే మాయాశబ్దవాచ్యైయాయిరున్దుళ్ళ ప్రకృతియాలే మఱైక్కప్పట్ట ఆత్మప్రకాశత్తైయుడైయనాయ్,

(అనాద్యవిద్యాసఞ్చితానన్తాశక్యవిస్రంసన కర్మపాశప్రగ్రథితః) అనాదియానవజ్ఞానత్తాలే తిరట్టప్పట్టతాయ్, అనన్త్యమాయ్ ఎన్నోడు పిఱరోడు వాశియఱ ఒరువరాలుమ్ అవిழ்క్క శక్యమన్ఱిక్కే

ర్ధస్థితమ్. ప్రకృతౌ వ్యాప్తిరనుప్రవేశః. ప్రకృతేర్వ్యాప్తిస్సర్వతస్సమ్బన్ధః. అత్ర తస్యా ఇవ తత్సమ్బన్ధస్యాపి విచిత్రసృష్ట్యుపయోగిత్వావిశేషాత్ మాయాత్వోక్తిః. "దురత్యయభగవన్మాయా" ఇత్యనేన (౧) "మమ మాయా దురత్యయా" ఇతి పదత్రయసూచనమ్.

యద్యప్యాత్మస్వరూపం నిత్యస్వప్రకాశమ్. తథాపి తస్య భగవచ్ఛేషత్వాది విశిష్టాకారగోచర ధర్మభూతజ్ఞాననిరోధకత్వప్రేత్య తిరోహితస్వప్రకాశ ఇత్యుక్తమ్. స్వస్వరూపతిరోధానవచనేన "భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్" ఇత్యాద్యుక్తమప్యుపలక్ష్యతే; ప్రకృతేస్తిరోధాయకత్వం కర్మోపాధికమ్. కర్మచ - భోగైః, తత్తత్ప్రతిపదోక్తప్రాయశ్చిత్తైర్వా నిశ్శేషయితుమశక్యమిత్యభిప్రాయేణాహ (అనాద్యవిద్యేతి). అత్ర అవిద్యాశబ్దేన - అజ్ఞానమ్, దేహాత్మభ్రమాదికముచ్యతే. తస్యాశ్చ కర్మహేతుత్వం రాగద్వేషద్వారా; (౨) "యద్బ్రహ్మకల్ప" ఇత్యాదిప్రక్రియయా అనాద్యవిద్యాసఞ్చితత్వేన అనన్త్యాత్, ప్రత్యేకం ప్రాబల్యాచ్చ భగవద్వ్యతిరిక్తై

---

(౧) గీ-౭-౧౪. (౨) వై-స్త-౬౧.

శ్లో,- అనాగతానన్తకాల సమీక్షయాప్యదృష్ట
సన్తారోపాయః, నిఖిలజన్తుజాతశరణ్య

యిరున్దుళ్ళ పుణ్యపాపరూపమాన కర్మఙ్గళాకిఱ కయిఱ్ఱాలే (౧) “పుణ్ణియక్కట్టికొణ్డు” ఎన్గిఱపడియే కట్టుణ్డవనాయ్. ఇవ్వళవాల్ - అపరాధానామాలయత్వమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిత్తు. “వాసనామహార్ణవాన్తర్నిమగ్నః” ఎన్నుమ్ “భగవన్మాయాతిరోహితస్వప్రకాశః” ఎన్నుమ్, “కర్మపాశప్రగ్రథితః” ఎన్నుమ్ శొల్లుకైయాలే వాసనాకార్యమ్ స్వరూపతిరోధానస్వరూపమాన వజ్ఞానమామ్, తత్కార్యమ్ కర్మమాయిరుక్కుమ్పడియైచ్చొల్లుకిఱతు.

(అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాప్యదృష్టసన్తారోపాయః) ఆకైయాలే ఇతుక్కుమున్బు పోరాతే మేలుమ్ ముడివిన్ఱిక్కేయిరున్దుళ్ళ కాలపరమ్పరైకళై యడైయప్పార్త్తాలుమ్ కాణప్పడాతేయిరున్దుళ్ళ సంసారోత్తరణోపాయత్తై యుడైయనాయిరున్దుళ్ళనాన్.

(నిఖిలజన్తుజాతశరణ్య) ఇప్పడి అనుకూలఙ్గళిలొన్ఱుమిన్ఱిక్కే ప్రతికూలఙ్గళిలొన్ఱిక్కే జననమాత్రయోగికళాన సకలజన్తుక్కళుక్కుమ్

రక్షకస్య నిస్రంసనత్వమ్. (౨) “పశవః పాశితాః పూర్వం పరమేణ స్వలీలయా। తేనైవ మోచనీయాస్తే నాన్యైర్మోచయితుం క్షమాః” ఇత్యాద్యుక్తసూచనాయ కర్మణః పాశత్వరూపణమ్. (ప్రగ్రథితః) దృఢనిబద్ధః. (౩) “నాభుక్తం క్షీయతే కర్మ” ఇతి హి స్మర్యతే.

ఉక్తప్రతిబన్ధభూయస్తయా, (౪) “త్వత్పాదకమలాదన్యత్” ఇత్యాద్యుక్తప్రకారేణ కాలాన్తరేష్వప్యుపాయాన్తరసమ్భావనాం ప్రాజ్ఞ్యయేన ప్రతిషేధయతి (అనాగతేతి) వక్ష్యమాణశ్రీమత్త్వనారాయణత్వాభ్యాం ఫలితం (౫) “సర్వస్య శరణం సుహృత్” (౬) “దేవానాం దానవానాం చ” (౭) “సర్వలోకశరణ్యాయ” (౮) “విభీషణో వా సుగ్రీవ యది వా రావణః స్వయమ్” ఇత్యాదిప్రసిద్ధం స్వసమ్బన్ధిరూపయుక్తం స్వభావమాహ (నిఖిలజన్తుజాతశరణ్యేతి).

---

(౧) తి-వాయ్-౫-౧-౬, (౨). (౩) బ్రహ్మకై-౧-౨౬-౬-౭౦,
(౪) ౧-జిత- (౫) సు-బా- (౬) రా-యు-౧౭-౧౫. (౭) రా-యు-౧౮-౩౫.

మూ;- శ్రీమన్నారాయణతవచరణారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే;

శరణసరణార్థానానవనే !; ఇత్తాల్ ఎనక్కుమ్ శరణవరణార్థ నెన్నుకరుత్తు. "అఖిలజగత్స్వామిన్" ఎన్నాపోలే "అస్మత్స్వామిన్" ఎన్నుమ్. (శ్రీమన్) పూర్వవృత్తమ్ పారాత్తే విషయీకరిక్కుమ్బడి అరుకేయిరున్దు శేర్ప్పారుమున్డు. (నారాయణ) ఇజ్జన్తుక్కళ్ విముఖరాన కాలత్తిలుమ్ సత్తైయైనోక్కి క్కొణ్డుపోన్దనన్ఱో? ఆక, అరుకేయిరున్దవిరాట్టియైప్పార్త్తురక్షిత్తరుళవేణుమ్. దేవరీరై ప్పార్త్తాలుమ్ రక్షిక్కవేణుమెన్నపడి. (తవచరణారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే) పరమకారుణికరాన దేవరీరుడైయతాయ్ సర్వసులభమాయ్ నిరతిశయభోగ్యమాయ్ ఒన్డుక్కొన్డు ఉపమానమాన తోట్రియ వేఱుఉపమానమిన్ఱిక్కేయిరున్దతిరువడికళైయే ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కిఱేన్.

హిరణ్యగర్భాదీనామపిసజ్ఞిహాయనిఖిలశబ్దః. లేపిహికర్మాధీన జన్మభాగితయా జన్తవః. (౧) "పశుర్మనుష్యః పక్షీవా యేచవైష్ణవసంశ్రయాః । తేనైవతే ప్రయాస్యన్తి తద్విష్ణోఃపరమంపదమ్" "ఏతన్నిష్ఠస్యముక్తస్యముక్తిర్హస్తస్థితాసదా । తత్సన్నిధిన ఏవాపిముక్తిమేష్యన్తివైధ్రువమ్" ఇత్యాద్యర్థమభిప్రేత్యజాతశబ్దః. సచ అత్రగుణప్రధానతయా అన్వేతవ్య ఇ్రాత పరః.

పూర్వఖణ్డపదక్రమానుసారేణ శ్రీమదిత్యాదీనిపదాని. శ్రీమచ్ఛబ్దేన-(౨) "లక్ష్మ్యాసహహృషీకేశః" ఇత్యాద్యుక్తంసూచ్యతే. సర్వశరణ్యత్వౌపయిక సమ్బన్ధగుణవిశేషాది ప్రదర్శనాయ నారాయణశబ్దః. కృపోత్తమ్భకత్వాతిశయాభావాచిత్యాచ్చ చరణగ్రహణమ్. ఉపాయదశాయామపి భోగ్యత్వసూచనాయ అరవిన్దత్వరూపణమ్. శరణశబ్దః - ఇహోపాయపరః.

ఉత్తమపురుషవిభక్తౌ తాధికారివిశేషవ్యఞ్జనాయ అహంశబ్దః. అధికారవిరహాదుపాయాన్తరేష్వనిరాశః. ప్రత్యవాయభయాదిదానీముపాయేభ్యశ్చ పరతః, శరణ్యాగుణవిశేషాదతిశఙ్కానిర్ముక్తః, సంసారేదోషదర్శనాత్ పరిత్యక్తప్రయోజనాన్తరతయా

---

(౧) భరద్వాజస్మృతి. (౨) లక్ష్మీ-౨౮-౧౪.

చూ ;.. ఏవమవస్థితస్యాప్యర్థిత్వమాత్రేణ

(ఏవమవస్థితేత్యాది) ఉపాయవరణానన్తరమ్ అర్థిత్వమాత్రత్తాలే తమక్కుదాస్యరసత్తై త్తన్నరుళవేణుమెన్ఱు మహావిశ్వాసత్తై నుణ్డాక్కిక్కొణ్డు ప్రాప్యత్తై ప్రార్థిక్కిఱార్; (ఏవమవస్థితస్యాపి) ఉక్తప్రకారత్తిలే నిన్ఱవనుక్కుమ్. అత్రావతు - * అపరాధానామాలయ నాయ్, అకిఞ్చననాయ్క్కొణ్డు దేవరీర్ తిరువడిక్కీழే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱిన వనుక్కుమెన్నపడి. (అర్థిత్వమాత్రేణ) విరోధివర్గత్తిలు పేక్షైయాతల్, ప్రాప్యత్తిల్ త్వరైయాతలిన్ఱిక్కేయిరుక్క, ప్రాప్యత్తిల్ నిరపేక్షనాయిరాతే అపేక్షిత్తమాత్రత్తాలే.

పాయః. పరమపురుషార్థసఙ్గాత్ ప్రార్థనాన్వితభరన్యాసోద్యతశ్చేతి భావః. (శరణం ప్రపద్యే) ఉపాయతయా ఆశ్రయామి. "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిరహం శ్రీమన్నారాయణ స్వాత్మరక్షాభరం నిక్షిపామి" ఇత్యుక్తం భవతి.

అత్ర సవిశేషణనారాయణశబ్దేన విరోధిభూయస్త్వ ప్రాప్యగౌరవోపాయలాఘవాదిమూలశఙ్కానిరాసహేతవః శరణ్యాకారా వివక్షితాః. అథ తత్ఫలితం సోపసర్గధాతూక్తమ్, (౧) "రక్షిష్యతీతి విశ్వాసాదభీష్టోపాయకల్పనమ్। గోప్తృత్వవరణం నామ స్వాభిప్రాయనివేదనమ్" ఇతి విభజ్య నిర్దిష్టమఙ్గద్వయమ్. "ప్రార్థనామాత్రసన్తుష్టః జన్తోర్యచ్ఛతి వాఞ్ఛితమ్। ఇతి నిశ్చిత్య భగవత్ప్రార్థనా శరణాగతిః" ఇత్యుక్తప్రకారవిశేషోపలక్షిత ప్రకారాన్తరశిష్టాభిప్రాయేణాహ (ఏవమితి).

"ఏవమవస్థితస్య" ఇత్యనేన అధికారవైగుణ్యం విరోధిభూయస్త్వఞ్చ పూర్వవాక్యోక్తమేవ శరణ్యగుణప్రకర్షవ్యఞ్జనాయ అనూదితమ్. (అర్థిత్వమాత్రేణేతి) ఉపాయలాఘవోక్తిః అహృదయప్రార్థనావాక్యమాత్రేఽపి (౨) "నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి" ఇతి న్యాయాదన్తతః కార్యకరమితి భావః. అథవా అత్ర సకృత్కర్తవ్యభరన్యాసలక్షణతయా సద్యస్సర్వాభీష్టసిద్ధిః.

---

(౧) ల-తన్త్రే-౧౭-౭౦ (౨) గీ-౨-౪౦.

చూర్ణి;- పరమకారుణికో భగవాన్ స్వానుభవప్రీత్యోప
నీతైకాన్తికాత్యన్తిక నిత్యకైఙ్కర్యైకరతిరూప

(పరమకారుణికో భగవాన్) ఎన్నుడైయ సంసారికమాన దుఃఖత్తైక్ కణ్డు (౧) " భృశం భవతి దుఃఖితః " ఎన్ఱపడియే మిక వుమ్ పొఱుక్కమాట్టాతే స్వభావత్తైయుడైయనాయ్, అతుక్కేఱ్పన [illegible]. హేతువాన జ్ఞానశక్త్యాదికళాల్ పరిపూర్ణనాయిరుక్కుమ్ దేవరీర్. ఇవ్విశేషణఙ్గళిరణ్డుమ్ అర్థనామాత్రత్తాలే పురుషార్థప్రదనాకైక్కు హేతువాగచ్ చొల్లుకిఱతు.

మేల్ అపేక్షితత్తైచ్ చొల్లుకిఱతు. (స్వానుభవప్రీత్యోప నీతైకాన్తికాత్యన్తికనిత్యకైఙ్కర్యైకరతిరూప) తన్నుడైయ అనుభవ ప్రీతియాలే యుణ్డానవైయాయ్, ఒరుపడిప్పట్టు ముడివిల్లిక్కైయిరుక్కుమ్ కైఙ్కర్యస్వభావత్తైప్పెఱ్ఱియిరుక్కిఱ ఆశైయేవడివాకవుడైత్తాయిరుక్కుమ్

" స్వానుభవప్రీత్యా " ఇత్యాదినా ప్రాప్యగౌరవప్రకాశనమ్. ఉక్తార్థే తు [illegible] "పరమకారుణికో భగవాన్ " ఇతి సులభత్వ పరత్వ సూచకపదద్వయోక్తిః. ఈదృశస్య హి సర్వవిరోధినివర్తనార్హతా. సమర్థస్య నిర్దయత్వే దయాళోశ్చ అసమర్థత్వే శరణ్యత్వం న స్యాదితి తత్సిద్ధ్యర్థముభయోక్తిః. స్వానుభవప్రీత్యత్ర స్వశబ్దః - పరమాత్మవిషయః. (ఐకాన్తికత్వమ్) అనన్యవిషయత్వమ్. (ఆత్యన్తికత్వమ్) ఇహాఫలాన్తరోపాధిక నివృత్తిరహితత్వమ్. [illegible] అనువర్తమానత్వం వా. దాస్యకైఙ్కర్యతాశబ్దా - ఇహా [illegible]. రతిశబ్దేన - [illegible] స్య మహత్త్వరూపప్రకారోభిప్రేతః. ప్రార్థనా [illegible] ప్రయోగసద్భావాత్. తద్వ్యావృత్త్యర్థం "తదేకోపా [illegible] " ఇత్యుక్త [illegible] ద్వికర్మకః ప్రయోగః.

(౧) [illegible]

మూ:- నిత్యదాస్యం దాస్యతీతి విశ్వాసపూర్వకం భగవన్తం నిత్య
కింకరతాం ప్రార్థయే. తవానుభూతిసమ్భూత ప్రీతికారిత
దాసతామ్ । దేహి మే కృపయా నాథ న జానే గతిమన్యథా ॥

(నిత్యదాస్యం దాస్యతీతి విశ్వాసపూర్వకమ్) యావదాత్మభావియాన దాస్యత్తై త్తన్దరుళ వేణుమెన్ఱు మహావిశ్వాసత్తై మున్నిట్టుక్కొణ్డు (భగవన్తం నిత్యకింకరతాం ప్రార్థయే) † పూజ్యనాన సర్వేశ్వరనైక్కుఱిత్తు నిత్యకైంకర్యత్తై ప్రార్థిక్కిఱేన్. దాస్యమెన్ఱుమ్ కైంకర్యమెన్ఱుమ్ పర్యాయమ్.

(తవానుభూతీత్యాది) తమ్ముడైయ పాశురత్తాలే ప్రాప్యత్తై ప్రార్థిత్తార్ కీழ్; ఇతిల్ ఐతిహాసికర్ ప్రార్థిత్త పాశురత్తాలే ప్రార్థిక్కిఱార్, ఎన్ద ప్పాశురత్తుక్కు ఈశ్వరనిరఙ్గుమెన్ఱపడియాన తమ్ముడైయ ప్రాప్యత్వరైయాలే. (తవానుభూతిసమ్భూత ప్రీతికారితదాసతామ్ । దేహి మే కృపయా నాథ న జానే గతిమన్యథా । సర్వావస్థోచితాశేష శేష

శరణ్యస్య ప్రార్థితప్రదానసామర్థ్యం కైంకర్య ప్రతిసమ్బన్ధినస్తస్య ఉభయలిఙ్గత్వఞ్చ జ్ఞాపయితుం భగవన్తమిత్యుక్తమ్. అస్మిన్వాక్యే ప్రాతికూల్యవర్జనస్య చ ఆనుకూల్యసఙ్కల్పస్య చ అర్థసిద్ధత్వమవగన్తవ్యమ్.

ఉక్తప్రకారసాధ్యసాధనరూపమర్థద్వయం వ్యాఖ్యేయక్రమేణ సుఖప్రతిపత్త్యర్థమైతిహాసికశ్లోకద్వయేన స్వవాక్యయమానేన సఙ్క్షిప్యాహ (తవేతి) యద్యపి ప్రథమశ్లోకేపి పూర్వార్ధేన ఫలముపాదీయతే. తథాప్యసౌ దేహీత్యుక్తప్రార్థనాప్రాధాన్యాదుపాయపరః. అత్ర దాసతాశబ్దేన దాసవృత్తిర్వివక్షితా. దాసభావమాత్రస్య చ నిత్యసిద్ధత్వేన సాధ్యత్వాయోగాత్. (మే) అనన్యప్రయోజనస్య అనన్యోపాయస్య చ. "కృపయా నాథ" ఇతి పదాభ్యాం గుణవిశేష సమ్బన్ధవిశేషవిశిష్టస్య ఉపాయభావ ఇతి వ్యజ్యతే. నాథశబ్దో హి - "నాథ్యతే" ఇతి

---

† కల్యాణగుణఙ్గళుక్కెల్లామూర్ ఖువాయాన జ్ఞానశక్త్యాదిగుణఙ్గళాలుమ్ తన్నై ఆశ్రయిత్తునిఱ్ఱమ్ పెఱుమ్పడియాన సర్వేశ్వరనై.

మూ;- సర్వావస్థోచితాఽశేషశేషతైకరతిస్తవ। భవే
యం పుణ్డరీకాక్ష త్వమేవైవం కురుష్వ మామ్ ॥

తైకరతిస్తవ। భవేయం పుణ్డరీకాక్ష త్వమేవైవం కురుష్వ మామ్) ఉన్నుడైయ అనుభూతియాలేయుణ్డాన ప్రీతియాలే పణ్ణప్పట్ట దాస్యత్తై త్తన్దరుళవేణుమ్. రుచిక్కుమేట్పాడపిన్ఱియిలేయిరుక్కిఱ ఎనక్కు ఇత్తైయిల్ దుర్గతియైక్కణ్డు ఇరఙ్గినవిరక్కత్తాలుమ్ అనర్జనీయమాన సమ్బన్ధత్తాలుమ్ ఇప్ప్రకారమొళ్ఴియవేఱు ఎనక్కు ఓరుపాయమఱికిఱిలేన్.

(సర్వావస్థోచితాశేషశేషతైకరతిస్తవ) ఇద్దాస్యత్తుక్కడియాన ప్రీతియుమెనక్కుణ్డామ్బడి దేవరీరే కటాక్షిత్తరుళవేణుమెన్గిఱార్. దేవర్ తిరువడికళిలే సర్వావస్థోచితమాయిరున్దుళ్ళ సర్వశేషత్వత్తైయుణ్డైయుమే పణ్ణియిరున్దుళ్ళ ప్రేమత్తైయుణ్డైయునాక వేణుమ్. (పుణ్డరీకాక్ష) ఇప్ప్రమత్తై (౧)"జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష" ఎన్గిఱపడియే రుచిజనకమాన విశేషకటాక్షత్తాలే

ఫ్యుత్పత్త్యాద్యర్థం ప్రార్థనీయే స్వామినిరూఢః. (నజానే గతిమన్యథా) ఉక్తప్రకారాత్ప్రపత్తిమాత్రవశీకార్యాత్ త్వత్తోఽన్యథాభూతం మదర్థముపాయం సర్వశాస్త్రపరామర్శేపి న పశ్యామి. దేవతాన్తరాణాం సాక్షాన్మోక్షప్రదత్వాభావాత్. మోక్షోపాయతయా చోదితస్య త్వదుపాసనస్య మయా దుస్సాధత్వాచ్చేతి భావః. యద్వా - అన్యథేత్యనేన త్వయ్యుదాత్తరీతిర్వివక్షితమ్.

ఏవం ప్రార్థితే కైఙ్కర్యరూపే పురుషార్థే ప్రీతిశబ్దోక్తం ప్రేమ త్వం కిం విశింషన్ స్వాభీష్టప్రదానే స్వప్రయత్నాన్తరనైరపేక్ష్యం చ్ఛాపేక్షతే (సర్వేతి). సర్వావస్థాశబ్దశేషతాశబ్దాభ్యాం పూర్వోక్తార్థౌ; తత్తద్దశాయాం స్వామ్యభిమతప్రకారః - ఉచితశ్శబ్దః. (౨) "జాయమానం హి పురుషమ్" (౩) "కృపామయమపాఙ్గస్తే సకృన్మయి నిపాతయ" ఇత్యాద్యుక్తేన సతోస్త్వేష సాతునాకటాక్షవిశేషేణ మామేవం కురుష్వేత్యభిప్రాయేణోక్తమ్. (పుణ్డరీకాక్షేతి). అత్ర పుణ్డరీకపదమ్ - రక్తామ్భోజపరమ్. యద్వా "పుణ్డరీకం పరన్ధామ" ఇత్యాదినిరుక్తేనానేన నామ్నా పరమపదవాసినః పరచరణం ప్రార్థ్యత ఇతి సూచ్యతే. త్వదితరాశక్యస్త్విష్టద్విత్వయి చ నిర

(౧) ౧-జితన్తే (౨) భార-శాన్తి-౩౭౦. (౩) విష్ణుధర్మే.

మూ:- ఏవముఖ్యాతతత్త్వయాథాత్మ్యావబోధతదిచ్ఛారహితస్యాపి

క్షణ్ణియరుళవేణుమ్. (త్వమేవైవంకురుష్వమామ్) ఎన్బదు లోకారుసహకా ర్య స్వరత్తైయపేక్షియాతే సర్వాపేక్షితఙ్గళుక్కుమ్ శేపర్గ్రైయేపాఙ్ త్తి యుక్కుమెన్నై చ్చేపరీరే ఇప్పడి పణ్ణియరుళవేణుమ్. (ఏవముఖ్యేతి) ఉమ్ముడైయ పక్కల పేక్షితత్తైత్తరుక్కైక్కు ప్రాప్యత్తినుడైయ యథాజ్ఞాన ముమ్ తద్రుచియుమిన్ఱిక్కేయిరుక్క, ఉమ్ముడైయ అపేక్షితత్తైత్తరు క్కైక్కు ముతలేతెన్న, ఇప్పాపురత్తైచ్చొన్నమాత్రత్తిలే ఇతిఅప్పొన్న వాక్యత్తినుడైయ తాత్పర్యత్తిలే ఎన్నుడైయమనస్సునిష్ఠమాంపడి శేపకీరే పార్త్తరుళవేణుమెన్గిఱార్. (ఏవముఖ్యాతతత్త్వయాథాత్మ్యావ బోధ, జీవస్వరూపమెన్న, పరస్వరూపమెన్న: ప్రాప్తిఫలమాన కైఙ్క ర్యమెన్న ఇవత్తినుడైయ యథాజ్ఞానమిన్ఱిక్కేయిరుస్ద తేయాకిలుమ్.

శేక్షోపాయేక్షిదృశభరన్యాసరూపవ్యాజాతిరిక్తయత్నియత్నేనేత్యర్థ ప్రాయేణాహ (త్వమేవేతి). (త్వమ్) సర్వజ్ఞస్సర్వశక్తిః పరమకారుణికః. (మామ్) అకిఞ్చనత్వా ననన్యగతిత్వార్థిత్వశాలినంమాం. ఇతిలోకార్థాత్స్వరితాదేకాంకురుష్వేతి పరస్మైపదాత్మనే పదాఖ్యాంస్వస్యభగవతశ్చయథార్హంక్రియాఫలాన్వయస్సూచ్యతే. నన్విహాశరణ్యశరణా గతితత్ఫలవిశేష నిర్ధారణపూర్వికా ఫలకామనాహి అధికారవిశేషణమ్. నపునస్త ద్వత ఇవ తథావిధతద్వచనమాత్రమిత్యత్ర (౧) "అనిచ్ఛన్నప్యేవమ్" ఇతిశ్లోకోక్త పరిహారేణ సప్రశ్రయంప్రతివక్తి (ఏవముఖ్యాతేతి). తదిచ్ఛేతి - ఇచ్ఛావిషయత్వేన సరామృశ్యమానార్థత్వాత్, తత్త్వశబ్దః - ఇహపురుషార్థపరః. పురుషార్థవిశేషనిష్క ర్షాయ జీవాత్మపరమాత్మ తత్త్వపరోనా. అవబోధేచ్ఛావా తదిచ్ఛేత్యుచ్యతే. తదా పురుషార్థేచ్ఛావిరహాః, కైముత్యాదిత్యతి; క్రియాశపతే స్తనప్రసాదాదద్యసాధికారోస్మి; నైరధికారత్వేపిలబ్ధవ్యాజేనత్వయా శేషపూరణంకార్యమితిద్యోతయితుమపిశబ్దః. ఏవ

మూ:- ఏతదుచ్చారణమాత్రావలమ్బనేన ఉచ్యమానార్థ పర

మార్థ నిష్ఠం మేమనస్త్వమేవాద్యైవకారయ ॥

(తదుచ్చారహితస్యాపి) అతిలేశచ్చెయ్యిన్ఱిక్కే యిరున్దతేయాకిలుమ్; (ఏత దుచ్చారణమాత్రావలమ్బనేన) ఉక్తమానపాశురత్తినుడైయ ఉచ్చా రణమాత్రత్తైయేపఱ్ఱాశాకక్కొణ్డు, (ఉచ్యమానార్థపరమార్థనిష్ఠం మే మనః) ఇతిలేశొల్లప్పడానిన్ఱుళ్ళ అర్థత్తినుడైయ యాథాత్మ్యత్తిలే నిష్ఠ మాప్పడి ఒరుకైమ్ముతలిన్ఱిక్కే యిరుక్కుమ్ వెన్నుడైయ † చపలస్వభావ మాన మనస్సై. (త్వమేవాద్యైవకారయ) సహకారినిరపేక్షరాన దేవరీరేవిళమ్బియాతపడి ఇప్పోతేపణ్ణియరుళ వేణుమ్.

సుధీకార వైకల్యమఙ్గవైకల్యమఙ్గివైకల్యఞ్చ అనాదరణీయమిత్యుక్తమ్. (ఉచ్చారణమా త్రేతి) వైషమ్యదోష ప్రసఙ్గపరిహార హేతుస్తత్ప్రసిద్ధ ఇత్యభిప్రాయేణ అవలమ్బనశబ్దః. ఉచ్యమానార్థః ఉపాయోపేయరూపః. ఏతచ్ఛబ్దోఽప్యత్ర తద్విషయః. అన్యతరవిష యత్వేపి తదితరస్యార్థాత్సిద్ధిః. పరమార్థనిష్ఠత్వమ్ - అజ్ఞానసంశయవిపర్యయరహితవ్యవ సాయానువృత్తిమత్త్వమ్. (మే) (౧) "మేసకృదుచ్చారో భవతి" (౨) "సకృదుచ్చా రితంయేన" (౩) "భవశరణమితీరయన్తి" ఇత్యాద్యుక్తవచనమాత్రధనస్యత్వదా యత్తసర్వసిద్ధేః. (మనః) (౪) "చఞ్చలంహిమనఃకృష్ణ" (౫) "మనోదుర్నిగ్రహంచ లమ్" (౬) "బన్ధాయవిషయాసఙ్గి" ఇత్యాద్యుక్తదోషముపిపృష్ఠికేశేనత్వయా అనుగృ హీతానాం సమ్యగ్జ్ఞానసాధనమ్; శరణ్యస్యాపేక్షణీయాన్తరాభావమాత్మనస్త్వరాతి శయఞ్చవ్యనక్తి.

† నిస్తవానిల్లా ప్రమాథియాన.

మూ:- అపారకరుణామ్బుధే? అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య?

(అపారేత్యాది) ఇప్పడి అపేక్షితమ్ శెయ్‌కైక్కు హేతువాన అత్తలైయిల్ స్వభావఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అపారకరుణామ్బుధే) కరుణై † యుడైయార్గళ్ 'కృపాసముద్రమానవరే!', కరుణైయాకిఱతు-పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్. అతు అపరిచ్ఛేద్యమాకైయాలే సముద్రమాక చ్చొల్లుకిఱార్; అతుక్కు అపారత్వమాకిఱతు (౧) "వ్యసనేషు మనుష్యాణాం భృశం భవతి దుఃఖితః" ఎన్గిఱపడియే ఆశ్రితరళవిల్ విషయమనుష్యసామాన్యత్తిలుమ్ వన్దేఱుకై. ఇత్తాల్ ఎన్నళవుమ్ వరవేణ్ణుమెన్గిఱార్

(అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య) జన్మత్తాల్ వన్దతాళ్వైషమ్య

(త్వమేవాస్త్వితి) కారయేత్యనేన ప్రపత్తావపి స్వస్య ప్రయోజ్యకర్తృత్వమ్; అథ్యాత్మశాస్త్రైరాచార్యముఖేన అన్తర్యామితయా చ భగవతః ప్రయోజకకర్తృత్వఞ్చ ప్రకాశ్యతే. అవికలప్రపత్తియోగస్యాపి భాష్యకారస్య [illegible] వికలప్రయోగార్థానుస్యేహాపి శరణ్యానుకమ్పయా తత్ప్రముపా [illegible] ర్థమ్.

[illegible] శరణాగతి [illegible] ప్రదానేన యథార్థముపయుక్తాన్ భగవతః ప్రా [illegible] ప్రథమం సర్వోపయోగిగుణవిశేషప్రకర్షమాహ (అపారేతి) స్వస్మిన్నపి వ్యాప్తిమభిప్రేత్య అపారత్వోక్తిః.

తత్ఫలితం స్వేనాపాశ్రయణీయత్వమభిప్రేత్యాహ (అనాలోచితేతి) జాతిగుణాదినికర్షాదరేణ సర్వైర్వరణత్వయా వరణీయేత్యర్థః. అనేన ప్రపత్తేస్సర్వాధి

† కరుణై

(౧) రా.

మూ:- ప్రణతార్తిహర? ఆశ్రితవాత్సల్యైకమహోదధే?

గ్గళైన్న; గుణత్తాలుమ్ జ్ఞానత్తాలుమ్ వన్దత్తాల్ వేఱ్ఱుక్కళైన్న, ఇవ్వే దజ్గళొన్ఱైయుమ్ పారాతేయిరున్దతేకుడియాక ఎల్లార్కుమ్ శరణ వరణ్యాన్ఱానవనే! ఇత్తాల్ కీழ్ చొన్న కృపాకార్యమాన సర్వలోకశరణ్యత్వమ్ శొల్లిఱ్ఱు. (ప్రణతార్తి హర) ఉక్తమానకృపైయైయుమ్ శరణ్యత్తైయుమనుసన్ధిత్తు తిరువడిగళిలే తలైశాయ్త్తారుడైయ ఇడర్కళై తీర్క్కుమవనే. (ఆశ్రితవాత్సల్యమహోదధే) అన్ఱీన్ఱ కన్ఱినుడైయ మలత్తై స్వయమ్ప్రయోజనమాకప్పోక్కుమ్ ధేనువైప్పోలే ఆశ్రితరుడైయదోషత్తై దేవరీరే తన్ పేఱాకప్పోక్కుమ్† ఇస్స్వభావమ్ అనుసన్ధానత్తుక్కు ప్పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతాయిరుక్కుమ్ పెరుమైయైయుడైయవనే! "మహోదధే" ఎన్ఱు - ఉక్తమానకరుణామ్బుధియిల్ కాట్టిల్ మికుతి శొల్లుకిఱతు.

కారత్వం దర్శితమ్. కారుణికో పియాదివిషమస్స్యాత్, సమో పియాదినిర్ఘృణస్స్యాత్ నతదా సర్వశరణ్యస్స్యాదితి తదర్థముభయోక్తిః.

శరణాగతిసమనన్తరలక్షణీయా గుణా వాహ (ప్రణతార్తిహర,ఆశ్రితవాత్సల్యైక మహోదధే)ఇతి. ప్రణతాః-ఇహాప్రకృష్టపహ్వీభావయుక్తాః ప్రపన్నాః. తేషాం తత్తదభిమతాలాభ నిమిత్తామార్తింహరతీతి-ప్రణతార్తిహరః. అనేనతు - ప్రపత్తే సకలఫలప్రదత్వంచసూచ్యతే. ప్రణతశబ్దస్య ప్రహ్వమాత్రపరత్వేత చార్తి హరణాదల్ప ప్రయత్న ప్రసాద్యత్వం ప్రకాశ్యతే. వాత్సల్యేన గుణాన్తరతిరస్కారమభిప్రేత్యైకశబ్దః.

---

† పోయుక్కైక్కాయాకిఱ

మూ:- అనవరతవిదితనిఖిల భూతజాతయా
థాత్మ్య! సత్యకామ! సత్య సఙ్కల్ప!

(అనవరతేత్యాది)సర్వకాలముమ్ అఱియప్పట్టిరున్ద ఎల్లా సకలభూతజాతఙ్గళిన్ ఉణ్మైయైయుడైయవనే! ఇత్తాల్ స్వతస్సర్వజ్ఞరాన దేవరీర్ కుక్ ఎన్నుడైయ తణ్మైయై నాన్ అఱివిక్క వేణ్డావిఱే యెన్నై. (సత్యకామ) నిత్యమాన కామఙ్గళై యుడైయనానవనే! ఇత్తాల్, ఆశ్రితనుడైయ అపేక్షితఙ్గళై క్కొడుక్కైక్కు క్కుడియాన అవాప్తసమస్తకామత్వమ్ శొల్లప్పట్టదు.

(సత్యసఙ్కల్ప) అమోఘసఙ్కల్ప. అపూర్వఙ్గళై సఙ్కల్పిత్తు క్కొడుక్కుమిడత్తిల్ అవైతప్పాతిరుక్కై.

యేన సర్వజ్ఞోప్యవిజ్ఞాతేవస్వతన్త్రోప్యస్వతన్త్ర ఇవచ స్యాత్. కారుణ్యాదిసద్భావేప్యజ్ఞస్య అపూర్ణస్య అశక్తస్యచ నిరపేక్షరక్షకత్వం న స్యాత్; అతస్తత్ప్రసిద్ధ్యర్థం గుణత్రయమ్ - అనవరతేత్యాదిభిరుచ్యతే.

అనవరతనిఖిలశబ్దాభ్యాం జ్ఞానస్య కాలతో విషయతశ్చ నిస్సఙ్కోచత్వోక్తిః. మను అనిష్టనివర్తనేష్టప్రాపణోపయోగి వ్యధికారాదిషు కిఞ్చిదపి కదాచిదపి తవాఽజ్ఞాతం నాస్తీతి భావః. నచ తవ, మాదృశాకిఞ్చన పరిత్యాగహేతుభూతం పూర్వోపకార ప్రత్యుపకారాది ప్రయోజనాన్తరసాపేక్షత్వం గుణవైకల్యం వా కదాచిదప్యస్తి. అతో మద్రక్షణేన స్వగుణాకాఙ్క్షా సంరక్షేత్యభిప్రాయేణాహ (సత్యకామేతి) నిత్యభోగ్యానన్తకల్యాణగుణాది విశిష్టేత్యర్థః. సఙ్కల్పమాత్రసాధిత జగత్సృష్ట్యాదేస్తవ మద్రక్షణేపి నహి సఙ్కల్పాతిరిక్తం సమ్పాదనీయమిత్యభిప్రాయేణాహ (సత్యసఙ్కల్పేతి) అమోఘసఙ్కల్పేత్యర్థః. త్వయైవ ఖ్యాపితం ప్రపన్నవిషయం త్వద్వ్రతం న కైశ్చిదపి ప్రతిహన్తుం శక్యమితి చ భావః.

మూ:- ఆపత్సఖ ! కాకుత్స్థ ! శ్రీమన్నారాయణ !

(ఆపత్సఖ) ఆపత్తుక్కు త్తుణైయానవనే ! తన్నాల్ వన్ద ఆపత్తుక్కుమ్ పిఱరాల్ వన్ద ఆపత్తుక్కుమ్ తుణైయాకైయావదు ఆశ్రయ రక్షకరాన దేవరీర్క్కై విట్టవళవిలుమ్ దేవరీరైయే తుణైయాకప్పఱ్ఱిలాయిరుక్కై. (కాకుత్స్థ) నమ్మాల్ వన్ద అనర్థత్తుక్కుమ్ నామే తుణైయెన్నుమిడమ్ ఎజ్జ్ఞేకత్తిలెన్న ; కకుత్స్థవంశ ప్రసూతరాన దేవరీరాచరిత్తపడియన్ఱో. (౧) "వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్" ఎన్నక్కడవతిఱే.

(శ్రీమన్) దేవరీరుపేక్షిత్తాలుమ్ దేవరాల్ పిఱవాక్కాతపడి అరుకేయిరున్దు శేర్పిడువారుమున్డన్ఱే. ఇత్తాల్, అరుకేయిరుక్కుమ పిరాట్టియైప్పార్త్తు రక్షిత్తరుళవేణుమెన్ఱే. (నారాయణ) అవళ్ తానే శిఱ

ఉక్తగుణవర్గహేతుక ద్రౌపదీగజేన్ద్రాది సంరక్షణప్రకారం తద్వత్స్వస్యాప్యాపత్ప్రశమనాయ ఉద్ఘాటయతి (ఆపత్సఖేతి) ఆపది సఖా భవతీత్యాపత్సఖః. సఖేవ ప్రీతి విశ్వాసగోచరః, సంరక్షకశ్చేతి భావః. తదేతత్ నిషాదవానర రాక్షస సర్వజాతిసులభేసకృత్ప్రపన్న సంరక్షణవ్రతిని సర్వలోకశరణ్యే విషయజ్ఞానమాత్ర సంరక్షితజడ్డుష్టావరజన్తుజాతే అవతారవిశేషే. సువ్యక్తమిత్యభిప్రాయేణాహ (కాకుత్స్థేతి) అనేన, (౧) "వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్" ఇత్యాదివచనమపి స్మార్యతే.

అస్యసాపరాధేష్వప్యాశ్రితేషు నిగ్రహాపాదకతానివారికయా సహధర్మచారిణ్యా నిత్యయోగమాహ (శ్రీమన్నితి) పరహితేష్వపి స్వార్థప్రవృత్త్యనుగుణ సర్వస్వాదివిశేషం వ్యనక్తి (నారాయణేతి). ఇదఞ్చపదద్వయం వ్యాఖ్యేయగతవిశిష్టసిద్ధా

---

(౧) రా-సు-

మూ;- పురుషోత్తమ! శ్రీరఙ్గనాథ!

కుఱ్ఱమ్మొళ్ళిలుమ్(౧) ''ఎన్నడియారదు శెయ్యార్'' ఎన్నుమ్ దేవరోడు జ్ఞాన సమ్పన్నరైప్పోల్ త్తు రక్షిత్తరుళ వేణుమ్ (పురుషోత్తమ) అర్థిప్పారై (౨) ''ఉదారాః'' ఎన్నుమ్ దేవరీరుడైయ ఔదార్యత్తైప్పార్త్తు రక్షిత్తరుళ వేణుమ్.

(శ్రీరఙ్గనాథ) కిట్టచ్చెన్న స్వభావఙ్గళ్లోమ్ శాస్త్రఙ్గళిలే కేట్టుప్పోకామే ప్రత్యక్షిక్కలామ్పడియన్ఱో దేవరీర్ కోయిలిలేవన్దు కణ్వళర్న్దరుళుకిఱతు.

పూర్వోపేయ ప్రకాశకమ్; నారాయణశబ్దవాచ్యజగత్సృష్ట్యాదిశక్తియుక్తదోషనివృత్త్యర్థం పఞ్చదశాక్షర్యాయోక్తం కాష్ఠాప్రాప్తం పరత్వరూపం వైలక్షణ్యం సమాఖ్యాతి (పురుషోత్తమేతి) పురుషనోతీతి పురుశబ్దవ్యుత్పత్త్యా బహుప్రదేష్టృత్వమత్ర వివక్షితమ్. స్వాశ్రితేభ్యః స్వాత్మానమపి సమ్భూయాతి కం దదాతీతి.

సర్వాపేక్షితసాధకసేవానుగుణాం సౌలభ్యకాష్ఠాం సూచయతి (శ్రీరఙ్గనాథేతి) ఉక్తస్యార్చావతారం ప్రస్తుత్య భగవతా శౌనకేన— (౩) ''తామర్చయేత్తాం ప్రణమేత్తాం యజేత్తాం విచిన్తయేత్। విశత్యపాస్తదోషస్తామేవ బ్రహ్మరూపిణీమ్'' ఇతి.

శ్రీపౌష్కరేతు అర్చావతారస్యోపాయవిరోధివర్గనివర్తకత్వమపి దర్శితమ్; (౪) ''సన్దర్శనాదకస్మాచ్చ పుంసాం సమ్మూఢచేతసామ్। కువాసనాకుబుద్ధిశ్చ కుతర్కశ్చకునిశ్చయః। కుహేతుశ్చ కుభావశ్చ నాస్తికత్వం లయం వ్రజేత్'' ఇతి. స్థానవిశేషోప్యత్ర సేవకానాం సత్త్వోన్మేషహేతుత్వాభిప్రాయేణోపాత్తః. స్వయంవ్యక్తసైద్ధవైష్ణవరూప భగవత్క్షేత్రవాసినామపి ఫలవిశేషః ప్రదర్శితః, శ్రీసాత్వతే (౫) ''దుష్టేన్ద్రియవశాచ్చిత్తం నృణాం యత్కలుషీకృతమ్। తదన్తకాలే సంశుద్ధిం యాతి నారాయణాలయే'' ఇతి.

---

(౧) పెరి-తి-౪-౯-౨. (౨) గీ-

మూ:- మమ నాథ నమో౽స్తు తే.

ఇతి శ్రీ భగవద్రామానుజ విరచితే గద్యత్రయే

శ్రీరఙ్గగద్యం సమాప్తమ్.

(మమ నాథ) కోయిలిలేనన్దుకణ్ పళ్ళిగొణ్డరుళుకిఱతు ఎఙ్కళ్ ముత్తైయై ఉణర్త్తుకైక్కాక ఎన్ఱిఱార్. (నమో౽స్తు తే) ముత్తైయై యుణర్న్దార్కళ్ అపేక్షితమాయ్ స్వరూపానురూపమాన పురుషార్థత్తైయపేక్షిత్తు త్తలైక్కట్టుకిఱార్. (౧)"ఉణ్ణిట్టాయినియున్ప్రియాయ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. దేవరీర్క్కు శేషమానవి వ్వాత్మవస్తు దేవరీర్క్కు భోగ్యమాయ్ త్తలైక్కట్టవేణుమ్.

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై తిరువడికళే శరణమ్.

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చేయ్త

శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానమ్

ముట్రిట్రు.

తత్రాపి, స్వాచార్యపరమ్పరాచిర సేవాజనిత ప్రసాదాతిశయాత్స్వదోషానాదరేణస్వస్యైవం విధాపస్థాప్రదత్వేన ప్రార్థితపూరణానుగుణతామభిప్రేత్యాహ (మమ నాథేతి) స్వాపేక్షితసిద్ధ్యర్థం యాచనీయః స్వామీ-నాథః. ఏవమభిముఖీకృతేరఙ్గనాథేప్రకృతోపాయస్య భరన్యాసరూపం ప్రదానాంశందమయన్త్యాదివృత్తాన్తేషు శరణాగతివిషయతయా ప్రసిద్ధేన భగవచ్ఛాస్త్రోక్తస్థాలనూత్నాది యోజనావతా నమశ్శబ్దేన నిగమయన్ ప్రయుజ్యమానస్యోపాయస్య త్వచ్ఛేషతయైవస్వక్రియాతామిత్యభిప్రాయేణాహ (నమో౽స్తుత ఇతి).

---

(౧) తి-వాయ్-౧౦-౧౦-౭.

యద్వా, అత్ర పరత్ర చాపేక్షితం నిర్మమత్వసంస్కృతం కైఙ్కర్యం సమస్తాభిప్రేతమ్, అస్త్వితి చాశాసనమ్. (తే) ఇత్యత్ర ప్రకృత్యం శేషప్రాప్యత్వ ప్రాపకత్వశేషిత్వాదిశాలితయా నిరుపాధికసమః ప్రయోగయోగ్యత్వ మభిప్రేతమ్. చతుర్థీ చాత్ర తాదర్థ్యపరా. ఇదమేవ వాక్యమాపద్యమానం పృథగ్గద్యోక్తస్య ప్రతిపదవిస్తారస్య సఙ్గ్రహోఽపి భవతి. సూత్రాదిష్వివ ప్రయోజనప్రశ్నే సతి అప్పత్తేరభియుక్తసమ్మతత్వాత్.

తత్రాయమర్థః - మత్ప్రపన్నస్య తే యథామనోరథం మత్కైఙ్కర్యం భవత్వితి. తదేవం రహస్యత్రయోక్త శరణ్యశరణాగతి తత్ఫలవిశేషాస్సన్దర్శితాః

యదత్ర సఙ్గ్రహేణోక్తమనుక్తమపి కిఞ్చన బృహద్గద్యాధికారే తద్వ్యక్తం ప్రత్యవమృశ్యతామ్॥

కవితార్కికసింహ సర్వతన్త్రస్వతన్త్ర
శ్రీమద్వేదాన్తాచార్యకృతం
శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానం
సమ్పూర్ణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యప్రారమ్భః

మూ;- యామునార్యసుధామ్భోధిమవగాహ్య యథామతి ।
ఆదాయభక్తియోగాఖ్యం రత్నం సన్దర్శయామ్యహమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యవ్యాఖ్యానప్రారమ్భః.

భాష్యకారర్ తమ్ తిరువుళ్ళక్కరుత్తిలఱుతియిట్టవర్థమ్ ఎన్నై నిష్ఠ ఙ్ప్లతే తమ్ముళవిలే పర్యవసిక్కైయన్ఱిక్కే కల్పకవృక్షచ్ఛాయైపోలే పరోపకారార్థమాక ఉపాయోపేయఙ్గళై అనుష్ఠిప్పాన్ఱు పరోపదేశమ్ పణ్ణుకిఱార్ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యత్తిల్ ; పెరియగద్యత్తిల్, సామాన్య

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

అథ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యవ్యాఖ్యానమ్.

అనయోర్గద్యద్వితయోక్తగమనికయైవ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యమపిగతార్థప్రాయమ్; తయోస్స్వానుష్ఠానోక్తిముఖేన శిష్యశిక్షణంకృతమ్ ఏ. తస్మిన్నుపదేశముఖేనేతి విశేషః

తత్ర యదాదావపద్యతే - "యామునార్యసుధామ్భోధిమవగాహ్యయథామతి । ఆదాయభక్తియోగాఖ్యం రత్నంసన్దర్శయామ్యహమ్" ఇతి.

ఇహసాభక్తియోగశబ్దః. స్వయమ్ప్రయోజన భగవదనుసన్ధానపరః. అన్యథాతత్ప్రాప్తయేచ తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేరన్యంనమేకల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతిమన్వాన ఇతివక్ష్యమాణవిరోధాత్, అత ఏవ ప్రత్యహమాలో

భగవద్విషయమాక అవరైనోక్కి స్వప్రార్థనైయాక వరుళిచ్చెయ్తార్. శ్రీరఙ్గగద్యత్తిల్ సౌలభ్యత్తుక్కెల్లైనిలమాన పెరియపెరుమాళ్ విషయమాక అవరైనోక్కి స్వప్రార్థనైయాక వరుళిచ్చెయ్తార్. ఇతిల్ పరత్వత్తుక్కెల్లైనిలమాన శ్రీవైకుణ్ఠనాథన్ విషయమాక ప్పిఱరైనోక్కి క్కర్తవ్యోపదేశమ్ పణ్ణుకిఱార్.

శ్రీభాష్యత్తిల్, లోకత్తిలే దురాచారముపాయమెన్బార్, దేవతాన్తరోపాసనమ్ ఉపాయమెన్బార్, దేవతైయైయొழிయ కేవలకర్మమ్ ఉపాయమెన్బార్, కేవలజ్ఞానముపాయమెన్బార్, కర్మజ్ఞానసముచ్చయమ్ ఉపాయమెన్బారాయ్క్కొణ్డు వేదవాక్యఙ్గళై వికల్పిక్కిఱ బాహ్యకుదృష్టికళై నిరసిక్కైక్కాక నిఙ్గళ్ శొల్లుకిఱ వాక్యఙ్గళుక్కు ప్పొరుళ్ నిఙ్గళ్ శొల్లుకిఱపడియన్ఱు; యుక్తికళిరున్దపడియాలుమ్ ప్రమాణఙ్గళిరున్దపడియాలుమ్ కర్మజ్ఞానసహకృతైయాన భక్తియే ఉపాయమెన్ఱు శొల్లుకిఱవితువేఱుళెన్ఱు సాధిక్కవేణ్డుకైయాలే ప్రపత్తియుమ్ ఉళ్ళ సూచితమాయ్ క్కిడక్కచ్చెయ్తేయుమ్, భక్తియితేనోక్కాక ఉపపాదిత్తరుళినార్.

ఇవ్వళవాలే దుశ్శకైయాన భక్తియే ఉపాయమెన్ఱు భ్రమిత్తు మన్దమతికళ్ భయప్పడామైక్కుమ్, అన్దభక్తితన్నై యసిద్ధిక్కుమ్పురుషార్థసిద్ధిక్కుమ్ చరమమాన ఉపాయమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిడత్తై ఉపపాదిత్తరుళినార్ పెరియగద్యత్తిలే. భక్తిసాధ్యత్తుక్కుమ్ ప్రపత్తియే పోఱుమెన్ఱు ప్రపత్తివైభవమ్ శొన్న ఇవ్వళవాలే "ప్రపత్తియుమ్ అఙ్గమ్, స్వతన్త్రోపాయమ్ భక్తియేయో?" ఎన్ఱు శఙ్కిప్పవాన్మైక్కాక సుశకమాయ్ స్వరూపానురూపమాయ్ నిరపేక్షమాయ్ స్వతన్త్రమాన

ఉపాయమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిడత్తై వెళియిట్టార్ శ్రీరఙ్గగద్యత్తిల్. ఇతిల్ ఇప్పడి ఉపాయనిష్కర్షమ్ పణ్ణవిన్ను ఇవ్వుపాయప్రాప్యమాన దేశవైభవత్తైయుమ్, అద్దేశాధిపతియాయ్ అనుభావ్యమాన అవ్వస్తు వైభవత్తైయుమ్, అవ్వస్తువైభవానుభవజనితమాన కైఙ్కర్యత్తైయుమ్ శ్రోతాక్కళుక్కు రుచిపిఱక్కుమ్పడియాక వరుళిచ్చెయ్తు ఇవ్వర్థత్తిల్ రుచియుడైయ భాగ్యవాన్గళ్ ఇప్పేఱుపెఱ్ఱు వాఴ్వతెన్ఱు ఉపాయాంశత్తై సఙ్కుచితమాకవనువదిత్తు ఉపేయాంశత్తై ప్పరక్కవరుళిచ్చెయ్తు తలైక్కట్టుకిఱార్.

ఇప్ప్రబన్ధమ్ ఇఱు చూర్ణైయాయ్, అతిల్ ముతల్ చూర్ణైయాలే శరణ్యమాన వస్తువినుడైయ స్వరూపరూపగుణవిభూతివైలక్షణ్యత్తైయు మనుసన్ధిత్తు ఇతుక్కెతిర్ త్తట్టాన తన్నుడైయ వైలక్షణ్యత్తైయు మనుసన్ధిత్తు ఇప్పడియిరున్దుళ్ళవెనక్కు అవ్వస్తువైప్పెఱుకైక్కు ఉపాయమ్ ప్రపత్తియేయెన్ఱియ వేఱిల్లైయెన్ఱు అఱుతియిట్టు, అవనుడైయ సౌశీల్యాదికళై ప్పఱ్ఱాశాక అవన్ తిరువడికళిలే శరణమ్పుకువానెన్గిఱార్. ఇరణ్డామ్చూర్ణైయిల్ ఫలత్తుక్కు సకృదేవ అమైన్దిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ పేఱ్ఱిల్ మనస్సుకవలైపోకామైక్కుమ్ తనక్కు కాలక్షేపార్థమాకైక్కుమాక నిత్యానుసన్ధానమ్ పణ్ణువానెన్గిఱతు.

మూన్ఱామ్ చూర్ణైయిల్ ఇవ్వుపాయనిష్ఠనానవనుక్కు ఫలప్రాప్తిక్కుఱుప్పాన అర్చిరాదివర్త్తియేపోయ్ ప్రకృతిమణ్డలత్తై క్కడక్కుమ్పడియైయుమ్, కడన్దాల్ శెన్ఱుప్రవేశిక్కుఱ నిత్యవిభూతివైభవత్తై

మూ;- స్వాధీనత్రివిధచేతనాఽచేతనస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదం

యుమ్, దేశప్పిరైయుమ్, అజ్గుళ్ళవలజ్గాఙరజ్గళైయుమ్ అప్పడి అల జ్కృతమానదేశత్తిల్ † ఒల్కపడైయానాయ్చ్చిమూరుమ్ తానుమా యూఙ్ఞనమళియిరుక్కిఱ విరుప్పైయుమ్, అవర్కళాలే పరిచర్యమాణ నాయిరుక్కిఱ శ్రీవైకుణ్ఠనాథనైయుమ్, అన్నాయ్చ్చియారుక్కు అను భాన్యమాన అవయవసౌన్దర్యత్తైయుమ్, దివ్యాభరణవర్గత్తైయుమ్ ఇన శ్రీ కాఙత్తుత్తుమ్పడియాన దివ్యాయుధవర్గత్తైయుమ్ ఇస్సుబా యత్తైక్కణ్డను భవిత్తుకైజ్కర్యమ్పణ్ణుకిఅసూరిపరిషత్తైయుమ్, అవర్ కళాలేసేవ్యమాన నాచ్చియ్యఙ్నద్దమళియిరుక్కిఅవిరుప్పైయుమ్ అనుసన్ధిత్తు ఇప్పడ్జైనామ్ ఎప్పోతు పెఱువతెన్ఱనుసన్ధిత్తు మనోరథానుగుణమాక ప్పెత్తుక్కిట్టినిత్యకైజ్కర్యమ్ కొణ్డరుళవేణుమెన్ఱు ప్రార్థిత్తు ఆత్మసమ ర్పణమ్ పణ్ణువానెన్గిఱతు.

నాలామ్చూర్ణైయిల్ ఇవనపేక్షానుకూలమాకఅవనాలేస్వీకృత నాయ్ క్కొణ్డు అనుకూలవృత్తియై పణ్ణియిరుప్పానెన్గిఱతు; అఞ్జామ్ చూర్ణైయిల్ నెడుజ్గాలమిఙ్ఙన్దవిఙ్ఞవృతీర అనన్యపరనాయ్ ఇమ్మైయాంత స్థనాయ్ క్కొణ్డునదాదర్శనమ్ పణ్ణికొణ్డిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లు కిఱతు. ఆఱామ్చూర్ణైయిల్ అవన్ ఇవనైవినవిక్కుళిరక్కటాక్షిత్తు త్తిరువడికళై త్తలైయిలేవైక్క, అడిశూడుమరశాయ్ స్వారాజ్యధుర న్ధరనాయిరుక్కు మిరుప్పై చ్చొల్లుకిఱతు.

అతిల్ ముతల్చూర్ణైయాలే "స్వాధీన" ఎన్ఱుతుడజ్గి "నారా యణ" ఎన్ఱఅతియాక చేతనాఽచేతన విలక్షణస్వరూపత్తైయుమ్ స్వరూ పానుగుణమానగుణజ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. "స్వాధీన" ఎన్గిఱపదత్తాల్

జీవనాయేత్యాదికమపి సమ్యక్తిత త్సాధనపరమ్. అపితు "జ్ఞానీతుపరమై కాన్తీ తదాయత్తాత్మజీవనః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధే అత్ర త్యావస్థావిశేషే మరు దేశోపయికపానీ యాన్యాయేన అలభ్యలాభాశ్వాసనాభిప్రాయమ్.

† (పా) ఉలకుడైయ.

పరాధీనవ్యాపారమాన చేతనాచేతనఙ్గళ్ పోలన్ఱియితే స్వాధీనస్వ వ్యాపారనాయిరుక్కుమెన్గిఱతు; ఇత్తాల్ (౧) "జగద్వశే వర్తతేదం కృష్ణస్య సచరాచరమ్" ఎన్గిఱపడియే తన్నైయొఴిన్దవైయడైయ త్తానిట్టవఴక్కాయిరుక్కుమెన్గిఱతు. అవైయేవైయెన్నిల్, (త్రివిధ చేతనాచేతన) బద్ధముక్తనిత్యరూపమాన ఆత్మవర్గమెన్న, ప్రాకృతా ప్రాకృతకాలరూపమాన అచిత్తెన్న, ఇవై.

ఇవైతానేయో పరతన్త్రమాయిరుప్పనవెన్నిల్, (స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదమ్) ఇవఱ్ఱినుడైయధర్మియాన స్వరూపమెన్న, ధర్మమాన స్వభావమెన్న, ఇవఱ్ఱినుడైయ వ్యాపారమెన్న, ఇవై. స్థితిః-వ్యవస్థితిః; స్వభావమ్, (౨) "నిత్యోనిత్యానామ్" (౩) "నిత్యాసతతవిక్రియా" ఎన్నుమ్ చేతనాచేతనస్వరూపఙ్గళ్ నిత్యమాకైయాలే "స్వరూపస్థితి" ఎన్ఱు సత్తానువృత్తిశొల్లవేణ్డా. చేతననుక్కు స్వరూపభేదమావతు-మాయా వాదికళైప్పోలే ఏకాత్మావాయిరుక్కైయన్ఱియిలే (౪) "ఏకోబహూనామ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "నానాత్మానోవ్యవస్థితాః" ఎన్ఱుమ్, సుఖదుఃఖాదిభేదత్తాలే ఆత్మాక్కళనేకరాయిరుక్కై. స్వభావభేదమావతు - జ్ఞాతృత్వకర్తృత్వభోక్తృత్వనిత్యత్వస్వయమ్ప్రకాశత్వశేషత్వాదికళ్.

ప్రవృత్తిభేదమావతు - జ్ఞానచికీర్షాప్రయత్నాదికళ్. అచేతనత్తుక్కు స్వరూపభేదమావతు - ప్రకృతిమహదహఙ్కార తన్మాత్రాకాశాదిభేదత్తాలుమ్ కలాకాష్ఠాముహూర్త్తాదిభేదత్తాలుమ్ భిన్నమాన కార్యకారణావస్థవస్తుక్కళ్. స్వభావభేదమావతు - జడత్వపరిణామిత్వ నిత్యత్వపరార్థత్వసత్త్వాదిగుణాశ్రయత్వాదికళ్. ప్రవృత్తిభేదమావతు- కార్యారమ్భకత్వ ఉపాదానత్వ తిరోధాయకత్వ అప్రకాశత్వాదికళ్.

మూ:- క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టంస్వాభావికానవధికా

గృహోపకరణభృత్యాదికళినుడైయ స్వరూప సమ్పాదనాది వ్యాపారాదికళ్, రాజాదికళుక్కుమ్ స్వాధీనమాయన్దో విరుప్పతు.

అవ్వోమాత్రమో ఎన్నిల్, (క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టమ్) అవర్కళుక్కు క్లేశకర్మాదిదోషఙ్గళాయిరుక్కుమ్, ఇవనుక్కు "క్లేశకర్మవిపాకాశయైరపరామృష్టః పురుషవిశేష ఈశ్వరః" ఎన్గిఱపడియే ఈదృశసమస్తదోషఙ్గళుమిన్ఱియిలే యిరుక్కుమ్, క్లేశమావతు-రాగద్వేషాభినివేశాః క్లేశాః. కర్మమావతు-పుణ్యాపాపరూపకర్మమ్. విపాకమావతు-జాత్యాదిషు విభాగా విపాకాః. ఆశయమావతు - ఆశయో నామవాసనా. ఇవయొన్ఱుక్కు వశ్యనన్ఱిక్కేయిరుక్కై. ఇతు హేయఙ్గళుక్కెల్లాముపలక్షణమాయ్,(౧)"సమస్తహేయరహితమ్"ఎన్ఱుమ్, (౨) "వినా హేయైర్గుణాదిభిః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సమస్తహేయప్రత్యనీకనెన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱతు.

ఇప్పడి హేయప్రత్యనీకనాయిరుక్కు మళవేయో ఎన్నిల్; (స్వాభావికేత్యాది) సమస్తకల్యాణగుణఙ్గళుక్కు మొరుసాగరమెన్గిఱతు. (స్వాభావిక) (3) "స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ" ఎన్ఱుమ్, (౪) "తఇమేసత్యాః కామాః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఒరుసాధనానుష్ఠానత్తాలేయాతల్, ఒరుదేవతా ప్రసాదత్తాలేయాతల్, ఒరునాళ్ పఱ్ఱైయిల్ వరుతల్ పోతల్ శెయ్కైయన్ఱిక్కే గుణఙ్గళ్ ధర్మిక్కు సత్తాప్రయుక్త

మూ:- తిశయజ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్యశక్తితేజః ప్రభృత్య

మైన్దై. ఇప్పడిస్వభావసిద్ధమాన గుణఙ్గళ్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కుమో వెన్నిల్; (అనవధికాతిశయ) (౧) "యతో వాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసా సహ" ఎన్ఱుమ్, (౨) "ఉయర్వఱ ఉయర్ నలముడైయవన్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే గుణఙ్గళినుడైయ మికుతిక్కు ఎల్లైయిల్లామలిరుక్కుమ్.

ఉళ్ళగుణఙ్గళుక్కు ఎల్లైయిల్లైయిరున్దాలుమ్ ఇల్లాతగుణఙ్గళుముణ్డాయిరుక్కుమో ?; ఉళ్ళగుణఙ్గళ్ తానెవై యెన్నిఱ అపేక్షైయిలే కిళమ్బుకిఱతు (జ్ఞానబలైశ్వర్య ఎన్ఱుతొడఙ్గి). (జ్ఞాన) (౩) "యో వేత్తి యుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదా స్వతః" ఎన్గిఱపడియే సర్వకాలముముణ్డాన సర్వపదార్థసాక్షాత్కారమ్. (బల) (౪) "సద్యాధారపృథివీం ద్యాముతేమామ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "విష్టభ్యాహమిదం కృత్స్నమేకాంశేన స్థితో జగత్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఉభయవిభూతియైయుమ్ అక్లేశేన వహిక్కవల్ల మిడుక్కు.

(ఐశ్వర్య) (౬) "ఈశ్వరాత్మానాపీశతే దేవ ఏకః" ఎన్గిఱపడియే ఇప్పడి ధరిత్తజగత్తైత్తన్ † తుడైక్కొణ్డే అముక్కియాళవల్లనాన నియన్తృత్వమ్. (వీర్య) (౭) "స శ్రమోనచఖేదస్తే జగద్ధారణశాసనే" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే జగద్ధారణనియమనఙ్గళాలే శారీరమాన సమాన సర్వక్లేశఙ్గళుమిన్ఱియిలే యిరుక్కై. (శక్తి) (౮) "పరాస్య శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే" ఎన్ఱుమ్, (౯) "నహి పాలనసామర్థ్యమృతే సర్వేశ్వరం హరిమ్" ఎన్ఱుమ్, (౧౦) "చేష్టాత స్యాప్రమేయస్య వ్యాపినో వ్యాహతాత్మికా" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఏఱిట్టుక్కొణ్డ తొరు కార్యమ్ తక్కై వుపడాతపడి శెయ్ తుతలైక్కట్టవల్లనాన సామర్థ్యమ్. (తేజః) (౧౧) "రజారాదీని

---

(౧) పురుషసూ (౨) తి-వాయ్-౧-౧-౧.

మూ;- సఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘ మహార్ణవమ్.

నామాని రామస్య తస్య రావణ। రత్నాని చ రథాశ్చైవ త్రాసం సఞ్జనయన్తి మే” ఎన్గిఱపడియే వ్యాపారాన్తరనిరపేక్షమాక అవన్ పేర్ శొన్నపోతే ఎతిరికళ్ † కులైయుమ్పడియానమతిప్పు. ఇత్తాల్, బహుయత్నసాధ్యమానత్తై అల్పయత్నత్తాలే తలైక్కట్టవల్లనెన్ఱపడి. అన్ఱియిలే(౧)“తస్యనామ మహాద్యశః” ఎన్గిఱపడియే వీర్యశక్త్యాదికళాల్ వఱక్కుమ్ పుకర్ప్కళాకవుమామ్; ఆనాలిప్పడి పాఙ్గుణ్యమేయో ఉళ్ళతెన్నిల్, (ప్రభృతి) (౨) “తవానన్తగుణస్యాపి షడేవ ప్రథమే గుణాః” ఎన్గిఱపడియే ఇవై తొడక్కమాన గుణఙ్గళ్ పలవుముళవెన్గిఱతు.

ఇప్పడి పలవుముణ్డానాలుమ్ ఇన్నతనైయెన్ఱు ఎణ్ణప్పట్టిరుక్కమోవెన్నిల్; (అసఙ్ఖ్యేయ) (3) ‘‘సఙ్ఖ్యాతుం నైవ శక్యన్తే గుణాః” ఎన్ఱుమ్ (౪) ‘‘నతే గుణానాం అయుతైకమంశం వదేన్నవా” ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఎణ్ణిఅన్ఱిరుక్కుమ్; ఇప్పడి ఎణ్ణిఅన్ఱిరుక్కైక్కడి దోషగుణఙ్గళ్ కూడియోవెన్నిల్; (౫) (కల్యాణ) ‘‘బహవో నృపకల్యాణగుణాః” ఎన్ఱుమ్, ‘‘సఙ్ఖ్యాతుం నైవ శక్యన్తే గుణా దోషాశ్చ శార్ఙ్గిణః। ఆనన్త్యాత్ప్రథమో రాశిరభావాదేవ పశ్చిమః” ఎన్ఱుమ్, (౬) ‘‘సమస్తహేయరహితం విష్ణ్వాఖ్యమ్” ఎన్ఱుమ్, (౭) సమస్తకల్యాణగుణాత్మకో౽సౌ” ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే హేయగన్ధరహితమాన గుణఙ్గళుక్కు ముడివిల్లైయెన్గిఱతు. (కల్యాణ) ఆశ్రయమానవవన్ననోక్కు అనుభోక్తాక్కళోడువాసియఱ అమఙ్గళావహమాయ్ సుఖావహముమాయిరుక్కుమ్. (౮) ‘‘కల్యాణం మఙ్గళం

శుభమ్" ఎన్నక్కడవతిల్లై. లోకత్తిలుమ్, ఇఙ్గుత్తిరళైన్ ? దుఃఖమోకల్యాణమో వెన్ఱు దుఃఖప్రతియోగియాక సుఖత్తైచ్చొల్లక్కడవతిల్లై. (గుణ) కేట్టపోతే శెవిప్పుత్తైక్క వేణ్ణుమ్బడియాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే "గుణ్యన్తే ఇతి గుణాః" ఎన్నుమ్, (౧) "ఊర్కిన్ఱకుణఙ్గళైయుడైయాయ్" ఎన్గిఱపడియే "అహో అహో" ఎన్ఱు† కిళరివినూల్ ఒక్కణ్డుపలకాలుమావర్త్తిక్కుమ్బడియాయిరుక్కై.

ఇప్పడి ఓరోగుణఙ్గళేయో సఙ్ఖ్యైయుమవధియుమిన్ఱిక్కే యిరుప్పతెన్నిల్. (గుణగణ) (౨) "తేజసాం రాశిమ్" ఎన్నుమ్, (౩) "ఒణ్శుడర్కత్తై" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే స్వామిత్వానుబన్ధియాన శౌర్యమెన్న, వీర్యమెన్న, పరాక్రమమెన్న, చాతుర్యమెన్న, స్థైర్యమెన్న ధైర్యమెన్న, ఏవమాదికళ్, సౌలభ్యానుబన్ధియాన భవ్యత్తైయెన్న కృపైయెన్న, అపరాధసహత్వమెన్న, క్లేశాసహిష్ణుత్వమెన్న ఏవమాదికళ్; సౌశీల్యనిబన్ధనమాన స్వవైభవాజ్ఞానమెన్న, పరహేయత్వాజ్ఞానమెన్న, అకృత్రిమత్వమెన్న ఏవమాదికళ్; వాత్సల్యానుబన్ధియాన పక్షపాతమెన్న, దోషత్తిల్ గుణబుద్ధియెన్న, ఉపకారనైరపేక్ష్యమెన్న ఏవమాదికళ్; సన్తోషానుబన్ధియాన ప్రియమోదప్రమోదానన్దఙ్గళెన్న ఏవమాదియాయ్, ఓరోగుణఙ్గళైప్పఱ్ఱిత్తిఱమ్ తిఱమాక పలగుణఙ్గళుక్కు ఎల్లైయిల్లైయెన్గిఱతు.

ఇప్పడిక్కొత్తగుణఙ్గళ్ తాన్ తనిత్తని అలకలకావోపిరుప్పతెన్నిల్, (ఓఘ) ఊర్వారియుమ్ కాట్టువారియుమ్ మలైవారియుమ్ పరికళుడైన్దవారియుమ్ ఓరిడత్తిలేకూడినాల్ కఙ్గుమ్ కరైయుమఱ్ఱిన్ఱు కరైకాణవొణ్ణాతే తిరైమేల్ తిరైయాక ఒరువెళ్ళమాక వరుమాపోలే సమస్తగుణఙ్గళుమ్ ఒరుపడిప్పట్టిరుక్కుమెన్గిఱతు. ఎల్లామ్కూడినాలు అఱ్ఱు

† కిళరొళినూల్. (౧) తి-వాయ్-౮-౧-౬. (౨) వి పు. ౧. ౯-౧౭. (౩) తి-వాయ్-౭-౭-౬.

మూ;- పరమపురుషం

వెళ్ళుమ్ పోతెనిర్ కళై పిరిత్తరియవొణ్ణాతపడియాలుమ్, కరైయుళ్లియ ప్పిరకినాలుమ్ ఓరిడత్తిల్ పన్దనిర్ అవ్విడత్తిల్ నిలైనిల్లాతే కళ్ళియుళ్కడవతుమాయ్ మలైయిలడియుళ్ నిరావాతే వళ్ళరుక్కడవతుమాయి ఱేయిరుప్పతు. అప్పడి ఇవ్వాశ్రయత్తిల్ నిలైనిల్లాతపడి అస్థిరగుణఙ్గళుమాయ్ అనిత్యగుణఙ్గళుమాయో విరుప్పతెన్నిల్, అర్ణవమెన్గిఱతు; -"సముద్ర ఇవసిన్ధుభిః" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లావాఱుకళుమ్ కూడికడలిలే పర్యవసిక్కుమ్ అవ్విడత్తైవిట్టుప్పోకాతొళ్ళియవుమ్ వళ్ళరాతొళ్ళియవుమ్ కిడవతాయిరుక్కుమాపోలే ఇఙ్గు ఎల్లాగుణఙ్గళుమ్ శేరవిరుక్కక్కడవతుమాయ్ నిత్యముమాయిరుక్కుమ్. (అర్ణవమ్) అర్ణవమాకిఱతు - జలమాకైయాలే లవణేక్షు సురాసర్పి దధిక్షీరఙ్గళాకిఱ ఇవ్వారుకిల్ పరిచ్ఛిన్నఙ్గళాన షట్సముద్రఙ్గళ్ పోలన్ఱియిలే ఇవై ఇత్తనైక్కు మవ్వరుకాయ్ అధికవధికపరిణామ శుద్ధజలమ్బాలే పెరుత్తిరుక్కుమెన్గిఱతు-

ఇప్పడియెన్ఱాలుమ్, లోకాలోకశ్వేతద్వీపాదికళాలే పరిచ్ఛిన్నమాయున్డోవిరుప్పతు. అప్పడియేయో ఇఙ్గుమెన్న; (మహార్ణవమ్)(౧)"గుణానామాకరోమహాన్"ఎన్నుమ్ (౨) "సమస్తకల్యాణగుణామృతోదధిః" ఎన్గిఱపడియే అమృతమయమాయిరుప్పతొరు పెరుమ్బఱక్కడలెన్గిఱతు. ఇప్పడికొక్క త్తస్వరూపరూపగుణఙ్గళైయుడైత్తానవస్తువేతెన్నిల్ (పరమపురుషమిత్యాది) ప్రపమ్భాతనాన నారాయణనెన్గిఱతు. కీదృగ్భూతనెన్నిల్, (పరమపురుషమ్) పురుషశబ్దమ్ జీవనుక్కుమ్ సాధారణమాకైయాలే పరమపురుషమెన్ఱు వ్యావర్తిక్కిఱతు. "పరోమా అస్మాదితిపరమః" ఎన్ఱు ఇవనుక్కు మేలాయిరుప్పారిల్లైయెన్గిఱతు.

(౧) రా-కి-౧౫-౨౦. (౨) స్తో-ర-

మూ;- భగవన్తంనారాయణం

ఇప్పడి సర్వాతిశాయియానవస్తువుక్కు ప్పేరెన్నెన్నిల్, (భగవన్తమ్) "స్వాధీనత్రివిధ" ఎన్గుతుడఙ్గి సృష్టిస్థిత్యాదికర్తృత్వమ్‌శొల్లుకైయా లుమ్, "జ్ఞానబలైశ్వర్య" ఎన్గుషాడ్గుణ్యయోగమ్ శొల్లుకైయాలుమ్(౧) "సమ్భర్తేతితథాభర్తా భకారోర్థద్వయాన్వితః। నేతాగమయితాస్రష్టాగకారార్థ స్తథామునే" ఇత్యాదిశ్లోకఙ్గళాలుమ్, (౨) "జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్య వీర్యతేజాంస్యశేషతః। భగవచ్ఛబవాచ్యానివినాహేయైర్గుణాదిభిః" ఎన్గిఱశ్లోకత్తాలుమ్ ప్రతిపాదితమాన నిర్వచనత్తాల్ ఫలితమాన తిరునామమ్‌శొల్లుకిఱతు. ఇత్తాల్ పూర్ణషాడ్గుణ్యనెన్గుమ్, జగత్కారణభూతనెన్గుమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు.

బ్రహ్మాదికళుక్కుమ్ తద్గుణలేశత్తాల్ ఔపచారికమాక భగవచ్ఛబ్దవాచ్యత్వముణ్డాయిరాతోవెన్నిల్, అతుకాక, (నారాయణమ్) అనన్యపరమాన నారాయణానువాకసిద్ధనాయ్, (౩) "నారాయణాద్బ్రహ్మాజాయతే,నారాయణాద్రుద్రోజాయతే" ఎన్గిఱపడియే బ్రహ్మరుద్రాదికళుక్కుమ్‌కూడ కారణముమాయ్ ప్రాప్యనుమానవనెన్గిఱతు. (నారాయణమ్) భగవచ్ఛబ్దత్తాలుమ్ షాడ్గుణ్యమాత్రమేయితే శొల్లిఱ్ఱు. "ప్రభూత్యసఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవమ్" ఎన్గుమ్ సమస్తగుణాశ్రయత్వమ్ శొల్లుకైయాలే అత్తాల్‌ఫలితమాన తిరునామమ్‌శొల్లుకిఱతు.

" నారాయణంపరమపురుషమ్ " ఎన్గైయాలే శ్రీపురుషసూక్తప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. "భగవన్తమ్" ఎన్గైయాలే(౪)"భగ

(౧)   (౨) వి-పు-   (౩) నా-రా-సూక్తమ్.

మూ;- స్వామిత్వేనసుహృత్త్వేన గురుత్వేనచ పరిగృహ్య

వాన్ పవిత్రంవాసుదేవః" (౧) "పవిత్రంవాసుదేవోఽభగవాన్, సజ్జ్ఞోఽభగవాన్, ప్రద్యుమ్నోఽభగవాన్" ఇత్యాదిరహస్యామ్నాయ ప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. "నారాయణమ్" ఎన్గైయాలే నారాయణానువాకప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. ఆకఇత్తాల్, (౨) "ఆదౌమధ్యే తథాన్తేచవిష్ణుస్సర్వత్రగీయతే" (౩) "వేదైశ్చసర్వైరహమేవవేద్యః" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే కృత్స్న వేదప్రతిపాద్యన్ నారాయణనెన్నుమర్థత్తైచ్చొల్లుకిఱతు.

ఇతుక్కుమున్బు ప్రాప్యవిషయవైలక్షణ్యమ్ శొల్లిఱ్ఱు. ఇనిఇవ్విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యప్రార్థనైయై చ్చొల్లుకిఱతు "తత్ప్రాప్తయేచ" ఎన్ఱుతియాక. (స్వామిత్వేనగురుత్వేన సుహృత్త్వేనచపరిగృహ్య) నారాయణశబ్దత్తాల్ ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట అర్థత్తై అనుసన్ధిక్కిఱపడి. స్వామిత్వసౌశీల్యసౌలభ్య వాత్సల్యాదికళితే నారాయణశబ్దార్థమ్. స్వామిత్వేన వెన్గైయాలే స్వామిత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. గురుత్వేనవెన్గైయాలే - (౪) "పేతకవాయ్ప్పిరానార్ పిరమకురువాకి" ఎన్గిఱసౌలభ్యమ్ శొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేనవెన్గైయాలే - సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. చకారత్తాలేవాత్సల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. అన్ఱిక్కే చకారత్తాలే సముచ్చయమాయ్, వాత్సల్యమ్ ఉపలక్షితమాకవుమామ్.

అన్ఱియిలే స్వామిత్వేనవెన్ఱు-"పరమపురుషమ్" ఎన్ఱు పరమపురుష శబ్దత్తాలే సూచితమాన పురుషసూక్తత్తిల్ ప్రతిపాదితమాన స్వామిత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. గురుత్వేనవెన్ఱు "భగవన్తమ్" ఎన్ఱు భగవచ్ఛబ్ద సూచితమాన రహస్యామ్నాయత్తిల్ "సజ్ఞ్జోఽభగవాన్" ఎన్ఱు సఙ్కర్షణరూపేణ జ్ఞానప్రదానమ్పణ్ణినగురుత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేనవెన్ఱు - "నారాయణమ్" ఎన్ఱు నారాయణశబ్దత్తాలే సూచితమాన నారాయణానువాకత్తిల్, (౫) "అన్తర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారా

(౧) (౨) వి-పు-(౩) గీ-౧౫-౧౫, (౪) పెరి-తి-౫-౨-౮. (౫) తై-నా-

మూ:- ఐకాన్తికాత్యన్తిక

యణస్థిస్తతః" ఎన్నుమ్. (౧) "తస్యాశ్శిఖాయామధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః" ఎన్నుమ్, ఇవన్ఱై విడమాట్టాతే ఉళ్ళేపుకున్దుకలన్దిరుక్కుమెన్ఱు ప్రతిపాదితమాన సౌహార్దమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వామిత్వేన వెన్తైయాలే శరణాగతి పణ్ణుకైక్కు ప్రవర్తకమాన స్వస్వామి సమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు; గురుత్వేన వెన్తైయాలే శిష్యాచార్యసమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేన వెన్తైయాలే (౨) "శరణం సుహృద్గతిర్నారాయణః" ఎన్ఱు సఖ్యనిబన్ధనమాన సమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు. సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్. ఇత్తాల్ సర్వవిధసమ్బన్ధముమ్ అవనెన్నపడి. "పరిగృహ్య" ఎన్ఱుఒరుత్తియై మాత్రమాకత్తాన్ ప్రతిపత్తిపణ్ణుకైయన్ఱిక్కే సర్వావిగీతమాక లోకపరిగృహీతమానవర్థమెన్నై.

(పరిగృహ్య) పరితోగృహీత్వా. శాస్త్రావలోకనత్తాలుమ్ అచార్యోపదేశత్తాలుమ్ భగవదనుష్ఠానత్తాలుమాకిఱ సర్వప్రకారత్తాలుమ్ నెఞ్జిలే స్వీకరిత్తు. ఇప్పడి అత్తైయిల్ స్వామిత్వానుసన్ధానమ్ పణ్ణినవనన్తరమ్ (౩) "ఆత్మదాస్యంహరేస్స్వామ్యమ్" ఎన్ఱు స్వామిత్వప్రతిసమ్బన్ధియాన దాస్యానుగుణవృత్తివిశేషత్తై ఆశైప్పడుమ్పడి శొల్లుకిఱతు, † "ఐకాన్తికతత్పాదామ్బుజపరిచర్యైకమనోరథః" ఎన్గిఱపదత్తాలే. (ఐకాన్తిక) ఏకాన్తసమ్బన్ధియాయిరుక్కై. అతావతు - అన్తరఙ్గమెన్నపడి. అతావతు - తత్పదత్తోడే అన్వయిక్కవుమామ్. తత్పాదామ్బుజద్వయత్తోడే అన్వయిక్కవుమామ్. పరిచర్యైయోడే అన్వయిక్కవుమామ్. తత్పదత్తోడే అన్వయిత్తపోతునిరు

† మూలానుగుణపంక్తిర్నాస్తి. (౧) తై-నా- (౨) సుబా-౬, (౩) లక్ష్మీతన్త్రే

మూ;- తత్పాదామ్బుజద్వయపరిచర్యైకమనోరథః

పాధిః బన్దువానవనెన్ఱపడి. తత్పాదామ్బుజత్తిడేయన్వయిత్తపోతు (౨) "త్వత్పాదపఙ్కజపరిగ్రహధన్యజన్మాభూయాసమ్" (౧) "అజ్ఞైనిధాయః రఘోరయథాసుఖన్తే సమ్భావయామిచరణౌ" ఎన్ఱు బాహ్యవిషయఙ్గళిల్ కాతల్ పోలే అప్రాప్తమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే శేషియుడైయ తిరువడికళే శేషభూతనుక్కు స్వతః ప్రాప్తమెన్నై. పరిచర్యైయోడే అన్వయిత్తపోతు స్వరూపప్రాప్తమెన్నై.

(తత్పాదామ్బుజద్వయ) తచ్ఛబ్దమ్ (ప్రకృత) తపరామర్శియాకైయాలే నారాయణమెన్ఱు ప్రస్తుతమానవన్నై ప్పరామర్శిక్కిఱతు. ఇత్తాల్ "నారాయణచరణౌ" ఎన్గిఱతైనినైక్కిఱతు. (పాదామ్బుజ) "తత్" ఎన్ఱు ధర్మిప్రస్తుతమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, పదామ్బుజమెన్ఱు - తిరువడికళై చ్చొల్లుకిఱతు - స్తన్ధయప్రజైక్కు మాతావినుడైయ ములైక్కణ్ అపేక్షితమానాప్పోలే శేషభూతనుక్కుమ్ స్వరూపప్రాప్తమాకై. అఙ్గుములైక్కణ్ణిల్ పాలూఱుమాపోలే (౩) "విష్ణోః పదే పరమే మధ్వ ఉత్సః" (౪) "తవామృతస్యన్దిని పాదపఙ్కజే" ఎన్ఱుఇవనుక్కుమ్ తిరువడికళిల్ భోగ్యతైయాలే నెఞ్జిరుక్కుమ్. (అమ్బుజ) ఇతుతాన్ వైధమాయ్ కషాయపానమ్పోలేయిరుక్కైయన్ఱిక్కే రాగప్రాప్తమామ్పడి భోగ్యముమాయిరుక్కుమ్. (అమ్బుజ)*అమరర్ శెన్నిప్పూవాకైయాలే కుళిత్తు మయిరుక్కుప్పూవైక్కుమాపోలే "శిరసా ధారయేత్" ఎన్ఱు విధిక్కవేణ్డావితే. (ద్వయ) ఉపాయమ్ ద్వయమాయిరుక్కైయాలే ఉపేయముమ్ ద్వయమాయిరుక్కిఱపడి. "చరణద్వన్ద్వం ప్రవ్రజామి" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇత్తాల్, "చరణౌ" ఎన్గిఱద్వివచనత్తై నినైక్కిఱతు.

(౧) మాలతీమాధవమ్. (౨) శాకున్తలమ్. (౩) పురుషసూ. (౪) స్తో.ర.

మూ:- తత్రాప్తయేచ

(పరచర్యా)పరిచర్యా-చరిత్రమ్; అనుష్ఠానమ్, కైఙ్కర్యమెన్నపడి. పరిచర్యైయానతు - సర్వవిధకైఙ్కర్యమెన్ఱపడి. ఇవ్వనయవశక్తియైయొత్తియ పరిచర్యైయెన్గిఱ మూఢయాలే గౌరవ విషయత్తిల్ పణ్ణుమనువృత్తిక్కు ప్పేరాయ్, అత్తాలే కైఙ్కర్యత్తై విశేషిక్కిఱతాకవుమామ్. అన్ఱిక్కే, పరితశ్చర్యైయామాయ్, అతావతు-(౧)"విశ్వతఃపరిచర్యేతి" ఎన్ఱుమ్,(౨)"కొణ్డకోయిలై వలమ్ శెయ్తు" ఎన్ఱుమ్(3)"వలమ్ శెయ్తునాళుమ్మరువుతల్ వఴక్కు" ఎన్ఱుమ్, శొల్లుకిఱపడియే ప్రదక్షిణాద్యుపలక్షణమాన అనుకూలవృత్తియై చ్చొల్లిఱ్ఱాకవుమామ్'

(ఏకమనోరథః) పుఱమ్బుళ్ళపలఙ్గళై యెల్లామ్ విట్టుకైఙ్కర్య మొన్ఱుమే పెఱవేణుమెన్నుమ్పడియాన అభినివేశత్తై యుడైయేనాయ్, (తత్ప్రాప్తయే) కీఴ్ ప్రస్తుతమాయ్ మనోథవిషయమాన పరిచర్యైయై ప్పెఱుకైక్కాక. "చ" ఎన్ఱు కీఴ్ వేణ్డినుడైయ ప్రాప్తియై చ్చొల్లి, ఇతినుడైయప్రాప్తిక్కుమెన్ఱుసముచ్చయిక్కిఱతల్లవే. చకారత్తుక్కుప్పొరుళెన్నెన్నిల్, అనుక్తసముచ్చయమాయ్ (౪) "మహాత్మభి ర్మామవలోక్యతాంనయ" ఎన్ఱుమ్, (౫) "అడియార్ క్కెన్నైయాట్పడుత్తవిమలన్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే తత్ప్రాప్తిఫలమాన తదీయ శేషత్వప్రాప్తిక్కుమాకవెన్ఱు అనుక్తసముచ్చయమాకవుమామ్.

అన్ఱియిలే, "చ" ఎన్ఱు - (౬) "నిన్ పుకழில్ వైకుమ్ తమ్ శిన్దైయిలుమ్ మన్ఱినితోనీయవర్ క్కువైకున్దమెన్ఱరుళున్ వాన్"

(౧) (౨) తి-వాయ్-౧౦-౧-3. (3) తి-వాయ్-౨-౧౦-౫.
(౪)స్తో-౪. (౫) అమలి-౧. (౬) పెరి-తిరువ.

మూ;- తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేః

ఎన్ఱుమ్, (౧) "త్వద్గతో మమనోరథః । యదినాశంసవిన్దేత తేన తాన్నిక్రతీ సదా" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఇప్పరిచర్యామనోరథన్దానే పోన్దిరుక్క, అత్తుక్కు మేలే ఇతు పెఱవేణుమెన్ఱిరున్దేనాకిలన్ఱు ప్రాప్తియైయుమిచ్చిక్కిఱతెన్నవుమామ్.

ఇతుక్కుక్కీழ் ఉపేయస్వరూపమ్ శొల్లిఱ్ఱు. మేల్ ఇతుక్కు సదృశమాన ఉపాయనిష్కర్షముమ్ తదనుష్ఠానప్రకారముమ్ శొల్లుకిఱతు "శరణమనువ్రజేత్" ఎన్ఱతఱుతియాక; "తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేః" ఎన్ఱతుదజ్గీ "మన్వానః" ఎన్ఱతఱుతియాక ఉపాయనిష్కర్షమ్ శొల్లుకిఱతు. తస్యవెన్ఱతుదజ్గీ, చరణారవిన్దమఱుతియాక ఉపాయవేషమ్శొల్లుకిఱతు. అనన్యాత్మాతుదజ్గీ, అనువ్రజేత్ ఎన్ఱతఱుతియాక ఉపాయస్వీకారమ్ శొల్లుకిఱతు:

(తత్పాదామ్బుజద్వయ) ప్రాప్యమానతు తానే ప్రాపకమెన్గిఱతు. ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ ఒన్ఱాకిల్ కార్యకారణయోరైక్యమ్ ప్రసఙ్గిక్కుమ్. ఐక్యప్రసఙ్గత్తాలే సాధ్యసాధనఙ్గళిన్ఱియిలేయొழియుమ్. ఇన్ఱియిలే ఒழிన్దవాఱే అవఱ్ఱిల్ ప్రవర్తకరిన్ఱియిలే యొழியుమ్. ప్రవృత్తియిల్లామైయాలే ప్రవర్తకశాస్త్రత్తుక్కు వైయర్థ్యముమ్ అప్రామాణ్యముమ్ పిఱక్కుమ్, ఇత్తనై అనర్థఙ్గళుణ్డాయిరున్దన, ఇతుక్కుప్పరిహారమేతెన్నిల్, తత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యైప్రాప్యమ్; తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తి ఉపాయమెన్ఱిట్టు భేదముణ్డాకైయాలే ఒరువిరోధముమిల్లై.

పరిచర్యాప్రపత్తికళ్ ఉపాయోపేయఙ్గళాకిల్ (౨) "బ్రహ్మవేద బ్రహ్మైవభవతి" ఎన్ఱుమ్, (౩) "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్" ఎన్ఱుమ్ (౪) "మామేకంశరణంవ్రజ" ఎన్ఱుమ్, (౫) "త్వమేవోపాయభూతోమేభవ"

(౧)(౨) ముణ్డ-ఉ-౩-౨-౯. (౩) తై-ఉ- (౪) గీ-౧౮-౬౬. (౫) అహి-సం-౩౭-౩,

ఎన్గిఱ ప్రాప్య ప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ ఒన్ఱెన్ఱుమ్, ఎమ్బెరుమానే ఉపాయమో పేయఙ్గళెన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱ ప్రమాణ వ్యవహారఙ్గళ్ శెయ్యుమ్బడి యెన్నె న్నిల్; పరిచర్యావిషయముమ్ ప్రపత్తివిషయముమ్ ఒన్ఱాకైయాలే. విషయమ్ ఒన్ఱానాల్ భేదమ్ నడక్కుమోవెన్నిల్; భేదకమ్ విశేష ణమ్, భేద్యమ్ విశేష్యమెన్గిఱన్యాయత్తాలే పరిచర్యాజనితప్రీతివిశిష్ట విషయముమ్ ప్రపత్తిజనిత ప్రసాద విశిష్టవిషయముమ్ విశేషణభేద త్తాలే వేఱాకైయాలే, వస్తు ఒన్ఱానాలుమ్ భేదత్తుక్కు క్కుఱైయిల్లై. ఆనాల్, "అజోగజో మహిషః" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ విశేషణ భేదాధీన మాక విశేష్య స్వరూపత్తుక్కుమ్ భేదమ్ పిఱన్దదిల్లైయోవెన్నిల్, విరు ద్ధవిశేషణమాన అవ్విడత్తిల్ అప్పడియాకిలుమ్, "దేవదత్తశ్శ్యామో యువాసమపరిమాణః" ఎన్గిఱవిడమ్బోలే అవిరుద్ధ విశేషణమానవిడ త్తిల్ విశేషణ భేదాయత్త విశిష్టాకారభేదమ్ వరచ్చెయ్తేయుమ్ స్వరూపభేదమ్ పిఱవాతు; (౧) "సఏవసృజ్యస్సచసర్గకర్తా" ఎన్ఱుబ్రహ్మ మొన్ఱుమే కార్యకారణమాన మిడత్తిల్ సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మమ్ కారణమ్. స్థూలచిదచిద్విశిష్ట బ్రహ్మమ్ కార్యమెన్ఱు అవిరోధేన నిర్వ హిక్కిఱాప్పోలే.

(ప్రపత్తేః)(౨)"తదేకోపాయతాయాచ్ఞాప్రపత్తిః" ఎన్ఱు దురను ష్ఠేయమాన ఉపాయఙ్గళిలెనక్కన్వయమిల్లై. రక్షకనానవనే ఉపాయ మాకవేణుమెన్ఱు పిఱక్కిఱ ప్రార్థనాధ్యవసాయమ్ ప్రపత్తి. (అన్యత్) ఇప్ప్రపత్తియై యొழియమఱ్ఱు. ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్లైయో వెన్నిల్; అన్యత్ తుడఙ్గి, మన్వాసః అఱుతియాక, అవైయెల్లామ్ నెఞ్జుడై యార్క్కు నల్లతీర్థమ్; నమక్కధికారమిల్లై యెన్ఱిరుప్ప నెన్గిఱార్.

(౧) వి-ప్ర-౧-౨-౬౭.	(౨) అహి-సం

మూ;- అస్యన్నమే కల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వానః

(అన్యత్) భక్తితద్భేదమాన సద్వైద్యైతుడక్కుమానవై, తదఙ్గమాన జ్ఞానకర్మఙ్గళ్ తుడక్కుమాన ప్రపత్తివ్యతిరిక్తమాన ఉపాయమ్;

ఇప్పడి శాస్త్రఙ్గళిలే తాత్పర్యమ్ పణ్ణివిధిక్కుఅవై ఉపాయఙ్గళన్ఱోవెన్నిల్; (నమే) ఇఙ్గే అస్తియెన్కూట్టి, నమేస్తి - ఇవైయెల్లామ్ శక్తాధికారమ్; అజ్ఞనాయ్ అశక్తనాయ్, కర్మప్రవాహత్తిలే యళున్ది అతడియాక * మాఱిమాఱిప్పలపిఱప్పుమ్ పిఱన్దు * మూతరార్ వన ముళైప్పయనేపేణి, ఇప్పడివిపరీతప్రవృత్తిపణ్ణి * ఱీపామి, నక్షమామి క్కులక్కాయిరుక్కిఱ వెనక్కు ఉపాయమల్ల.

ఇప్పడిమాఱిమాఱిప్పలపిఱప్పుమ్ పిఱక్కిఱ పిఱవికళిల్ ఇతుక్కుమున్బులైయేయాకిలుమ్, ఇనిప్పిఱక్కుమ్పిఱవికళిలే యాకిలుమ్ సాధనానుష్ఠానమ్ పణ్ణత్తట్టెన్నెన్నిల్; (కల్పకోటిసహస్రేణాపి) ఒట్టియై ఆయిరనాళ్ సీరిలేయిట్టువైత్తాలుమ్ ముళైయాతాప్పోలే కాలతత్త్వముళ్ళతనైయుమ్ తిరిన్దాలుమ్ అధికారముణ్డాకమాట్టాతు. (సాధనమస్తి) ఇత్తైక్కేఱ్కైకూట్టినాప్పోలే క్రియతానస్ఙే ఇఙ్గేకూట్టి "సాధనంనాస్తి" ఎన్ఱాకిఱతు. ఎల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ కృతప్రాయశ్చిత్తమామత్తనెపోక్కి అభిమతఫలత్తై సాధిత్తు తరమాట్టాతు. సాధనంనాస్తి యెన్ఱాల్ స్వరసమాత్తోఱ్ఱ వతు - సాధనమిల్లైయెన్ఱిఱే; అఙ్గన్నల్ల (సాధనంనభవతి) ఎనక్కుసాధనమాకమాట్టాతెన్నపడి. (ఇతిమన్వానః) ఇప్ప్రకారత్తిలేయఱుతియిట్టు. (మన్వానః) ఇన్నినైవు ఉఱువనడక్కవేణుమెన్గిఱతు - వర్తమానత్తాలే.

మూ:- తస్యైవభగవతో నారాయణస్య అఖిల సత్వదయైకసాగరస్య అనాలోచిత గుణాఽగుణాఖణ్డజనానుకూలాఽమర్యాదశీలవతః

(తస్యైవభగవతోనారాయణస్య) కీర్త్తి - "పరమపురుషంభగవన్తంనారాయణమ్" ఎన్ఱు-ప్రస్తుతమానవవన్ఱన్నుడైయ, "భగవన్తం నారాయణమ్ " ఎన్ఱు (౧) " సోఽశ్నుతేసర్వాన్ కామాన్సహబ్రహ్మణా విపశ్చితా" ఎన్గిఱపడియే ప్రాప్యతోపయోగియానగుణఙ్గళైయుమ్ గుణాశ్రయమాన ధర్మియైయుమ్శొల్లిర్ఱు. ఇఙ్గు "భగవతోనారాయణస్య" ఎన్ఱు ప్రాపకతోపయోగియానగుణఙ్గళైయుమ్ గుణియై యుమ్శొల్లుకిఱతు.ఇనిమేల్, భగవన్నారాయణశబ్దఙ్గళాల్ సూచితమానగుణఙ్గళైయుమ్గుణియైయుమ్వివరిక్కిఱతు.

(అఖిలసత్వదయైకసాగరస్య) సకలసత్వవిషయమాన దయైక్కు ఒరుకడలాయిరుక్కుమ్. (అఖిలసత్వ) ఇన్నానిన్నైయానెన్ఱు వ్యవస్థైయాతే సకలజన్తువిషయమెన్ఱపడి. (దయా) స్వార్థనిరపేక్షపరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్; - తానొరుప్రయోజనత్తైక్కణిశియాతేపిఱర్నోవుకణ్డాల్ పొఱావెన్నై. (ఏకసాగరస్య) దయైయాకిఱజలత్తుక్కువేఱొరాశ్రయమిన్ఱిక్కే ఇవనే ఆశ్రయమాయిరుక్కై.

"అఖిలసత్వదయైకసాగరస్య" ఎన్గతు-పరపీడానిరూపణమ్పణ్ణియోవెన్నిల్; (అనాలోచితగుణాగుణాఽఖణ్డజనానుకూలాఽమర్యాదశీలవతః) ఇప్పడిగుణదోషనిరూపణమ్ పణ్ణావొణ్ణాతపడియాన శీలగు

(౧) తై-ఆన-౧.

ణముడైయవనెన్నిఱతు. తిరుప్పళ్ళత్తాలారాయప్పడాతపడియాన నన్టై తిమైకళై యుడైయరాయిరుక్కిఱ అఖిణ్డజనముణ్డు, పిరియప్పడాతమను ష్యర్కళ్; అవర్కళ్ ఉజ్జీవిక్కైక్కిడామ్బడియాన నిరవధికశీలత్తై యుడైయవనుడైయ. దోషమ్ తిరుప్పళ్ళత్తిల్ పడాతవంశమ్ ఎన్ఱు మాకిఱతు. ఉళ్ళగుణజ్గళై అఙ్గీకరిత్తిలనెన్ఱాల్, ఇతోశీన్ఱమో వెన్నిల్; నిగ్రహిక్కైక్కడియాన దోషజ్గళై నిరూపియాతమాత్రమ్. రక్షిక్కైక్కుప్పన్ఱాశానగుణజ్గళై యుమ్ అపేక్షియానెన్ఱపడి. తాన్ రక్షిక్కుమ్బోతు గుణాపేక్షైయిల్లైయెన్ఱుకరుత్తు.

(అనాలోచిత)ఆలోచితమావతు – ఇవ్వాశ్రయత్తిలేనన్టైయుణ్డో తీమైయుణ్డోవెన్ఱువిమర్శారాయ్కై; అతువిన్ఱిక్కేయొళ్ళిక్కై. (గుణాగుణ) అన్వైయావన – నన్టైతీమైకళ్. అతావతు – "అజ్ఞనో, ప్రాజ్ఞనో, నాస్తికనో, ఆస్తికనో, ధార్మికనో, అధార్మికనో, వినీతనో, అవినీతనో" ఎన్ఱే వమాదికళ్. (అఖిణ్డజన) దేవమనుష్యర్కళోడు బ్రాహ్మణక్షత్రియా ద్యనులోమజాతియోడు, ప్రతిలోమజాతియోడువాశియఱ సర్వవిషయ మాక, (అనుకూల) ఇవ్వై కుమార్గజ్గళై త్తవిర్న్దు నల్వళ్ళిపోయ్క్కైక్కై మరమ్ శేషక్కైక్కుఱుప్పామ్బడియిరుక్కై. (అమర్యాద) మర్యాదై యాకిఱతు – అవధి; నిరవధికమెన్ఱపడి. (శీల) పెరియవన్ తాళ్న్దవ నోడు కలక్కుమిడత్తిల్ తన్మేన్మైపార్త్తు ఇఱుమాత్తల్. మన్టైయ వన్ తన్మైపార్త్తు కూశతల్ శెయ్యాతపడి పుఱైయఱప్పరిమాఱుకిఱ నీర్మై. (శీలవతః) మతుప్పాలే (౧) "భూమనిన్దాప్రశంసాసు నిత్యయోగేతి శాయినే। సమ్బన్ధేస్తివివక్షాయాం భవన్తిమతుబాదయః" ఎన్ఱు నిత్య యోగేమతుప్పాయ్ ఇగ్గుణమ్ ఇవనుక్కు నిత్యసిద్ధమెన్నిఱతు.

ఇప్పడి అవన్ నన్మైయాలే ఎల్లారోడుమ్కలన్దాలుమ్, అవర్

(౧) సిద్ధాన్తకౌముదీ.

మూ:- స్వాభావికానవధికాతిశయ గుణవత్తయా
దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిలజనహృదయానన్దనస్య

కళ్ తన్నైక్కణ్డాల్ వెరుప్పుమ్పడియాయిరుక్కుమో వెన్నిల్; (దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిలజనహృదయానన్దనస్య) వివేకికళోడు అవివేకికళోడు వాశియఱ ఎల్లారుడైయ నెఞ్జుమ్ ఉరుకుమ్పడియాయిరుక్కుమ్. ఇప్పడి శెయ్కైక్కడియెన్నెన్నిల్. (తు) ఒరువిశేషముణ్డు. అతుతానే తెన్నిల్; (స్వాభావికానవధికాతిశయగుణవత్తయా) స్వతస్సిద్ధమానవైత్తై యిల్లాత మికుతియైయుడైత్తాయిరుక్కుమ్ గుణవత్తైయాలే.

అడియేతొఙ్గి ఒరుపడిప్పడగుణఙ్గళై చ్చొల్లి వరచ్చెయ్తే ప్రతుమైపోలే "గుణవత్తయా" ఎన్ఱచ్చొల్లుకిఱతు ఎన్నమ్బ తెన్నిల్; అవై యెల్లామ్ ఆత్మగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇఙ్గు, (౧) "గామరామనయనాభిరామతామాశయస్య సదృశీంసముద్వహన్। సర్వదేవహృదయఙ్గమో౽సి" ఎన్గిఱపడియే కణ్ణుక్కుప్పిడిక్కుమ్పడియాన కాన్తిసౌకుమార్యాదికళాన విగ్రహగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు.

(దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిల జనహృదయానన్దనస్య) (దేవ) (౨) "బభూవేన్ద్రోపమం దృష్ట్వా రాక్షసీ కామమోహితా" (౩) "తరుణౌరూపసమ్పన్నౌ" ఎన్ఱు దేవయోనియాన రాక్షసియుమ్ అకప్పట్టాళిత్తే. అన్ఱిక్కే, (౪) "అధిజ్యధన్వానమవేక్ష్య రామఞ్చరన్తమేకాన్తవిలాసినీభిః। నూనం బభూవుర్వనదేవతాశ్చ మర్త్యాఙ్గనాజన్మకుతూహలిన్యః" ఎన్ఱు వనదేవతైకళ్ అకప్పట్టతాకవుమామ్. (తిర్యక్) (౫) "రామః కమలపత్రాక్ష

---

(౧) (౨) రా-అ-౧౭-౯. (౩) రా-అ-౧౯-౧౪. (౪) (౫) రా-సు-౩౫-౭.

మూ;- ఆశ్రితవాత్సల్యైక జలధేః

స్సర్వసత్త్వమనోహరః'' ఎన్ఱుతిరువడియుమ్అకప్పట్టానిఱే. (౧)''వాతమా మకన్ మర్కడమ్ విలఙ్గు'' ఎన్ఱుమూన్ఱుక్కుమ్ ఇతుతానే ఉదాహరణమాకవుమామ్. (మనుష్య)(౨) "రూపసంహననంలక్ష్మీం సౌకుమార్యం సువేషతామ్ । దదృశుర్విస్మితాకారారామస్యవనవాసినః'' ఎన్ఱు ఋషికళకప్పట్టార్కళ్. ఆదిశబ్దత్తాలే స్థావరఙ్గళ్. అతావతు- (౩) ''పాషాణగౌతమవధూపవురాప్తిహేతుః''ఎన్ఱుకల్లురుకిప్పెణ్ణాప్పడియాయిరుక్కై. (అఖిలజన)అనుకూలరోడు ప్రతికూలరోడు వాశియఱ(హృదయానన్దనస్య) కణ్ణుక్కు అఴకియనాయ్ అనభిమతవిషయమాయ్ నెఞ్జుక్కుప్పిడియాతిరుక్కైయన్ఱిక్కే(౪)"చిత్తాపహారిణమ్''ఎన్ఱుమ్,(౫)"కణ్డవర్ తమ్మనమ్వఴఙ్గుమ్'' ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఎల్లార్ నెఞ్జైయురుక్కుమ్పడియాయుమ్ నెఞ్జుడైయార్ నెఞ్జైయిఴన్దు(౬)"ఎన్నెఞ్జినారైక్కణ్డాల్'' ఎన్ఱు తన్ నెఞ్జుక్కుత్తూతువిడుమ్పడియాయుమిఱే వడివఴకిరుప్పతు.

ఇప్పడి సర్వసాధారణమాయిరుక్కుమిత్తనై పోక్కి ఆశ్రితవిషయత్తిలోరమిత్తైయోవెన్నిల్. (ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధేః) అవర్కళ్ విషయత్తిల్ దోషన్దానే భోగ్యమాకనినైత్తిరుక్కుమెన్గిఱతు. (ఆశ్రిత) (౭) "భవద్విషయవాసినః'' ఎన్ఱుమ్ (౮) "సకృదేవప్రపన్నాయ'' ఎన్ఱుమ్, (౯)"పత్రంపుష్పంఫలంతోయం యోమేభక్త్యా ప్రయచ్ఛతి'' ఎన్ఱుమ్శొల్లుకిఱపడియే అవనైత్తైక్కైకిడత్తిల్, ఒరుపచ్చైత్తైనేర్తల్, ఒరుమలరాతల్, ఓరుత్తియాతల్ నేర్న్దవర్కళ్, (వాత్సల్య) కన్ఱినుడమ్బిల్ వఴుమ్బైత్తాయ్ భోగ్యమాక నక్కుమాపోలే(౧౦) "కున్ఱనైయకు

(౧) తి-మొ-౫-౮-౨. (౨) రా-అ-౧-౧౩ (౩) (౪) రా-అ-
(౫) పెరు-తి-మొ-౮-౨ (౬) తిరువి-౩౦. (౭) రా-అ-౧-౨౦
(౮) రా-యు-౧౮-౩౩ (౯) గీ-౯-౨౬. (౧౦) ౧-తిరుప-౪౧.

మూ:- భక్తజనసంశ్లేషైకభోగస్య నిత్యజ్ఞాన
క్రియై శ్వర్యభోగ సామగ్రీసమృద్ధస్య

శ్ఱమ్ శెయ్యుమ్ కుణఙ్గళ్యుమ్" ఎన్నుమ్బడి స్నేహవిషయమాకై. అతావతు - (౧) "దోషోయద్యపితస్యస్యాత్" (౧) "సత్యజేయంకథఞ్చన" ఎన్ఱిరుక్కై. (ఏకజలధేః) ఏకాశ్రయమాయిరుక్కై.

ఇప్పడి ఇవనాశ్రయిత్తాల్ ఇత్తలైక్కు ఫలమ్ కొడుత్తువిట్టానాయిరుక్కుమత్తనై పోక్కి త్తన్ పేఱాకనిరుక్కుమతిల్లైయో వెన్నిల్, (భక్తజనసంశ్లేషైకభోగస్య) తనక్కు నల్లరాయిరుప్పారోడు శేరుకైయే పరమప్రయోజనమాయిరుక్కై. (భక్తజన) భక్తియాకిఱతు - "భజ ఇత్యేషధాతుర్వై సేవాయాంపరికీర్తితః । తస్మాత్సేవాబుధైః ప్రోక్తా భక్తిశబ్దేనభూయసీ" ఎన్గిఱపడియే స్నేహమాయ్, ఇతు భక్తప్రపన్నాది సాధారణమ్. (సంశ్లేషైకభోగస్య) (౨) "క్షణేపితేయద్విరహోతిదుస్సహః" (౩) "ఒరుమానొడియుమ్పిరియాన్" ఎన్గిఱపడియే ఇప్పడి అనన్యప్రయోజనరాయిరుప్పారోడు క్షణమాత్రవిశ్లేషముమ్ పొఱాతపడి కూడవిరుక్కైయే తనక్కు ధారకపోషక భోగ్యఙ్గళాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి అనన్తాత్మాక్కళోడు భుజిక్కుమిడత్తిల్ పరికరవైకల్యముణ్డాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; (నిత్యజ్ఞానక్రియైశ్వర్యాదిభోగసామగ్రీసమృద్ధస్య) నిత్యమాయ్ పోతుశెయ్యాతతాయ్ భోగ్యసమస్తవస్తుక్కళినుడైయ స్వరూపరూపగుణచేష్టాప్రయోజనకాలాదివిషయజ్ఞానమెన్న, క్రియైయెన్న, భోగ్యఙ్గళ్ తాన్ నినైత్తపోతుకై పుకురుమ్బడియాయిరుక్కిఱ ప్రభుత్వమాతల్, సమ్పత్తాతలానవైశ్వర్యమెన్న, ఏవమా

(౧) రా-యు-౧౮-౩ (౨) స్తో-౪- (౩) తి-వాయ్-౧౦-౭-౮.

మూ:- మహావిభూతేః, శ్రీమతశ్చరణారవిన్దయుగళమనన్యాత్మసఞ్జీవనేన

దియాన భోగసామగ్రియుణ్డు, పుష్కలకారణమ్; ఇవన్ఱోల్ పూర్ణనానవనుడైయ.

ఇప్పడిభోగముమ్ భోగసామగ్రియుముణ్డానాలుమ్ భోగస్థానమిల్లైయాకిల్ ప్రయోజనమిల్లైయాకాతేయెన్న (మహావిభూతేః) లీలావిభూతిపోలేకాల్ కూఱ్ఱాయ్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే ఇతిల్ ముమ్మడఙ్గుపెరుమైయైయుడైత్తాయ్ భోగత్తుక్కేకాత్తమాన నిత్యవిభూతియై యుడైయవనుడైయ.

ఇప్పడిప్పట్టస్థానత్తిలేయిరున్దు అనన్తానన్దభోగమ్ పణ్ణుమిడత్తిల్ కూట్టిత్తియే బ్రహ్మచారినారాయణనామో విరుప్పతెన్నిల్, (శ్రీమతః) భోగప్రోతస్సిన్న కఱ్ఱైక్కాణైక్కు సహాయభూతైయాన సాక్షాల్లక్ష్మియైత్తనక్కు ప్రధానమహిషియాకవుడైయవనుడైయ. ఇవనుక్కు సంసారిసాధారణమానభోగమన్ఱే. అవాప్తసమస్తకామనాయ ఆనన్దమయనాయుళ్ళవనుక్కు నాయ్చ్చిమార్కళైచ్చేర్త్తియాలే పిఱక్కుమ్ భోగమావతెన్? అతిల్ సహాయమావతు - ఎన్నమ్బుతు వెన్నిల్, ఇవనుక్కు భోగమావతు-ఆశ్రితోజ్జీవనమ్. అతుక్కు పురుషకారభూతైయాయ్ నిన్ఱు శేరవిడుకై -సహాయభూతైయాకైయావతు.

ఇప్పడియిరుక్కిఱ అనన్తనైయెఙ్ఙనే యెన్నిల్, (చరణారవిన్దయుగళమ్) స్వరూపప్రాప్తమాయ్ నిరతిశయభోగ్యముమాయ్ తన్ శేర్త్తియాలే నిదర్శనమాప్పడియాక ఎల్లారైయుమ్ శేర్త్తుక్కొళ్ళక్కడవతా యిరుక్కిఱ ఇత్తిరువడిత్తామరైకళిరణ్డైయుమ్. పఱ్ఱుమ్పడి యెన్నెన్నిల్, (అనన్యాత్మసఞ్జీవనేన) ఆత్మోజ్జీవనమ్ ఇత్యాదియ

మూ:- తద్గతసర్వభావేన శరణమనువ్రజేత్ ।
తతశ్చ ప్రత్యహం మాత్మోజ్జీవనాయ

వేణ్ణాన్ఱై లైయెన్ఱిరుక్కైయన్ఱి నినైవోడే. (తద్గతసర్వభావేన) వేణ్ణాన్ఱెల్లామైయాలే ఇతువేరక్షకమెన్గిఱ నినైవోడుమ్.

ఇన్నినైవుకళోడుకూడచ్చెయ్య వ్వేణుకిఱకార్య మెన్నెన్నిల్; (శరణమనువ్రజేత్) పురుషార్థత్తుక్కు సాధనమ్ ఇవనేయెన్ఱధ్యవసిప్పాన్. బుద్ధ్యర్థత్తుక్కు వేణ్డువతు-వ్రజేత్ అన్ఱో; అనువెన్నెన్నిల్; "వ్రజ-గతౌ" ఎన్గిఱగతియాకిఱతు - జ్ఞానమాత్రవాచియాయ్, అధ్యవసాయమాకిఱ వతిశయత్తైవివక్షిక్కిఱతాకవుమామ్. "అనుస్మృత్యంవ్రజేత్" ఎన్ఱు "ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ సదైవం వక్తా" ఎన్గిఱపడియే సర్వకాలానువృత్తియై చ్చొల్లుకిఱతాకవుమామ్. అన్ఱిక్కే "శరణమను" ఎన్ఱు ఉపాయోద్దేశేన అద్వైవాసన్నాకవుమామ్.

ఇప్పడి ఒరుకాల్ శరణమ్ పుక్కు విడుమిత్తైనైయోవెన్నిల్; (తతశ్చప్రత్యహమాత్మోజ్జీవ నాయేత్యాది) ఫలత్తుక్కు ఒరుకాలమైన్ఱిరున్నాలుమ్ సత్తాధారణత్తుక్కు నాళ్తోఱు మనుసన్ధిప్పానెన్గిఱతు. (తతశ్చ)(౧)"తద్ద్వయం సకృదుచ్చారోభవతి" ఎన్ఱుమ్,(౨)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ" ఎన్ఱుమ్,ఉపాయాంశత్తుక్కు ఒరుకాలమైయుమాయిరుక్క, పిన్నైయుమ్ వేణుమెన్గిఱతాకిఱతు; అతుక్కవధియెన్నెన్నిల్, (ప్రత్యహమ్) ఒరుకాలను సన్ధిత్తోమెన్ఱు విడుతైయన్ఱిక్కే నాళ్తోఱుమ్.

ఇప్పడి నాళ్తోఱుమనుసన్ధిక్కిఱతు సాధనపూర్తి పోరామైయోవెన్నిల్ (ఆత్మోజ్జీవనాయ) (౧) "యన్ముహూర్తం క్షణంవాపి వాసుదేవోనచిన్త్యతే । సాహానిస్తన్మహాచ్ఛిద్రంసా భ్రాన్తిస్సాచ విక్రియా" ఎన్గిఱపడియే క్షణమాత్రముమ్ భగవదనుసన్ధానమ్

---

(౧) (౨) రా-యు-౧౮ (౩) గారుడ-౨౨౨.

మూ:- ఏవమనుస్మరేత్. చతుర్దశ భువనాత్మక
మణ్డం దశగుణితోత్తరశ్చావరణసప్తకం

పణ్ణాతపోతు ఆత్మవినాశ మాకైయాలే నిత్యానుసన్ధానత్తాలే ఆత్మా
ఉజ్జీవిక్కప్పడియాక.

ఆత్మోజ్జీవనార్థమాక అనుసన్ధిక్కమిడత్తుప్పోలియాక అనుస
న్ధిక్క అమైయుమోఎన్నిల్; (ఏవమ్) ప్రథమపర్వత్తిల్ యాతొరు ఆద
రమ్; యాతొరుక్రమమ్, అప్పకార త్తిలొన్ఱుమ్ కుఱైయాతపడి. (అను
స్మరేత్) "ప్రత్యహమ్" ఎన్నచ్చెయ్తే "అనుస్మరేత్" ఎన్ఱతు -
నాళ్తోఱుమెన్ఱాల్ ఒరునాళైక్కొరుకాల్ నినైత్తాలుమ్ పోరుమిఱే;
అజ్జన్నిక్కే "ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహసదైవంవక్తా" ఎన్గిఱప
డియే అనవరతానుసన్ధానమ్ పణ్ణవేణుమెన్గిఱతు.

ఇప్పాయమ్ కైవన్దవన్ అర్చిరాది మార్గత్తాలే పోయ్ప్రాపి
క్కుమ్ నిత్యవిభూతియైయుమ్, అజ్జుళ్ళప్రకారజ్జళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు
మేల్ (చతుర్దశభువనాత్మకేత్యాదియాలే). (చతుర్దశభువనాత్మకమ్)
భూమ్యన్తరి తొడ్డియాన ఉపరితనలోకజ్జళ్ళుమ్, అతల వితలాదికళా
కిఱ పాతాళ లోకజ్జళ్ళుమాకిఱ పతినాలు లోకజ్జళుమాయిరుక్కై.
ఇప్పడియిరుక్కిఱతు తానేతెన్నిల్, (అణ్డమ్) ఇప్పడిప్పట్ట లోకజ్జళు
క్కెల్లా మాశ్రయమాయ్ పఞ్చాశత్కోటి విస్తీర్ణమాయిరుక్కిఱ
వణ్డమ్.

(దశగుణితోత్తరశ్చావరణసప్తకమ్) (ఉత్తరోత్తర దశగుణి
తమ్) ఓరావరణత్తుక్కోరావరణమ్ దశగుణితమాయ్, దశగుణిత
మాన అవ్వావరణత్తుక్కు అవ్వరుకిలావరణమ్ అతిల్ దశగుణిత
మాయ్, ఇప్పడిఉక్త క్రమత్తాలే ఉత్తరోత్తర దశగుణితమాన ఆవర

మూ:- సమస్తం కార్యకారణజాతమతీత్య పరమవ్యోమశబ్దాభిధేయే బ్రహ్మాదీనాం వాఙ్మనసాఽగోచరే శ్రీమతి వైకుణ్ఠే దివ్యలోకే

ణఙ్గళై యుడైత్తాయ్; ఆవరణసప్తకమావతు - వారివహ్న్యనిలాకాశ అహఙ్కారమహదవ్యక్తఙ్గళాకిఱవివై. (సమస్తమ్) ఓరణ్డమిత్తే ఇప్పడి యిరుప్పతు.(౧)"అణ్డానాన్తుసహస్రాణాం సహస్రాణ్యయుతానిచ । ఈదృశానాంతథాతత్రకోటికోటిశతానిచ" (౨) "ఎణ్మతియన్ఱప్పుఅవ ణ్డమ్"ఎన్గిఅపడియే ఈదృశమాన సమస్తలోకఙ్గళైయుమ్.

(కార్యకారణజాతమ్)ఒన్ఱినాలేఉత్పాద్యమాయుమ్, ఒన్ఱైయుణ్డా క్కక్కడవతాయుమిరున్దుళ్ళవస్తుసమూహత్తై. (అతీత్య (౩)"ఆబ్రహ్మ భువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున" ఎన్గిఅపడియే కర్మశేషముళ్ళ వర్కళ్ మీణ్డు తిరుమ్బుమ్బడియాన ప్రాకృతమణ్డలత్తై అపునః ప్రాప్తి యాకక్కడన్దు.

ఇత్తైక్కడన్దుపోయ్, పుకుకిఱ దేశమిరుక్కుమ్బడియెన్నెన్నిల్, (పరమ) ఇతుక్కవ్వరుకిలెయెన్నుమ్బడియాయిరుక్కై. (వ్యోమశబ్దా భిధేయే)(౪)"పరమేవ్యోమన్ప్రతిష్ఠితా" ఎన్ఱు కర్మభూమిపోలేతమియా యిరుక్కైయన్ఱిక్కే తెళివిసుమ్బాయిరుక్కై. ఇప్పడియిరుక్కిఱతు తాన్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కుమోవెన్నిల్, (బ్రహ్మాదీనాంవాఙ్మనసా గోచరే) అల్పజ్ఞానరాయ్అశక్తరానవర్మళవన్ఱిక్కే అధికారాన బ్రహ్మ రుద్రాదికళుక్కుమకప్పడ వాక్కుక్కుమ్ నెఞ్జుక్కుమ్ విషయమన్ఱి యిలేయిరుక్కుమ్. ఇప్పడియిరుక్కుమ్దేశత్తిన్పేరెన్నెన్నిల్; (శ్రీమతి వైకుణ్ఠేదివ్యలోకే) శ్రీవైకుణ్ఠమెన్ఱుపేర్. (శ్రీమతి) కర్మభూమిపోలే

---

(౧) వి-పు-౨-౭-౨౭ (౨) తి-వాయ్-౬-౯- (౩) గీ-౮-౧౬. (౪) తై-భృగు-

మూ;- సనకవిధిశివాదిభి రప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యై
ర్నిత్యసిద్ధైరనన్తై ర్భగవదానుకూల్యైక
భోగైర్దివ్యపురుషైర్మహాత్మభిరాపూరితే,

కైఙ్కర్యశ్రీయుణ్డానాలుమ్ విచ్ఛేదమ్ పిఱక్కైయన్ఱిక్కే కైఙ్కర్యశ్రీ నిత్యమాయిరుక్కై. (వైకుణ్ఠే) కర్మతిరోధానమిల్లామైయాలే జ్ఞానశక్త్యాదికళ్ కుణ్ఠితమన్ఱిక్కేయిరుక్కుమ్ దేశమ్. (దివ్యలోకే) మానుషలోకమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే అతిల్ వ్యావృత్తమాయిరుక్కై.

దేశమ్ శొల్లిఱ్ఱు; దేశాధిపతికళై చ్చొల్లుకిఱతుమేల్. (సనకవిధిశివాదిభిరప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యైః) బ్రహ్మభావనానిష్ఠరాన సనకాదికళోడు కర్మభావనానిష్ఠరాన బ్రహ్మాదికళోడు వాశియఱ నినైక్కవొణ్ణాతపడియాన ప్రకారవైభవఙ్గళైయుడైయరాయ్, (నిత్యసిద్ధైః) ముక్తరైప్పోలే కాదాచిత్క భగవల్లాభరాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే సర్వదాలబ్ధభగవదనుభవపరరాయిరుక్కై, (అనన్తైః) ఇప్పడియిరుక్కుమవర్కళుక్కు ఓరవధియిల్లై. ఇవర్కళ్ తఙ్గళుక్కు ఓరన్తమిల్లైయెన్నవుమామ్. (భగవదానుకూల్యైకభోగైః) భగవదనుభవమే యాత్రైయాయిరుక్కై. (దివ్యపురుషైః) భూమియిల్ కాల్ పావాతిరుక్కై. (మహాత్మభిః) (౧) "క్షణేపి తేయద్విరహోతిదుస్సహః" (౨) "ఒరుమానొడియుమ్ పిరియాన్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సర్వేశ్వరన్ తానుమ్ అవర్కళోడే క్షణమాత్రవిశ్లేషముమ్ పొఱుక్కమాట్టాతానాప్పడియాన పెరుమైయై యుడైయరాయిరుక్కై. (ఆపూరితే) ఏకదేశముమ్ పాழ் కిడవామే అవర్కళాలే నిరన్తరమాయిరుక్కై.

(౧) స్తో-ర- (౨) తి-వాయ్-౧౦-౩-

మూ:- తేషామపి ఇయత్పరిమాణ మియదైశ్వర్యమీదృశ స్వభావ మితి పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే దివ్యావరణశతసహస్రావృతే,

---

దేశన్దాన్ బ్రహ్మాదికళాల్ అళవిడప్పోకాతపడి యిరున్దతేయాకి లుమ్ ఇవర్కళుక్కు త్తాన్ అళవిడలాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; (తేషామపి) తజ్జ్ఞశై ప్పిఱరాలళవిడవొణ్ణాతిరుక్కిఱవర్కళుక్కుమ్. (తేషామపి) అనన్తమాయిరుక్కిఱవర్కళిలే ఒరువరాల్తాన్ అళవిడలాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; ఓరోరుత్తరుక్కుజ్గాడ అళవిడవొణ్ణాతిరుక్కుమెన్గిఱతు. మేల్వాక్యమేతెన్నిల్; (పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) పరిచ్ఛేదిక్కైక్కు అయోగ్యమెన్గిఱతు. ఇప్పడిప్పరిచ్ఛేదిక్కైక్కుత్తానయోగ్యమాయిరుక్కిఱతేతెన్నిల్; (ఇయత్పరిమాణమ్) ఇవ్వళవెన్నుమ్, (ఇయదైశ్వర్యమ్,) ఇవ్వళవువుసమ్పత్తెన్నుమ్, (ఈదృశస్వభావమ్) ఇప్పడిప్పట్టస్వభావత్తైయుడైయతెన్నుమ్ (ఇతిపరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) ఇప్పడికళిల్ ఇన్నపడియెన్ఱు అళవిడప్పోకాతు.

(దివ్యావరణశతసహస్రావృతే) లోకవ్యావృత్తమాన ఆయియిరమ్ తిరుమతిళ్గళైయుడైత్తాయిరుక్కుమ్. సమస్తక్లేశరహితమాన

(తేషామపి ఇయత్పరిమాణమియదైశ్వర్యమీదృశస్వభావమితి పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) ఇతి. దివ్యాయతనవిశేషణేతు మహత్తరత్వమేవ వివక్షితమ్. దివ్యావరణసంవృతత్వాది కథనేనైవ తత్పరిమాణసిద్ధేః. అత్రస్వభావశబ్దోపి నిరతిశయ భోగ్యత్వాదివిషయః; నహ్యేవంవిధవిషయేషు పరిచ్ఛేదాయోగ్యతోక్త్యా సూరీణాం సార్వజ్ఞ్యహానిః; దివ్యాయతనగుణ ప్రకర్షైతాత్పర్యాచ్చ.

మూ:- దివ్యకల్పక తరూపశోభితే, దివ్యోద్యాన శతసహ స్రకోటి భిరావృతే, అతిప్రమాణే దివ్యాయతనే,కస్మిం శ్చిద్విచిత్రదివ్యరత్నమయే దివ్యాస్థానమణ్డపే,

---

దేశత్తుక్కు తిరుమతిళ్ కళైచ్చొన్నిల్ ;-(౧)"పురంహిరణ్మయమ్" ఎన్ఱు ఎడుక్కుమదిళియిరుక్కుమ్ తిరుప్పడై వీడాకైయాలే, ఇతుక్కు ళ్ళలక్షణఙ్గళ్ శత్రైయవేణ్డుకైయాలుమ్,(౨)"తత స్త్వహఞ్చోత్తమచాపబాణధృక్ స్థితోభవం స్తత్ర సయత్రలక్ష్మణః। అతన్ద్రిభిర్జ్ఞా తిభిరాత్తకార్ముకై ర్గృహే న్ద్రకల్పంపరిపాలయం స్తదా" ఎన్ఱుమ్,(౩)"మల్లాణ్డ తిణ్డోళ్ మణివణ్ణా ఉన్ శేవడి శెవ్వితిరుక్కాప్పు" ఎన్ఱుమ్ అస్థానేభయశఙ్కై పణ్ణి అత్తలై ఇత్తలైయాయ్ రక్షకనైయుమ్ రక్షిక్కత్తేడఙ్గువర్కళిఱే. ఆకైయాల్ అనేకమ్ తిరుమతిళ్ కళుణ్డాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి రక్షకమేయామ్ భోగ్యతై యుణ్ణిరుక్కుమోవెన్నిల్, (దివ్యకల్పక తరూపశోభితే) అర్వాచీన స్వర్గాదికళిల్ కల్పకతరుక్కళ్ పోలన్ఱిక్కే అప్రాకృతమాన కల్పకచ్చోలైయాలే నిరతిశయ భోగ్యమాయిరుక్కుమ్. (దివ్యోద్యానశతసహస్రకోటిభిరావృతే) నాయ్చ్చిమారుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠనాథనుక్కుమ్ లీలావిహారమ్ పణ్ణుకైక్కీడాయిరున్దుళ్ళ తిరుత్తోప్పుకళనేకఙ్గళాలే శూழప్పట్టిరుక్కుమ్. (అతిప్రమాణే) ఇత్తనై అకలముమువయరముమెన్ఱు శొల్లవొణ్ణాతపడి యిరుక్కుమ్. (దివ్యాయతనే) ఇప్పడియిరుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠక్కోయిలిలే, (కస్మింశ్చిత్) ఒరుప్రదేశత్తిలే. (విచిత్రరత్నమయే) నానావిధమాన రత్నఙ్గళాలే ప్రచురమాయిరుప్పతాన. (దివ్యాస్థానమణ్డపే) తిరువోలక్క మణ్డపత్తిలే.

---

(౧) (౨) రా-అయో- (౩) తిరుప్పల్లాణ్డు-౧.

మూ:- దివ్యరత్నస్తమ్భ శతసహస్రకోటి భిరుపశోభితే, దివ్యనానా
రత్నకృతస్థలవిచిత్రితే, దివ్యాలఙ్కారాలఙ్కృతే, పరితఃపతితైః
పతమానైః పాదపస్థైశ్చ నానాగన్ధవర్ణైర్దివ్యపుష్పైశ్శోభ
మానైర్దివ్యపుష్పోపవనైరుపశోభితే, సఙ్కీర్ణపారిజాతాది
కల్పద్రుమోపశోభితైరసఙ్కీర్ణైశ్చ కైశ్చిదన్తస్థపుష్ప

(దివ్యరత్నస్తమ్భశతసహస్రకోటిభిరుపశోభితే) అనేకమాయిరమ్ మాణిక్కత్తూణ్గళాలే అలఙ్కృతమాయ్. (దివ్యనానారత్నకృత స్థలవిచిత్రితే) నానావిధమాన మాణిక్యఙ్గళాలే శెతిద్దస్థలత్తైయుడైత్తాయ్ (దివ్యాలఙ్కారాలఙ్కృతే) తిరుమేల్కట్టి, తిరుత్తిరై, తూక్కన్, తూణ్గళైత్తూఙ్గుపల్లికట్టిల్ తుడక్కమానవలఙ్కారఙ్గళాలే అలఙ్కృతమాయ్. (పరితః పతితైః) నాలుదిక్కుక్కళిలుమ్ ఉదిర్న్దు నిఱ్పనవాయ్. (పతమానైః) విఴున్దుకొణ్డు నిఱ్పనవాయ్. (పాదపస్థైశ్చ) మరఙ్గళిలే నిఱ్పనవాయ్, (నానాగన్ధవర్ణైః) నానావిధమాయిరుక్కిఱ నాఱ్ఱమెన్న; నిఱమెన్న, ఇవఱ్ఱై యుడైత్తాయ్. (దివ్యపుష్పైశ్శోభమానైః) ఇప్పడిప్పట్ట దివ్యపుష్పఙ్గళాలే విళఙ్గానిఱ్పనవాయ్. (దివ్యపుష్పోపవనైరుపశోభితే) ఊరఙ్గైయువర్న్దుకొణ్డునిఱ్కిఱ తిరుత్తోప్పుక్కళాలే శోభితమాయ్.

(సఙ్కీర్ణపారిజాతాది కల్పద్రుమోపశోభితైః) పారిజాతమ్ సన్తానమ్ హరిచన్దనమ్ తుడక్కమాన వృక్షవిశేషఙ్గళోడుకూడిన సామాన్యకల్పకవృక్షఙ్గళాలే శోభితమాయ్ (అసఙ్కీర్ణైశ్చ కైశ్చిత్) తన్నిల్ తాన్ శేర్న్దిరుక్కైయన్ఱిక్కే యిరుప్పన శిలవఱ్ఱాలే. (అన్తస్థపుష్ప

మూ:- రత్నాది నిర్మిత దివ్యలీలా మణ్టప శతసహస్రోపశోభితైః సర్వదా అనుభూయ మానైరప్యపూర్వ వదాశ్చర్య మావహద్భిః క్రీడాశైల శతసహస్రై రలఙ్కృతైః కైశ్చిన్నారాయణ దివ్యలీలాఽసాధారణైః కైశ్చిత్పద్మవనాలయా దివ్యలీలాఽసాధారణైః, సాధారణైశ్చకైశ్చిత్, శుకశారికామయూర కోకిలాదిభి కోమల కూజితై రాకులైర్దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటిభి స్సై రావృతే,

---

రత్నాదినిర్మితదివ్యలీలామణ్టపశతసహస్రకోటిశోభితైః) ఇత్తోప్పుకళ్ శ్రైశమైన్దపుష్పమణ్డపమ్ మాణిక్యమణ్డపమ్, ఇవఱ్ఱినుడైయ అనేకఙ్గళాలే అలఙ్కృతఙ్గళాయ్. (సర్వదానుభూయమానైరప్యపూర్వవదాశ్చర్యమావహద్భిః) ఎప్పోతుమనుభవియానిన్ఱాలుమ్ పుతుస్సుపోలే విస్మయనీయమాయిరుప్పవైకళాయ్, (క్రీడాశైలశతసహస్రైరలఙ్కృతైః) అనేకమాయిరమ్ క్రీడాశైలఙ్గళాలే అలఙ్కృతఙ్గళాయ్.

"కైశ్చిన్నారాయణ దివ్యలీలా సాధారణైః" ఎన్నుతుడఙ్గి, "సాధారణైశ్చకైశ్చిత్" ఎన్గిఱ తఱుతియాక-ఎమ్బెరుమానతాయుమ్, నాయ్చ్చిమారతాయుమ్, ఇరువర్క్కుమ్ పొతువాయుముళ్ళతిరుత్తోప్పుకళాలే, (శుకశారికామయూరకోకిలాదిభిః) కిళికళ్, అవఱ్ఱిల్ అవాన్తరజాతియాన శారికైకళ్, మయిల్కళ్, కుయిల్కళ్, ఇవైతొడక్కమాన పక్షికళాలే. అవఱ్ఱిల్ - శుకమాకిఱతు - పైఙ్గిళికళ్, శారికైయాకిఱతు - పూవై, ఆదిశబ్దత్తాలే, అన్నమ్ కురుకుతొడక్కమానవై. (కోమళకూజితై రాకులైః) ఇనియపేచ్చైయుడైయ పక్షికళాలే ఆకులఙ్గళాయుళ్ళ, (దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటిభిరావృతే) ఇప్పడిప్పట్ట అనేకమ్ తోప్పుకళాలే శూழప్పట్టిరుప్పతాయ్.